NICOLAI

PRIMI PONT. MAXIMI

EPISTOLAE.

ROMAE
APVD FRANCISCVM PRISCIANENSEM.
M.D.XLII.

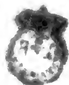

LECTORI.

IN maximis Vrbis, atque adeo totius Italiæ ruinis, quibus per multos iam annos iacuimus, illam uel maximam fecisse iacturam uidemur, quòd bonarum artium studia, quæ iam diu in Italia floruerant, péne extincta sint: quibus cùm innumerabilia própe atque præclara literarum & ingeniorum monumenta periere. Quibus quidem è medio sublatis, ut locorum, atque urbium facies immutata est, ita quoq; animi nostrorum hominum incultiores sunt redditi: omnibus prorsus uirtutis stimulis extinctis, qui eos ad laudem, & gloriã accenderent. In qua rerum omnium perturbatione, ac ruina, cum inter cætera diu iacuerint Nicolai primi Põt. Max. Epistolæ, perutiles illæ quidem, cum ad illorum temporum cognitionem, tum uero ad ecclesiam bene regendã maxime appositæ, eas tandem aliquando adinuentas Pauli. III. Pont. Max. beneficio habemus: unum atq; alterum illarum nacti exemplar: quæ & si multis essent mendis obsita, utpote quæ diu in tenebris delituerint, ita tamen studio, atq; industria nostra purgauimus, ut iam in luce hominum uersari possint. Ex quibus quidem Epistolis facile intelligimus quanta santissimi atq; optimi uiri cura, ac studium fuerit, ut religionem nostram ab omni labe integram inuiolatám q; seruaret. Nam cum ea, quæ Byzantii aduersus Ignatiũ Episcopum facta erant, intellexisset: & eius rei causa Legati ab eo missi contra ipsius mandatum, ac uoluntatem in Photii electionem consensissent: ne eius nomine, atq; auctoritate ea comprobata esse uiderẽtur, omnibus Asiæ, ac Libyæ Episcopis testatam esse uoluit suam in tuẽda, & conseruanda religione integritatem, atq; constantiam. Cum itaq; hæc, atq; alia multa uirtutis suæ documenta Regibus, ac Principibus christianis dedisset, Bulgarósq; missis ex urbe ad eos Sacerdotibus christianæ religionis præceptis imbuisset, tanta prudentiæ, pietatis, & beneficentiæ laude excelluit, ut merito non modo eius facta, sed etiam scripta ueluti è cœlo delapsa ab omnibus colerentur. Quam ob rem factum est, ut eius quoq; nonnullæ aliarum literarum particulæ, quas in illorum temporum historiis cõiectas sparsim inuenimus, additæ sint: in quibus cum multa gesta ab eo præclare, grauitérq; legũtur, tum ea in primis, quæ in Lotharii Regis, ac Thietbergæ coniugis dissidio componẽdo egit, ita ut opt. Pontificis charitatem, uigilãtiám q; agnoscas. Habes itaq; hoc uolumine ea quæ de Nicolai Pontificis gestis colligere potuimus, quæ magna ex parte in eius Vita, aut Scriptorum negligentia, aut temporum obscuritate sunt prætermissa. Vale.

Commodū excudendo librū hūc absolueram, cum alterum Nicolai Pontificis epistolarum exemplar diligenter à nobis conquisitum adinuenimus: quod quidem cū percurrissemus, multáque aut plane diuersa, aut emendatiora esse uiderētur, placuit ea omnia ascribere. Tu fac boni consulas.

pag. 1	uer. 24	uobis suggeratur,
	uer. 29	proiecerunt: ac Photium
	uer. 31	subito tonsuratum
pag. 2	uer. 5	& bonis moribus
	uer. 10	hoc tantum
pag. 3	uer. 13	annexa demonstrantur.
pag. 4	uer. 33	illius assiduati,
	uer. 36	ut ita dicatur)
pag. 5	uer. 17	ut non prius
	uer. 21	Cap. II. asserens
	uer. 27	illicitis consentiens sententia conniueret:
	uer. 33	in alienum
pag. 6	uer. 2	Cap. III.
	uer. 9	cap. IIII. Si uerò laicus
	uer. 18	intulisse iudicemur,
	uer. 19	familiæ reputemur promotionibus
	uer. 32	nec fas esse
	uer. 38	neque pro suo
	uer. 39	iustæ dispositionis mandato.
pag. 7	uer. 18	in hoc agendo
	uer. 37	quàm suæ
	uer. 38	colere, ut eo quo
	uer. 40	resistere studeamus.
pag. 8	uer. 20	quos corporeos
pag. 9	uer. 3	ligno depingitur
	uer. 36	temporibus scilicet
pag. 10	uer. 3	possidendo obtinuit,
	uer. 25	indictione VIII.
	uer. 35	saluat, &
pag. 11	uer. 23	tempore sancta
	uer. 24	urbis ecclesia,
	uer. 25	ditioni subiecta
pag. 12	uer. 35	catholicas alexandrinorum,
pag. 14	uer. 3	decreuerit:

pag. 16	uer. 18	numeri fore
	uer. 23	præuaricationum.
	uer. 24	uel chalcidonensis
	uer. 25	iustas, &
	uer. 32	& pudiee
	uer. 39	contra Constantinopolitanæ
pag. 17	uer. 31	& per diuturna
	uer. 33	pater spiritalem
pag. 19	uer. 18	primatum ecclesiæ
pag. 21	uer. 20	& incolume
	uer. 32	Decretalia autem,
pag. 23	uer. 25	sicut ex
	uer. 30	à secretis, &
pag. 24	uer. 18	nunc autem
pag. 27	uer. 26	legatis extitit
	uer. 32	habuerint nullum
pag. 28	uer. 22	nostri ignatii,
	uer. 35	sanctorum, qui
	uer. 36	creduntur, quos
	uer. 37	antiquitus accepit,
pag. 34	uer. 37	docet omnem
pag. 35	uer. 24	Gregorio, ut habetur in registro in epistola ad Mauritium Imperatorem: nam
pag. 36	uer. 17	uestra satagunt.
pag. 37	uer. 7	literas peccatorias
	uer. 34	non falsata
pag. 38	uer. 11	Ioanni etiam
pag. 40	uer. 40	nos inuenitur,
pag. 42	uer. 29	Eulampius Petrus, qui
pag. 48	uer. 28	si hi
pag. 51	uer. 9	arripuistis officia:
	uer. 39	præstolandum sit
pag. 53	uer. 25	iustiorem duxerimus,
	uer. 32	præsentia Missorum
pag. 55	uer. 5	profana, tám que
	uer. 14	mox etiam
pag. 56	uer. 27	hi ergo tanquam
pag. 57	uer. 30	huic nouerat
pag. 58	uer. 18	iudicii, iudicio
	uer. 30	Porro tertiam

pag. 59	uer. 34	quia & hoc
	uer. 36	similes Iudæ sicut ipse
pag. 61	uer. 7	& qualiter 180
pag. 63	uer. 11	ordinare decreuerit.
	uer. 26	illis reputata
pæg. 64	uer. 12	ueraciter ualeamus
pag. 65	uer. 5	Ignatius primitus
	uer. 30	omnipotens Deus
pag. 66	uer. 2	dat omnem
	uer. 5	quia nos
	uer. 13	quantus fuerat
	uer. 18	petiuerint, in fide
	uer. 20	sententiis non
pag. 68	uer. 8	uestris quidam
	uer. 9	præcipitanter non licent
	uer. 14	diuinitatem exoret,
	uer. 18	deo nullis
pag. 69	uer. 10	prætera hinc
	uer. 15	appareret
pag. 70	uer. 13	literas ea rursus,
pag. 71	uer. 25	tanquam quidam
	uer. 29	debetis ergo
	uer. 30	auditu percipere,
	uer. 33	semper priuatæ
pag. 73	uer. 12	arroganter elati
	uer. 25	tonsuratum, & in eadē ecclesia cōtra sacros canones promotum, non
	uer. 38	nobis, qui
pag. 74	uer. 1	tuos, non
	uer. 4	iam fatæ,
	uer. 31	igitur iidem
	uer. 9	ad præfatum principem
	uer. 13	dum conuicti plura mentirentur;
	uer. 15	prædictis legatis
	uer. 21	illo perferentis
	uer. 25	etiam clementissime
pag. 76	uer. 9	non sub occult: modio tegebantur,
	uer. 10	siqua turpitudo
	uer. 23	quem eadem
	uer. 31	apud oriētales ut hāc colūnā orthodoxiæ

	uer. 32	in ea præſule
pag. 77	uer. 6	cæteris antecellat?
	uer. 9	partim falſata
	uer. 22	ueſtræ conſenſu
pag. 78	uer. 8	ſi ut depoſitioni
	uer. 9	noſtram feciſſe clare
	uer. 17	uitio à ueritatis
	uer. 24	de inconſiderata,
	uer. 32	poſt multa
pag. 79	uer. 5	ſed ut nos
	uer. 9	nouiſſimus eiusdem epiſtolæ locus
	uer. 30	potentia tua
	uer. 34	magis ut
pag. 80	uer. 25	commiſiſſe dicendus eſt.
	uer. 26	notioni uel
	uer. 31	noſtri priuationi quocunq; de crimine
pag. 81	uer. 25	ſacerdotali prouectu,
	uer. 34	ſi qua alia bona
pag. 82	uer. 5	nihil Photius
	uer. 15	profecto Photio
	uer. 33	de [illegible]ro miniſterio iuxta præcedentem con ſuetudinem cõtingere, ſiue Epiſcopus ſit, ſiue Præsbyter,
	uer. 35	liceat ei nec in alia
pag. 83	uer. 21	Igitur prælatorũ damnationes
pag. 84	uer. 1	poteſtate percepta
	uer. 31	ò chriſtianiſſime princeps,
	uer. 35	fulgeat, quando
pag. 85	uer. 7	cui dicendũ eſt, uæ homini illi, per quem in eccleſiam Chriſti
	uer. 21	ſedis iſtius
	uer. 38	ut eum nullo conamine potuiſſent impel lere iſti, qui non
pag. 86	uer. 1	iudicari potuiſſent,
	uer. 2	undique perpendite
	uer. 12	Ignatii properãdo diſponit iter ab hoſtibus
	uer. 25	Et confirma fratres tuos, Etiam hoc ſpecia= liter dicitur eum
	uer. 29	uiolentiam inferre
	uer. 34	circa ſe beneficio

	uer. 36	tanq̃ȝ mininiſtros inquietudinis, & ſeipſos
	uer. 37	quauis retardatione (ſole
pag. 87	uer. 5	poſtremo, quia (ſicut
	uer. 8	illi) eundem
	uer. 10	cunctis clare
	uer. 19	ſed miſerentis
	uer. 22	ſedem decuit,
	uer. 26	atque eorum quanta,
pag. 88	uer. 21	mortem ſubiiſſe?
	uer. 37	ut, & ſede
pag. 89	uer. 1	Veruntamen,
	uer. 29	incrementa ſpiritalium
	uer. 36	ſi autem quod uidemus,
pag. 90	uer. 16	nec abſolutionem ſanctæ
	uer. 36	Miſſos noſtros auerſatos
pag. 91	uer. 3	& Chriſti eccleſiam
	uer. 33	geſta fuiſſent
	uer. 34	Poſtquam uero iidem Miſſi
	uer. 38	quos iſtuc ad hæc
pag. 92	uer. 27	protinus hunc percuſſit,
pag. 93	uer. 23	ſe, ac fautores ſuos iudicat obligatos, & idẽ
pag. 94	uer. 4	continuo non ſit (ſe
	uer. 21	fidei blaſphemias
pag. 95	uer. 10	opinionis neuo
	uer. 18	diris anathematis
pag. 96	uer. 4	ſublimitatem ueſtram
	uer. 18	poſt deceſſum
	uer. 19	abſit) neuum
	uer. 40	ad te delata
pag. 97	uer. 20	humano deſtitutus
	uer. 22	non eſt, tenorem,
	uer. 33	à domino redimitum
	uer. 39	Damaſi, Præsbyterum, atque Marinũ apoſtolicæ noſtræ ſedis Diaconum,
pag. 98	uer. 14	illis ad nos, & ſi
pag. 99	uer. 10	ne nobis deputetur
	uer. 29	quibuslibet excuſationis ãbagibus rationẽ
pag. 100	uer. 21	iure præſidebat,
	uer. 27	in adiacentibus ciuitatibus,
	uer. 28	atque à palatinis

pag. 101	uer. 14	icc irco duos episcoporum, qui
	uer. 18	piaculum execrantes,
	uer. 19	nihil eis penitus
	uer. 20	qui antea de
	uer. 22	plenis & ueracibus referrent iudiciis
	uer. 33	eiúsq; genitricis
pag. 103	uer. 4	uolumen, ipsi hoc,
pag. 105	uer. 22	imaginibus collectum est
	uer. 31	non habente maculam,
pag. 107	uer. 20	qui ex schismaticorum
pag. 108	uer. 1	& renuncianda
	uer. 22	uenerandorum sex uniuersalium
	uer. 37	unusquisq; discens:
	uer. 40	consumet officium,
Pag. 109	uer. 24	anathema sit: sed, & si contra fratẽ, & Coepiscopum nostrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius cõmunione fideles auerterit, anathema sit, &
pag. 110	uer. 14	nullum sui honoris
pag. 111	uer. 17	& omnium sanctorum
	uer. 18	di[illegible]imus de sacris
pag. 112	uer. 22	in aliquo ecclesiastico
pag. 113	uer. 37	communicantes ei de
	uer. 39	multandus est, qui
pag. 114	uer. 8	suæ sententiam ex
	uer. 17	fecerit bonum
pag. 115	uer. 12	exuerunt: quẽ absolutione præuaricatoria potius nexuerunt,
	uer. 21	dormitantius conuenientius
pag. 116	uer. 17	inuenerit irretitos
	uer. 35	consentiret ab ipso
pag. 117	uer. 9	paulo ante data tanquam
	uer. 20	ad audientiam
	uer. 24	forsitan sterneret,
	uer. 25	isti qui non
	uer. 28	seruatas, aduersus
pag. 118	uer. 7	apostolicæ reuocauerint
	uer. 28	intuentes nos debemus in eorum labore succedere, qui
	uer. 39	cunctis clare

pag. 119	uer. 23	aduerſus nos, & hanc ſanctam eccleſiam, uerum etiam
pag. 120	uer. 22	opinionis neuo, quòd
	uer. 31	poſt deceſſum noſtrum tantum (quod abſit) neuum ad
	uer. 35	nobiſcum doleat quæ præualent ei ſolamina nobiſcum exhibeat
	uer. 39	ſummi ſacerdotii
pag. 122	uer. 13	redarguantur. Nec de
pag. 124	uer. 13	à ſynodo damnato, &
	uer. 14	paſſus etiam uiuente
	uer. 19	ſurripuiſti: Et præter
	uer. 40	confuſionem, contempta legatione, quæ
pag. 125	uer. 12	huiuſmodi te cognoſcentes
	uer. 28	ut eam quæ inflat uirtutem habeas, illa uero quæ ædificat, careas.
pag. 127	uer. 1	eos ſollerter attendas
	uer. 37	pſalmographi habens auctoritatem
pag. 128	uer. 26	proximi tui, neq; omnia, quæ illius ſunt, & rurſus:
	uer. 27	palam cunctis oſtenderes
	uer. 29	ſtipendiis ſuis præcepit
pag. 129	uer. 29	recepit, nec Paulum
	uer. 32	adminiſtratione ſeculari epiſcopus
pag. 130	uer. 5	& de Diaconis
	uer. 12	quanto doctus epiſcopus diutinis
pag. 131	uer. 39	eſt) quiq; ab ipſis
pag. 132	uer. 30	ut arguere putarentur
	uer. 31	finem mundi præuentura,
	uer. 30	& in id more furis
pag. 134	uer. 21	Clementer amplectetur.
pag. 135	uer. 9	calcandos, uel conterendos exiſtimatis?
pag. 136	uer. 5	ſedulo tractans remittere
	uer. 13	officium exhibuerit.
pag. 137	uer. 35	protelato, quod tamen ipſe ſimiliter deponens, & communione priuatus, & ipſe
pag. 139	uer. 27	ſi aduerſus ſe caſtra
	uer. 37	paſſus eſt anguſtias, nimirum ſi uir apoſtolicus ea paſſus eſt, quibus

pag. 140	uer. 24	ecclesiæ sentiente superstite,
	uer. 36	& in nullo prorsus ingrati circa parẽtes suos
	uer. 38	omni dehonestati (consentiunt
pag. 141	uer. 2	ab his, quos in filios in sinu portabat, & a= deo diligebat, ut domino uolenti eos per= dere, diceret: Aut dimitte eis hāc noxam, aut dele me de libro, quē scripsisti. Sic be= atus Samuel ab his, quibus multa præstite rat beneficia, de principatu propellitur. Sic
	uer. 6	ab his, quibus cæcos
	uer. 36	quibus suffragari uos
pag. 143	uer. 19	seductionis Euæ deformidabat.
	uer. 23	depræhensas serpentis, &
pag. 144	uer. 31	quarum uos imitatrices esse
pag. 145	uer. 35	percipiatis æternũ, & gloriā incorruptibilē
pag. 147	uer. 9	efficax habeatur
	uer. 24	extunc, & nunc
pag. 148	uer. 24	p̃sumptionibus, aut subscriptiõibus, quas

ERRATA quædam inter imprimendum legito hoc modo.

pag. 5	uer. 14	sardicense
	uer. 17	ueritate fit, &
pag. 12	uer. 33	neque reputabimus:
pag. 60	uer. 10	uerum etiam
pag. 67	uer. 1	fama eorum
pag. 121	uer. 3	discat prius
pag. 133	uer. 10	in fide plantatum
pag. 152	uer. 24	tentabat
pag. 154	uer. 18	Vualdradam
pag. 155	uer. 39	statuunt:
pag. 159	uer. 19	propugnatores;
	uer. 22	pietatis affectum

NICOLAVS EPISCOPVS SANCTAE CATHOLICAE, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, omnibus ueræ Religionis ministris, ac uniuersis Orthodoxæ fidei cultoribus, Sanctissimis uidelicet, & Reuerendissimis Patriarchis, Metropolitis, & reliquis Episcopis, atqȝ cunctis fidelibus, catholicam duntaxat, cum sede Beati Petri pietatem sectantibus, sanám qȝ doctrinam nobiscum defendentibus, per Asiam scilicet, & Lybiam constitutis.

QVAE apud Constantinopolitanam Vrbem paulo ante gesta sint, uel etiam nunc gerantur, Sanctitatem, seu Religionem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei solicitudinem omnium ecclesiarum secundum Apostolum circunferentes, nos de his disposuerimus, breuiter charitati uestræ his nostri apostolatus literis, intimamus. Et ne aliter sylnceræ uestræ menti suaderi tentetur, uel aliter, quod egimus uobis surripiatur, ueraci relatione, & præsentibus uos literis edocemus. Igitur postquam quidam inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum, contra pastorem proprium insurrexerunt, & Patriarcham suum (cõministrum uidelicet nostrum Ignatium sanctiss. præfatæ urbis Antistitem) ab ecclesia ipsa, cui iure præsidebat, tyrannice proiecerunt: Photium quendam ex foro, ac sæculari militia, & habitu, atque à palatinis ædibus eductum, ac subito consecratum eidem, contra sacros Canones, ecclesiæ præfecerunt. Tunc cœpit scandalum, & Schisma in iam dicta urbe, & in adiacentibus sibi ciuitatibus, nõ modicũ oboriri: aliis quidem Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanqȝ inconuicto, & superstite Ignatio factam merito detestãtibus. Tunc inito concilio Imperator Michael, qui & ipsæ Bardæ Patricii uersutiis suasus Photii parti fauebat, ad Apostolatum nostrum Legatis cum epistolis destinatis, accusationes quasdam aduersus Ignatium deferentibus, petiit ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparent. Quo audito, quoniam (sicut à Deo inspirata uestra nouit prudentia) cunctarum Christi ouium cura constringimur,

cum uices ipsius gerimus, cui specialiter diuinitus dicitur, Pasce oues meas: Et iterum, Tu (inquit) aliquando conuersus confirma fratres tuos, non potuimus dissimulare, nō potuimus negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas: uel quominus confirmaremus in fide, & nobis, moribus fratres nostros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam facto Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi qui missi fuerant, testabantur, maxime eandem Ecclesiam ab Iconomachis rediuiuam contentionem excitātibus asserebant uexari, Christúm qs per singula conuenticula blasphemari: duos Episcoporum, qui nobiscum erant, quí que ad hoc tamen faciendum opus, idonei nobis esse uidebantur (Rhadoaldum scilicet, & Zachariam) una cum ecclesia, quæ apud nos est, datis literis Constantinopolim, tantum nimirum piaculum execrantes, è latere nostro direximus: nihil eis penitus iniungentes, nisi ut tantummodo causas Ignatii, qui ante de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligenter inuestigarent: & sedi apostolicæ plena, & ueraci relatione referrent. Photii uero consecrationem nō solum minime admittendam esse decreuimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris, ne cum illo, nisi quasi cum laico, usqs ad notitiam nostram communicarent, frequenti, ac omnimoda iussione præcepimus: solum scilicet eisdem uenerabilibus Domini nostri Iesu Christi, eiús qs genitricis semper Virginis Mariæ; ac sanctorum ipsius Imaginibus quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiam dantes. At illi euntes, spretis monitis nostris, contemptis epistolis sibi à nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicuti postea claruit, in contrarium uerterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Deniqs & cum Photio adultero, ac ecclesiæ inuasore, atqs neophyto, quod sibi multipliciter prohibitum fuerat, in sacrosancta mysteria communicauerunt: & Ignatium uirum senem, & sanctum, ac per duodecim annos innocenter ecclesiam Dei regentem, & nobiscum, & uobiscum, atqs cum uniuersali, & orthodoxa ecclesia communicātem, græcorum factioni perniciosissimæ cōcinnantes damnauerunt: & sacerdotalibus infulis expoliatum ab ecclesiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quæ sanctæ uestræ in Christo fraternitati, & piæ generalitati, quia contra nostram fuerint gesta dispositionem, iandudum significauimus. Porro præfati Missi nostri tandem reuersi, nil aliud renunciauere, nisi depositum Ignatium, & Photium in sede Constantinopolitana firmatum. Post duos uero dies Legatus à nobis Imperialis, nomine Leo, à secretis susceptus, duo uolumina obtulit: quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus acta. Detulit præ-
terea

terea idem Leo Imperiales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in confirmatione Photii, consensum præberemus, & subscriberemus. At nos diuina docente gratia, dum idem adesset Legatus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia, decreuimus, & statuimus, atqꝫ professi sumus coram ipso, & coram Ecclesia Dei, sicut & profitemur nos pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse: Et in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunqꝫ consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atqꝫ in Apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis Imperatori Michaeli, uel Photio ad deferendum datis, hunc à nobis absoluimus. His ita uestræ sinceræ religioni ostensis, quæ scripta per singula tempora pro hac re miserimus, singillatim huic scripto inferius annexa demōstant. Primo etenim loco nostri Apostolatus habentur epistolæ, ad Michaelem piissimum Imperatorē, & ad Photium Ecclesiæ Constantinopoleos inuasorem per Rhadoaldum, & Zachariam transmissæ. Secundo loco continetur Satisfactio nostra, cuius textū uestræ à deo conseruandæ generalitati dudum transmisimus. Sed ignorantes utrum ad uos usque fuerit delata, iccirco hanc uobis denuo mittendam existimauimus: qua nosse ualeatis quæ fuerit super hoc negocio nostra uolūtas. Tertio loco posita est epistola, quam per Leonem à secretis, Imperialem uidelicet Legatum, de quo superius diximus, post reuersionem Missorum nostrorum præfato Michaeli Augusto, & ad Photium alterā direximus. Præterea quæ subsequuntur, eo sunt ordine huic inserta uolumini, quo per singula tēpora gesta, uel missa fuisse noscuntur.

EPISTOLA. I. missa ab Apostolica Sede ad Imperatorem Michaelem per Rhadoaldum, & Zachariam Episcopos.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVORVM DEI DILECTO filio Michaeli glorioso Imp. Græcorum.

PRINCIPATVM diuinæ potestatis, quod omnium cōditor, electis suis Apostolis largitus est, super solidam fidem Apostolorum Principis (Petri uidelicet) soliditatem constituens, eius egregium, immo primam sedem deliberauit. Nam uoce dominica ipsi dictum fuerat: Tu es Petrus, & super hāc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi nō præualebunt aduersus eam. Petrus denique à firmitate petræ, quæ Christus est, structuram

uniuersalis ecclesiæ incōcussam, & fidei robore solidatam: ita precibus suis munire non cessat, ut errantium uesaniam rectæ fidei norma reformare festinet: necnō intrepide eam consolidantes remunerare procuret: quatenus portæ inferi, malignorum utiqꝫ spirituum suggestiones, atqꝫ hæreticorum impetus non præualeant eiusdem ecclesiæ unitatem refringere. Quapropter Deo omnipotēti multiplices referimus grates, qui uestro pectori hoc infundere dignatus est, ut fautores ecclesiæ Dei effecti, concordiæ ipsius desideretis fauere, ne quauis rubigine erroris consumatur pulchritudo fidei, & frangatur intellectus apostolicæ traditionis. Ad cuius etenim (sicut ipsi scitis) integritatem obseruationis multoties conuentus factus fuerit sanctorum Patrum, à quibus & deliberatum, ac obseruatum existit: qualiter absque Romanæ Sedis, Romaní qꝫ Pontificis consensu, nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Igitur à uobis Constantinopoli congregatum Concilium (ut uestris apicibus nostris intimatum est auribus) huius tenoris seriem paruipēdens, ab institutis supradictis, manum considerationis suæ reflectere non trepidauit: Adeo ut Ignatium supra iam nominatæ Vrbis Patriarcham, sine Romani consultu Pontificis ibidem cætus conueniens, proprio priuasset honore. Quod quàm sit repræhensione dignum, testes illi, qui ei oppositi fuerant manifestant, quia tales quos in epistola uestra legimus, canonica institutio prohibet: & inuidiose datos manifeste claret, quoniam nec ipse proprio ore manifestauit (ut directionis uestræ asserunt literæ) illa, quæ ei obiiciebantur, neqꝫ accusatores illius secundum sacrorum Canonum institutа probauerunt. Cæterum his etiam sic iniuste peractis, ad detestabiliora inconsiderationis suæ uotum, supradictam populi cateruam dirigendo, de laicorum habitu, qui ei præesset, elegit pastorem. O quàm præsumptuosa temeritas, ille præponitur ouili diuino, qui nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere uitam suam per gradus ecclesiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit uitam alienam subito electus? Latuisse uos nōn credimus, quid Apostolorū egerit cætus post acceptum donum sancti spiritus. Ecce etenim ipsi uisione domini, & locutione illius assidua, eiusdém qꝫ resurrectione lætificati, atqꝫ gratia spiritalis descensus consolidati, non præsumpserunt de electis LXXII eligere tam audacter duodecimum, qui Iudæ præuaricatoris suppleret locū: sed (per gradus quosdam ut uita ducatur) de septuagenario, binarió qꝫ numero elegerunt duos, Ioseph qui uocabatur Iustus, & Matthiam. Et sic ex his, quem alteri præponerent interim ignorantes, diuinum examen postulauere, electioné qꝫ data, qui humanis obtutibus iustior uidebatur, coram diuinitatis cōspectu inferior

ferior est inuentus. Igitur illius congregationis conatus, nihil horum studēs exercere, nisi sunt à recto itineris tramite declinasse, cum in cūstodia dominici gregis nō taliter, ut decuit, studuerunt pastorē præponere. In notitia siquidē secularium literarū nemo magistri nomine merito censetur, nisi per gradus disciplinarū procedens fuerit doctus. Verum iste Photius uidelicet antea doctor prorupit, q̄s doctus extiterit, prius magister uideri cupiit, q̄s discipulus audiri. Pridē auditor esse debuit, ac deinde institutor: sed hic doctoris è contrario cathedram eligens, docere prius elegit, ac deinde cœpit doceri: prius sanctificare curauit, ac demum sanctificari: prius illuminare uoluit, & postmodum illuminari. Hæc itaq; catholicus ordo prohibet: & sancta nostra Ro. Ecclesia talem electionem semper prohibuit per Antecessores nostros catholicæ fidei doctores. Quorum nos tenorem obseruantes, instituta ipsorum esse inuiolabilia censemus. Sardiniēse deniq; Concilium, ut de laicis nō eligeretur Antistes, in. XIII. Cap. per omnia prohibuit ita inquiēs. Si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratore Episcopus fuerit postulatus, aut nō prius ordinetur, nisi ante Lectoris munere, & officio diaconii, aut præsbiterii fuerit perfunctus, ut per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen episcopatus, & reliqua. Celestinus itidem sanctissimus doctor, & nostræ Ro. Sedis Præsul egregius, in decreto suæ sanctificationis Cap. XXI. asserens dicit: Audiuimus quasdā propriis destitutas rectoribus ciuitates, Episcopos sibi petere de laicis uelle, tantùm q; fastigium tam uile credere, ut hoc illis, qui non Deo, sed sæculo militauerunt, æstimēt nos posse cōferre. Nō solum male de suis clericis, in quorum conteptum hoc faciunt, iudicantes: sed de nobis pessime, quos credunt hoc posse facere sentientes, quod nunq̄s auderent: si nō quorundam illic his cō sentiēs sentētias cohiberet: ita nihil, quæ frequētius sunt decreta, proficiunt, ut hoc quasi nunq̄s de hac parte conscriptum fuerit, ignoretur. Quid proderit per singula clericos stipēdia militasse, & omnē egisse in dominicis castris ætatem, si qui his præfuturi sunt, ex laicis requiruntur? Qui uacantes sæculo, & omnem ecclesiasticū ordinem nescientes, saltu præpropero alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate transcendere: & in aliud uitæ genus calcata reuerentia ecclesiasticæ disciplinæ transire. Talibus itaq; fratres charissimi, qui iuris nostri (id est Canonum) gubernacula custodimus, necesse est ut obuiemus: hís q; fraternitatem uestram epistolis commonemus, nequis laicum ad ordinationē clericatus admittat, & sinat fieri: unde & illū decipiat, & sibi causas generet, quibus reus cōstitutis Decretalibus fiat. Leo deniq; sanctissimus doctor, & apost. Romanæq; sedis Pont. egregius, cuius laus

in quarta Synodo magnificatur, hoc ipsum in Decretalibus suis prohibuit Cap. XXXIII. In ciuitatibus, quarum Rectores obierint, de substituendis Episcopis hæc forma seruetur. Vt is qui ordinandus est, etiam si bonæ uitæ testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ coniugis sit maritus: Et reliqua. Gelasius autem supradicti doctoris Leonis uidelicet meritis non impar, Sanctissimus Romanæ Ecclesiæ Præsul, non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit; sed etiam præsbyteros, ne talia præsumerent, uetauit in Decretalibus suis, Cap. III. ita inquiēs. Si uero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregādus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, huiusmodi decet examinare personā: quantū inter mundanam, religiosám qꝫ uitam, constat esse discriminis, quia utiqꝫ conuenientia ecclesiæ ministeria reparanda sunt, nō inconueniētibus meritis ingerenda: tantó qꝫ magis, quod sacris aptum possit esse seruitiis in eorum quærendum est institutis, quantū de tempore, quo fuerant hæc assequenda decerpitur, ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit: ne per occasionem supplendæ pænuriæ clericalis, uitia potius diuinis cultibus intulisse, non legitimæ familiæ confutemur procurasse compendia, quorum promotionis super anni metas, sex mēses nihilominus subrogamus. Quoniam (sicut dictum est) distare conuenit inter personam diuino cultui dedi tam, & de laicorum conuersatione uenientem: quæ tamē eatenus indulgenda credidimus, ut illis ecclesiis, quibus in festinatiōe bellorum, uel nulla penitus, uel exigua remanserunt, ministeria renouētur, quatenus his Deo propitio restitutis in ecclesiasticis gradibus subrogandis, Canonum paternorum uetus forma seruetur: nec contra eos ulla ratione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur. Nō aduersus Scita maiorum noua lex proponitur, cæteris ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade uastatas pristinam in faciendis ordinationibus conuenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, obseruantiā uenerādorum Canonum pro pensius delegamus: singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus: ne fas esse cōfidat quisquam Pontificum, bigamos, aut coniugia sortientes, aut ab aliis derelicta, siue quoslibet post pœnitentiam, uel sine literis, uel corpore uitiatos, uel conditionarios, aut curiæ, publicarúm que rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos, diuinis seruituros applicare ministeriis, neqꝫ suo libitu iura studeant aliena peruadere, absqꝫ Sedis Apostolicæ iussa depositione man dante. Prædecessor itaque noster, huius almæ sedis Adrianus uidelicet

Sanctissimus

Sanctissimus Præsul, in epistola, quam Constantinopolim pro uenerandis Imaginibus destinauerat, ita instituit, ut amplius de laicis nullatenus in eadem uestra Constantinopolitana Ecclesia ordinaretur Antistes: cuius textum si scire uultis, in Concilio, quod eius tempore in supradicta urbe celebratũ est, inuenire potestis. His ita paulisper prælibatis in supradicti uiri consecratione consensum Apostolatus nostri præbere non possumus, donec per Missos nostros, quos ad uos destinauimus, cuncta quæ in iam prænominata sæpius Vrbe de ecclesiasticis causis, seu ordinibus peracta sunt, uel agentur, nostris intimata fuerint auribus. Et ut in omnibus rectus ordo seruari queat, uolumus, O Clemens Auguste, ut Ignatius quem sedis supradictæ gubernacula propria, spontaneá qʒ uoluntate deseruisse, & totius plebis congregato Concilio depositum esse uestris apicibus nobis intimare curastis, in cõspectũ ueniat nostrorum Missorum, & uniuersi concilii, uestris quidem imperialibus institutis quatenus perquiratur, quamobrem spreuerit traditam sibi plebem, & instituta antecessorum nostrorum, sanctorúm que Pontificum, Leonis uidelicet Papæ, atque Benedicti, paruipendendo contempserit, & in hoc agendum subtili examine à nostræ iussionis Legatis depositionis eius censura perquiratur: Quatenus inquirentes inuenire queant, utrum canonicus tenor in eadem obseruatus fuerit, uel non manifestum existat: ac deinde cum nostro præsulatui significatum fuerit, quid de eo agendum sit, apostolica sanctione diffiniemus: ut uestra ecclesia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcussa permaneat. De Imaginibus autem, eorúm qʒ obseruationibus licet nulla necessitas esset scribere, eo quòd nostrorum antecessorum uenerabilium Pontificum sancta solicitudo catholico ardore succensa, multa, & ualde utilia ecclesiæ Dei profutura instituit: tamen quia frequens iteratio informationis solet uenerabiliorem intentionem reddere audienti: ideo quæ de eisdem pro conseruãda unitate populo Dei, aliquid exponere curamus. Pristinam itaqʒ sanctorum patrum traditionem, quam à prædecessoribus nostris beatissimis, & orthodoxis pontificibus, qui post Beatum Petrum in eius Apostolica Sede resederunt, nobis obseruandam suscepimus, & hactenus immutilatam hæc sancta catholica, & apostolica tenet, ac defendit ecclesia. Oportet ergo tota mentis intentione, summí qʒ desiderii conamine uenerandas tam domini nostri Iesu Christi, quàm quæ suæ sanctissimæ genitricis, & beatorum Apostolorum, atqʒ omnium sanctorum Imagines uenerari, & colere: & eo quo ualemus adnixu cõtra hæreticorum uesaniam, qui ab earum ueneratione populum cohibent, resistere suadeamus. Nam in pace ecclesiæ consti-

tutis nil contrarium esse potest, si sanctorum effigies propriæ depictæ fidelibus augeant incremẽti amorem. Re uera quia dum eorum uultus aspicitur, & operis actio recolitur, Deus cuius habitatio in eis esse dignoscitur, perfecte laudatur. Certe si Deus, qui est inuisibilis, & incorporeus, non per propriam substantiam deitatis, sed per subiectam creaturam mortalium apparuit oculis, ut credentibus summum esset culmen honoris: quare animæ sanctorum, quæ manẽtes in corpore uultus uniuscuiusq; habuisse noscuntur, secundum dispositionẽ Dei dicit ipsi placentia operatas esse, non uenerentur à nobis magno honore? Cur eorum execremur effigies per quos agnouimus fidei ueritatem? Apparuit nempe Deus Abrahæ patri nostro, non in carne, neq; in anima, sed in specie trium uirorum: quibus ille aliud cernẽs, & aliud esse intelligens, pronus in terra adorauit, & dixit: Domine si inueni gratiam in oculis tuis, afferam aquam, & lauẽtur pedes uestri. Credidit illico Abrahã Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est. Apparuit denique Iacob per subiectæ creaturæ speciem, unde & dixit. Vidi dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ecce incorporeus, Deus & inuisibilis, per speciem subiectæ creaturæ ita se mortalium uoluit uideri obtutibus, ut credentibus esset ad gratiam: Cur nobis sanctorum Icones, quos incorporeos, & uisibiles fuisse credimus, si illos ut uere Christi ueneremur amicos, poterunt esse ad culpam? Nam si eorum effigies execrabiles esse crederentur, profecto & ipsorum reliquiæ, quorũ caro corruptionem sensit in tumulo, pro neutro (quod absit) haberi deberẽtur. Veruntamẽ si ad eorum consortium uenire optamus, profecto hic omnia in honore sanctorum, id est tam reliquias non solum corporum, sed & uestimẽtorum, seu etiam Imagines uultus illorum in quolibet loco depictas, celeberrimo honore uenerari debemus: reminiscentes illud, quod Esaias speciem subiectæ creaturæ se uidisse testatur, dicens: Vidi dominum Sabaoth sedentem super solium excelsum, & ea quæ sub ipso erant, implebant templum &c. Accessit itaq; Moses, & Aaron, ut uiderent thronum ubi steterat Deus, & erat sub pedibus eius tanquam opus lapidis Saphiri, & uelut firmamentum cœli in claritate fulgoris: & stabat Cherubyn ex auro mundo. Quæ omnia secũdum quod Salomon postea in templo instruxit, in monte cum domino loquens, imaginata, & præsignata uidit. Hæc & his similia præcedentes patres sciendo, Iconas saluatoris nostri Iesu Christi, eiús que sanctissimæ genitricis sempér q; uirginis, omniúm q; sanctorum in parietibus ecclesiarum, secundum quod tempus hodie probat, depinxerint, & pingere pro congruis locis omni dilectione usq; in præsens

non

non prohibuerunt. Quid christiano uerissimo nocet, si quod amat, & diligit non ad adorandum deificet, sed ad tremẽdum terribiliter in pariete, uel ligno depingit? Verum quid officit, si aspicimus Imagines Christi in templo ecclesiæ, & in arcano cordis præmeditamur eũ uenturum, cuius Imaginem cernimus, citius uiuorum, & mortuorum iudicem aduenturum? Quid fidei nostræ contradicit, quòd in centro cameræ super altare, eius figuram, quod uerbum caro factum est, & habitauit in nobis, animæ nostræ affectando desiderant, cuius imago nominis titulum retentat, & quia per naturam filium adoramus, quare per adoptionem nomen nouum scriptum in calculo, uel gemmis non adoremus? Altare itaq; sanctum, in quo Deo omnipotenti sacrificiorum uota persoluimus lapis est naturaliter communis, nihil differens ab aliis tabulis, quæ parietes nostros, & pauimẽta adornant. Quia uerum sacratum est Dei adiutorio, & benedictionem suscepit, unde & mensa sancta efficitur: panis iterum, qui super eum offertur, panis est quidem communis. Sed quãdo ipse sacramento sacratus fuerit, corpus Christi in ueritate fiet, & dicitur. Sic & uinum modicum aliquid digna existentia ante benedictionem, post sanctificationem spiritus, sanguis Christi efficitur. Ipsa enim Crucis Imago antequam suscipiat eius formæ figuram, lignum omnibus commune est. Suscipiens autem omnimodo uenerandam similitudinem sacra est, & dæmonibus terribilis propter quod in ea figuratus est Christus. Hæc breui stilo transcurrentes, cum multa dicere quiuissemus, uestræ serenitati transcripsimus: quia Adrianus sanctissimus Præsul Antecessor noster, multa de hĩs in epistolis, quæ hactenus apud Constantinopolitanam habentur Ecclesiam, scribens contradidit: in quibus quicquid huius rei necessitas coegerit inuenire, poteritis. Oportet enim uestrum imperiale decus, quod in omnibus ecclesiasticis utilitatibus uigere audiuimus, ut antiquum morem, quem nostra ecclesia habuit, uestris temporibus restaurare dignemini: quatenus uicem: quam nostra sedes per Episcopos uestris in partibus constitutos habuit, uidelicet Thessalonicensem, qui Romanæ Sedis uicem per Epirum ueterem, Epirúmque nouum, atq; Illiricum, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam, Daciam Riperensem, Daciam mediterraneam, Misiam, Dardaniam, & Præualim, beato Petro Apostolorũ Principi contradicere nullus præsumat: quæ Antecessorum nostrorum temporibus Sancti Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Celestini, Syxti, Leonis, Hylarii, Simplicii, Felicis, atq; Hormisdæ sanctorum Pontificum, sacris dispositionibus augebatur. Quorum deniq; institutiones ab eis illis in partibus destinatas per nostros Missos, ut rei ueritatem cognoscere queatis, ue

ſtræ auguſtali potentiæ dirigere curauimus. Præterea calabritanum patrimonium, & ſiculum, quæq; noſtræ eccleſiæ conceſſa fuerunt, & ea poſſidenda obtinuit, & diſponendo per ſuos familiares regere ſtuduit, conceſſionibus reddantur: quoniam irrationabile eſt, ut eccleſiaſtica poſſeſſio, unde luminaria, & concinnationes eccleſiæ Dei fieri debent, terrena quauis poteſtate ſubtrahantur: ſed domui Dei reſtituta meritum redditoris multiplicent, & ſuſcipientis uotum ſpiritalis deſiderii lucris exerceatur. Inter iſta, & ſuperius dicta uolumus, ut conſecratio Siracuſano Archiepiſcopo noſtra à ſede impendatur, ut traditio ab Apoſtolis inſtituta, nullatenus ueſtris temporibus uioletur. Deſtinauimus autem ueſtræ ſerenitati Reuerendiſſimos, & Sanctiſſimos Epiſcopos Rhadoaldum uidelicet Sanctæ Portuenſis Eccleſiæ, atq; Zachariã Anagninæ Sanctæ Eccleſiæ, fungentes legatione Apoſtolatus noſtri, quos, ut honorifice ſuſcipiatis, ueſtram amplitudinem deprecamur: quibus etiam freqũes colloquium tribuatis: & eis, quæ de eccleſiaſtico ſtatu irreprænhenſibiliter dixerint, credere non ambigatis. Et cum in conuentu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diffinitionibus, nihil à uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis impetum ſentiant. Et cùm fas illis fuerit reuertendi, ueſtros concedite Miſſos: & tales, qui in dromonibus congruis eos Romam incolumes fauente Deo Apoſtolorum precibus ſtudeant referre, quatenus pro omnibus ueſtris bonis deuotionibus gratias Deo omnipotenti patri, atq; eius unigenito filio domino noſtro Ieſu Chriſto, & ſpiritui ſancto deuotius agere ualeamus, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Data Menſe Septembri die. XXV. Indictione. IX.

EPISTOLA. I. ad Photium per Rhadoaldum, & Zachariam Epiſcopos Conſtantinopolim deſtinata.

OMNIS utilitas, & profectus animarum, catholica fide munitur, & dilectione Euangelii tuetur: quæ omnes intra ſe cõcluſos ſaluat, extra ſe poſitos ſuos nõ exiſtimat. Vnde directionis ueſtræ ſumptis apicibus lætificati ſumus, quia uos catholicum in eis cognouimus. Nam ibi prudẽtiæ ueſtræ utilitatem intelleximus, ideoque multas gratias Deo omnipotenti retulimus, quia ueſtrum ſcire de catholico fonte manare experti ſumus. Sed rectum uos ordinem minime continuiſſe doluimus. Eo quòd non per gradus eccleſiæ ductus ad tantum honorem, de laicali habitu uos profiluiſtis, cum oporteret ueſtram prudentiam ita canonice uixiſſe in clericali

ricali ordine, ut nihil extra canonica instituta agentes, tempore congruo, atqs ascensu legitimo constituereris ecclesiæ Pastor. Vos itaque hoc prætermittêtes, contra statuta patrum egisse, manifestum existit. Nam Sardicense Concilium per omnia tantæ temeritatis præsumptionem uetuit, pariter & Sanctorum Pontificum Romanæ Sedis Cœlestini doctoris egregii, Leonis Sanctissimi: cuius laus in quarta Synodo clara existit: seu Gelasii doctrina, & meritis æque beatissimi, horũ uidelicet instituta, hoc prohibuerunt, ut talis ordinatio fieri non præsumeretur. Quapropter uestræ consecrationi consentire modo nõ possumus, donec nostri, qui à nobis Constantinopolim sunt directi, reuertantur, qualiter per eos cognoscamus uestræ obseruationis actus, & ecclesiasticæ utilitatis constātiam; & quo studio circa catholicæ fidei desensionem uosmet exerceatis. Et tunc, si dignum fuerit, ut tantæ sedis Præsulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna dilectione amplectemur.

Data Mense Septembri Die. XXV. Indictione. IX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI omnibus fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ.

QVOD igitur generali notitia extat uniuersæ plebi Dei uulgatum, minime uestræ sanctitati habetur incognitum, qualiter præterito iam tempore sanctæ Constantinopolitanæ Vrbis ecclesiæ, immo Græcorum inclytus Imperator cũ christianissima plebe suæ ditioni subacta pro quibusdam præuaricationibus in eadem ecclesia pullulatis, ac uariis dissensionibus in eodem populo super Photio inuasore, & Ignatio Patriarcha nequiter obortis, Legatos proprios ad hanc sanctam, & omnium ecclesiarum matrem miserunt ecclesiam, discretissima uidelicet postulatione consulêtes, qui diffinitionis calculus super huiuscemodi præuaricationibus nostro iudicio deberetur imponi. Sancta scilicet, ac salúbri discretione perducti ab hac principali ecclesia, quam ueraciter intelligunt à Christo saluatore percepisse sui principatus priuilegia, non immerito ob ædificationem religionis, & recuperationem pacis, atqs concordiæ sub canonica diffinitione sibi dari poscentes iudicia. Quorum saluberrimæ petitioni cedentes, dirigere, ut omnibus claret, illuc studuimus ex latere Pontificatus nostri legatos, qui nostra apostolica auctoritate muniti, errata corrigerent: deprauata quæqs ad rectitudinis tramitem perducerent. Super Photio quoqs, & Ignatio Patriarcha rei gestæ ueritatem diligẽter inquirerẽt, nostró qs Apostolatui (Deo auctore) legitime diffiniẽda

ad liquidum nunciare studuissent: quatenus Missorum nostrorum fieret tantum inquisitio, & uera examinatio, nobis tamẽ remaneret reseruata diffinitio, utrum uera esset, an falsa super Ignatii Patriarchæ criminibus accusatio. Sed Legatis nostris, qui super hoc opere missi fuerant reuertentibus, imperialem ab eisdem partibus epistolam nostro Apostolatui per ipsius Legatum directam nihilominus recepimus. In cuius serie & eorum actionibus cognouimus, quia dissensionis, & inuidiæ inter illos crebrescentibus malis, absq; ullo nostro consensu, uel nostra omnino conscientia, Photium indiscrete subrogarunt, & Ignatium Patriarcham deposuerunt. Quod utiq; indiscretissimum factum nobis, & uniuersæ ecclesiæ nostræ omnimodis habetur contrarium, quia cõtra sacros Canones, qui absq; uerissima probatione neminem damnari, nec alterum prius in eius loco subrogari præcipiunt, Ignatium Patriarcham damnarunt. Et iterum cum dicente domino, non sit discipulus super magistrum, neq; seruus super dominũ suum, memoratus Antistes Ignatius à sibi subiectis, & ministris sui ordinis, proprii gradus sustinuit præiudicium. Et contra doctore egregio Paulo dilecto discipulo suo Thimotheo, præcipiẽte, ut nemini cito manus impeneret, & non Neophitum, inquit, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Photium subito ex laicali militia tractum, indiscrete ordinare præsumpserunt Episcopum. Quæ causa contra ordinem diuinum nequiter acta, ualde nostro Apostolatui, & uniuersæ (ut dictum est) ecclesiæ nostræ omnimodis manet contraria. Vnde generaliter agnoscat omnis ecclesia sanctorum, quia nec nostra fuit cõscientia, nec iussio, nec uolũtas, super Photii subrogatione, uel Ignatii Patriarchæ depositione: & super huiuscemodi præuaricationibus omniũ uestrorum sanctitati satisfaciendo uerissime denunciamus. Quia post uerissimam nostri examinis deliberationem, nec Photium recipimus, nec Ignatium Patriarcham damnamus, nec iussimus, nec consensimus, nec ratam huiusmodi ordinationem, uel indiscretam depositionem manere iudicamus, neq; firmam absque iustæ diffinitionis libramine ullo modo consentiemus: nec Ignatium uidelicet Patriarcham inter depositos reputamus, neque reputauimus: sed nec Photium in episcopali ordine annumeramus, nec annumerabimus. Igitur dilectissimi fratres, sanctitati uestræ, qui catholicas Alexandrorum, Antiochenorum, uel Hierosolymorum gubernatis ecclesias, seu cunctis oriẽtalibus Metropolitis, atque Episcopis, luce clarius, expræssiús q; significauimus, quoniam Sedes Apostolica nullo pacto uenerabilem Ignatium Patriarchã dignitatis propriæ priuilegio nudari tam improuide patitur: sed magis repulso à sanctæ catholicæ, & apostolicæ sacro ecclesiæ
uiscere

uiſcere peruaſore coniugis (ut ita dixerimus) uiri uiuentis (ſceleſtiſſimo uidelicet Photio) Sanctiſſimum Patriarcham Ignatium in ſui ſacerdotii dignitate manere, ſicut olim, ſtatuit. Iterum quoque canonico, ac legali examine iudicat, & decernit. Et ut uos huius Sedis priuilegium rite ſeruantes, pari religione catholici, pari etiam nobiſcum ſuper uenerabilis Ignatii Patriarchæ ſacerdotii recuperatione, & Photii peruaſoris expulſione eadem ſentiatis, Apoſtolica Auctoritate uobis iniungimus, atque iubemus. Et ut huius Præſulatus noſtri paginam in cunctis parochiis ueſtris ad omnium ſaciatis notitiam peruenire, atque de hac re iuxta Apoſtolicæ Sedis diffinitionem prædicare curetis aliis: ipſi que ſimiliter incommutabiliter teneatis, paterno more præcipimus. Quid præterea fratres chariſſimi, & filii dilectiſſimi, eidem Imperatori Græcorum, & uniuerſæ generaliter Sanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſuper huiuſcemodi præuaricationibus, & de his, pro quibus nuper illas in partes noſtros cum apoſtolicis epiſtolis direxeramus Miſſos (ſicut omnibus uobis manifeſtum eſt) reſpondendo noſtri Apoſtolatus remandat Auctoritas, omnium ueſtrorum ſanctitati ſatiſtaciendo, in ſubſequentibus relegi iubemus.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

EPISTOLA, quam per Leonem à ſecretis (Imperialem uidelicet Legatum) de quo ſuperius diximus, poſt reuerſionem Miſſorum noſtrorum, Imperatori Michaeli direximus cum epiſtola ad Photium.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei Piiſſimo, & glorioſiſſimo filio Michaeli magno Imperatori.

SERENISSIMI Imperii ueſtri gloria, quæ ſuper orthodoxæ fidei integritatem firmata cōſtare cernitur, dum aliqua in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia, quæ ſub ueſtræ defenſionis tutamine conſiſtere uidetur, inconuenientia prouenerint, hanc ſanctam catholicam, & apoſtolicam, caput omnium eccle-

fiarum Romanam scilicet Ecclesiam, quæ semper sanctorum patrum syncerissimas auctoritates in omnibus suis actibus sequitur, consulere decreuit: Et eius consultu, quæ ecclesiasticis conueniũt negociis, agere curauerit, proculdubio quæ agenda, aut abigenda fuerint irretractabiliter cuncta disponere, ordinare, atque diffinire poterit. Quod uos fecisse in epistolis nuper ad hanc sedem missis recolimus: pro quibus etiam & nostros, secundum uestras illas in partes pro quibusdam præsumptionibus, quibus uestram asserebatis fatigari ecclesiã, seu ob dissensiones, quæ propter religiosum uirum Ignatium Patriarcham, & Photium emerserant, Missos direximus. Sed cum ad nos reuersi fuissent, nihil nobis, ut illis & in nostris instituerамus de Reuerẽdissimo uiro Ignatio renunciauerunt apicibus, sed uerbis tantum, quæ de eo contra nostræ uoluntatis peracta sunt obseruantiam, retulerunt. Post aliquot autem dierum uestrarum partium prudens, & fidelis Legatus nomine Leo à secretis, Apostolatui nostro imperialẽ cum actis apud uos gestis detulit epistolam, quam legi iubentes cognouimus de memorati uiri Ignatii Patriarchæ negocio, contra præceptum nostrum improuide illatam sententiam, & nihil omnino nostris iussionibus saltem similem, sed magis contrarie præparatam. Etenim quia dudum in epistolis uestris, quas tenemus præ manibus, illum multis accusationibus affirmabatis obnoxium, ob idque hunc eiectum, Photium elegisse, necessario nostræ sedis legatos apostolica auctoritate fultos, de pluribus prædicti uiri Ignatii criminibus intentatis indagandum, & nobis renunciandum direximus, suspendentes uidelicet sententiam expulsionis Reuerendissimi uiri Ignatii, uel Photii receptionis, non in re Legatorum nostrorum, sed specialiter in nostro examine. Ac quia nunc Photium retinentes, prudentissimum uirum Ignatium Patriarcham absq; nostri Apostolatus eiecistis iudicio, nosse uos omnimodis uolumus nullatenus nos Photium recipere, uel Ignatiũ Patriarcham damnare. Deniq; considerare libet quid sibi uult hoc, quòd per duodecim fere iam annos Regiæ Vrbis uestræ innocue sacerdotium agere & sanctis uirtutibus pudicitiæ, castitatis q; florere dictum Ignatium, non solum ipsi per uestras innotuistis epistolas, uelut etiam synodicis uocibus eius sub tempore habitis, magnis honoribus epistolæ uestræ fatentur, quas præ manibus tenemus laudastis iugiter, & extulistis, minime eum ad apostolicam sedem inuasoris, uel alicuius criminis opinione notantes, nunc inuide damnastis. Quod utiq; indiscretissimum factum sanctæ nostræ generaliter ecclesiæ, nostró q; Apostolatui, ac sanctorum Patrum priscæ diffinitioni omnimodis extat inconueniens,

conueniens. Nos quidem de nobilissimo uiro Ignatio Patriarcha nõ tantum hæc, uerum & illud comperimus, quòd nõ solum genere claruit, uerum etiam à primæuo suæ ætatis per singulos ecclesiasticos gradus ascendens ex monastica uita, omni ecclesiastico cœtu consentiẽte (sicut in apicibus, quos sanctissimo Leoni Præsuli prædecessori nostro destinaueratis, comperimus) episcopatus culmẽ promeruit. Photium autem nouimus per nullos ecclesiasticos gradus ascendentem, sed tantummodo ex laicali militia Episcopũ pertinaciter ordinatum. Quamobrem necessario in sententia nostra qua stetimus, persistimus: & neque uenerabilem Ignatium Patriarcham in aliquo damnamus, neque Photium modo quolibet suscipimus. Verum quia omnibus accusationibus remotis, quibus strenuum uirum Ignatium Patriarcham ad Apostolicam Sedem asserebatis notabilem, unum opponentes tantummodo quòd potentia sæculari sedem peruaserit, uestro speciali deposuistis, damnastis, & expulistis arbitrio: & Photium ex laicali agmine improuide in eius loco subrogastis Episcopum, æquanimiter ferre omnino nõ possumus: maxime cum horum duorum negocium inuestigari, & nobis renunciari, non diffiniri mandauerimus. Quapropter (ut diximus) nullo modo prudentis uiri Ignatii Patriarchæ depositioni, uel Photii subrogationi assensum præbemus, quousque ueritas omni falsitatis fuco nudata in præsentia nostra eluceat. Quia consuetudinem uestram nouimus in regia urbe minime apicem Archieraticæ potestatis aliquem posse habere sine ecclesiasticæ plebis cõsensu, atque imperiali suffragio, & ob id Ignatium Patriarcham damnare nolumus, nec debemus. Præterea Photii, quẽ ex militia subito ad tanti culmen regiminis consecrastis, ordinationem ratam haberi decernitis, eo quòd Nectarius non solum ex laico habitu, uerum etiam ex pagano sancta synodo secunda ordinante meruerit Episcopus fieri: qui tamen Nectarius ueræ religionis catholicus, nullius depositionis catholici conscius sedis gubernacula sine scandalo, sine ui, sine omni schismate suscepit: quem spiritus sancti auxilio, & talento sibi credito hæreticorum perfidiis restitisse, eorúm que dogma, quod iam ex longo tempore pullulauerat, & plurimos sui cõtagione infecerat, destruxisse ipsi recolitis, & iccirco bene, & optime sanctæ secundæ synodo apostolicæ sedis auctoritate fultæ ita de Nectario placuisse testamur. Sed & beatus nihilominus fulgidissimus doctor Ambrosius, quem similiter ex militia, & Cathecumino asseueratis Episcopum, cum diuinitus per miraculorum signa ab ipsis cunabulis, usque ad cõsecrationis suæ tempus fuisset euocatus: & ad regimẽ à dissidentibus populis subito in unam sui concordiam prouocatis, compelleretur ecclesiasticum suscipiẽdum,

minime seditioni, uel schismati studuit, quin potius eas, quas reperit, semetipsum non ultro, sed coacte populo offerens repulit, & remouit. Neque damnationem molitus est alicuius, quam nunquam omnino ob sui culminis consentiret incrementum : sed coactus, atque compulsus, uotis eorum consentiens, ecclesiasticarum regularum normam toto uitæ suæ tempore custodiuit. Omnes hæresis debellans uerbi Dei telo succintus, pro quo æque hæc Sancta Romana ecclesia eos rite suscepit. Ideoque hoc tempus necessitatis probe suscepit, quia contra Canonum priuilegium sibi concessum nihil nouit temere perpetratum. Vos autem non ita horum illustrium uirorum comparationem perpendistis, ubi sæpe dictum uirum Ignatium Patriarcham iuste à uobis ordinatum, iniuste de Patriarchatu eiicientes, Photium subito ex laicali militia in Episcopali dignitate eleuastis, & ob id nihil ualere patimur: quia sanctæ Romanæ Ecclesiæ nunquam exstitit mos improuide, uel iniuste unum eiicere, & alterum subrogare : sed magis studuit æqua lance, omnium librare, & iuste diffinire negocia. Igitur quia ad Niceni uenerandi cœtum Concilii uestrum, qui in depositione Ignatii Patriarchæ affuistis totidem numeri fere dicitis miramur. Et quid prodesse consideramus eiusdem numeri collegium posse, ubi ipsius sententiæ præuaricantur, cuius & numerus imitatur? Quod non laude magis, quàm reprehensione ducimus dignum, quia omnino magis, peccatis est cumulus, ubi multipliciter fuerit agmen præuaricatorum. Nos quidem non numerosum tantum sanctorum Episcoporum collegium Niceni, & Chalcidonensis conciliorum, cæterorúm que sanctorum patrum synodicas constitutiones sequimur, sed illorum librales ueneramur iustas diuinitus inspiratas sententias, & non tantum pro suorum multitudine obseruantur à nobis (quia re uera multi in personis fuere) sed in ualidissimis sententiis eos perpendimus plures. Quod autem asseueratis factos fuisse Legatos nostros post damnationem Religiosissimi uiri Ignatii Patriarchæ, omnis eius consecratio debere cassari, damnari, atque euelli, absit, ut hoc fieri patiamur: ut quia neque Ignatium Patriarcham damnamus, neque Photium Mœchum suscipimus, qui Sedem uiuentis uiri & publicæ seruantis, temere sibi usurpare præsumpsit, atque (ut ita dicamus) quia contra ordinem in ea conuersari non erubescens, Ecclesiæ uestræ scandala multiplicari consentiamus. Quin potius, Serenissime fili Auguste, dilectionem uestram monemus, suademus, atque Apostolica auctoritate denunciamus, ut tandem aliquando resistatis illis, qui pro libitu suæ uoluntatis contra uestræ Constãtinopolitanæ Ecclesiæ se Præsulem erigentes sine examinatione Canonica ignorantibus

nobis

nobis crebro unum deponentes, alterum inopinate consecrare nitun tur. Vnde hæc discussio in orientalibus uestris ecclesiis (heu) pluri= mum agitatur, sed magis studeatis, quando aliqua emerserint, unde Shisma possit oboriri, nostræ ecclesiæ consultu peragere: quatenus si= cut iam factum pro sanctis Imaginibus nouimus, quod iuste delibe= ratum est, maneat Apostolicæ Sedis auctoritate firmatum. Quod au= tem tantummodo æmulatione uoluntatis, contra canonicas, uel sy= nodicas censuras inconsulta Romana Ecclesia perpetrari conatur, ue= stræ religionis brachio arceatur: ne uidelicet sanctæ Dei ecclesiæ, ac re= giæ urbis gloria uestro (quod absit) sub tempore in aliquo minuatur. Liceat ergo sanctam ecclesiam, quam Christus sacro suo sanguine à seruitute corruptionis redemit, orthodoxam fidem seruantem uestro certamine manere ab omni inquietudine infestatorum tranquillam, atque pacatam. Deniqꝫ Ecclesiæ Constantinopolitanæ hortamur sta= stum, ut tales alere omni religione eruditos studeat uiros, qui ad ho= norē Cardinis ipsius sanctæ ecclesiæ suis præsulibus mortuis, uel quo= libet casu amodo discedētibus ualeant subrogari: quod non solum in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, uerum etiam in singu= lis quibusque ciuitatibus ex consuetudine canonica magna cum cau tela seruatur, & custoditur. Sed & hoc uestræ clementiæ intimare cu= rauimus, quia sicut in uestris actis Apostolicæ Sedi, & nostro pontifi= cio directis insertum inuenitur, nescimus cuius fraude, uel dolositate epistola nostra ad uos directa fraudata est. Et non solum quia in ue= stra præsentia secundum illius textum, uel ordinem relecta non est, sed plura excerpta, quibus intellectus ipsius epistolæ continebatur, aliud pro alio ignoramus, quis temerarius coram uestro imperiali cō= spectu legendo percurrere, uel interpretari præsumpsit, quam si co= ram uestræ maiestatis præsentia scrutari iusseritis in aliquibus eam mu tatam, atque fraudatam locis reperietis. Nos autem uolentes clemen= tissime triumphator excellentiam uestram ab omni labe factionis cri mine illæsam consistere, & per diurna tempora tranquillissimam im= perii uestri sublimitatem in Dei syncerissime manere seruitio, ut spi= ritalis pater specialem filium commonentes: & ea, quæ Deo placabi= lia sunt apostolicis adhortationibus ad implenda commonentes: & sicut uestri soliti sunt prædecessores, qui in culmine imperiali consi= stebant, hanc sanctam Ro. Eccl. pleno deuotionis uenerari affectu, ita & uos apostolicis perficere oraculis obsecramus: quia ea quæ in præ senti negocio ecclesiasticis procurauimus sancire institutionibus non inuidiæ causa, uel aliqua dolositate peregimus, sed uolētes uestrā imp. dignitatem, & sanctam Constantin. Eccl. illæsam seruare, & ab omni

repræhensione, ducti feruentissimo zelo charitatis custodire, sicut in epistolæ serie ad uos missæ reperitur, Deum timentes ordinare decreuimus, & cuncta obseruanda præoptamus. Omnipotens autem Deus, qui uos ad reprimendas multarum gentium feritates in imperiali culmine eligere dignatus est, piissimum imperium uestrũ ad statum, & defensionem sanctæ suæ ecclesiæ per multa annorum cõseruet curricula, & sospite uita semper uos ea, quæ illi sunt placita, uobis uelle concedat, quatenus ut in præsenti uobis sæculo feliciter imperandi potestatem tribuit, in futuro pro bonis actibus, & iustitiæ obseruantia, quæ sub uestro libramine ponderari debetur, præmia æternæ felicitatis habere permittat.

Data Mense Martio Die. XVIIII. Indict. IX.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVOR. DEI PRVdentissimo uiro Photio.

POSTQVAM beato Petro principi Apostolorum Dominus, ac redemptor noster Iesus Christus ex utero Virginis pro nostra redemptione, ut erat uerus Deus ante sæcula, uerus homo in finem sæculorum apparere dignatus est, ligãdi, atque soluendi in cœlo, & in terra potestatem tribuit, & ianuas regni cœlestis referandas concessit, supra soliditatem fidei suam sanctam dignatus est stabilire ecclesiam, secundum illius ueridicam uocem dicentis: Amen dico tibi, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum: & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Ad quam promissionem sanctæ apostolicæ institutionis cemento cœperunt huius fundamenta ex preciosis succrescere lapidibus, &, annuente diuina clementia, per studium structorum, & apostolicæ auctoritatis solicitudinem usq; ad culmen insolubiliter perducta perpetualiter mansura sine sinistræ auræ impulsu consistere: cuius primatum (sicut omnibus orthodoxis manifestum est uiris, & ut in superioribus præmodicum declaratum est) beatus Petrus princeps Apostolorum, & ianitor regni cœlestis merito promeruit. Post quem & huius uicarii syncerissime Deo famulantes, carẽtes nebularũ densitatibus, quæ recto ab itinere impedire assolẽt, dignius perceperunt, & in cura regiminis, quam pro dominicis ouibus susceperant, solicite permanserunt. Inter quos & nostram paruitatem omnipotẽtis Dei misericordia connumerare dignatus est: pro quibus tantum consistimus

pauidi,

pauidi, quantum consideramus in æterno examine pro omnibus, & præ omnibus, qui Christi censentur nomine rationem reddituri. Et quia uniuersitas credentium in hac sancta Romana Ecclesia, quæ caput omnium est ecclesiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, & gratia Dei redēpti exorant, oportet nos, quibus commissa est, solicitos esse, & ad speculationem dominici gregis tantum feruentius anhelare, quantum hunc auidi lupi ad dilaniandum hinc inde patentia ora exquirunt: quod & audiendo cognoscimus, & experiendo cōprobamus. Et quos per corporalē ob longinqua terrarum spacia, aut tumentes marinos fluctus, nequimus uisitare præsentiam, saltem series apicum quasi uiua ora declarent, ut nec à nobis silētii exquiratur culpa, nec audituris de ignorantia excusandi tribuatur facultas: quia & illud à nobis cauēdum est, quod per Prophetam dicitur. Canes muti non ualentes latrare. Nam & Apostolus ait: Insta opportune importune. Constat enim sanctam Romanam Ecclesiam per beatum Petrum principem Apostolorum, qui dominico ore primatum ecclesiarum suscipere promeruit, omniū ecclesiarum caput esse, & ab ea rectitudinem, atq; ordinem in cunctis utilitatibus, & ecclesiasticis institutionibus, quas secundum canonicas & synodicas, sanctorúm q; patrum sanctiones inuiolabiliter, atq; irrefragabiliter retineret, exquirere, ac sectari. Et ideo consequens est, ut quod ab huius sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione proprias tantum sequendo uoluntates, remoueatur: sed firmius, atque inconcusse teneatur. Nam in hoc quo noster Apostolatus uestram prudentiam commonuit, quia ex laicali ordine sine canonica approbatione ad patriarchatus dignitatē subito transcendere contra patrum promulgationes non recusastis, sed temere, atq; impudenter ad tanti honoris culmen accedere præsumpsistis, assumentes uobis quasi à sanctissimo uiro Nectario occasionē, quem sancta secunda synodus non ob aliud ad sacerdotalem eligere, atq; ordinare ex laicali ordine uoluit dignitatem, nisi quia magnæ necessitatis contritione anxiabatur, eo quòd in sancta Constantinopolitana Ecclesia, nullus clericorum inueniri poterat, qui pessimæ hæreseos nimbosa caligine non fuerit impeditus: Et ob hoc ne diu iam dicta ecclesia sub destitutione pastoris quasi uiduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum, & defensorem, atque gubernatorem ecclesiarum ad ecclesiasticam curam, & dignitatem sacerdotalem iam dicta secunda synodus elegit, sed ut hoc iterum fieret non confirmauit, neque sanxit, aut instituit. Et ideo licet contra patrum, atq; canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri euentus

comprobatur, non in auctoritate tenendū est, sed ne iterum talis pro=
ueniat necessitas, magis magis q3 cauēdum: quia omne quod ab aliis
repræhendi poterit, conuenientius, ac decentius uidetur existere, si an
tequam fomes reprehensionis accrescat, emendationis cura succedat.
De Tarasii siquidem promotione, qui similiter ex laicali cœtu ad pa=
triarchatus extemplo culmen promotus est, quam & uos quasi in au=
ctoritatem uestræ defensionis assumere uultis, si sanctam (quæ apud
uos tempore sanctissimi uiri domni Adriani Papæ celebrata est) syno=
dum diligentius scrutati fueritis, atq3 attentius intenderitis, inuenietis
quid in ea idem sanctissimus uir consultus decreuerit, & quod, dum
eius consecrationis reprehenderet actus, & mœrorem se pro tam præ=
sumptiua factione nimium sustinere profiteretur. Dicit enim, quòd
nisi in erigendis Imaginibus feruentius contra illarum depositores,
atque conculcatores, ut uerus miles Christi resisteres, nequaq3 uestræ
consecrationi assensum præberemus, aut in ordine patriarchatus ue=
stram dilectionem susciperemus: quæ tantū declaratur inordinate pro=
mota, quantum comprobatur cōtra apostolica decreta enormiter præ
sumpta. Beatissimum quoq3 Ambrosium clarissimam, & splendidissi
mam lucernam ecclesiæ, qui ex Cathecumino, diuino præsagio ad epi
scopalem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis
pro uestro tutamine opponitis? & ad uestram illicitam promotionem
antefertis? qui non instinctu hominum, sed diuina uocatione per mi
raculorum prodigia electus est? Nam cum in infantiæ cunis sub nu=
tricis cura dormiens solicite uerteretur, aperto ore examen apum subi
to affuit quod faciem eius, & ora compleuit, ita ut ingrediēdi, & egre
diendi uices frequentarent. Quem pater cum matre, uel filia deambu
lans, ne abiicerētur ab ancilla, quæ curam nutriendi infantis suscepe=
rat, prohibebat. Solicita enim erat, ne infanti nocerent, expectabat
tamen patrio affectu quo fine illud miraculū clauderetur. At illæ post
aliquandiu uolitantes in tantam aeris altitudinem subleuatæ sunt, ut
humanis oculis minime uiderentur. Quo facto territus pater ait: Si
uixerit infantulus iste, aliquid magni erit. Post hæc uero adultus puer
liberalibus artibus imbutus Mediolanum perexit, ubi Auxentius Ar
rianorum Episcopus cathedram non regendam, sed dilaniandam te=
nebat episcopalem. Quo defuncto dum ad electionem Episcopi po=
pularis fieret in ecclesia conglobatio, ecce quidam infans acclamabat,
dicens Ambrosium Episcopum: ad quam uocem & omnis illa conuē
tio similiter acclamabat Ambrosium Episcopum. Quod non huma=
nis id fieri credendum est uoluntatibus, sed diuinis, ad saluationem,
& ereptionem fidelium de aduersarii nostri faucibus, qui tanq3 leo ru
giens

giens quærit quem deuoret, inspirationibus. Qui dũ se multis, ac uariis uoluisset occultare argumentis, & à tanto honore delitescere, tandem superatus ad sacerdotalem ab omni populo, & clero diuinitus est dignitatem electus, & à Cathecumino per singulos gradus ecclesiasticos proficiscens, octauo die ab omni catholicorum, diuina annuente clementia, consensu est consecratus Episcopus. Attendat igitur prudentiæ uestræ dilectio, & intimo cordis prospiciat oculo, si debētur ea quæ per miraculocum signa fidelibus proueniunt, his æquari, quæ pro prio tantum libitu ad dignitatis gloriam percipiendam peraguntur: & sic ad auctoritatis uestræ excusationē præfatos assumite uiros. Ecce propter necessitatem, & inopiam clericorum Nectarius: ecce propter ecclesiastica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui ueneran das deponere Imagines præsumpserunt, Tarasius: ecce per miraculorum signa Ambrosius ad regendas ecclesias promoti sunt. De uobis autem, quibus perplures auctoritates conciliorum, atque decreta sanctissimorum Pontificum resistunt, quid aliud est sentiẽdum, nisi inopinatã à uobis consuetudinē adoleuisse credendum. Et secundum sanctorum patrum sententiam non solum quia ex laicali ordine contrà canonicas auctoritates ad regendam Constãtinopolitanam Ecclesiam subito transuolastis: sed etiã quia uiuente uiro, & incolumi persistente (uidelicet religiosissimo Ignatio Patriarcha) cathedrã illius (scilicet Cõstantinopolitanam Ecclesiam) ut mœchus surripuistis: & inuadere præsumpsistis: postponentes illud, quod scriptum est, quod tibi non uis fieri, alii ne feceris: & ideo uestræ consecrationi æquitatis libramina tenentes assensum præbere (quia enormiter, & contra sanctorũ patrum institutiones peracta est) minime præsumimus. Quod uero dicitis neqꝫ Sardicense Concilium, neqꝫ Decreta alia uos habere sanctorum pontificum, uel recipere, non facile nobis facultas credendi tribuitur: maxime cum Sardicense Concilium, quod penes uos in uestris regionibus actũ est, & omnis ecclesia recipit: qua ratione conuenerat, ut hoc sancta Constantinopolitana Ecclesia abiiceret, & (ut dignum est) non retineret? Decreta alia, quæ à sanctis Pontificibus primæ Sedis Romanæ Ecclesiæ sunt instituta, cuius auctoritate, atqꝫ sanctione omnes synodi, & sancta concilia roborantur, & stabilitatem sumunt, cur uos non habere, uel obseruare dicitis? nisi quia uestræ ordinationi contradicunt, & ex laico subito ad culmē patriarchatus transuolare resistũt? contra illud apostolicum, nemini cito manum imposueris. Quod si ea non habetis, de neglectu, atqꝫ incuria estis arguendi: si habetis, & non obseruatis, de temeritate estis corripiendi, & increpandi. Quod uiolenter uos ad sacerdotalem dignitatem promotos asseueratis, atque

protestamini, uestræ consecrationis tempore non ita esse declaratur. Qui postq̃ in Patriarchatus throno stabiliti estis, non ut pater in filiis blandus, sed ut immitem in depositione Archiepiscoporũ, & Episcoporum per seueritatem uos demonstrastis, & in damnatione innocẽtis Ignatii, quem uos ut depositum habetis, immoderate exarsistis: in cuius depositione, nisi prius ueracissime illius cognouerimus transgressionem, uel culpam, inter depositos illum non numeramus, neq; damnamus: quia ualde cauendum est, ne sine causa innocens damnetur: & sicut illum in pristino mansurum, si ei damnationis crimina non comprobantur, sancta Rom. honore retinet ecclesia, sic uos, qui incaute, & contra paternas traditiones promoti estis, in patriarchatus ordine non recipit: & neque ante iustam damnationem Ignatii Patriarchæ in ordine sacerdotali uobis manere consentit. Quod non ideo uestra arbitretur dilectio contra uos inuidiæ causa, aut exosos uos habendo id agere, atq; incongrue contra uestram ordinationem exardescere: sed ducti zelo paterne traditionis uolentes sanctam Constantinopolitanam Ecclesiam, quæ pro sui stabilitate, atq; firmitate censura sanctorum patrum ad hanc sanctam Romanã Ecclesiam solito more percurrit, sine macula, sine repræhensione, aut aliqua transgressione illæsam consistere: & ea, quæ ecclesiasticis regulis obuiant, resecare: & (maxime hoc, quod omni auctoritate canonica reuincitur, & tali consecrationi contrait, quod iam per longam consuetudinem quasi regulariter actum defenditis) omnimodis amputare. A qua (quia uos sicut nos diligimus) per increpationem paterni affectus prouidentiam uestram proculdubio uolumus reuocare: imitantes Apostolum dicentem: Filium, quem diligit pater, flagellãdo castigat, & corripit. De cõsuetudinibus quidem, quas nobis opponere uisi estis, scribẽtes per diuersas ecclesias, diuersas esse consuetudines, si illis canonica non obsistit auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus, nil iudicamus, uel eis resistimus: tamen cauere uolumus, ne hæc uestra consuetudo, quæ omnium sanctorum Patrum promulgatione conuincitur, ut ex laico nõ subito ordinetur Episcopus, uires accipiat: aut in uestra Ecclesia magis pullulet, operam dare minime cessamus. Quam etiam nostra apostolica tantum abigit censura, quãtum hanc temere recognoscit præsumptam. De Missis siquidem nostris, quos petitos in seruitio beati Petri principis Apostolorum pro utilitate sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ contra depositores Imaginum, uel alias necessitates ingruentes, necnon & pro causa solummodo depositionis sæpe fati uiri Ignatii inquirenda, illas in partes direximus, silendum non est: qui cum eis (sicut dicunt) per centum dierum spacia, omnium, nisi suorum loquendi facultas

di facultas fuiſſet denegata, ut apoſtolicæ ſedis Miſſi non digne ſuſcepti ſunt, atqꝫ, ut decuerat, retenti. Quod non pro alia geſtum putamus re, niſi ut inquirendi locum de depoſitione præfati uiri non inuenirent: quia ceu in apoſtolica noſtra inſertum fuit epiſtola, quæ neſcimus cuius illuſione (ſicut in ſynodo à uobis miſſa reperimus) fraudata extitit, non illius promotionem, aut ingreſſionem, ſed tantummodo depoſitionis exitũ per noſtros audire, uel cognoſcere, ſicut nũc uolumus, Miſſos uolebamus: quibus ſecundum horum relationẽ longa exilia, & diuturnas pediculorum comeſtiones, ſi in tali intentione perſiſterẽt, quibuſdã nunciãtibus, quod illis à nobis iniunctũ fuit clã uobis cũ ſequacibus ueſtris reſiſtentibus perficere minime potuerũt, aut depoſitionem iam dicti Ignatii utrum iuſta, an iniuſta fuerit, inuenire ualuerunt. Qua cognita ſecundum ſui modum canonica, atqꝫ apoſtolica in eo cenſura extenderetur.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

NARRATIONIS ordo de Photii depulſione, & Ignatii Patriarchæ reſtitutione: necnon de Zachariæ, ac Rhadoaldi dudum Epiſcoporum depoſitione, ac excommunicatione, cum Capitulis interpoſitis.

HIS ita ſe habentibus, & his apoſtolatus noſtri epiſtolis pro manifeſtando noſtræ uoluntatis propoſito Conſtãtinopolim, & in alias mũdi partes deſtinatis, ſicut & ſuperioribus ſcriptis hucuſqꝫ recitatis colligere, ac compræhendere poteſtis: nunc quæ poſt habitam Satisfactionem noſtram, & oſtẽſum uotum noſtrum de Ignatii fratris, & Coepiſcopi noſtri reſtitutione, ac Photii adulteri repulſione coram omni Eccleſia, quæ apud nos eſt, aſtante præſentialiter Leone à ſecretis Imperiali Legato, cuius ſuperius mentionem fecimus, & quæ poſt diſceſſum ipſius acta ſunt, ueſtræ in Chriſto fraternitati, ac piæ generalitati breuiter indicamus. Igitur cum hæc gerebantur nondum Rhadoaldus, & Zacharias Epiſcopi, quos ab apoſtolica ſede Conſtantinopolim direxeramus, detecti erant, uel oſtẽſi, quòd ipſi depoſuiſſent Patriarcham Ignatium, uel communicaſſent inuaſori, & mœcho, ac laico Photio: ſed procedẽte tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo perſecutiones à fautoribus Photii commotas fugientium, ſenſim eoſdem cœpit Epiſcopos muneribus fuiſſe corruptos diffamare: &, quòd cõmunicaſſent Photio, & depoſuiſſent Ignatium, diuulgare. Quo audito ni

mio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi sinistram procul faceremus suspitionem (uidelicet, ne in hāc saltem te nuis subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuol uere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regio num sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, ubi beatus Petrus apostolorum princeps corpore flo- ret, & uirtutibus emicat: deinde propter frigidiorem locum in eccle- sia Saluatoris, quæ ab auctore uocatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiq; recitatis omnibus scriptu- ris de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefanda sy- nodo, quæ per iam fatum Leonem apostolicæ sedi delata est, q̄s etiam imperialibus epistolis in quibus omnibus depositio Ignatii contine- batur: & deductus in medium Zacharias Episcopus, quia Rhadoaldus propter absentiam haberi ad præsens non poterat, & discussus, & dili- genter examinatus, inuentus est in depositione Ignatii, & commu- nione Photii omnino culpabilis. In quo idem Zacharias tunc Episco pus, nunc honore, ac communione priuatus, se obnoxium recogno scens proprio ore, ac proprio scripto se Constantinopolim à sede apo- stolica directum esse, & quæ sibi à nobis agenda fuerant iniuncta, ne- glexisse: ac quæ sibi fuerant prohibita, peregisse cōfessus est: Ignatium scilicet sine iussione apostolicæ sedis deponendo, & Photio contra no- stri apostolatus præceptionem communicādo. Tunc decernēte sancta nobiscum synodo depositionis, & excommunicationis suæ sententiā præfatus Zacharias accipiens in foueam quam alii præparauit, incidit: alterius (id est Rhadoaldi) examinatione propter absentiā usq; ad aliā synodum protelata. Quæ autem in eadem uenerabili, & sancta syno- do unanimiter, & cōsonanter de fratre, & consacerdote nostro Ignatio Patriarcha, uel de inuasore, & usurpatore ecclesiæ ipsius Photio, atque fautoribus eius, necnon & de sacris Imaginibus statuimus, & promul gauimus: insuper autem quid in alia synodo à nobis olim collecta de creuerimus aduersus eos, qui diuinitatem domini nostri Iesu Christi cum Valētino, Mani, Apollinari, & Eutice, ac sectatoribus eorum cō tra primum pastorē, & apostolum, qui Christum tantum carne pas- sum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdā regionibus uestris præ- dicare dicuntur, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui ex schismaticorum & se à sanctæ communionis parti cipatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari administra tione,

tione; atqꝫ militia, & ex foro subito tõsuratus à Gregorio Syracusano dudum Episcopo in synodo damnato, & ab apost. sede conuicto Eps ordinatus est, & uiuẽte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam ueluti amicus sponsi perceperat, nõ per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicũ more furis, atqꝫ latronis ingrediens, ac si uiolẽtus, rapax, & sceleratus adulter irrupit. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atqꝫ cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent à prædecessore meo beatæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie ac indifferenter communicãs, & conuersans contra fidem promissam, contrá que suam professionem, quà pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarchã nullum sinistrum consilium esse facturum, congregauit consilium, & unà cum sequacibus suis depositis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atqꝫ cũ his à quibus uel ille irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sanctarum Imaginum, & pro inquirenda & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendũ modum promotionis huius neophyti destinaueramus, quibus potuit argumẽtis à nostris mandatis auertere more Acatii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ præsumpsit. Et ad processionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum professione patefactũ est. Et sancto spiritu reuelante uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, clarruit ad damnatorum, & schismaticorum communionem contempta legatione; quæ uel gentilium more seruari debuit, pertraxit, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecit, sed etiam impugnatores omnium, quæ fuerunt mandata monstrauit. Postremo Episcopos, qui ei tanqꝫ adultero, & peruasori communicare noluerunt exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum subrogare locis nõ timuit. Et usqꝫ hodie ecclesiã Dei diuersis persecutionibus impugnare nõ desinit, ita, ut fratrem, & coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimũ Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat, sed & omnes quot quot pro ueritate, & fide cum eodem persistere comprehenderit, quibus præualet modis perdere imprætermisse moliatur. Hæc & his similia contra euãgelica, apostolica, prophetica, atqꝫ canonica instituta asferens, sit Dei omnipotẽtis, & beatorum apostolorum principum Pe

tri, & Pauli, & omnium simul sanctorum, atque uenerandorum sex uniuersalium conciliorum auctoritate, necnō & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiā huius sanctionis, quam diuina inspiratione depromptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tētauerit in constantinopolitano throno possidere, aut sæpe fato uenerabili coepiscopo nostro Ignatio, quominus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedētem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed anathematis uinculis innodatus unà cum communicatoribus suis, atq; fautoribus perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sentētia sacrum corpus, & sanguinem domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: ut hæc unusquisq; discens nequaq; de cætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, q; tyronis consummet officium: & ante tentet docere, q; discere: sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse comperimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, qui q; ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis impræter missò labore in ecclesia Christi desudant: & indesinentia domino exhibent seruitutis obsequia, is, qui desoris est alterius oculis, Christi repente principatum arripiat, & nitatur, quos esse suos non recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneum, & improuisum, omnino contemnere: præsertim cum perspiciat nil sibi stipendia profecisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contempto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & post quàm à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicū subito consecrare in episcopatu non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere, iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iuxta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atq; statuimus, omni sacerdotali carere, atque priuatum fore ministerio: ita ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis, quod de reliquo præsumpserit in sacro officio more

cio more sacerdotis quouis tempore anathema sit. Sed & si contra fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius communione fideles auerterit, anathema sit. Et omnes communicantes ei ab ecclesia abiiciantur, sed & ipsi anathema sint.

Cap. Tertium.

Fos uero, quos Photius neophytus, & Constantinopolitanæ Sedis inuasor, in quolibet ecclesiastico ordine prouexit, quoniam manifestum est eos in omnibus consecratoris sui prauitatibus consensisse, atque ei post inuasionem communicasse, omni clericali officio priuamus, & apostolica, atque canonica auctoritate, & synodali decreto eos penitus sequestramus.

Cap. Quartum.

Reuerendissimum, & sanctissimum fratrem, & Coepiscopum nostrum. Ignatium Sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore, proprio throno priuatus est, & postea à Photio adultero, præuaricatore, ac peruasore Sedis Constantinopolitanæ, & ab eius complicibus (excommunicatis, uidelicet & anathematizatis, atqȝ damnatis, & sine episcopalibus sedibus, & à prædecessore meo sanctæ recordationis Papa Benedicto, obligatis hominibus) anathematizatus est, & postremo ab apost. sedis Misso contra nostram præceptionem (ut sanctæ synodo spiritus sanctus reuelauit, & dudum Zacharias Episcopus, qui unus de eisdem duobus Legatis existit, propria confessione manifestauit) infulis est sacerdotalibus despoliatus, auctoritate summi iudicis domini nostri Iesu Christi promulgamus; sancimus, atqȝ decernimus, unqȝ nec fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanqȝ qui ab imperiali potentia sit absqȝ ulla canonica auctoritate pulsus ecclesia, & tanqȝ qui ab alligatis nullo possit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nulla eum iudicandi potestatem, uel ab Apostolica Sede auctoritatem habuerint, & nullum sui honoris discrimen pati debuerit. Et ideo illum (id est eundem fratrem, & consacerdotem nostrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto per potestatem diuina uoce beatissimo Petro collatam, & per auctoritates sacrorum Canonum, & decretalium constitutionũ ore sanctorum patrum prolatarum pristino honori, pristinæ dignitati, & sedi, pristino gradui, & Patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus infulis, atqȝ officiis restituimus, statuimus, ac cõfirmamus; ita, ut quicunqȝ post notitiam huius Apostolicæ, atqȝ synodicæ sanctionis, quominus omnia, quæ præmisimus, insignia Pontificatus recipiat, ei impedierit, & nõ in omnibus huic decreto obedierit,

uel se ab eius communione separauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudicium proferre tentauerit, absque Sedis duntaxat Apostolicæ præmisso consensu: siquidem clericus fuerit, ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus sit alienus, atque perenni pœna tanquam magistrum proderit, cum Iuda traditore constringatur, & nisi à praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat condemnatus: si uero laicus extiterit ille (quisquis est) huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem, & omnem pristinam duntaxat dignitatem recipere non permiserit, uel si post receptam priorem sedem denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel personæ ipsius seu sacerdotali honori aliquam molestiam sine primæ huius sedis consensu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaan filii Cham, qui uerecundiam patris uidens non cooperuit, sed irrisit, multetur: & cum parricidis æterna pœna Domino iudicante percellatur, & nexibus anathematis non nisi resipiscens penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post iniustam deiectionem fratris, & Coepiscopi nostri, uel in exilio religati, uel ministerio, aut gradu inuidiose priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias sedes, atq; gradus recipiant. Quod si quisquam huic decreto nostro cōtraire præsumpserit, & ut sedes, uel gradus resumant impedierit, quousq; nō obtēperauerit, anathema sit. Sane siqui ex eis ab aliis criminantur, decernimus eos antea sedes quidem, & proprios gradus recipere, iudicari autem nisi à Sede Romana non patimur. Sed siqua præter regulam forte egisse dicuntur, nostro eos decreto iudicandos reseruari statuimus, iuxta quod & sacri præcipiunt canones.

Cap. Sextum.

Quod oportet nos Maiorum nostrorum statuta immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus Sanctorum Patrum semper dogmata uenerari, diffinimus de sacris, & uenerandis Imaginibus Domini nostri Iesu Christi, eiús que semper Virginis genitricis Mariæ, omniúm que sanctorum martirum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, qui Ecclesia Sancta in uniuerso orbe diffusa antiquitus accepti, quæ que Sedis Apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt, ac statuerunt illibata persistere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem, & sequaces ipsius, qui eas frangendas, atque calcandas esse ore polluto asseuerant,

uerant, quandiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctorum Pontificum Romanorum decreta, & aliorũ catholicorum patrum instituta non sapuerint, sancimus eos à Christo, & ab ecclesia catholica, atqꝫ apostolica esse anathema.

Capitula, quæ subsequuntur in alia primitus à nobis collecta synodo promulgata sunt.

Cap. I. Quia dominus Iesus Christus carne tantummodò passus est.

Veraciter quidem credendum est, & omnimodis profitẽdum, quia dominus noster Iesus Christus Deus, & Dei filius passionẽ crucis tantummodo secundum carnem sustinuit: deitate autẽ impassibilis mansit, ut apostolica docet auctoritas, & sanctorum patrum lucidissima doctrina ostendit.

Cap. II. De his, qui diuinitatem passibilem dicunt.

Hi autem, qui aiunt, quia redẽptor noster, & dominus Iesus Christus Deus, & Dei filius passionem crucis secũdum deitatem sustinuit, quod impium est, & catholicis mentibus execrabile, Anathema sint.

Igitur rediens Rhadoaldus à Galliis, ubi nõ minora quàm in Constantinopolitana urbe perperam gesserat, & Collegam suum tale quid pertulisse cognoscens, quin potius conscientia propria stimulatus, expauit. Quod nos intuentes nequid formidaret, illum admodum sumus hortati, subiungentes duntaxat præter examen synodi nihil in illum nos esse moturos: sed neqꝫ ei sine culpa prolata, fore aliquid aduersi laturos: sed quia fugit impius nemine persequente, dum nihil mali & sufficiẽtibus nostris frueretur bonis, ante tempus synodi, ante sui purgationem, ecclesiam, & parochiam propriam deserens ad alias dioceses, examen utiqꝫ subterfugiendo, se contulit. In quibus diutius eo morante, apostolico moderamine freti, canonicam, quam merebatur ultionem super eum inferre distulimus: ne uidelicet ad uindictam faciles, uel uideremur esse præcipites. Quamobrem destinatis in diuersa loca cum epistolis (id est ubi solus illum rumor latitare fatebatur) Missis nostris, uidelicet sanctissimis Episcopis, raptũ eum duximus cõuocari. Sed ille diuersas lätebras penetrando (utpote filius noctis, & tenebrarum, qui opera lucis, & diei semper refugiens causam suam ad manifestationem iustitiæ solis deduci formidat) quousqꝫ ualuit, nobis obedire despexit. At ubi non repent tutum suæ tergiuersationis latibulum, tandem aliquando Romam redire ausus est. Et cum nos in-

ter furetium aduersariorum linguas, & manus apud beatum Petrum Apostolum degeremus, ipse insperatus super nos hostis, inter hostes irrupit: & (ut nunc claret) iterum discessurus fraudulenter accessit: quo tamen corpore, non mente reuerso, & Synodi tempore propter imminentes hostium oppressiones dilato, rumore crebrescente diffamatur, quod Rhadoaldus denuo fugam arripere meditaretur. Quo audito, quia non poteramus sub tam horrendo neuo ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi deserere, quominus illam etiam à falsa suspitione redderemus extorrem, nec poteramus personam in tantis præuaricationibus diffamatam, & tam scelerum ore aspersam, sine satisfactione in communionem nostram admittere, coram multis fratribus, & Episcopis, corám qs plurimis filiis sanctæ huius ecclesiæ admonuimus eum quatenus (sicut prius) nullā in partem sine nostra licentia à Romana discederet Vrbe. Sed in ea residens sine timore suis licenter utens, & amicos, ac homines suos libere possidens tempus synodi, qua purgandus esset, intrepidus expectaret: sciēs profecto nihil se iniustū ante, uel post, præter examē synodicum fore passurum: sed in iustitia, quam haberet, esse mansurum. Insuper etiam sciret, si quoquam à Romana sine licētia nostra discessisset Vrbe, quia ex tunc esset depositus, & excommunicatus. Sed spretis satisfactionibus nostris, atque sententiis in se prolatis, immo spretis sanctorum patrum constitutionibus, sine licentia nostra propriam ecclesiam despolians, & lupinis dentibus oues sibi creditas deferens ad alias dioceses imminentem synodum fugiens discessit. Et quia hæc & alia multa obiecta non diluit, uera esse quæ de illo dicebantur modis omnibus examen subterfugiēdo firmauit. Quapropter conuocata sanctissimorum Episcoporū numerosa, & uenerabili synodo in superius memorata ecclesia Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana: auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Petri, ac Pauli apostolorum principū, & omnium simul sanctorum, quorum regulas, & decreta multipliciter uiolauit, necnō & nostri apostolatus iudicio deposuimus eum & à corpore, & sanguine Christi excommunicauimus, sanctorum scilicet statuta patrum sequentes, & præcipue sancti Felicis exemplum, qui Vitalem, & Misenum Episcopos deposuit, & excommunicauit, eo quòd huic Apostasiæ in Constantinopolitana Vrbe olim par omnino piaculum perpetrauerant. Quod si prædictus Rhadoaldus dudū Episcopus, nūc autem depositus, & excommunicatus decætero cum anathematizato Photio inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ mixtus esset aliquādo, & Ignatio fratri, & coepiscopo nostro infestus esset, & ecclesiam Dei amplius conturbasset, uel si de damnatione sua querimoniam

querimoniam fecisset, anathematizatus foret: ac per hoc ab omni christianorum separatus, & alienatus, donec nostræ sentētiæ sponte se submitteret, collegio. Est igitur Rhadoaldus nunc depositus, & excommunicatus, & si Photio communicauerit, anathematizatus: quem uobis fratres charissimi ideo intimamus, ut scire ualeatis cū quibus communicamus, & quos à nostra apostolica, & catholica communione repellimus: quatenus per hoc, secundum sacras regulas, & præcipue iuxta Nicenum Concilium, qui ab aliis abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Porrigētes ergo ecclesiæ Dei manus, quos à nobis abiicimus, à uobis repellite: & quos suscipimus, suscipite: quatenus uno animo, uno ore glorificetur Deus, & pater per Iesum Christū in unitate spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum Amen. Præterea postq; sanctæ in Christo fraternitati, piæ que religioni uestræ, quæ in isto uolumine hucusq; releguntur per alia scripta nostra, nota facere procurauimus: uenit ad sedem apostolicā quidā protospatharius nomine Michael ab Imp. Græcorum cum epistola missus, in qua eundem Imp. inuenimus iactitare, quod uos beatissimos uidelicet Patriarchas, & charissimos fratres nostros traductos, atq; seductos habeat: quatenus in illa execrabili apostasia fautores existatis: uidelicet ut & in depositione fratris nostri, & consacerdotis Ignatii irregulariter facta, & in cōsecratione Photii mœchi, & ecclesiæ inuasoris consentiatis: & cōtra statuta nostra, sed & aduersum sedem principis Apostolorum Petri, uos cum illis pariter efferatis. Quod quidem nos de uobis licet minime credamus, qui tale quid ab Antecessoribus uestris catholicis duntaxat Antistitibus actum nusquam omnino legimus. De uobis tamen magis quàm de nobis curam habētes hæc nos in scriptis ipsius Imperatoris recepisse uos nolumus ignorare: intimātes pariter, & uestram unanimem charitatem admonentes quatenus in speculo sitis, & ad memoriam reuocetis ista uobis nos ideo nota facere studuisse, quoniam (ut prædiximus) sancti, magníq; Niceni Concilii decretis iubetur per unanquamque prouinciam, ut epistola regularis obtineat, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis nō recipiantur. Deinde uero, ut cauti, soliciti que semper sitis, ne quorunlibet suasionibus, uel terroribus hominum, aut quibuscunque mendaciis decepti à capite (id est à prima sede) dissentiatis, uel ab eius ecclesiæ charitate, ac unitate diuidamini, cui ille præfuit, quem uox Christi prætulit uniuersis. Verum si dies antiquos secundum datam uobis diuinitus sapientiam cogitatis, priscós que sedium uestrarum Præsules ad memoriam ducitis, quanta ueneratione sedem beati Petri, prædecessores uestri celebrauerint, quantó que charitatis amore decreta ipsius semper amplexi sint, profecto reperietis. Denique in uni-

uersalibus synodis quid ratum, uel quid prorsus acceptum, nisi quod sedes beati Petri probauit (ut ipsi scitis) habetur: sicut è cōtrario quod ipsa sola reprobauit, hoc solummodo consistat hactenus reprobatum. Próinde charitas unanimitatis uestræ de fratris, & comministri nostri Ignatii sanctissimi Patriarchæ deiectione nobiscum doleat, & quæ præualēt ei solamina nobiscum exhibeat. Nam si iuxta apostolum, quod patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, quanto pòtius compatiendum est illi, quod inter cætera membra præcipuum tenuisse locum dignoscitur? Vnde si non pro unius, & specialis personæ præfati fratris nostri repulsione, uel certe pro summi sacerdotii conculcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam si licitum fuerit sæculari potestati de ecclesiæ domini præsulibus taliter iudicare, uel si rursus fas extiterit inferioribus de prælatis sibi tam temere ista patrare, perpendite ne ad perniciem uestram, immo totius ecclesiæ nunc, & futuris temporibus præsumptio talis præualeat, quod si attenditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut ecclesiarum præsulibus postpositis, & ordine canonico conculcato, laici nunc ecclesiastica moderamina teneant: & pro libitu proprio, modo istos remoueant, modo illos in locis eorū promoueant, & rursus quos nunc approbant, post modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim iidem sæculares, ac laici homines qualibet scelera ualeant licēter committere, ut pro his à nullo Pontificum; qui ex clero promotus, hæc summa poterat auctoritate compescere, libere redarguantur, non de clericorum cathalogo permittunt ad sacros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius sub Christo duce forti militantes fortius comprimere possent: sed ex seipsis eligūt, qui facta eorum tanto minus præsumāt arguere, quanto se paulo ante de eorum cœtu fauore ipsorum promotos meminerint. Quod illis in partibus tanto familiarius agitur ista præsumptio (uidelicet ut ex laicis subito tondeantur, & in Episcopos consecrentur) quanto ex consuetudine inoleuisse testantur, quam nos econtra tanto studiosius de ecclesia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxiam esse clericis, & omni religiosæ plebi supra docuimus. Quantó qꝫ scimus ex sacris canonibus, quod non minus mala consuetudo, quàm perniciosa corruptela uitanda sit, & scimus quòd paulatim crescens iam suæ pestiferæ nequitiæ gramine multos inuaserit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeant, dum contra sacros canones ex se ipsis subito tonsoratum, quem uoluerint, eligant: & ad labores clericorum mentis oculos non inflectant, ac per hoc fit, ut alienus comedat ipsorum fructum laborum, & stipendia meritorum extraneus

hostis

hostis insperatus surripiat. Ita ut nihil proficiat clericis in castris dominicis militasse, uel gradatim per singulos ecclesiasticos ordines ascendisse, dum alter saltu hos omnes transcendit, & repente principatur in eis, is, qui inter eos nec contra spiritales hostes arma sustulit, nec diuersis ecclesiæ aduersariis pro ueritate prælians aliquando restitit. Quãtum autem ne de laicis temere quislibet ad Episcopatum eligatur sacri Canones cum aliis prohibeant, Sardicenses ostendunt, Osio Episcopo Cap. XIII. dicente. Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissime tractetis si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbiteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebunt utiq; prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecundia: & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut præsbiter, aut diaconus, qui neophytus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus ne hoc fieret denunciasse, & prohibuisse uideatur. Sed hi, quorũ per longum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Consuemini ergo & futura, immo urgentia mala conspicite: medici estis, imminentes morbos per præcedentia signa præuidete: Episcopi estis, exurgens in ecclesiã Christi horrendum exitium perspicite: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicũ feram pessimam irruere cupientem à longe contemplamini: quasi tuba exalta uocem tuam, & annunciate populo Dei scelera eorum, super montem excelsum (id est ad altitudinem uirtutum) ascendite, qui euangelizas Syon, state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex aduerso ascẽdite, & murum pro domo Dei opponite, & quibuslibet potestatibus inique agentibus contraite. Sic que fiet, ut nec (sicut canes muti) de taciturnitate argui ualeatis, nec de talenti occultatione districtam domino reddere rationem compellamini. Vós q; ipsos, & consacerdotes nostros, immo ecclesiã Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iubẽte laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Hanc autem epistolam, quam per superius memoratum Michaelem Protospatharium glorioso Augusto Michaeli direximus, iccirco pridem Sanctitati, seu unanimi dilectioni uestræ cum aliis scriptis non misimus: quia & fratres per quos illa destinata sunt se dimitti uehemẽtissime postulabant. Et nos ad multa ecclesiasticorum negociorum extenti hanc tam concite (sicut uolebamus) solẽniter ordinatã præ manibus, cũ dimitterentur, minime poteramus habere.

NICOL. EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
Piiſſimo, & dilectiſſimo filio Superatori gentium, atq; tranquilliſſimo Imperatori Michaeli à Deo protecto ſemper Auguſto.

P ROPOSVERAMVS quidem, antequam Michael glorioſus Protoſpatharius, Legatus ueſter Romam ueniēs, epiſtolam nobis claritatis ueſtræ detuliſſet, talia uobis ſcripta per Miſſos noſtros, quæ iam & parata erant, transmittere: qualia gratiſſimus filius à diligente patre, ac Dei cultores Imperatores, à ſedis apoſtolicæ Præſulibus ſoliti erant ſuſcipere. At uero præfato uiro perueniente, epiſtolám q; nobis ueſtræ gloriæ, quæ tota blaſphemiis, tota erat iniuriis plena, porrigente, mutata eſt in luctum cithara noſtra, & organum noſtrum in uocem flentium. Quoniam expectauimus tanquam de bona uite uuas, ſuſcepimus autem labruſcas: ideóq; mutauimus ſtilum, & oſtenſo uulneri congrua prouidimus adhibere medicamenta. Igitur ad potentiam ueſtram inſpirante domino ſcripturi, noſtræ q; mentis affectus induſtriæ ueſtræ reſeraturi, necnon & pro ſancta eccleſia catholica, & apoſtolica (cuius nos præcipua cura, & quotidiana ſecundum Apoſtolum ſolicitudo conſtringit) apud uos interuenturi, & epiſtolæ ueſtræ aſſertionibus (prout dominus poſſe, & noſſe dederit) reſponſuri, nihil opportunius, nihil aptius, nihil profecto ſalubrius arbitramur (licet uos à conuitiis inchoaſſetis) quàm præ omnibus flagitare ſuppliciter eum, per quem reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt, & in cuius manu corda ſunt regum, & ex quo regnat omnis, qui pie regnat, & imperat omnis, qui eidem Regi regum, & Domino dominantium non repugnat, Dominum uidelicet noſtrum Ieſum Chriſtum, cui omnis rationabilis creatura miniſtrat: nimirum cui & inſenſibiles uenti, & maria imperāti obediunt, quatenus & labia noſtra ad annunciandum laudem ſuam aperiens, dilatatum quoque os noſtrum paſtu doctrinæ ſalutaris adimpleat, & quæ per noſtri Apoſtolatus officium auribus ueſtris exterius dicimus: per ſe quoq; nutu ſuæ aſpirationis interius mentibus ueſtris aſpiret. Quia incaſſum terra cordis, uomere noſtræ linguæ proſcinditur, niſi cœleſtis roris aſperſione intrinſecus infundatur. Deus eſt enim, qui incrementum dat, & qui docet hominem ſcientiam. Putas Imperator, non bene faciamus? quòd uos ab iniuriis ſcribētes inchoaueritis, nos ab orationibus: uos à conuitiis in nos, immo contra primam, & magiſtram eccleſiarum omnium loquentes exordium feceritis,

eritis, nos in laudibus, & in nomine Domini ad potentiam uestram sermonem habituri os aperuerimus? Videmus enim gigantem Allophylum contra puerum sanctum, & citharœdum nostrum Dauid furore plenum, & blasphæmias eructantem primo impetu populo Dei terrorem nõ modicum intulisse. Sed expecta paulolum, & ecce illum uidebis in nomine domini percussum, & à iã dicto hymnidico & laudes, & psalmos, ac orationes Domini maiestati humiliter effundente gladio suo prostratum. Et quidem nos iniurias nobis specialiter irrogatas, & maxime pro iustitia laborantibus, & à iustitiæ impugnatoribus ingestas, libenter sufferimus. Discipuli enim sumus illius, de quo apostolorum princeps ait: Qui cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur. De talibus enim ueritas loquitur: Si patremfamilias Beelzebub uocauerunt, quanto magis domesticos eius? & rursus: Eos, qui propter nomen illius persecutionem, & maledicta toleraturi erant, beatos esse pronunciat, dicens: Beati estis cum maledixerint uobis, & persecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduersus uos mentientes propter me. Vbi ergo, teste conscientia, Deus in causa est, ibi omnino beatitudo speranda: & ubi mendacium sæuit, ibi conuitia nulla timenda. Sicut ergo nos propter Deum etiam à non uera dicentibus iniurias nobis illatas, æquanimiter ferimus, ita quoque oportet pietatem uestram sacerdotibus, qualescunq; sint, propter eum, cui deseruiunt, reuerentiam potius, quàm iniurias exhibere. Sed de his iam cum sancto Papa uobis loquamur Gregorio: nam in diuinis eloquiis sacerdotes aliquando dii, aliquando angeli uocantur. Nam & per Mosen de eo, qui ad iuramentum deducendus est, dicitur: Applica illum ad deos, uidelicet ad sacerdotes. Et rursum scriptum est: diis nõ detrahes, scilicet sacerdotibus: Et Propheta ait: Labia sacerdotis custodient sciẽtiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Quid ergo mirum, si illos imperialis pietas honoret, quibus in sacro eloquio honorem tribuens, eos aut angelos, aut deos ipse etiam appellat Deus? Ecclesiastica quoq; testatur historia, quia cum piæ memoriæ Constantino Principi scripto oblatæ accusationes contra Episcopos fuissent, libellos quidem accepit, & eosdem, qui accusati fuerant, Episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos, quos acceperat, incendit dicens: Vos dii estis, à uero Deo constituti: ite, & inter uos causas uestras deponite, quia dignũ non est, ut nos iudicemus deos. In qua sententia sibi magis ex humilitate, quàm illis aliquid præstitit ex reuerentia impensa. Ante eum quippe pagani in Republica principes fuerant, qui uerum Deum nescientes, ligneos deos, & lapideos colebant, & tamen eorum sacerdoti-

bus honorem maximum tribuebant. Quid igitur mirum, si christianus Imperator ueri Dei sacerdotes honoret, cum pagani (ut prædiximus) principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis seruiebant? Hæc ergo nõ tantum specialiter, quantum generaliter pro omnibus asserimus sacerdotibus: quoniam adhuc nescimus, quis in terribili Dei iudicio qualis futurus sit. Etenim Paulus egregius prædicator dicit: Nolite iudicare ante tempus, donec ueniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Hoc tamen breuiter dicimus, quia, licet peccatores, & indigni plus tamen de uenturi Domini misericordia, quàm de uestra pietate præsumimus. Nam sunt multa, quæ de iudicio illius homines ignorant: quia fortasse quæ uos laudatis, ille reprehendit, & quæ uos reprehenditis, ille laudabit. Non ergo quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est uobis magnopere præuidendum. Nec in uicariis beati Petri apostoli uobis est attendendum qui sint, sed quid pro correctione ecclesiarum, quid pro salute uestra satagunt. Neq; enim illos inferiores dicetis Scribis, & Phariseis sedentibus super cathedram Moysi: de quibus Dominus præcepit dicens: Quæcunq; dixerint uobis, facite, & obseruate: secundum opera uero eorum nolite facere. Ergo Imperator considera si illos dixit audiendos, qui super cathedram Moysi sedebant, quanto potius his, qui super cathedram Petri resident, esse existimetis obaudiendum? Et si illorum non opera, sed dicta facere, & obseruare iubet, quanto potius horum, quicunque sint ipsi, dicta, & monita custodienda sunt, & amplectenda? Quid autem nos mali uolumus, quia frustra indignamini? & contra euangelium, quod dicit: Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehennæ ignis, nos leuitatis nomine lacessendos opinamini: uobis nihil, nisi quod est salubre: nihil, nisi quod sit Deo acceptum, offerre studentes? Scimus tamen nos à Phreneticis, quos portamus, & sputa perpeti, & colaphis cædi, & eis, quòd ad salutem pertinet, nihilo minus exhibere. Nam & in eorum loco per abundantiam gratiæ Dei sedemus, qui propter ueritatẽ laborantes, à Constantinopolitanis sæpe talia pertulerunt, qualia nunc nos ferre dignoscimur, quæ sufficienter (ubi opportunitas exegerit) ostendemus in subditis: neq; enim fas esse iudicamus, ut ad imitationem inferiorum, ac infirmorum tales nos si namus credi, quales à uobis cernimus prædicari. Exemplum sequentes Saluatoris, qui cum à Iudeis, dæmonium habes, audiret, hoc humiliter dicens: ego dæmonium nõ habeo, refutauit. Ita quoq; nos cum de nobis, quæ uera non sunt, audimus, ueraci, ac rationabili responsione à nobis illa remouere satagimus. Veruntamen quæ ad Ecclesiæ

Romanæ iniuriā, quæ ad ipsius priuilegiorū imminutionem, quæ ad sedis apost. præsulum derogationem scripsistis, quanta possumus constantia retūdemus, & nullis terroribus, nec ullis detractionibus uestris repūsi, quāta possumus uirtute destruere, utpote ueritatis inimica, studebimus. Dixistis enim, quòd nullus Antecessorū nostrorū à sexta synodo meruerit à uobis, quod nos meruisse dignoscimur: quid tamē meruerimus euidēter nullatenus indicastis, nisi forte literas prædicatorias hoc dicto uelitis intelligi nos à uobis, nūc tantū meruisse suscipere, à sexta synodo propter aliquod dogma, uel disciplinam quālibet ecclesiasticā. & hoc dicitis quasi nostrum fuerit opprobriū, eo quòd sedem apost. in nullo quærere Antecessores uestri dignati fuerint, cū magis eorum fuerit dedecus: quia per tot annorū curricula diuersarū hæreseon morbis languētes medicinale remedium nō quæsierint: quin potius medicinam sponte à nobis sibi porrectā quasi desperati, uel quasi cor impœnitens gerētes, ab ipsis faucibus proiecerint: dum tantæ salutis oblatæ ministros duplici modo interemerint: quoniā aut participes illos sui erroris effectos spiritaliter occiderūt, sicut tēpore reuerēdæ memoriæ Cononis Papæ contigit, qui post sextam synodū extitit, aut certe corporaliter illos nō consentiētes sibi necauerunt, sicuti sub uenerabili Papa Gregorio factum est, qui post sextam synodum fuit, quando pro zelo fidei, & sanctarum Imaginum reuerētia religiosi uiri, ac Dei famuli directi in exilium missi sunt, & bona confessione huius mundi finierūt uitam. Deniq; à sexta synodo Imperatores, aut hæretici, aut (licet perpauci) catholici fuerunt: & hæretici quidem, si mittere ad nos dedignati sunt, nō est mirum: nouerāt enim per gratiam Dei se nos nunq; penitus sibi sociaturos. Fuit autē quando nos sibi sæpe sociare tentantes cum magno sunt dedecore, & opprobrio repulsi, & digna constātia à nobis, & nō à Constantinop. Ecclesia crebro retusi. Quando uero catholici fuerunt, & pium dogma, uel ecclesiasticā correctionē defendere uoluerunt, nostrū præsidium quæsierunt, sicut synodus sub Constantino, & Hirene facta indicat: in cuius initio, id est in epistola, beatæ memoriæ Præsulis Adriani quātum idem Pontifex illā præsumptionē qua ex laicis quidam subito tonsurātur, & in Episcoporum numerum exaceruate prosiliunt, dānauerit, si diligēter inquisieritis profecto inuenietis, si tamen non falsam Græcorum more, sed sicut à sede missa est apost. penes Ecclesiam Constantinop. hactenus perseuerat, & epistolæ diuersæ Sanctiss. Pontificibus Leoni scilicet, & Benedicto decessoribus nostris missæ testantur. Ergo cū ita sint hæc, quæ de multis partim eō memorauimus, nō iā uerū est illud, quod dicitur, à sexta synodo nō nos meruisse suscipere. quod nūc à uobis ipsi meruimus. Præterea scripsistis iussisse uos quosdā, qui sub nobis existūt mitti ad uos, quod lō-

ge est à piorum Imp. affectu, quorum sicut locum tenetis, utinã ita & pietatẽ sectemini, quod lõge inq̃ est à principib. sedis apost. reuerentiam obseruãtibus. Nõ quippe hoc dicit Honorius, qui reuerẽdo præsuli Bonifacio scribit dicens: Petimus uti quotidianis orationibus apostolatus tuus, studiũ, ac uotum suũ circa salutẽ, atq; imperium nostrũ dignetur impẽdere. Nõ inq; hoc dixit Valentiniani, & Martiani pia dualitas ad Beatũ Papã Leonẽ scribẽs: Et tuam inquiẽs sanctitatẽ principatum in Ep̃atu diuinæ fidei possidẽtem sacris literis in principio iustum credidimus alloquẽdam, inuitantes, atq; rogantes, ut pro firmitate, & statu nostri imperii æternã diuinitatẽ tua sanctitas deprecetur. Nõ hoc dixit Iustinianus, qui dicit sancto Papæ Ioãni, & iã promulgatis legibus id interserens: Petimus uestrũ paternũ affectũ, ut uestris ad nos destinatis literis, manifestum nobis faciatis, ꝙ omnes qui prædicta recte cõfitentur, suscipit uestra sanctitas, & eos qui iudaice ausi sunt rectam denegare fidẽ, condẽnat. & rursus: Petimus inquit, uestrã beatitudinẽ orare pro nobis, & Dei nobis acquirere prouidentiã. Nõ hoc dicit Constãtinus, qui Dono Papæ scribẽs etiã iurando benignitatẽ, & honorẽ circa sedem exhibet apost. in his uerbis: Per Deũ inquiẽs omnipotẽtẽ nõ est apud nos partis cuiuslibet fauor, sed æqualitatẽ utrisq; partibus conseruabimus, nullatenus necessitatẽ facientes in quocunq; cap. eis, qui à uobis diriguntur quoquomõ, sed & omni honore cum cõpetẽti munificẽtia, & susceptiõe dignos eos habebimus: & siquidem utriq; cõuenerint, ecce bene: si autẽ minime conuenerint, iterũ cum omni humanitate eos ad uos dirigemus. & post pauca: Inuitare enim & rogare possumus ad omnẽ emendationẽ, & unitatẽ omniũ christianorũ, necessitatem uero inferre nullatenus uolumus. Nõ hoc alius Cõstantinus, & Hirenes Augusti dicũt, qui ad Adria. Papam scribentes aiunt: Rogamus uestrã paternam beatitudinẽ, magis quidẽ dñs Deus rogat, qui uult omnes saluos fieri, & in agnitionẽ ueritatis uenire, ut det seipsam, & nullã tarditatẽ faciat, & ascẽdat huc. & paulo post: Si nõ potuerit inquiũt ascẽdere huc, eligat uiros preciosiss. & dirigat unà cũ syllabis &c. O Imperator saltẽ nunc nõ agnoscitis q̃ à priorũ Imp. pietate in hac re differatis, & q̃ uox uestra ab eorũ discrepet diuinitus inspirata modestia? Illi quippe, petimus, inuitamus, ac rogamus, ecce sparsim ad sedis apost. p̃sules, sed pari pietate clamãt. Vos aũt quasi nõ mãsuetudinis, & reuerẽtiæ, sed solius imperii eorũ hæredes effecti, & in causa pietatis illos imitari nolẽtes p̃cepisse, iussisse, ac imperasse uos, ut quosdã subiectorũ nostrorũ ad uos mitteremus asseritis, & hoc ipsum uos quidem egisse nescimus, cuius instigatiõibus fascinati, & obliuioni traditi dicitis: porro factũ à uobis nulla recordatione recolimus: nusq̃ enim nobis tale quid iussisse uos (ni fallimur) hactenus reminiscimur.

nusq̃

nusq; uos ad tantã circa sedem B. Petri Apost. principis irreuerẽtiam deueniſſe cognouimus. Reuoluẽtes enim epiſtolã, quã tũc per uenerabiles Epõs, & Arſam uirũ glorioſum ſpathariũ miſeratis, nil iuſſiſſe uos nobis, ſed potius obſecraſſe, atq; rogaſſe nos oĩno reperimus. In quo datur intelligi, cũ nunc aliter perhibeatis, aut uos oblitos eorũ fuiſſe, quæ antea miſeratis, aut certe pœnituiſſe pro his, quæ humiliter petiueratis. In tantam uero furoris abundantiã prorupiſtis, ut linguæ latinæ iniuriã irrogaretis, hãc in epiſtola ueſtra barbarã, & ſcythicã appellãtes ad iniuriã eius, qui fecit eam. Omnis enim operis derogatio ad opificis redũdat iniuriã. O furorẽ, qui nec linguæ nouit parcere, quã Deus fecit, & quæ inter cæteras in nomine dñi orãte apoſtolo confitetur, quia dñs noſter Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Et quæ cũ hebræa, atq; græca in titulo dñi à reliquis diſcreta, inſignẽ principatum tenens oĩbus nationibus prædicat Ieſum Naza. Regẽ Iud. quẽ titulũ multi Iudæorũ corrũpere uoluerũt, ſicut uos nũc huius celeberrimæ linguæ tentatis inſigne deſtruere, ſed minime potuerunt: ſcriptũ quippe diuinitus in libro pſalmorum fuerat: Ne corrumpas tituli inſcriptionẽ, uel quia chriſtiani ſunt, quorũ linguã barbarã, uel ſcythicam appellatis, gloriam ueſtrã, quare nõ pudeat, obſtupeſcimus. Cum enim barbari oẽs, & Scythæ, ut inſenſata animalia uiuãt, Deũ uerum neſciãt, ligna aũt, & lapides adorẽt, in eo ipſo quo uerũ Deũ colit lingua latina, quantũ barbarã, uel ſcythicã linguam antecedat agnoſcitur. Iam uero ſi ideo linguam latinam barbaram dicitis, quoniam illam nõ intelligitis, uos conſiderate quia ridiculum eſt uos appellari Romanorum Imperatores, & tamen linguam nõ noſſe Romanam. Ad extremũ autẽ ſi iam ſæpe nominatã linguã ideo barbaram nuncupatis, quoniã à tranſlatoribus in græcã dictionẽ mutata, barbariſmos generat, nõ linguæ latinæ ſed culpa eſt (ut opinamur) Interpretum, qui qñ neceſſe eſt nõ ſenſum è ſenſu, ſed uiolẽter uerbũ edere conãtur è uerbo. Ecce enim in principio epiſtolæ ueſtræ Imperatorem uos nũcupaſtis Rom. & tamẽ romanã linguã barbarã appellare nõ ueremiui. Ecce quotidie, ĩmo uero in præcipuis feſtiuitatib. inter grecã linguam ueluti quiddã precioſum hãc, quã barbarã, & ſcythicã linguam appellatis, miſcẽtes: quaſi minus decori ueſtro facitis, ſi hac etiã nõ bene, ac ex toto intellectu in ueſtris obſequiis, ac officiis nõ utamini. Quieſcite igitur uos nũcupare Rom. Imperatores, quoniã ſecũdũ ueſtrã ſentẽtiam barbari ſunt, quorũ uos Imp. eſſe aſſeritis. Romani quippe hac lingua, quã barbaram uos, & ſcythicã uocatis, utũtur. Quieſcite iã utpote tãtæ deteſtationis dictionẽ in ueſtro palatio memorare, & adhuc ſi pleniter illã execramini, ẽt ab eccleſiis ueſtris remouere ſatagite. Iſtius enim dictiõe linguæ cõſtãtino

politana ecclesia lectionē apostolicam, & euangelicā in stationibus fertur primitus recitare: sic qз demum græco sermone propter Græcos utiqз ipsas lectiones pronunciare: sed quia tantū hæc impietas ecclesiæ Constantinop. hactenus defuisse putatur, ut tota ibidem nequitia suppleatur, hoc restat à uobis solūmodo perficiēdum. Verum de hoc nos respondisse sufficiat, nō tam iniuriam linguæ defendere procurātes, qз mutatæ mētis uestræ inconstātiam exaggerantes. Cæterum dicitis nō ideo ad nos misisse uos, ut secūdum iudicium Ignatius sustineret, ad quod ueraciter respōdemus: ideo uos misisse proculdubio, posterior hoc probat euētus, ut uerius dicatur, nō ideo misimus, ut interim quodlibet Ignatius frater, & coeps noster subiret iudicium, sed ut causa illius diligēter inuestigata, & ad liquidum reperta, iuxta illud beati Iob dicētis: Causam quam nesciebam, diligētissime inuestigabam, plena nobis ac incunctāti relatione patesceret: sic qз demum iuxta sacros canones Missorum nostrorū relationibus certificati, si decerneremus mittēdos esse qui præsentes cum Epis iudicarent habētes nostram auctoritatē, à quo destinarentur, esset in nostro arbitrio: si uero crediderimus Epos sufficere, ut negocio terminū imponerēt, faceremus quod sapiētissimo iudicio iudicaremus? Si autem Ignatius (ut fertis) iam iudicatus erat, quāobrem illum secundo iudicio uoluistis cōtra illud quod scriptū est: Nō iudicabit bis in idipsum. Sed in hoc manifeste datur intelligi, nō uos bonam consciētiam gessisse, quādo iterata illum ad tribunalia concilia pertraxistis: sed quasi nō perfecte, neqз legitime depositum præsentia Missorum nostrorū tanqз maioris auctoritatis existētium damnationi subiicere contēdistis: Dicentes uero quòd synodice fuerit condēnatus, fortasse quia nō addidistis canonice diuinitus actum est. Cōgregatio enim malignantium, nō Canō iuste iudicantiū illum dānationi subegerat, immo uero afflictioni, & tribulationi subdiderat. Etenim illi, qui tunc conuenerunt contra iam dictum uenerabilē uirum, aut suspecti, & ab heri, & nudiustertius inimici eius erant, aut excōmunicati, aut depositi, aut subiecti ipsius, aut certe inferioris dignitatis extiterunt. Quorum omnium nullus personam legitimorum iudicū habere sine dubio poterat, uel accusatorū in omnibus dūtaxat negociis: quæ singillatim Deo docente, ac summatim omnia ita se habere mōstrare conabimur. Igitur quia suspecti, & inimici iudices esse non debeant, & ipsa ratio dictat, & plurimis probatur exemplis. Nam quid gratius, & amabilius dare quis inimico potest, quàm si ei ad impetendum commiserit, quem lædere forte uoluerit? quod prouide Constantinopolitana synodus Canonum suorum sexto dignoscitur prohibere capitulo, quod tamen nō apud nos inuentum, sed apud uos haberi

beri prohibetur. Verum nouimus nos apostolicis imbuti documentis etiam sentētiis uti paganorum, quanto magis christianorum, atqȝ catholicorum? & contra ipsos, quorum nec uitā sequimur, nec mentem erroneam imitamur? Deniqȝ Apostolus Paulus de libris paganorum aliqua in suis scriptis posuit, ut est illud ad Titū: Cretenses semper mēdaces, malæ bestiæ, uentres pigri, cupidi. & iterum in actibus Apostl. de Deo ait: In quo uiuimus, mouemur, & sumus: nunquid ideo cuncta etiam recipiēda sunt, quæ cum his pariter sunt prolata? Ait autem prædictus Canon: Quoniam multi ecclesiasticum ordinē confundere, ac subuertere uolētes amore inimicitiæ, & calumniose causas quasdam contra dispēsatores ecclesiarum orthodoxos Episcopos confingunt, nihil aliud q̄s fœdare sacerdotum existimationes, & turbationes pacatorum populorum conficere conantes, propter quod placuit sanctæ synodo Episcoporum, qui Constantinopolim concurrerunt, ne sine discussione admittantur accusatores, nec omnibus præcipiatur accusationes facere contra dispēsatores ecclesiarum. Veniamus ergo & ad sanctam Chalcedonensem synodum, & quid nobis de Athanasio Perrhenorum Episcopo referat, audiamus. Is enim Antistes tertio euocatus ad synodum, quia nō occurrit, á Patriarcha suo canonice condēnatus extiterat, sed solum quia cum uocaretur ad synodum, quòd suus inimicus esset ipse, qui iudicabat, clamauit: à sancta Chalcedonēsi synodo ad causas illatas sibi examinādas reseruatur, & nisi denuo conuincatur recipere ecclesiam propriam iudicatur. Quod si Athanasius à Patriarcha suo depositus, quia de inimicitia ipsius conquestus est, iterato ad iudicium renouandū dirigitur, & nisi manifesta sibi officiant crimina, suæ reddi ecclesiæ præcipitur: quanto magis Ignatius, qui nō à Patriarcha, sed ipse potius existens Patriarcha minime debuit ecclesia propria inimicis, & suspectis iudicibus decernētibus expoliari? Quod quamuis factum sit, multo magis q̄s Athanasius inimicorum soluto iudicio, sua oportuerat ab ecclesia recipi. Veniat & facundissimus noster Papa Gelasius hæreticorum expugnator fortissimus, & quod de Constantinopolitanis more solito tunc ægrotātibus dixit, etiam nunc nobis edisserat. Quæro (inquit) tamen ab his iudicium, quod prætendunt, ubinam possit agitari, an apud ipsos ut iidem sint inimici testes, & iudices? Sed & tali iudicio nec humana dabent committi negocia: quod si iudicio ubi iidem sunt inimici qui iudices, nec humana debēt committi iudicia, quanto minus diuina, id est ecclesiastica? Qui sapiens est intelligat. Et re uera hinc Iustinianus Imperator pius legibus suis promulgasse dignoscitur dicens: Liceat ei, qui suspectum iudicem putat, antequam lis inchoetur, eum recusare, ut ad alium recurratur.

Nam quodammodo naturale est suspectorum iudicum insidias declinare, & inimicorū iudicium semper uelle refugere. Hinc sanctus Athanasius inimicorum sæpe declinauit insidias: hinc Sanctus Ioannes os aureum Concilii contra se congregati renuit intrare collegium. Quin immo hinc Psalmista Dauid, & Helias eximius Prophetarum Saulis uel Achab refugiunt prorsus insaniam. Quod autem hi, qui à iam facto fratre, & comministro nostro Ignatio depositi, excommunicati, uel anathematizati fuerant, nullam aduersus eum intorquere damnationem potuerint, ex prolato secundæ synodi uniuersalis capitulo declaratur, cum dicitur: Si uero ecclesiasticum fuerit crimen, quod Episcopo illatum extiterit, tunc probari oportet accusantium personas, ut primo quidem hæreticis non liceat accusationes cōtra orthodoxos Episcopos pro ecclesiasticis negociis facere. Sed ne hos hæreticos esse denegetis, audite sequentia: Hæreticos autem inquiunt dicimus tam eos, qui olim ab ecclesia proiecti sunt, quàm qui post hæc à nobis anathematizati sunt. Porro si adhuc nec sic creditis, audite quod subditur: præter hos autem aiunt, & eos qui fidem quidē sanam simulant confiteri: Schismaticos etiam & eos, qui seorsum à communicantibus nobis Episcopis collectas faciunt. Deinde uero, & si quidā ab ecclesia super causis quibusdam repræhensi fuerunt, & proiecti, aut excommunicati siue ex clero, siue ex laicali ordine, nec his licere accusare Episcopum anteq̄ȝ proprio crimine primitus exuantur. Similiter autem & eos qui sub accusatione priori consistunt, nō ante esse acceptabiles in accusationem Episcopi, aut aliorum clericorum, q̄ȝ innoxios semetipsos illatorum sibi ostenderint criminum. Quid autē periculi regulæ huius immineat contemptoribus nō ignoratis. Præterea quis de consedentibus ibidem nō de prædictis extitit hæreticis, atq; schismaticis? nón ne Gregorius Syracusanus millies condemnatus? nōne Eulampius Petrus, item Petrus, qui pro nefandis actibus suis & ore cōfessis depositionem deinde anathema inciderunt? & alii quos enarrare longissimum est. Ecce quales inter cæteros erant, qui contra præfatam regulam centum quinquaginta patrum, os contra uenerādum patrem suum aperire nō sunt reueriti. Et cum essent ligati, ligare, & cum essent mortui & in suis penetralibus iam fœtidi uirum per totū mundum redolētem mortificare conati sunt, & malæ opinionis nidoribus aspergere tentauerunt. Sed iterum uidete Romanæ Sedis Pontificem à uobis quidē derogatum, sed à totius christianitatis unanimitate ueneratum; & magnæ synodi Ephesinæ præsulē Cœlestinum, quid censeat de his, qui depositi, & excommunicati à Nestorio fuerant, postq̄ȝ depositus coram oculis summi arbitri iam esse credebatur. Et multo

magis

magis hoc de fratre, & consacerdote nostro Ignatio esse censendũ arbitramini, qui non à prælato quolibet, sicut isti, sed à se deiectis talia pertulit. Ait enim Episcopis orientalibus scribẽs: Si quis uero ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eũ sequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, uel excommunicatus, uel exutus est, seu Antistitis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione & durasse, & durare manifestum est. Nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quẽquam eius remouere sententia, qui se iam præbuerat ipse remouendum. Item idem ad clerum constantinopolitanum aperte inquit: Sedis nostræ sanxit auctoritas, nullum siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua christianum, qui à Nestorio, uel eius similibus, ex quo talia prædicare cœperunt, uel loco suo, uel communione deiecti sunt, uel deiectum, uel excommunicatum uideri: sed hi omnes in nostra communione & fuerunt, & hucusq; perdurãt, quia neminem uel deiicere, uel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexistis ne Imperator ex superius memoratis non potuisse, ut non dicamus prælatum suum, saltem quemlibet remouere qui fuerant olim ipsi remoti, nec deiicere quenquam iam ante prostrati? Ad infirmandam quoq; sententiam damnatorum, etiã illud ualere credimus, quod sancta synodus ad præfatum Papam, quæ apud se gesta sunt referens, pro Ioannis Antiocheni amputanda Antistitis exaggerata præsumptione, quosdam eorum, qui contra sanctum Cyrillum, & Memnonem latrabant, sine ciuitatibus uacantes autem, & ecclesias non habentes: alias uero ante multos annos pro acerbis causis depositos à suis metropolitis, inter alios plurimos fuisse suggessit. Quibus per omnia uestrates (ut ita dicamus) depositores Ignatii comparari plurima ex parte non immerito possunt: ibi nãq; & sine sedibus, & uagi, atq; pro suis acerbis facinoribus à propriis metropolitis inuenti sunt Episcopatu priuati. Ibi etiã cõmunione extorres, & anathematis damnationis consortes fuisse probantur. Vnde miramur quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sint, cum secundum apostolicos Canones sine cõmendatitiis literis in communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, ut cui non licet etiam cum minimis iuxta sacras regulas communicare, liceat penes uos etiã de maioribus iudicare. Sed iam de hoc plenissime Deo auxiliãte, dicamus: & quòd à subiectis suis prælatus non debeat sui dispendium perpeti, aut calumniis impeti demonstremus: quod quia Ignatius frater, & coepiscopus noster, inique pertulit, omni lamentatione plorandum est: & certe patres à filiis honorari non solum diuinis, uerumetiã humanis legibus præcipiuntur. Et si hoc carnales, quanto potius spiritales digna penitus à filiis debẽt

ueneratione potiri? Quanto enim spiritus carnem præcellit, tanto ma gis ea quæ sunt spiritalia carnalibus oportet omnibus anteponi. Verũ si hoc Ignatii subditi dedignati sunt attẽdere, saltem scelus Iudæorum in Christum patratum perhorruissent committere: nec acuerẽt linguas suas aduersus patrem, ac magistrum suum ipsi, sicut serpentes, nec esset gladius in labiis eorum, nec fierent dentes eorum arma, & sagitta, & lingua eorum machæra acuta, formidãtes scilicet ne de se Salomon sapientissimus dixisse uideretur: Generatio, quæ patri suo maledicit. & rursus: Generatio, que pro dentibus gladios habet, & commandit mo laribus suis. & iterum: Oculum, qui subsannat patrem, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant illum filii Aquile. Deniqȝ si Cham uidens patris uerenda risit pòtius, quàm (ut cæteri) cooperuit, maledictionem in filio percepisse legitur: quanto potius hi, qui uerecũdiam patris non solum (si quidlibet fuit) minime cooperuerunt, sed & riserunt, & falso ad subsannationem sui moris homines prouocauerunt: atqȝ (quod deterius est) patenter contra ipsum de pharetra iniquitatis suæ sagittam iudicii produxerunt? Non sic è contra filii sobrii, non sic, sed auersi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gregorius interpretatus ait: Auersari dicimus quod reprobamus. Quid est ergo, quòd filii uerenda patris superiecto dorsis pallio auersi uenientes operiunt, nisi quòd bonis subditis sic præpositorum suorum mala displicent, ut tamen hæc ab aliis occultent? Operimentum auersi deferunt, quia diiudicantes factum, & uenerantes magisterium nolunt uidere quod tegunt. Sed hæc dicentes, nolite nos æstimare cuiuscunque proximorum nostrorum, quæ sunt digna repræhensione uelle defendere: sed quòd ita uelim filios circa spiritalem patrem, & discipulos erga magistrum deuotos, ac sobrios esse, ut nulla penitus temeritate ad eorum uitam, ut non dicamus, diiudicandam, sed nec saltem tenuiter repræhendendam prosiliant. Quoniam docente præfato Papa in libro Regulæ Pastoralis: Admonẽdi sunt subditi, ne præpositorum suorum uitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere repræhensibiliter uideant, ne unde recte mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne cum culpas præpositorum considerant, contra eos audaciores fiant: sed sic quæ ualde sunt eorum praua, apud semetipsos diiudicẽt, ut tamen diuino timore constricti ferre sub eis iugum reuerẽtiæ non recusent. Quod melius ostendimus, si Dauid factum ad medium deducamus. Saul quippe persecutor cum ad purgandum uentrem speluncam fuisset ingressus, illic cum uiris suis Dauid inerat, qui iam tam longo tempore persecutionis eius mala tolerabat: cúm qȝ eum uiri sui ad feriendum Saul incederent,

derent,

derent, fregit eos repræhẽsionibus, quia manum mittere in Christum domini non deberet. Qui tamen occulte surrexit, & oram chlamidis eius abscidit. Quid enim per Saul nisi mali rectores? quid per Dauid nisi boni subditi designantur? Saul igitur uentrem purgare, est prauos præpositos cõceptam in corde malitiam usq; ad opera miseri odoris extendere, & cogitata apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare. Quem tamen Dauid ferire metuit, quia piæ subditorum mentes ab omni se peste obtrectationis abstinentes præpositorum uitam nullo linguæ gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione repræhendunt. Qui & siquando pro infirmitate se se abstinere uix possunt, ut extrema quædam, atq; exteriora mala præpositorum, sed tamen humiliter loquuntur, quasi oram chlamydis silenter incidunt: quia uidelicet dum prælatæ dignitati saltem innoxie, & latenter derogant, quasi regis superpositi uestem fœdant: sed tamen ad semetipsos redeunt, se q; uehementissime uel de tenuissima uerbi laceratione repræhendunt. Vnde bene & illic scriptum est: Post hæc Dauid percussit cor suum, eo quòd abscidisset oram chlamydis Saul: Facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte repræhendenda iudicantur. Siquando uero contra eos, uel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem pœnitentiæ cor prematur, quatenus ad semetipsum redeat, & cum præpositæ potestati deliquerit, eius contra se iudicium à quo sibi prælata est, perhorrescat. Nam cum præpositis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis prætulit obuiamus. Vnde Moses quoq; cum contra se, & Aaron, conqueri populum cognouisset, ait: Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur uestrum, sed contra Dominum. Hinc enim prædicator ueritatis Paulus Apostolus subditis suis, & quibus Christi euangeliũ prædicabat, dicit: Mihi autem pro minimo est, ut á uobis iudicer. Hinc Syxtus Apostolicæ Sedis Antistes Euphimium Episcopum damnasse describitur, nihil aliud in depositione illius obiiciens, nisi quòd Polychronium Hierosolymitanum Episcopum Pontificem suum accusauerit. Et quidem Polychronius à Legatis Sedis Apostolicæ eo quòd Sedem hierosolymitanam primam esse mendaciter affirmabat, & per simoniacam hæresim ordinationes fecisse probatus est, ecclesiæ priuetus est gubernaculis, & urbe reiectus. Sed & Euphimius nihilominus quia hunc præsumptuose (licet ueraciter) accusauerat, damnationi à synodo subiectus est. Et quoniam linguam suam contra sibi prælatum erexerat, anathema suscepit: adeo ut Leo Ecclesiæ Romanæ Diaconus ei diceret: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit, Coepiscopum condemnabas, & accusabas. Qui cadens in ter

ram ante omne concilium Episcoporum ibi confitebatur se peccasse, Abundio Episcopo misso ab Vrbe Roma dicente: Non licet quenqꝫ accusare Pontificem suum, quoniam iudex non iudicabitur. Quo audito Valentinianus Augustus(sicut apud nos scriptum habetur)cuius uos in hoc imitatores esse debetis, gauisus est in damnatione Episcopi Euphimii, qui extitit accusator Polychronii Pontificis sui. Consonat autem huic necessariæ sententiæ sanctus Syluester, & magni Constantini baptizator Augusti dicens: Neqꝫ ab Augusto, neqꝫ ab omni clero, neque à regibus, neqꝫ à populo, iudex iudicabitur, haud dubium quin ecclesiasticus Pelagius quoque Præsul Apostolicus cuidam Regi Francorum scribens, sic dicit: Cum celsitudini uestræ multa dona misericordia diuina contulerit, pro amore tamen, quem ecclesiæ eius synceriter exhibetis, fecit uos multis regnantibus clariores, quoniam inter alias regni uestri curas pro tranquillitate sanctæ ecclesiæ præcipuā solicitudinem uos certum est exhibere. Quæ cum ita sint, miramur, quia quantum nobis præsentium portitorum suggestio patefecit: passi estis subripi uobis & Sabaudum fratrem, & Coepiscopum nostrum Arelatensis Ciuitatis Antistitem, cuius ecclesia in regionibus gallicanis Primatus priuilegio & Sedis Apostolicæ uicibus decoratur, ad petitionem Episcopi ab ipso ordinati iudicium sequentis ciuitatis Episcopi, quod nulla ecclesiastica lege, uel ratione conceditur iudicandum iuberetis occurrere, ut ipso de conculcato loci sui præiudicio conquerente, ille, qui usurpauit, necesse sit de illicita præsumptione culpari. Pro quibus christianitatis uestræ confidentia freti, paterno studio postulamus, ut siquid tale factum est, cōgrua satisfactione celeriter amputetur, nec ullum sui exemplum in perturbatione ecclesiarum, quas uobis Deus credidit, relinquere concedatur: & huiusmodi causis solicitam uos in reliquo decet exhibere cautelam, nequid cōtra ecclesiasticas regulas petētibus cōcedatis, quia quod bene cognitum est religiosæ mēti uestræ, non aliter Deo nostra recte potest regalis deuotio famulari, nisi prouidentia eius ecclesiasticorum ordinum seruetur integritas. Præterea suauissimus pater, & Papa noster Gregorius(de quo supra diximus)clero Mediolanensis Ecclesiæ pro eligēdo sibi Episcopo literis suis præcipiēs ait: Pensantes ergo, quæ cunctis expediunt, & quem uobis gratia diuina prætulerit integerrimam semper in omnibus obedientiam præbete: iudicari nanqꝫ à uobis ultra non debet semel prælatus, sed tanto nunc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudicandus non est. Consecrato autem uobis Deo auctore pastori tota uos mente cōmittite, atqꝫ in illo omnipotenti Deo, qui uobis hunc prætulit, deseruite. Quibus omnibus rite collectis satis euidēter(ut opinamur)ostēsum est,

ſum eſt, nõ poſſe legitime ſubiectum de prælati ſui uita iudicare: nec præter hæreſim cuiuſcunqꝫ ſit meriti temere repræhendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod delectet, antiqui patris, & uenerabilis doctoris Ariopagitæ Dionyſii ad Dimophylum uerba uobis recitari præcipite: qui etiam in cauſa pietatis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus, uel ab inferioribus iudicari, ne fiat in eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundatur. Verum hucuſqꝫ quòd à ſuis ſuffraganeis, atqꝫ ſubditis frater, & comminiſter noſter Ignatius non debuerit iudicari, ſed nec facile repræhẽdi, breuiter comprobauimus. Nunc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit oſtendere uobis(ſi tamen audire uelitis) non poſſe quenqꝫ rite ab his, qui inferioris dignitatis, uel ordinis ſunt iudicialibus ſubmitti diffinitionibus. Siquidem tempore Diocliani, & Maximiani Auguſtorum, Marcellinus Epiſcopus Vrbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt à paganis, ut in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas poneret. Cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio Epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc ſe idem Pontifex egiſſe confeſſus eſt. Nullus tamen eorum proferre in eum ſentẽtiam auſus eſt, cum ei ſæpiſſime omnes perhiberent, tuo ore iudica cauſam tuã: non noſtro iudicio. & iterũ: Noli aiunt, audiri in noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuã. & rurſus: Quoniã ex te inquiũt, iuſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis. & iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabitnr à quo quam. Hinc etiam ſuperius memoratus confeſſor Chriſti Syluester ſecit gradus in gremio ſynodi, ut non presbiter aduerſus Epiſcopum, non diaconus aduerſus presbiterum, non ſubdiaconus aduerſus diaconem, non acolytus aduerſus ſubdiaconem, nõ exorciſta aduerſus acolytum, non lector aduerſus exorciſtam, non oſtiarius aduerſus lectorem det accuſationem aliquam, neqꝫ Præſul Summus à quoqꝫ iudicabitur, quoniam ſcriptum eſt: Nõ eſt diſcipulus ſuper magiſtrum. Sed & cum quidam tempore quodam contra Xyxtum Papam tentaſſent quædã non boni rumoris obiicere, & in concilio, cui & Valentinianus Auguſtus interrat, dictum fuiſſet: Nõ licere aduerſum Pontificẽ dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, uel inferiorum urbium ſubactus iudiciis inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus tertiæ uidelicet ſedis Epiſcopus inter cætera legitur in Epheſina Synodo uſqꝫ ad correctionem damnatus, quia Cyrillum Alexãdrinum ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcopum irregulariter damnationi præſumpſit addicere, eadẽ uenerabili ſynodo ad Cœleſtinum

summæ sedis Præsulem taliter in scriptis postulante, ac dicente: Indi- gnetur ergo tua religiositas cõpetenter pro his, quæ facta sunt: si enim data fuerit uolētibus licentia & maiores iniuriis sedes affligere, & con- tra eas, in quibus non habēt potestatem contra leges, sic & contra Ca nones proferre sentētias, ibunt ad ultimam confusionem ecclesiæ res. Deinde uero in sancta Chalcedonensi Synodo, cum à iudicibus Basi- lio Episcopo Seleuciæ obiiceretur, quare in damnatione Flauiani sub- scripserit, & ipse responderit, quoniã in iudicio centumuiginti, aut tri ginta Episcoporum traditus necessitatem habui parere his, quæ ab illis ordinabantur: & Dioscorus ad hæc diceret ei: Erubescens homines præuaricatus es, quod bonum est, & fidem spreuisti. Nō audisti quod scriptum est: Non erubescas iniuriam tuam? Præfatus Basilius Epi- scopus respōdit: Si apud iudices habuissem martyrium, sustinuissem. Etenim Constantinopoli ostendi fiduciam meam, à patre autem, qui iudicatur iustus, non utitur: filius enim patri etiam iusta dicens mo- riatur. Deniqꝫ si in epistola legimus ad Hebræos, quòd minor à ma- iore benedicatur, restat profecto, ut exigente ratione etiam maledi- catur. Siquidem hæc utique prænoscentes periculosa tempora, illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in ecclesiis consuetudinem tradide- runt: hodiē que in Ecclesia Romana, quæ magistra est omnium Ec- clesiarum, impræter missè seruatur, ita ut nullus sacerdos maiore suo non innuēte consacerdote cuilibet rei benedicere nitatur: sed & ante- rior stans ad pronunciandum aliquam lectionem, benedictionem qui dem postulat, sed ei quislibet inferior non audet penitus benedicere: cur hoc? nūquid benedicere peccatum est? absit. De malēdicis enim, non benēdicis dicit Apostolus: Quia regnum Dei non possidebunt. sed per hoc innuitur quantæ censuræ freno inferiores quiqꝫ ad suos iu dicandos præpositos coercendi sunt, si his nec etiam benedicendi ius ullum penitus obtineant. Et re uera (ut superius ex euangelico beato Syluēstro commemorante) iam diximus: Non est discipulus super ma gistrum, si ad benedicendum non, quanto minus ad maledicendum? In tantum autem hanc præsumptionem sancti patres, apud Chalcedo nem detestati sunt, ut Dioscorum Alexandrinum Antistitem inter cæ tera, iccirco potissimum sine ulla restitutione damnauerunt, quia in contumacia permanēs erga primæ Sedis Romanæ priuilegium resipi- scere à suis superstitiōibus, ut seruaretur à prima sede apostolica noluit, & ponens in cœlo os suum, & lingua eius transeunte super terram, excommunicationem in sanctum Leonem Papam dictauit: ita ut in sententia contra ipsum prolata, hoc uideantur memorare præcipue di- centes, quoniam secundis excessibus priorem iniquitatem ualde tran- scendit.

scendit. Præsumpsit enim & excõmunicationem dictare aduersus sanctissimum, & beatissimum Archiepiscopum magnæ Romæ Leonem. Nunquid ibi legitur inquisitionem fuisse factam, utrum iuste, an iniuste ipsam iam fatum Dioscorum excommunicationem dictasse? non plane: sed absq; omni controuersia hoc in eo ulti sunt, quia cum esset inferior, potiorem quibuslibet conatus est lacessere contumeliis: teste Anatolio Constantinopolitano Præsule, qui dicit: Propter fidem nõ est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem fecit domino Archiepiscopo Leoni. Voluerunt enim in domo Dei nihil fieri præproperum, nihil confusum, nihil inordinatum. Vnde apte quoq; in Africano Concilio diffinitum est Capitulo LIII ita. Vnusquisq; nostrum ordinem sibi decretum à Deo cognoscant, & posteriores anterioribus deferant, nec eis inconsultis, aliquid agere præsumant. Et supra memoratus Gelasius Papa multarum destructor hæreseon in decretali epistola ad uniuersos dicit Episcopos per Dardaniam constitutos: Si certe de dignitate agitur ciuitatum secundæ sedis, & tertiæ, maior est dignitas sacerdotum, quàm eius ciuitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur. Et item idem in tomo ad orientales Episcopos, præcipue (inquiens) cum de secũdæ sedis ageretur Antistite: Nec ab inferiore qualibet, sed à primæ sedis iure possit absolui: inferior quippe potiorẽ absoluere non potest, sola ergo potior inferiorem conuenienter absoluit. Hinc liquido peruidetur, quia quem non potest absoluere, non potest iudicio inferior potiorẽ ligare. Porro cum Theodoricus Hæreseos Arrianæ fece pollutus, Papã Symmachum usq; ad damnationem, multis hunc accusantibus, impetere uoluisset, & quotquot potuit ex Liguria, Emilia, Valeria, & ex diuersis regionibus, atque de Sicilia Insula huius rei gratia Episcopos Romam colligi præcepisset: & his ad se uenientibus dixisset: Plura ad se de Papæ Symmachi actibus horrẽda fuisse perlata, & in synodi oportere, si uera esset inimicorum eius obiectio, indicatione constare. Memorati Pontifices, quibus allegandi imminebat occasio, suggesserũt: Ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse synodum conuocare: scientes quia ei sedi primum Petri Apostoli meritum, uel principatus. Deinde sequuta iussionem domini conciliorum uenerandorum auctoritas, ei singularem in ecclesiis tradidit potestatẽ, nec antedictæ sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio. Et rursus, causas (inquiunt) Dei ipsius esse iudicio committendas, qui ualet corpus occidere, & animam mittere in gehennam: qui dicit: Mihi uindictam, & ego retribuam: apud quem conscientia nuda est, cui non absconduntur occulta. Et iterum idem ipsi dicunt. Quod dicebatur maiori iu-

dici seruabamus instruentes eos, quia per nos illis Christus innotuit, non esse ouium lupi insidias præuidere, sed pastoris. Ad postremum uero isti ipsi Venerabiles Præsules cum uidissent, quod non sine sui discrimine potuissent contra caput obices manus suas erigere, quicquid de præfati Symmachi Sanctissimi Papæ actibus delatum fuerat, totum Dei iudicio reseruarunt: ita, ut singuli quique in subscriptione sua hoc patenter indicent, cum dicunt: Laurentius Episcopus Ecclesiæ Mediolanensis huic statuto nostro, in quo totam causam Dei iudicio commisimus, subscripsi. Similiter Petro Episcopo Ecclesiæ Rauennatis, & cæteris Episcopis subscribentibus: nimirum quoniam sicut magnus Christi confessor Ennodius Ticinensis Episcopus, qui ab Hormisda apostolicæ memoriæ Constantinopolim missus, innumeras miserias à Græcorum uesania, pro Christi fide, & statu ecclesiæ non semel pertulit, ex Propheta de his meminit. Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea, aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina scriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, sole clarius exhibuimus, non posse quenquam, qui minoris auctoritatis est, eum, qui maioris potestatis est, iudiciis suis addicere, aut propriis diffinitionibus subiugare. Verum de hoc generaliter nos hucusq; dixisse sufficiat. Cæterum ut calamum ad Cōstātinopolitanos Præsules specialiter extendamus, ut nunquam omnino, aut certe uix horum aliquis sine consensu Romani Pontificis reperitur eiectus, qui tamen hactenus inter depositos annumeretur, & non ab hæreticis, uel tyrannis pulsus, aut interemptus commemoretur. Deniq;, ut ex his paucos commemoremus, nón ne Maximus postquam multum à Damaso Papa (sicut eius ad diuersos epistolæ missæ indicant) laboratum est, Constantinopoli pulsus est? Nón ne Nestorius, Paulus, Petrus, Sedis Apostolicæ discurrentibus consultationibus, ac decretis eiecti sunt? Cur ergo, cum ita sit, in solo Ignatio Petri memoriā despicere, ac obliuioni tradere studuistis? nisi quia pro uoto cuncta facere uoluistis, constituentes synodum Ephesinæ secundæ crudelitate consimilem, quāuis ibi Alexandrinus erat, qui cum cæteris sibi sociatis Compatriarchis aduersus sanctū Flauianū agebat. Hic autem, ut de Patriarchis omittamus, nec unius Episcopus ciuitatulæ, aut quilibet ignotæ personæ, aduersus tantū Pontificē extitit sententiæ promulgator, qui nō de suffraganeis, & subiectis eius fuerit. Sed dicitis fortasse nō fuisse in causa Ignatii sedē apost. conuocare necesse, quia nō hunc ullus hæreseos error inuoluerat. O pietatis intuitum ita recte Deum colentis, & magis suam iniuriam, q̄s sui Dei, & Domini uindicātis. Nōne magis oportuit circa eū magnanimitatē ostendere,

& regularem

& regularem uos obseruare censuram: quoniam à Deo nec per hæresim, nec per ullum omnino schisma discessit, qsi cunctis pollens uirtutibus omnipotenti minime Domino per orthodoxam fidem penitus adhæsisset. Congregastis Cōcilium aduersus eum, & ad imperii uestri nutum cuncti sunt famulati minores, & ad uotum sæcularium (ut cum pace uestra dicamus) de solio imperiali descēdentes, cathedrā præsularem (ut ita fateamur) ascendistis, & pro desiderio hostium eius augustalium obliti sceptrorum, quędam regem Israel imitantes aduersus illum sacerdotalis ministerii arripuistis officiū: præsertim cū imperium uestrū suis publicæ rei quotidianis administrationibus debeat esse contentum, nec usurpare quæ sacerdotibus Dñi solū conueniunt. Dicite quæsumus ubinam legistis Imperatores Antecessores uestros in synodalibus conuentibus interfuisse, nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ uniuersalis est, quæ omnium communis est, quæ nō solum ad clericos, uerum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet christianos. Vos autem non solum synodo in causa sacerdotis collectæ interfuistis, uerum etiam numerosa sæcularium millia ad uidendū eius opprobrium aggregastis, cū magis debueratis in hoc imitari Constantinum Pium Augustum, de quo scriptum est quod dixerit: Quia si uidissem aliquem eorum, qui religioso circumamicti sunt habitu, turpitudinem aliquam operantem, chlamydem meam explicassem, & coōperuissem eū, ne uideretur à quoqͣ. Sed hoc in uiro omnia hæc obliuioni traduntur: fit plausus de Domini sacerdote, scurris, & histrionibus. Heu quomodo obscuratum est aurum, libet cum Hieremia clamare: Mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Deinde uero contra ritum ecclesiasticū, contrá qꝫ uenerandas leges producitur accusator de imperialibus ædibus, & cui imperari pōtest ad falsum dicendum testimonium adhibetur. Fiunt suspecti iudices, & mercenarii, & lupi custodes, qui uidebantur esse pastores: non ascendentes ex aduerso potestatibus mundi. Iuxta Ezechielem: Nec opponentes murum pro domo Domini, sed descendentes in infernum uiuentes, hoc est sciētes. Submittitur minorum, inferiorum, & subiectorum deliberationibus, cum sacris Canonibus præcipientibus, & exemplis sanctorum Patrum, semper ubi est maior auctoritas, sit eundū, & in omnibus cōtrouersiis ad potioris sedis iudicia dirigatur. Quod nō solum à catholicis, uerūetiam ab ipsis cōstat ob seruatū hæreticis. Alioquin Acephalū liquet esse conciliū, ubi de tanta persona agitur, & maiorū nō expectatur sentētia: cū nec in causa clericorū inferioris gradus, solius ēpi sui iudiciū tantūmō postulādū sit. Sed ne sine auctoritate canonica quicqͣ prosequi uideamur, nunc Chalce-

donensis Concilii sanctiones ad memoriam reducamus, quæ ita decernunt. Si clericus habet causam aduersus Episcopum proprium, uel aduersus alterum, apud synodũ prouinciæ iudicetur: quod si aduersus eiusdem prouinciæ Metropolitanũ Episcopus, uel clericus habet querelam, petat Primâtem dioeceseos, aut sedem regiæ urbis Constãtinopolitanæ. In quo hic tenor obseruãdus est, ut si uidelicet clericus, aut Eps aduersus Metropolitanum habet querelã, & tanta urgetur necessitate, uel si hoc graue non ferat, ubicunque sit positus, Primâtem dioeceseos petat: uel si iuxta Constantinopolitanam urbem quisq; eorum constitutus, & solius præsulis eius iudicio uelit esse contentus, petat eandem regiam urbem. Cum enim dixisset, petat Primâtem dioeceseos, præceptum posuit eadem sancta synodus, regulám q; constituit. Cum uero disiunctiua coniunctione addidisset, aut sedem regiæ urbis Constantinopolitanæ: liquet profecto, quia hoc secundum permissionem indulsit. Ergo saltem nunc non uidetis ad maiora semper esse properandum? & quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum est, quousq; gradatim perueniatur ad eam sedem, cuius causa, aut à se negociorum meritis exigentibus, in melius commutatur, aut solius Dei sine quæstione reseruatur arbitrio. Quẽ aũt Primâtẽ dioeceseos sancta synodus dixerit, præter apostoli primi Vicariũ, nullus penitus intelligitur. Ipse enim est Primâs, qui & primus habetur, & summus: quæ uiritim (si locus exegerit) in subditis demonstrabimus. Ne uero moueat, quia singulari numero dioeceseos dictum est, sciendum est, quia tantundem ualet dixisse Primâtem dioeceseos, quantum si perhibuisset dioeceseon: plenæ sunt enim sanctæ scripturæ tali forma locutionis. Deniq; scriptum est: Fons autem ascendebat è terra, irrigãs uniuersam superficiem terræ. Qui enim nõ ait, unus fons ascẽdebat è terra, sed ait fons autẽ ascẽdebat è terra: pro numero plurali posuit singularẽ, ut sic intelligamus fontes multos per uniuersam terrã loca, uel regiones proprias irrigantes: sicut dicitur miles, & multi intelliguntur: sicut dicta est locusta, & rana, in plagis quibus Aegyptii percussi sunt, cũ esset innumerabilis locustarum numerus, & ranarum: ita & hic dioecesim singulariter dixit: sed hanc propter unitatem pacis, & fidei, pluraliter intelligi uoluit. Illud autẽ ridere libuit, quòd quasi ad maiorẽ firmitatem, Concilium aduersus Ignatium fratrem, & comministrum nostrum congregatũ, æqualis numeri cum sancta olim synodo in Nicea à sanctissimis fratribus celebrata fuisse perhibetis, quod si ideo est admittẽdum, quia æqualis numeri cũ sancta nicena synodo habetur, necesse est ut aut septimam, aut octauã hanc synodũ uocitetis: necesse est etiã, ut tot in-

stabilitate

stabilitate illius synodos colligatis, quot pro Nicenæ Synodi sequendis decretis constat fuisse concilia congregata. Quid autem proficit solo numero conuenientium personarum sanctam synodum uos fuisse sequutos, & moribus hanc esse crudeliter persequutos? Vtinam non essent tot numero, sed tamen existerēt tales meritis, quales erant, quibus Christus aiebat: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri meo dare uobis regnum. Non ergo totidem Præsules, sed merita non minora synodum synodo Nicenæ possunt facere parilem, magis q; illud aduertendum est, quia ibi contra unius nuncupati presbiteri uesaniam, nō solum multarum regionum pontifices, uerum etiā & Patriarchæ præsedisse referuntur. Hic autem in Patriarchæ negocio non solum ullus Patriarcharum, nec ullus alterius dioceseos inuentus est quisquam Episcopus, sicut iam significauimus. Numerus igitur pusillus nec obest, ubi abundat pietas, nec multiplex prodest, ubi regnat impietas. Quinimmo quanto numerosior est congregatio malignorum, tanto ualidior est ad sectādum suorum praua uotorum, nec gloriandum est in multitudine, ubi non contra mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiæ certamen assumitur: sed aduersus carnem, & sanguinem (id est aduersus homines) totius belli pondus inducitur: nisi enim Psalmista nosset quondam non bonorum multitudinem, nequaq; Deo supplicando diceret: Disperge illos in uirtute tua. Dispersio enim minorationem facit, minoratio uero abolitionem generat. Nolite ergo gloriari in multitudine, quia non multitudo, sed causa damnationem, uel iustificationem adducit. Neque enim Ignatium iustiorem dixerimus, iam memorato Dauid Rege, & Propheta Domini, qui dicebat: Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Sed quid de homine dicimus, cum de Deo nimirum ex cuius persona hæc Psalmista dicebat in passione ipsius, sicut Euāgelium attestatur, tale quid nihilominus agnoscamus. Quod autem scripsistis uos iccirco quosdam nostrorū adesse uoluisse, quoniam dicebamur cum expugnatoribus sacrarum Imaginum concertare, noua profecto adinuentio est. Nam apud uos præsentia est Missorum nostrorum pro Imaginibus sacris, nec digne decertatum est, nec impugnatores earum hactenus errare desierunt, sed sicuti usq; ad illud tempus apud uos super hac causa strepitus, & blasphemiæ nō cessarunt, ita & nunc ibidem prosana prædicantur, & hucusq; sacrilega pronunciantur. Vnde apparet Legatos nostros non causa pietatis à uobis, sed crudelitatis argumento fuisse quæsitos, uerum ad quid fuerint petiti, res ipsa declarat, uidelicet (sicut iam dictum est) ut quod de Ignatio iudicandum erat, & acceptum apud omnes, & fixum semper

maneret, utpote quod tantæ auctoritatis uicarii iudicassent. Nos enim nec saltem tenuis rumor aspersit aliquando cum praua sapientibus sapere, quanto minus concertare? Siquidem nusquam frigidus, nusquam tepidus labor sanctorum apostolicæ sedis Præsulum circa debitã sacrarum Imaginum reuerentiam, & competentem uenerationem apparuit. Nec defuerunt harum impugnatoribus decessorum nostrorum certamina, qui hoc egerunt scriptis, hoc diuersis laboribus, hoc etiam suis increpationibus apud mũdi huius principes, ut talis error eminus pelleretur: quamuis dixeritis non nostri eguisse uos ad expugnandos hæreticos, pro eo quòd iam fuerunt huiusmodi hæreses in Nicea secũdo conuocata Synodo, & à magno Methodio deinde subuersæ, quasi nõ & ipsi secundo in Nicea collectæ Synodo apostolica nostra sedes præsederit, & prima contra mala sentientes spiritalem sagittam emiserit. Et rursum quasi non & uenerandæ memoriæ Methodius in Græcia persecutione feruẽte, hic apud beatum Petrum, & apud nos, ubi olim Athanasius, ubi Paulus, ubi plurimi cum illis, & præter illos, ubi deniqs semper catholicis subuenitur, consequuti sint requiem, donec apprehenderet campum certaminis iam satiatus lacte huius matris omnium Sanctæ uidelicet Romanæ Ecclesiæ catholicum dogma defendere fuerit eruditus. Et quasi non hinc auctoritate prædicandi sumpserit, nec hic infulis sacerdotalibus ditatus extiterit: ad extremum quasi non hinc constantia Petri, & omnia Pauli ad debellandos Iconomachos arma portauerit, id est loricam iustitiæ, calceatos pedes in præparatione euangelii pacis, scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, quod est uerbum Dei. Non ergo dicatis non eguisse uos in causa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta cõcilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit. Vnde quædam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, ualetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quælibet synodus Romane Sedis, quando in ephesino latrocinio cunctis Præsulibus, & ipsis quoqs Patriarchis prolabentibus, nisi magnus Leo, imitator scilicet illius Leonis, de quo scriptum est: Vicit Leo de tribu Iuda, diuinitus excitatus, os aperiens totum orbẽ, & ipsos quoqs Augustos concuteret, & ad pietatem commoueret, Religio Catholica penitus corruisset. Nam & in causa sacrarum Imaginum ante sanctissimum Methodium, quinimmo & ante synodum in Nicea sub Hirene congregatam, cum adhuc hoc schisma nouiter esset exortum, & Constantinopolitanos pene cunctos more pestilentiæ inuasisset, Romani Præsules Gregorius inter cæteros, & Stephanus conuocatis Episcopis occidentalium regionum inueniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. Hæc quidem primordiis epistolæ

imperii

imperii uestri respondimus, non quantū poteramus adhuc, sed quantum sufficere credidimus ad conuincēdam scilicet stoliditatem eorum, qui talia sapiūt, qualia in epistola uestro signo signata, & nobis missa, resonare uidebantur. Non enim nos & pio corde, uel ore uestro tam profana tanq̃ peruersa processisse putauimus. Ad reliqua uero, quæ ex eadem epistola uestra plurima ex parte remanebant, rescribere his pro causis omisimus, uidelicet quoniam tanta nos pater cœlestis secundum beneplacitum suum ægrotatione quasi filios suos corripuit, ut non solum quæ ad respondendum propositionibus uestris idonea esse perspeximus, ualeremus exponere, uerum etiam eadem ipsa qualiter dictarentur, nulli ægritudine nimia pressi, quiuerimus edicere. Et quia Legatus uester tanta est impatientia usus, ut anteq̃ nos ex ualidissima infirmitate respirare aliquantulum cognouisset, nullam moram passus, mox & iam nobis inconsultis urbe (quam uos quidem inueteratam, sed Honorius pius Imperator æternam uocat) discesserit: ob nihil aliud, nisi quia iam tempus hyemis imminebat, & periculū sui, uel militum uestrorum, qui secum erant uehemētissime formidabat: apud quem uix obtinere potuimus, ut saltem dum hæc scriberentur, (quoniam ad urbem reuerti nullo modo uoluit) in Ostia positus expectaret. Tertio, quia cum eadem, que superfuerunt in ipsa epistola, ad quæ nihil respondimus, sed potius philosophando contempsimus, plena essent omni prauitate, atq; blasphemia, & contra ipsam dispositionem Dei (in qua Ecclesiæ, Sedis q; Romanæ priuilegia cunctarum ecclesiarum priuilegiis sua ineffabili prouidentia prætulit) uenena diffunderent, nō uestra esse uerba (sicut prædiximus) quæ tam perperam sonabant, credidimus, ac per hoc his, quæ in ambiguum uenerāt, nō potuimus tanquam indubitatis respōsa, uel apologetica scripta remittere. Veruntamen si uestra fuerunt uerba, quæ in despectum beati Petri apostolorum principis, immo Dei, cuius ordinationi restitistis, scripta, & quasi detrahentia priuilegiis huius sacratissimæ Ecclesiæ missa sunt, fateor non uos studiose sacras regulas, non uenerandarum synodorum actiones, non piorum Imperatorum leges, non ueraces probabilium uirorum historias lectitasse, quas tam conati estis in derogationem ecclesiæ tantæ inutiliter, ac incompetenter, atq; incongrue memorare. Sed rogamus omnipotentem Deum, ut qui suæ cognitionis uobis reserauit mysterium, tribuat quoq; nosse ad plenum suas dispositiones, quibus sancta ecclesia moderatur arcanū, & quæ sint, uel quanta, & qualia priuilegia Ecclesiæ Romanæ, & ex quo cœperint exordium, & quis eius summæ auctoritatis auctor existat, uobis clementer aperiat. Quod si à nobis quæritis scire, utpote à ministris Christi, & di-

culam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi exhibentes, Deo domino dedicauerunt. Sic qꝫ demum Alexādrinam Ecclesiam suam fecerunt per beatum scilicet Marcum unius horum filium, ac discipulum. Hæreditas quippe filii in potestate parētis existit, & gloria discipuli ad magistrum sine cunctatione refertur. Fecerat autem beatissimus Petrus præsentia corporali & Ecclesiam Anthiochenam iam suam, quæ (sicut beatus Papa dicit Innocētius) urbis Romæ sedi nō cederet, nisi quòd illa in transitu meruit, ista susceptum quippe beatum Petrum apud se consumatúm que gauderet. Per has igitur tres præcipuas ecclesias, omnium ecclesiarum solicitudo beatorum Apostolorum principum Petri; ac Pauli proculdubio moderamen expectat. Pro quibus patribus nos diuinitus, incremento gratiæ ministrato; nati sumus filii, & constituti (licet indigni, licet eis longè meritis impares) principes super omnem terram, id est super uniuersam ecclesiam. Terra enim ecclesia dicitur, sicut scriptum est: Non sic impii, non sic, sed tanqꝫ puluis, quem proiicit uentus à facie terræ. Quæ (sicut sanctus Augustinus exponit) ecclesia intelligitur. Hæredes quippe horum effecti, facultatem potestatis, quam à domino perceperunt, & onus solicitudinis nihilominus capessere nos oportet. Proinde animaduertendum est, quia non Nicena, non denique ulla Synodus, quodquam Romanæ contulit Ecclesiæ priuilegium, quæ in Petro nouerat, eam totius iura potestatis pleniter meruisse, & cunctarum Christi ouium regimen accepisse: Sicut beatus præsul Bonifacius attestatur, uniuersis Episcopis per Thessaliam constitutis scribens: Institutio uniuersalis nascentis ecclesiæ de beati Petri sumpsit honore principium, in quo regimen eius, & summa cōsistit. Ex eius enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias religionis iam crescente cultura, fons emanauit. Nicenæ Synodi non aliud præcepta testantur: adeo ut nō aliquid super eam ausa sit constituere, cum uideret nihil supra meritum suum posse conferri. Omnia deniqꝫ hinc nouerat Domini sermone concessa. Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi concesserit. Denique si instituta Nicenæ Synodi diligenter inspiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ Ecclesiæ nullum eadem synodus contulit incremētum, sed potius ex eius forma, quod Alexādrinæ Ecclesiæ tribueret particulariter, sumpsit exēplum. Hæc igitur, & his similia, nos pro cunctis ecclesiis solicitos reddunt: hæc etiam de Constantinopolitana Ecclesia impigram curam arripere uehementer hortantur: hæc inquam Ignatium Patriarcham nulla regula, nulló qꝫ ordine ecclesiastico dictante deiectum, tanquam fratrem adiuuare compellunt. Nam & inter cætera is, per quem nobis præcipue ista sunt priuilegia collata: Tu aliquando conuersus, audiuit à do-

mino, confirma fratres tuos. Siquidem & ideo in culpam cecidit, ut sciret qualiter aliorũ infirmitatis misereri debuisset. Hæc priuilegia Photium, uiuẽte Ignatio, in caulas dominicas non per ostium, sed aliũde ascendentem, & pastorem impellentem, & oues dispergentem nobis, & ab honore, quem irregulariter usurpauit, & à communione christianorum amouere diuinitus inspirata, iusserunt. Quod autem perhibet excellẽtia uestra noluisse uos, ut à Missis nostris Ignatius iudicaretur, eo quòd fuerit iam iudicatus, & condemnatus: fatemur ueraciter, quia nec illud ulla ex parte uidetur fuisse canonicum, nec hoc ipsorum iudicium fieri præcepimus, nec factum admisimus. Veruntamẽ cui magis placuit euidenter intelligitur, cum patratum in nos, scribendo roborassetis (quod nusquam aliquando factum ab Imperatore recolitur) & omnes in eo scribere imperassetis. Nos autem non solum factum minime recepimus, uerum etiam doluimus, & à nostro consensu procul amouimus: quinimmo auctoritate, & exemplo Antecessorum nostrorum in irritum duximus. Quod si tempus indulgeret, quod dicimus, facile probare ex monumentis poteramus ecclesiasticis. Patratores autem præsumpti iudicii, in quo iudicauerunt, iudicati sunt, secundum Euangelium: & mensura in qua mensi fuerunt, dimensum est eis. Nos quippe illos, non ut Ignatii ad patriarchalem sedem promotionem, uel ingressum inquirerent, aut iudicarent destinauimus, sed ut circunstantiam deiectionis eius ediscerent, nobis que ueritatem repertam repedantes intimarent, direximus. Quod nostræ (Deo gratias) liquido testantur epistolæ, quas ternas per Zachariam, & Petrum, atqꝫ Leonem, Deo amabiles, scriniarios sanctæ Romanæ Ecclesiæ, uno textu scribi præcepimus, & coram sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispertiti sumus: & unam quidem apud nos retinuimus pro futura scilicet cautela, & propter quæstionem, quæ oriri poterat in posterum: Quod ecce in præsentiarum (proh dolor) cernimus: aliam uero dilectæ sublimitati uestræ direximus. Porro ternam eisdem Legatis nostris tribuimus, ut illam uelut specular pre oculis habentes, in ea meditarentur quid agere debuissent, atque recordarentur quid sibi à nobis constiterat esse præceptũ. Et si fortasse uestra magnitudo dedignaretur sibi missam epistolam in Episcoporum ostendere cœtu, iussimus eis ut illam, quam sibi specialiter dederamus, quám qꝫ unius formæ cum reliquis duabus esse nouerant, in eo conuẽtu, in quo causam deiectionis Ignatii præceperamus inquirere, ac diligẽter inuestigare, impretermisse legerent, & in auribus omnium recitarẽt: licet ipsi contrarii facti sint eorum omnium, quæ sibi fuerant imperata. Quamobrem & nunc, quia quædam scripta dicuntur apud uos esse, tanqꝫ ex nomine nostro

missa,

missa, quæ nos omnino non misimus: iccirco & hanc, quam mansue tudini uestræ dirigimus, in altero tomo scribi præcepimus: & hāc quidem Petrus, qui unius prædictarum trium scriptor extitit: quam uero penes nos retinemus, præfatus Leo, Deo amabiles, scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quorum fides nobis probata est, scripsisse noscuntur. Porro scripsit nobis imperium uestrum, ut Theognostum, quia fratre & coepiscopo nostro ignatio super quasdā prouincias Exarchatus pondus accepisse dinoscitur. Necnon & alios monachos sibi tanquam uestræ Augustalis iniuriatores excellētiæ, destinemus. In quo cum tamē ipsi iniuriatores uestri non fuerint, quid aliud nisi ut quanta pœna, & quibus tormentis subiiciantur hi, qui ex parte Ignatii sunt, & apud uos in ditione uestra consistunt, liquidius agnoscamus. Quādo hi nō utiq; ad epulas, non ad insulas alicuius honoris percipiendas profecto quærruntur, sed potius ad puniendum, quos forte nec uidistis, nec cuius moris sint penitus agnouistis. Deniq; quidam eorum ab ineunte ætate Romæ diuinis obsequiis famulati sunt, & nō iustum credimus, huiusmodi tormentis fore subdendos. Theognostum autem non de uobis sinistra, sed potius grata prædicare testamur. Quamobrem ergo eum quæratis ignoramus, nisi forte quia illinc fugatus, hic apud nos requiem (quemadmodum innumeri Christiani) aliquantulam reperit. Siquidem tanta millia hominū protectioni, ac intercessioni beati apostolorum principis Petri, ex omnibus finibus terræ properantium, se se quotidie cōferunt, & usq; in finem uitæ suæ apud eius limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quo uas è cœlo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem beato Petro horum omnium rectori animantium genera, catholicam signat ecclesiam: etiam ipsa sola Romanorum Vrbs, apud quam eiusdem apostoli corporalis præsentia sedule ueneratur, cunctas dinoscatur in se continere uniuersorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritaliter) nationes. Suscipit ergo, ac continet in se Romana Ecclesia, quod Deus uniuersalem ecclesiam suscipere, ac continere præcepit. Decentissimum quippe est, atq; conuenientissimū, ut apud se Petrus, quod sibi specialiter ostensum, atq; præceptum est, exhibeat. Sic q; demum quod in generali ecclesia facilius credendum sit, innuat. Sane intuendum est, quia & hic uas, in quo omnia genera erant animantium, Petro specialiter ostensum est: & ut ea mactaret, & manducaret, illi soli iussum est. Et post resurrectionem ut rete plenum diuersis piscibus ad litus traheret, à Domino ipsi proprie soli præceptum est. Ipsum enim cuius nos (licet immeriti) uicem suscepimus principaliter, ac specialiter uniuersalis ecclesiæ curam diuinitus accepisse, etiā nobis tacentibus credimus, quod uestra sapiētia

iam animaduertat. Putás ne ergo Imperator iustum esse, ut tradamus aliquem eorum, quos nunc commemorauimus, principibus: quorum aulas, dignitates, honores, & beneficia contempserunt, uel quorum forte indignationes, aut persequutiones sustinuerunt? absit. Nolumus enim (Deo auctore) nec Iudæ proditori similes inueniri, nec paganorum excedere profecto nequitiam. Ipsi enim nihil tale agere penitus patiuntur, quale nos perpetrare cohortamini uos. Deniqꝫ cũ quidam Antecessorum uestrorum quendam uenerabilem uirum ab Agarenorum Principe, multis oblatis muneribus, sibi mitti poposcerit, nõ solum minime impetrauit, uerum etiam (ut fertur) ab eo quem quærebat, pudorem conferẽtia scripta recepit. Quamuis (Deo gratias) & per principalem beatorum apostolorum Petri, ac Pauli (de qua supra partim exposuimus) potestatem, & ius habeamus, nõ solum monachos, uerum etiam quoslibet clericos de quacunqꝫ dioecesi, cum necesse fuerit, ad nos conuocare, atqꝫ ecclesiasticis exigẽtibus oportunitatibus inuitare. Hoc quidem nostrum: uestrum autem, & piorum Imperatorum non est ullum penitus quærendi monachos ministerium, nisi ad miserendum, & orationes eorum submisse poscendum. Quod si forsitan opinamini Theognostum apud nos Photio detrahere: Ignatiúmqꝫ iugiter commendare, scitote ueraciter, quia nihil ipse de utroqꝫ loquitur, nisi quod in propatulo est, quod mundus dicit, quòd omnis ecclesia clamat, quod ipsi per innumeros homines Romã ab Alexandria, ab Hierosolymis, à Constantinopoli, à confinibus eius, ab Olimpo monte, atqꝫ à cæteris mundi partibus aduentãtes agnouimus. Ad extremũ quoqꝫ quod nos per Missos uestros, & diuersa scripta patẽter intelleximus. Quid ergo quis peccat, si ea dicit, quæ uos dixisse constat? Ecce enim scripta uestra missa ad Antecessorem nostrum, quæ penes nos recondita seruantur, quosdam partis Gregorii Syracusani, cõgregatis Episcopis, etiam absente fratre nostro Ignatio, uos anathematizasse testantur. Quid ergo quispiam delinquit? uel uos in quo (rogamus) offendimus (licet uos uersa uice quos tunc laudastis, nunc uituperetis, & quos tunc reos, & dãnatos pronunciastis, nunc miris præconiis efferatis) si quod scripsistis, credidimus: & quod dixistis, nos quoqꝫ nunc dicimus. Postremo, nisi correxerimus consilium nostrum, uidelicet ut illud iuxta consilium uestrum dirigamus, uel si non effecti similes uobis, sicut ipsi caput, ita quoqꝫ nos membra tradamus, interminationibus crebris deterrere nos, & minitari uidemini, tãqꝫ sitis patriæ, & Vrbi nostræ ultimum exterminium illaturi. Quæ nos Christo propitio, atqꝫ custode (de quo scriptum est: Nisi Dominus custodierit ciuitatem, in uanum uigilant, qui custodiunt eam) sicut hactenus nõ

timuimus,

timuimus, nec modo timemus, credentes ſuper muros eius angelorũ cuſtodiam, immo uero ſciẽtes, quòd ſaluator poſitus ſit in ea murus, & antemurale, id eſt Apoſtolorum munimentum interceſſionum. Neq; enim nõ legimus, aut obliti ſumus minarum Sennacherib Regis Aſſiriorum, & ſeruorum eius contra Vrbem Hieruſalem, & populum eius: quæ non minores, nec pauciores minis ueſtris fuerunt. Et rurſus miſerationum domini recordamur, & qualiter CLXXXV millia hominum de caſtris Aſſyriorum interierint, & urbs cum habitatoribus ſuis euaſerit, in mente recolimus, & gratias agimus, & ſpem ſumimus, ac fiducialiter de domo domini, ſi uirtutẽ ipſe donauerit, cultum Baal amouere curauimus: quoniam ipſe eſt nunc, qui tunc ipſe & in ſæcula: nec minor miſericordia, nec infirmior omnipotentia. Ergo, ne uelit minari puluis, & uermis, ſcriptum eſt: Quid ſuperbit terra, & cinis? Ne uelit ampulla in aquis inflari: quia poſt pauxillum & ecce non eſt. Quid gloriatur in malitia, qui potens eſt in iniquitate? Quid facturus eſt? Occiſurus eſt (ut uerbi gratia dicamus) hominem? quoniam amplius nõ habet, quid faciat: hoc & unus fungus facit malus. O Imperator, in hoccine redacta eſt malitia hominis in iniquitate potentis, ut fungo malo comparetur? Heu quàm inutilem potẽtem, heu ſuperuacue gloriantem. Porro ueſtra potẽs uirtus in domino potius glorietur, in bonitate laudetur, in iuſtitia exaltetur: nõ minas nobis, non terrores uelit incutere. Neſcitis enim ſecundum Salomonem quid ſuperuẽtura pariat dies. & iuxta Pſalmographum: Dominus diſſipat conſilia gẽtium, reprobat autẽ cogitationes populorum, & reprobat conſilia principum, præſertim cum inter nos, & uos non modica ſit intercapedo, quæ quotidie populos nõ pauxillas uobis iniurias, immo diſcrimina inferentes producit, & de his uos conueniat potius q̃s de nobis ulciſci. Nos enim apici gloriæ ueſtræ non damna, non conuitia, non prorſus ullas (quod abſit) iniurias irrogauimus. Veruntamẽ quandiu ſubſiſtemus, miniſterium noſtrum honorificabimus, diſpenſationem nobis creditam exercebimus, anteceſſorum ueſtigia noſtrorum ſectabimur, eccleſiarum cunctarum ſolicitudinem baiulabimus in eo, qui nos confortabit domino noſtro Ieſu Chriſto. Quid ſæuiunt homines? quid mali fecimus nos? Certe non Cretam inuaſimus, nõ Siciliam exterminauimus, non innumeras Græcis ſubiectas prouincias obtinuimus: poſtremo non eccleſias ſanctorum, interfectis numeroſis hominibus, ac ſuburbana Conſtantinopoleos, quæ & muris eius pene contigua ſunt, incendimus, & uere de iſtis nulla ſit ultio qui pagani ſunt, qui alterius fidei ſunt, qui inimici Chriſti ſunt, qui ueritatis miniſtris iugiter aduerſantur, & nobis, qui gratia Dei Chriſtiani ſu-

mus, qui ex parentibus christianis existimus, atque catholicis, qui unius, eiusdém qꝫ fidei dogmata credimus, qui serui Christi uocamur, qui ueritatis cultores quãtum possumus esse desyderamus: minæ prætenduntur, terrores promittuntur, etiam nonnullæ molestiæ irrogantur. Non est iste ordo laudabilis, non est ista commutatio imitabilis, ut qui innumera mala ingerunt, impuniti euadant, & qui nihil mali gesserunt, pro his talia recipiant, & qui Christum blasphemant, dimittantur, & qui Christum celebrant, huiusmodi minis subiiciantur. Sed habemus ad quem respiciamus nos, habemus in quo consolemur. Fecerunt enim hoc & Iudæi, latronem dimittentes, & saluatorem tenentes, occisorem iustificantes, & uiuificatorem condemnantes, Barrabam liberantes, & Christum morti subdentes. Sed his tandem omissis ad ea, quæ cum uniuersa sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispensatorie consyderauimus, stilum iam dirigemus, & cum beato Gelasio nostræ sedis Antistite consulte dicemus. Necessaria rerum dispositione constringimur, & apostolicæ sedis moderamine conuenimur sic Canonum paternorum decreta librare, & retro Præsulum, decessorúm que nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. Et quoniã de persona Ignatii, atqꝫ Photii nihil discretius, atqꝫ mitius, necnon & salubrius arbitramur, quàm ut uterqꝫ Romam ad renouandum examen ueniat, hoc magnopere uolumus, & ut uos annuatis salubriter admonemus. Sed hoc secundum indulgentiam concedimus, non licentiam id efficiẽdi pro libito cuiuslibet tribuimus. Quoniam cum secundum Canones, ubi est maior auctoritas, iudicium inferiorum sit deferendum, ad dissoluendum scilicet, uel ad roborandum. Patet profecto sedis Apostolicæ, cuius auctoritate maior non est, iudicium à nemine fore retractandum, neqꝫ cuiqꝫ de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari uoluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Iuxta quod & Bonifacius, atque Gelasius sanctissimi Præsules, non suis adinuentionibus, sed Ecclesiæ Romanæ consuetudinem non ignorantes dicunt. Bonifacius quidẽ Ruso, & cæteris Episcopis per Thessaliam, & alias prouincias cõstitutis scribens: Nemo (ait) unquam apostolico culmini, de cuius iudicio non licet retractare, manus obuias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se uoluit iudicari. Gelasius autẽ in commonitorio Fausto magistro fungenti legatione Constantinopolim dato. Nobis (inquit) opponunt Canones, dum nescinnt quid loquantur. Contra quos hoc ipso uenire se produnt, quòd primæ sedi sana, rectá qꝫ suadenti

denti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius ecclesiæ ad huius sedis examē uoluere deferri. Ab ipsa uero nusq̄ prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium. Nec de eius unquam præceperunt iudicio iudicare, sententiám q; illius constituerunt, non oportere dissolui: cuius potius sequenda decreta mandauerunt. Ergo de iudicio Romani Præsulis nō retractando, quia nec mos exigit, quod diximus comprobato. Non negamus eiusdem sedis sententiam posse in melius commutari. Cum aut sibi subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consyderatione ætatum, uel temporum, seu grauium necessitatum, dispensatorie quiddam ordinare decreuit. Quoniam & egregium Apostolum Paulum quædam fecisse dispensatorie legimus, quæ postea reprobasse dignoscitur. Quādo tamē illa Romana uidelicet Ecclesia alias disertissima, discretissima consideratione fieri delegerit, nō quando ipsa quæ bene sunt diffinita retractare uoluerit. Porro ne dicatis præter ecclesiæ legem Ignatium, uel Photium Romam uenire sanxisse, scitote nos antiqui patris, & prædecessoris nostri Iulii in hoc esse sequutos exemplum: qui iuxta quod in epistola sua reperitur, his, qui conuenerant Antiochiæ, hoc præcepisse dignoscitur, & Theodoricus historiographus in his hoc ipsum uerbis ostendit. Verum (inquiens) Eusebius, eiús q; consortes calūnias in Athanasium factas Iulio Romano Pontifici destinauerunt, qui ecclesiasticam sequens legem, etiam ipsos Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regulariter euocauit: ille continuo euocatione suscepta uenit. Quod si ad hoc dicitis, ille quidē uocauit, sed ipsi uenire contēpserunt. Audite sequētia, & uidebitis utrū in laudem, an in uituperiū ista sit illis putata contemptio. Subiunxit enim idem historiographus dicens: Calūniarum uero sarcinatores Romam quidem profecti non sunt, scientes facile suum posse capi mendacium. Ne ergo dicatis nos præter ecclesiæ legem præfatos Romam uenire sanxisse: quoniam (sicut ex historiographo ecce audistis) beatus Iulius, & accusatum, & accusatores Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regulariter euocauit. Sed ille, qui bonam conscientiam gerebat, nihil reluctans uenit: illi uero, qui malam contempserunt, scientes profecto, sicut ibi legitur, facile suum posse capi mendacium. Quod nos quoq; Ignatio, ac Photio modo probabimus, quia consciētia se remordēte, qui pauet, nobis obedire contemnet. Si tamen Ignatius, qui omni est humano destitutus præsidio, uestrum non impedimentum passus, sed potius fuerit misericorditer uestro qualiter uenire possit, adiutus auxilio. Porro, si uenire illi per se nequeunt, primo quidem ipsi, cuius

rei causa uenire nō ualent, nobis per satisfactorias suas literas indicēt. Deinde ueniant de his, qui cum Syracusano Gregorio sunt quotquot uoluerint, uices cæterorum tenentes, qui ipsius sunt partis. Mittantur etiam de parte Ignatii Archiepiscopi quidam Antonius Cizici, Basilius Thessalonicæ, Constantinus Larissæ, Theodorus Syracusanorum, Metrophanes Smyrne, & Paulus Episcopus Ponti Heracliæ, Egumeni autem Nicæta, Chrisopoleos Nicolaus, Studii Dositheus, atq; Lazarus presbiter, & Monachus qui dicitur Cazaris: qui ni fuerint missi suspectos uos reddetis: quia hos in quibus certificari possimus, à nostris obtutibus subtrahere studiose curatis. Et ideo neminē cæterarum partium admittemus, nisi forte quos ex latere uestro destinatos esse ueraciter ualemus agnoscere. Quibus ex utraque parte conuenientibus, & coram nostra præsentia, ac fratrum, & Coepiscoporum nostrorum auditis, quid quæstionis inter utranq; partem emerserit, facilius agnoscamus, & canonice finiamus. Mittat nihilominus & Photius ex sua parte quos decreuerit, qui modum promotionis suæ irrepræhēsibilem & canonicum, si possunt, edoceant. Necnon & imperialis apex uester, si libet, suos è latere mittat aulicos, qui in præsentia positi, quem iustitia, & rectitudo utrisq; partibus finem dederit, patenter agnoscant, ue stræ q; pietati renuncient. Hi uero, qui ex latere uestro mittēdi sunt, tales sint, qui & Deum timeant, & non sint ecclesiasticarum inexpertes traditionum, atq; ueritati obedienter, & facile acquiescant. Verum quia sunt quidam ex his, quos Romam uenire præcipimus, qui nulla sua habentes solatia, nisi aliorum freti subsidiis, omnino tantum iter arripere nequeant. Iccirco quasi præsentialiter clementiam uestrā exoramus, ut quibus egent ad tam difficile, atq; prolixum iter, pro dilectione Dei misericorditer præstare dignemini. Credimus enim acceptum esse uobis istud consiliū, nec moleste feret honor regius uester, qui iustitiam diligit, pro his quæ taliter efficienda decreuimus. Quoniam iustitia sæpius uentilata, clarius splendescit in lucē. Proinde materiam, per quam ueritas possit fieri manifesta, cōfidimus quòd pietas uestra benigne cupiat adiuuare. Cum autem Legati uestri uenerint, mittite quæsumus & epistolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Episcopos misimus uestræ scilicet eminentiæ, atq; synodo, quæ tunc pro sacris Imaginibus esse colligenda putabatur: quatenus si tales permanent apud uos, quales à nobis cōstat fuisse transmissas, apud nos inuestigentur: sic que de cætero falso dicentium, alia nos scripsisse præter quæ misimus, labia conticescant. Si uero quædam in eis habentur inserta, quæ nos scribi non iussimus, nec mitti uoluimus, diligenter scrutemur, & cuius culpa sit actum, reperiamus. Est

enim

enim apud nos socia illarum duarum, quam apud nos (sicut iam supra diximus) retinuimus pro futuro scilicet testimonio, uno tenore cum ipsis duabus exposita, & eisdem syllabis cõtexta per omnia. Precamur etiam dilectionem uestram, ut nobis actionum authentica, in quibus cõtinetur, qualiter Ignatius primus sit existimatus depositus, destinare dignemini, & monumenta gestorum, quæ per Leonem à secretis misistis, quæsumus ipsa nobis authentica transmittite, tam illa uidelicet, ubi de tyrannica expoliatione Ignatii refertur, quàm illa, in quibus de Imaginibus est agitatum, licet pene nihil, & à paucioribus Præsulibus, quàm in Ignatii putata depositione fuissent inuenti. In quo datur intelligi, quòd maius studium fuerit arreptũ in læsione hominis, quàm in laude Dei. Iam uero si monitis nostris obedieritis, & quæ intimauimus adimplere studueritis, fauente domino, auctoritaté qꝫ sanctorum principum apostolorũ potiti, licentiam christianissimæ, ac mansuetissimæ sublimitati uestræ concedemus, cum sancta catholica, & apostolica ecclesia, specialiter autem nobiscum, & cum consacerdote nostro Ignatio, & cum parte ipsius, communionis gratiæ participandi, excepta communione Gregorii Syracusani, & partis eius, atqꝫ consentaneorum ipsius communione. Porro, si fortassis excellentiæ uestræ non placet, quod superius scripsimus pro mittendis ex utrisque partibus Legatis, scitote nos nil conuenientius, aut cõmodius, quàm hoc fieri posse penitus inuenisse. Quamuis & ad hoc ipsum pro uestro imperiali amore, ne uobis existimemur in nullo satisfacere, uelle condescendamus: Atque ne minus pacem ecclesiæ nos uelle sectari, quàm semper uoluimus, opinemini. Siquidem (ut prætulimus) nulla regula, nullá qꝫ consuetudo demonstrat, Sedis Apostolicæ semel prolatam sententiam, ipsa non annuẽte, ultra posse mutari. Nihil præterea est, quod uos auertere debeat, si placet credite, quo minus præfatos uiros in nostram præsentiam dirigatis ad inquirendam scilicet iustitiam, & ueritatem. Testis enim est nobis omnipotens, quia non est in mente nostra quælibet intentio, uel desiderium, nisi diligenter inuestigandi, & inueniendi quid æquitas unicuiqꝫ parti tribuat, & quid ecclesiæ præsenti statui, & futuro conueniat. Non ergo putetis nos aut Ignatio uelle fauere contra iustitiam, aut Photium impugnare Canonibus sibi non resistentibus. Certe perfectorum christianorum est, nõ solum nulli uelle nocere, uerum etiã lædenti se malũ pro malo non reddere. In quo ergo coram Deo loco, uel inter quos cõputaremur, si nil nobis cõtrarietatis irrogãtĩ inimicitias inferre appeteremus? Igitur dignetur credere pietas uestra, quoniam nec isti uolumus in sua iustitia contraire, nec Ignatio non suffragantibus Canonibus, & ecclesiasticis tra

ditionibus auxiliari. Credimus autē in dño, qui dixit de tenebris lucē splēdescere, & qui dat homini sciētiā. Quoniā si partes, quas diximus, ad illius limina peruenerint, qui mentientes Ananiam, & Saphyā gladio sancti spiritus interemit, siqua sunt incerta, & abdita, reuelabūtur, & manifesta fient: quia uos hoc semper in uoto habemus, & inhianter desyderamus, ut æqualitatem utrisq; partibus seruātes, nihil, nisi quod sacri Canones, nisi quod æquitas dictauerit, adiuuante domino, statuamus, nullius detrimentum uolentes, quanto minus periculum anhelantes. Quamobrem ergo, iam quia sic se ueritas habet, contra partem Gregorii Syracusani simus commoti, & in flagello profecti, si uultis agnoscere dignanter audite: Videlicet quoniam non surdi fuimus auditores sancti Euangelistæ, qui nobis refert, quòd redemptor noster flagellum fecerit de resticulis, & templum ingressus omnes in eo diuerso modo male operantes ex ipso proiecerit. Quod cernētes apostoli, potuerunt utiq; minus adhuc perfecti mirari, ueluti forsitan nunc uos quomodo tanta facilitate sacerdotes, & cunctos malos operarios foras è templo pepulerit. Sed postea recordati sunt, quia scriptum erat: Zelus domus tuæ comedit me. Non itaque inimicitiæ, non humanum odium, non ullum (Deo gratias) malignū desiderium, nos contra præfatæ partis homines impulit, sed zelus domus Dei, zelus paternarum traditionum, ordo ecclesiasticus, antiqua consuetudo, atq; solicitudo, quam circumferimus cunctarum ecclesiarum Dei: necnon & priuilegia propriæ sedis, quæ in beato Petro suscepta diuinitus, & in Ecclesiā Romanā deriuata, uniuersalis celebrat, & ueneratur ecclesia (sicut prædiximus) nos accendunt, & silere, ac desides esse nequaq; permittunt. Ergo cum ita sit, quoniam (ut ueritatem dicamus) per omnia ita est, & si tempus indulgeret, mille quæ dicimus, ualeremus testimoniis demonstrare, & uobis ex probabilium scriptis uirorum iudiciis ostēdere multiplicibus. Nolite indignari, nolite aduersus nos frustra causari, nolite peruersorum hominum uerba libenter audire, sed potius nos audite. Nolite nobis minas prætendere, quoniam nec illas, domino protegēte, metuimus, nec per has præcepta uestra, nisi diuinis fuerint iussis ornata, faciemus. Parati autem sumus propter ueritatem, sanguinē nostrum effundere, & quidem plebem diuinitus nobis commissam, nec uobis, nec ulli uestrum, propitio Christo, trademus. Vestrum autem est cōsyderare, utrum quod meditamini ualeatis necne perficere. Cogitate itaque dies antiquos, & annos æternos in mente habetote: & quid Imperatores, qui persecuti sunt ecclesiam Dei, & maxime Ecclesiam Romanam: id est Nero, Dioclitianus, Constantius, Anastasius, & cæteri moris eorum pertulerint, & ubi modo sint attendite diligenter,

genter,

genter, & quantum sit in ecclesia Dei execrabilis fama eroum, & nomen detestabile, sapienter aduertite. Quanta autem Dei cultorum Augustorum, qui ecclesiam Dei exaltauerunt, & præcipue Romanam, Constantini uidelicet, & Constantis, Theodosii quoqs maioris, & Valentiniani, & cæterorum laus in uniuersali ecclesia polleat, & eorũ præconia ubiqs personent, & nomen eorum inter sacra mysteria impræ‑termisse commemoretur, attentius, & sedule recordamini: sic que nos audire illos imitantes satagite: Patres etenim uestri per gratiam Christi sumus, & uos tanquam charissimos diligimus filios: nec possumus uobis nisi uiam ueritatis ostendere: terrenam gloriam uestram augeri diuinitus exoptamus. Sed quid peccamus, si cœlestem, ac æternam uos capessere nihilominus exoramus? Quapropter attendat clementia uestra, quantus fuerat erga sedis apostolicæ reuerẽtiam Antecessorum uestrorum piorum duntaxat Imperatorum, & præcipue quos longe superius memorauimus, amor, & studium: qualiter eam diuersis priuilegiis extulerint, donis ditauerint, beneficiis ampliauerint: qualiter illam literis suis honorauerint, eius uotis annuerint, instituta perficiẽda mãdauerint, orationes petiuerint, fidem sectandam decreuerint: qualiter etiam legibus suis pro adunandis ei ecclesiis promulgauerint, pro colligendis Conciliis, ac proferendis sententiis imperauerint, sed precati, & hortati solum extiterint, & quæ illi decreuerunt, ipsi consenserint, & quæ illi damnauerunt, ipsi respuerint. Sic ergo fili charissime, sic & tua sublimitas non ex parte ingratorum, & inobedientium filiorum existens (quod absit) sed hos inter cæteros Dei cultores Augustos imitata, quæ decreuimus de Constantinopolitana Ecclesia, obedienter attendat. Ista quæsumus suadẽtibus sæpius nobis pietas uestra nos minime spernat, pre oculis habitis Domini uerbis, dicentis: Qui audit uos, me audit, & qui uos spernit, me spernit, & qui me spernit &c. Deniqs & cõcordans Apostolus domino nostro: Quapropter (inquit) qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit spiritum suum sanctum in nobis. Verum si nos uobis spernendos esse ducitis, nos tamen nõ possumus ea, quæ Dei sunt, spernere, & negligere, quo minus & saluti uestræ consulamus, & de acceptione talenti crediti nostrum periculum declinemus, dispensatione nobis cœlestis seminis iniuncta. Væ si non sparserimus: uæ si tacuerimus. Quod cum electionis uas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuẽdum est? Proinde, sicut non leue discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro diuinitatis cultu, & ecclesiæ correctiõe, quod cõgruit, ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui cũ debeant parere, despiciunt. Et si cunctis generaliter sacerdotibus diuina tractantibus fidelium con

uenit corda submitti, quanto potius sedis illius Pontifici consensus est adhibendus, quem cunctæ ecclesiæ generalis iugiter pietas celebrauit? Vbi clementia uestra euidenter aduertit, nunquam quouis penitus humano consilio eleuare se quenquam posse cōtra illius priuilegium, uel confessionem, quem Christi uox prætulit uniuersis, quem ecclesia ueneranda confessa semper est, & habet deuota Primatem. Impelli non ualent humanis præsumptionibus, quæ diuino sunt iudicio cōstituta. Desinant ergo (rogamus) temporibus uestris per occasionem perturbationem ecclesiasticam præcipitantes appetere, & quæ nō liceat ambire, alioquin & quod male appetiuerint, non perfruentur, & ipsam quoqꝫ christianitatem (nisi resipuerint) prorsus amittent. Vos autem quæsumus nolite præiudicium Dei ecclesiæ irrogare: illa quippe nullum imperio uestro præiudicium infert, cum magis pro stabilitate ipsius æternam diuinitatem exorat, & pro incolumitate uestra, & perpetua salute iugi deuotione precetur. Nolite quæ sua sunt usurpare: nolite quæ ipsi soli commissa sunt uelle surripere: scientes quia tanto nimirum à sacris debet omnis mundanarum rerum administrator esse remotus, quāto quemlibet ex catalogo clericorum, & militantium Deo nullus conuenit negociis secularibus implicari. Deniqꝫ hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præesse permissum est, quomodo de his, per quos diuina ministrantur iudicare præsumāt, penitus ignoramus. Fuerunt hæc ante aduentum Christi, ut quidam typice reges, simul & sacerdotes existerent: quod sanctum Melchisedech fuisse, sacra prodit historia: quód qꝫ in membris suis diabolus imitatus (utpote qui semper quæ diuino cultui conueniunt, sibimet tyrānico spiritu uendicare contendit) ut pagani Imperatores iidem, & maximi Pontifices dicerētur. Sed cum ad uerum uentum est eundem regem, atqꝫ pontificem ultra sibi, nec Imperator iura pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen imperatorium usurpauit. Quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus sic actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusqꝫ discreuit, propria uolens medicinali humilitate sursum efferri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & christiani Imperatores pro æterna uita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterētur. Quatenus spiritalis actio carnalibus distaret incursibus. Et ideo militans Deo minime se negociis secularibus implicaret, ac uicissim non ille rebus diuinis præsidere uideretur, qui esset negociis secularibus implicatus, ut & modestia utriusqꝫ ordinis curaretur, ne extolleretur utroqꝫ suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, satis euidenter

ostenditur

ostenditur à sæculari potestate nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem, quem constat à Pio principe Constantino (quod longe superius memorauimus) Deum appellatum, nec posse Deum ab hominibus iudicari, manifestum est. Sed & Theodosius minor sanctæ Synodo scribens Ephesinæ primæ, dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam synodum uestram, & in nullo quidem quæ faciendæ sunt de piis dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones communicare. Illicitum namq; est eum, qui nō sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Quid præterea Romani Præsules sentiant, quid latini, græci q; doctores hinc exponant, quid deniq; Maximus uenerabilis monachus, & illo in tempore apud uos pene solus catholicus in disceptatione sua perhibeat, quoniā longum est scribere, interrogate seniores, qui tamen moribus seniores sunt, & dicent uobis. His itaq; manifeste repertis, apparet comministrum nostrum Ignatium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. In cuius damnatione, quia Præsulum quoque assensus est subsecutus, apparet id causa fuisse patratum adulationis, non legitimæ sanctionis. Siquidem in tantum uestra sententia, Præsulum præcessit sententiam, ut non solum uestro sit iussu à credita sibi ante omnem interrogationem idem Antistes pulsus ecclesia, uerum etiam postea in damnatione ipsius (sicut gesta illius latrocinalis synodi, quæ nobis per Leonem illustrem à secretis misistis indicant) quod nunquam (ni fallimur) aliquando fuit actum, primi, & ante omnes scripseritis Episcopum. His ita prælibatis sub conspectu Dei, pure, syncere q; pietatem uestram deprecamur, obtestamur, exhortamur, ut petitionem nostram non indignanter accipiatis. Rogamus deniq;, ut nos in hac uita potius audiatis deprecātes, quàm (quod absit) in diuino iudicio sentiatis accusantes. Et ideo nolite (precamur) irasci si uos tantum diligimus, ut regnum, quod temporaliter essecuti estis, uelimus uos habere perenne: & qui imperatis sæculo, possitis regnare cum Christo. Nam qua fiducia (rogamus) illic Dei præmia petituri estis, cuius hic ecclesiæ detrimenta non prohibetis? Non sint grauia, quæsumus uos, quæ pro uestræ salutis æternitate dicūtur. scriptum legitis: Meliora sunt uulnera amici, quam fraudulenta oscula inimici. Deus Omnipotens cor imperii uestri ad intelligenda quæ dicimus clemēter aperiat, & nobis obedire in his, de quibus scribimus, impetrare nutu intimæ inspirationis suæ dignetur, christianissime, & dilectissime fili. Quisquis autem hanc epistolam nostram Constantinopoli legerit, & Augustissimo filio nostro Imperatori Michaeli quicq; ex his,

quæ in ea ſcripta ſunt occultauerit, ſi locum apud illum poteſt inue-nire ſufficientem, anathema ſit. Quiſquis etiam interpretatus eam fue rit, & ex ea quicquam mutauerit, uel ſubtraxerit, aut ſuperaddiderit, præter illud quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis ſci-entia intelligendi non tribuit, anathema ſit.

Hæc quidem, quæ hucuſqȝ per periochas nouem ſunt ſcripta, prius acta, & à nobis per quoſdam fraternæ generalitati ueſtræ intimanda ſunt miſſa, præter epiſtolam illam Apoſtolatus noſtri, quam Michaeli excellentiſſimo Imperatori per quendam ipſius Legatum, qui ſe Pro-toſpatharium appellabat, nomine Michaelem tranſmiſimus. Poſtea uero cum cognouimus, quia penes hos, qui nolunt ſanis acquieſcere monitis, nihil ſolum ſcribẽdo proficiebamus, ratum duximus, per Le gatos noſtros, & iteratas literas eorum, quæ uidebantur eccleſiæ profu-tura mandare, huius rei gratia direximus Conſtantinopolim, Dona-tum ſanctiſſimum Epiſcopum, & Leonem uenerabilem presbiterum, atqȝ filium noſtrum Marinum diaconum. Quatenus hi, qui literis ad moniti parere fugiunt ueritati, ſaltem uerbis ſalutaribus conuenti, di-ſcant tandem diuinis inſtitutionibus minime reſultare. Quibus in ſcri ptis dedimus, quæ habentur in ſubditis, quæ qȝ per tres periochas di-ſtinguẽda fore decreuimus. Prima utiqȝ harum eſt, quæ & decima hu ius eſt periocha, uoluminis continens epiſtolam ad iam memoratum Auguſtum tranſmiſſam, & alteram ad Epiſcopos, ac cæteros ordines Conſtantinopoli ſubiectos. Secunda uero periocha eſt, quæ huius cor poris undecimum complet locum, habens in ſe duas epiſtolas: unam Photio, & alteram Bardæ fautori eius deſcriptam. Porro tertia eſt, quæ & duodecima iſtius eſt codicis periocha, circũferens in ſe fratri, & coe-piſcopo noſtro Ignatio, & matri Imperatoris, atque uxori eius ſin-gulas miſſas epiſtolas: necnon & epiſtolam uniformem, quam quibuſ dam claris Vrbis Conſtãtinopolitanæ Senatoribus ſingulatim ſcriben dam, atque mittendam fore præuidimus.

Hæc Nicolaus Papa primus.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei piissimo, & gloriosissimo dilecto filio Michaeli magno Imperatori.

QVANTO maiora sunt beneficia Dei, quæ gratuita misericordia sua uestræ collata sunt pietati, tanto procul dubio uirtutum uestrarum debent insignia fœcundius abundare: & quanto dono ipsius imperium uestrum gloriosius esse dignoscitur exaltatū, & super omnia regnorum culmina sublimatum, tanto infirmitate propria considerata, oportet sub potenti manu eius solo tenus humiliari, & prona mente, quod omnia ex illo quicquid boni habet, quicquid sibi arridet, sine dubio possideat, submisse, sedulé q; pensare: scriptum quippe est: Quāto magnus es, humilia te in omnibus. & rursus: Rectorē te posuerunt noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis. & ad Saul dicitur: Nōne cum paruulus esses in oculis tuis caput te constitui in tribubus Israel? Nihil quippe à sublimibus personis offertur Deo gratius humilitate. Nihil autem humilitati principum magis congruit, quàm libenter audire quæritantium uoces, prædicātium exhortationes, & imminentes, seu futuras à speculatoribus Domini prænunciatas cauere calamitates. Deniq;, cum non omnes prophetiæ spiritum accepimus, unde scire possumus, quæ circa subiectos nostros, uel circa eos, qui eiusdem fidei sunt nobiscum, agūtur, si præsentium uerba, uel absentium scripta ab auditu nostro, uel uisu prorsus excludimus? Epistolæ nanq; stilus tanquam quiddam aduentātium, seu gestorum negociorum hostiarius est. Quid ergo nosse poterit omnium curam habens subditorum, & præcipue Religionis prouidētia uestra, si adempto ianitoris officio intus nunciari non permittitur, quod aduersis suggeri clementiæ uestræ auribus foris deposcetur? Deligetis ergo cunctorum suggestiones absq; ulla prorsus retractione pio semper auditu præcipere, referentiúm q; uoces honestatis immo reperiendæ iustitiæ, ac æquitatis auidi absq; qualibet dispectione dignanter admittere: sic que demum magistra ratione, quæ semper uoluntati non postponi, sed anteponi debetur, à falsis uera, & à noxiis salubria sequestrare, & falsa quidem, seu noxia summo libramine reperta, merito repellere. Quæ autem uera, siue proficua esse probantur, iure consequentur admittere: nā amatoris iustitiæ indicium est quoslibet, & quomodolibet hanc uelle penitus inuenire. Iustitia nempe preciosa margarita est, quæ nō solum in thesauris regiis, uerum etiam in sterquiliniis est quærenda. Quāto potius à sede Petri, cui Deus pater preciosissimum margaritum, id est fi-

lium suum reuelauit, est sine omni cunctatione speranda, & expectanda: necnon & oblata totis præcordiorum ulnis ardentissime suscipienda. Nolite igitur fili charissime scripturam nostram, uel Missos à uisitatione uestra secludere: nolite à beati Petri legatione tranquillissimas aures uestras auertere. Infidelium est enim immo de salute sua desperantium, aures à uoce prædicantium claudere, sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas, quæ non exaudiunt uocem incantãtium, id est prædicantium. Cæterum uos, qui pii (Deo gratias) suadibiles estis, tanto aures ad audiendos clamores pauperum, id est humilium, & pro ecclesia Dei uociferantium aperire debetis. Tantóq; ad audiẽdam legem dirigere uestram intentionem oportet, quanto ipsi penes Deum haberi uestram orationem acceptam desideratis, quantóq; cum in opportunitatibus clamatis, & exaudiri medullitus exoptatis. Siquidem uirgines illæ fatuæ, quæ foris positæ in cassum Domine, Domine aperi nobis, clamarunt. Iccirco apertam ianuam non inuenerunt, quoniam aurium suarum ianuã salutiferis uocibus non aperuerunt. Sicut enim misericordiam facientes, misericordiam consequentur: quod de unaquaq; uirtute sentiendum est. Ita uoces, quæ pro causa Dei proferuntur, qui audierit uoces quoq; suas, constituet exaudibiles, sicut è contra: Qui non audierit, non audietur, quemadmodum scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, orario eius erit execrabilis. Porro, cum quædam mulier typum ecclesiæ gestans domino: Beatus uenter, qui te portauit, & ubera quæ suxisti clamaret, confestim audiuit: Quod magis beati sint, qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt. Itaq; audite serenissime Imperator uoces Legatorum nostrorum, uel uoces literarum nostrarum audite, patienter audite, tranquille, quas confidimus in Domino, non inuenietis à diuinis præceptis in aliquo dissentire, uel à paternis diffinitionibus studio discrepare. Nam si antequam has audiatis, repellitis, & à uocibus antequã de his, quæ fortassis in eis in dubium ueniunt, interrogaueritis, excluditis contra diuinum præceptum: de incognitis iudicare, & non probata damnare, procul dubio dignoscemini. Itaq; sapientissimum Salomonem, qui filium, quem instruit ad auditionem suam potissimum inuitat sequẽtes. Hæc uobis scripto tanquam charissimo filio præmisisse sufficiat. Cæterum & si non uobis, saltem nobis consulentes, quæ mittẽda operæprecium duximus, scribere nõ omittimus, & causas ecclesiæ ipsius, uel nostras & si non auribus tuis certe tanquam coram præsentia Dei fidenter exponimus. Igitur, quæ penes Ecclesiam Constãtinopolitanam diebus tuis excellentissime Imperator acta sunt, hactenus queruntur, sapientia quidem tua, liquido nouit. Sed qualiter zelo zelati pro domo Dei

solicitudinem

folicitudinem fcilicet omnium ecclefiarum fecundũ apoftolum, more prædeceffforum meorum circunferentes, nos de his egerimus, uel difpofuerimus, non tam breui, quàm ueraci ftilo pietati tuæ fignificamus: & ne aliter fynceræ menti tuæ fuaderi tentetur, uel aliter quod egimus, tibi furripiatur intelligi, præfentibus te fyllabis edocemus: quod prudentiam tuam dudum iam non lateret, fi uel hoftes Chrifti, qui uere eft ueritas, non in mendacium ueritatem conuerterent, uel nos affectu uoluiffe paterno, tanquam chariffimo filio hanc tibi referare, ftuduiffent afferere, uel fi quo dilectionis ardore circa falutẽ tuam flagremus, falfitatis fuco noluiffent contegere. Igitur poftquam audiuimus, quod quidam qui inuidiæ facibus accenfi, & fuperbiæ faftu arrogãte eleuati, more Iudæorum, contra paftorem, & magiftrũ fuum fratrem uidelicet, & comminiftrum noftrum Ignatium ecclefiæ præfatæ fanctiffimum Patriarcham infurrexiffent: quidam uero inftar uiperarum, ac parricidarum parẽtem proprium, eundem fcilicet beatiffimum uirum ferinis dentibus impetiffent, & ab ecclefia ipfa, cui iure præfidebat tyrannidis fuæ cornu penitus remouiffent: acerrimis doloribus anguftiati, atqꝫ mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uifcera benignitatis, utpote circa fratrem oftenderemus fedula meditatione tractare. Scriptum quippe eft: Qui uiderit fratrem fuum neceffitatem habere, & claufèrit uifcera fua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cum fcandalum, & fchifma in iam dicta urbe, & in adiacentibus ciuitatibus propter quẽdam Photium ex foro, ac fæculari militia, & habitu, atqꝫ à palatinis ædibus eductum, ac fubito tonfuratum, non modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus: aliis autem hanc tanquam inconuicto, & fuperftite Ignatio factã merito deteftantibus. Sed dum quid hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tantæ peftilentiæ mederi poffemus, nobifcum inceffanter, & anxie cogitaremus, ecce repente Legati fublimitatis tuæ ad Sedem Apoftolicam cum epiftola regia per uenerunt, accufationes quafdam ad iam fatum & confacerdotem noftrum Ignatium deferentes, & ut à Sede Apoftolica Miffos daremus, qui fcandala illa fedarent, & fchifmata diffiparent, magnopere poftulantes. Quibus benigne receptis, & legationis iniunctæ fibi, feu fcriptorum delatorum tenore perfpecto, mœftitiam quã prius rumor folus in corde noftro pepererat, cafuum euidenter oftenforum certior confeftim relatio multiplicauit. Quapropter, quia imperii tui diuinitus infpirata fapientia nobis cunctarum Chrifti ouium cura conftringimur, cum uices illius per abundantiam cœleftis gratiæ gerimus, cui fpecialiter à Deo dicitur: Pafce oues meas. & rurfus: Et tu aliquando

conuersus confirma fratres tuos. Non potuimus dissimulare, non potuimus negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas: uel quominus cõfirmaremus in fide, & bonis moribus fratres nostros & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam facto Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi qui missi fuerant, testabantur, maxime eandem ecclesiam ab Iconomachis recidiuam contentionem excitantibus asserebãt uexari, Christúm qꝫ per singula conuenticula blasphemari, iccirco duos Episcopos, qui nobiscum erant, quí qꝫ ad hoc perficiendum opus idonei nobis esse uidebantur, Radoaldum scilicet, & Zachariam una cum ecclesia, quæ apud nos est, datis literis quæ Constantinopolim, id est nimirum piaculum execrantes, è latere nostro direximus nihil eis penitus iniungentes, nisi ut tantummodo causam Ignatii Patriarchæ, qui ante de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligenter inuestigarent, & Sedi Apostolicæ, & ueracibus plenius referrent indiciis, quẽadmodum Iob beatissimus edocet: Causam (inquit) quam nesciebam, diligentissime inuestigabam. Photii uero consecrationem non solum minime interim admittendam esse credidimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris ne cum illo, nisi cum laico usqꝫ ad notitiam nostram communicarent, frequenti ac cõmoda iussione præcepimus. Quoniam sicut magniloquus Leo Papa scribẽs ad sanctum Flauianum dicit Antistitem: Nos qui sacerdotum Domini matura uolumus esse iudicia, nihil possumus incognitis rebus cuiusqꝫ partis in præiudiciũ diffinire, priusquam uniuersa quæ gesta sunt, ueraciter audiamus. Tantũ eis de uenerabilibus Domini nostri Iesu Christi, eiús qꝫ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, ac sanctorum ipsius imaginibus quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiam dantes: Quæ ita esse (ut dicimus) literæ nostræ, quas Augustæ mansuetudini tuæ, necnon & Photio per eosdem Missos nostros destinaueramus, si ita sunt apud uos, quemadmodum à nobis fuere transmissæ, patẽter poterũt indicare. Verum de hoc in subditis late dicturi, ad propositum redeamus. Peruenientes igitur id est Missi nostri Constantinopolim minis imperii tui (sicut ipsi postea nõnunquam fatebantur) deterriti, & horrendis terroribus impulsi, spretis monitis nostris, contemptis & epistolis sibi à nobis coram tota ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei (sicuti postea claruit) in contrarium uerterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Verũ de his à nobis collecto bis sanctorum Episcoporum occidentalium regionum Concilio, iuxta quod Dominus ait: In quo iudicio iudicauerunt, iudicatum est: & in qua mensura mensi sunt, remensum est eis: contigit enim illis, quemadmodum Vitali quondam, & Miseno Episcopis, qui sicut isti Constantino

polim

polim miſſi eorum, pro quibus deſtinati ſunt, aduerſæ parti communicando, non executores, ſed expugnatores inuenti ſunt. De quibus beatus Felix Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, & Alexandrini Petri, ſeu Conſtantinopolitani Acacii Præſulum damnator Imperatori Zenoni ſcribens, inter cætera Vitalem, ait, atque Miſenum cur uel impulſi ad iſta conſenſerint, honore ſimul, & communione apoſtolica cenſura priuauit. Quoniam factum eſt ſicut ipſe Cyrillo Abbati Acrinentenſi ſcribit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus chriſtianus: qui rurſus de eis mentionem faciens, ad iam ſatum Principem de eorum tranſgreſſione dicit: Plebi ſuaſum eſt chriſtianæ nos talibus præbuiſſe conſenſum, quos mox regreſſos præuaricatio impune non habuit. Nam eos apud beatum Petrum apoſtolū ſancta mecum ſynodus reſidens dum conuitia plura metirentur ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrepta perfidia ſecuritatem præberet inimicis. Iam uero ſi uos prodictis Legatis noſtris uim (quemadmodum ipſi fatebantur) intuliſtis, licet eos exemplo memoratorum oportuerit Antiſtitum deterreri, immo ne uel impulſi ad talia laberentur, Domini: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, dicentis, debuerint præceptis arceri. Contra diuinam tamen reuerentiam à te, ò Catholice Princeps probatur admiſſum, ut beati apoſtoli Petri directa legatio, immo hæc in illo præferentis Chriſti, qui dicit: Qui uos ſpernit, me ſpernit: tanquam in captiuitatem redacta teneretur. Verum quia res, & perſonæ utrarunque partium iſtius temporis cum illo pene in cunctis conueniunt, memorabilis uiri iam nominati Felicis Sedis Apoſtolicæ Præſulis apud uos & iam apertiſſime uerbis alloqui procurauimus, qui ad ſuper ſcriptum Auguſtum ſcribens inter alia: Cum (inquit) apud barbaras etiam nationes, atq; ipſius deitatis ignaros, pro exequendis negociis uel humanis, Iure gentium ſemper legationis cuiuſlibet habeatur ſacroſancta libertas. Notum eſt omnibus quāto magis ab Imperatore Romano, & Chriſtiano Principe in rebus præſertim diuinis oportuerit intemeratam ſeruari. Sed quia ſuperius de falſatæ epiſtolæ per iam dictos tunc Radualdum, & Zachariam Epiſcopos ad te directæ ſcriptura memoriam fecimus, reſtat ut partim loca, in quibus falſata eſt, quātum inſpectis exemplaribus græcis, quæ nobis per Leonē à ſecretis miſſi, noſſe tribuitur, aperiamus. Aſſerentes primitus quomodo nō ordo legitimus, nec à ſanctis patribus uſitatus, in lectione ipſius epiſtolæ fuerit obſeruatus: quandoquidem eadem epiſtola non ſolum de ſacris imaginibus, uerum etiam de audiendo fratre, & noſtro Coepiſcopo Ignatio ſententiam Sedis Apoſtolicæ continebat. Et uos eam in cauſa quidem Ignatii conſacerdotis noſtri, quæ prius uentilata eſt, ne-

scimus cuius usi consilio, silentio contexistis, solum hanc postea, quando pro ueneratiōe sanctarum Imaginum synodus collecta est, demonstrantes: quamuis in his, quæ ibidem ex ea lecta sunt, nōnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiantur, & per omnia talis à uobis effecta sit, ut aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri Ignatii disposuisse causa uideamur. Sed uere non sic in synodis prisco tempore collectis, non sic actum fuisse nonnullorum gesta Conciliorum demonstrant. In illis enim Apostolicæ Sedis scripta nō sub occultationes in odio tegebantur, sed ut omnibus, qui erant in domo Dei lucerent, in propatulo ponebātur, & ut siqua tortitudo, uel macula in fidei pulchritudinem à quolibet tentaretur induci, facile patesceret, ac si specula, omnibus habebantur, & quasi quædam rectitudinis formula, qua imprimi cæteri possent posita, colebantur. Quod, ut manifestius pateat ex his, huic epistolæ pauca duximus inserenda. Primo etenim loco sancta synodus apud Ephesum congregata, sanctæ memoriæ Cœlestini Papæ prius epistolam legit, & ita demum ad alia exequenda uacauit, ita ut iubente sancto Cyrillo, qui ie circo in præfata synodo ante omnes sedit, quia & ipse locum iam memorati Papæ ibidē (sicut gesta eiusdem synodi testantur) obtinuit: ipsa epistola cum competenti honore latine primitus, & postea in græcam dictionem sine ullo fuco falsitatis iam trāslata sit coram synodo lecta. In tantum, ut ex eius propemodum specialis iudicii tenore sit perfidus Nestorius Constantinopoleos Antistes expulsus, dum eadem synodus in sententia contra eum prolata tali modo prosequitur. Necessario (inquiens) coacti tam ex Canonibus, quàm ex epistola sanctissimi patris nostri comministri Cœlestini Episcopi Romanorum Ecclesiæ lachrymantes sæpius, ad hanc mærore plenam contra eum uenimus sententiam. Et ad eundem Papam postea scribēs, præfatum Nestorium per epistolam ab ipso sanctissimo Præsule scriptam, rationabiliter asseuerat fuisse damnatum. Epistola quoque sancti Leonis Papæ adeo apud oēs tales Episcopos extitit uenerabilis, ut hunc columnam orthodoxæ uocarent: & omnes in ea Præsules Constantinopoleos Anatholio præcedente subscriberent: ita ut Chalcedonensis magna synodus nil diffinisse, nil respuisse, nil suscepisse, nisi quod uel illa, uel uices Apostolicæ Sedis ibi reseruantes diffinierunt, proiecerunt, uel admiserunt, penitus agnoscatur, & (sicut in reuelatione sua, quam ad piæ recordationis suæ Marcianum Augustum habuit, inuenitur) prima ruina Dioscori, qui epistolam sancti Leonis recitari prohibuit, extitit, dum sic aiunt: Nos igitur considerātes & uniuerso orbe factas tēpestates, & causam inquirentes huius rei auctorem comperimus Dioscorum quondam Alexandrinorum

xandrinorum Episcopum primum quidem, quia epistolam à sanctissimo Archiepiscopo senioris Romæ Leone directam ad sanctæ memoriæ Flauianum quondam Constantinopolitanæ Vrbis Episcopum recitari prohibuit. Sed quid per singularum Concilia synodorum im moremur, cum in omnibus illis ab Apostolica Sede scriptum prolatũ & ordine præponatur, & auctoritate scripturis cæteris antecellatur? Quod susublimitatis tuæ non latuit sapientiam, oportebat ut etiã ipsa diebus suis talium sequeretur exemplorum uestigia. Sed tandem aliquãdo ad ostẽdendũ partim falsa in epistola nostra loca (opitulãte Domino) sicut præmisimus accedamus: partim uero dicimus, quoniã prolixitatem uitantes, eadem commorare per singula recusamus, quandoquidem ne in his, quæ de uenerandis Imaginibus per eandem loquuti sumus epistolam, tenor stili nostri, uel intentionis extiterit obseruatus. Siquidem cum nos inter alia cõmemorassemus, quòd multoties conuentus factus fuerit sanctorum patrum, à quibus & deliberatum, ac obseruatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romaní qꝫ Pontificis consensu nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Hoc uidelicet de maioribus duntaxat ecclesiæ negociis nos innuentes, quod & ueraces historiæ, & synodalia gesta sæpe diffinitum, sæpe & factum fuisse testãtur. Vos erasistis absqꝫ, & interposuistis cum, significare scilicet attentantes: Deliberatum fuerat à sanctis patribus, ut cum Sedis Apostolicæ, & ecclesiæ uestræ consciis omnis rei finis debeat omnino proferri: cũ hoc fieri semper nulla ratione ualeat, nullo prorsus exemplo gestum patescat, præsertim cum hæc Apostolica semper sedes in sana doctrina perstiterit. Vestra uero ecclesia (quantum ad præsulatum pertinet) infirmante capite sæpe languerit: ac per hoc ista nequiuerit ascire quouis modo consensum, cuius pessimum execrabatur nõ immerito sensum. Deinde cum nos exprobrantis effectu per eam causari uideamur, pro eo quòd cætus conueniens Constantinopolim sine Romani consultu Põtificis Ignatium proprio priuasset honore, quod nusqꝫ nimirum de Constantinopolitano Præsule nisi fortassis ab hæreticis absqꝫ Romano Papa factum fuisse recolitur. Vos hoc commutatis dicentes, quod id nos prius à uobis fieri nõ debuisse nõ scripsissemus, tanqꝫ uel nos postea id fieri censuissemus, aut tanqꝫ nos Legatos nostros nõ ad audiẽdam solummodo & nobis referendã Ignatii causam, sed ad diffiniendã Constãtinopolim miserimus, cum nõnullis in eadẽ epistola interpositis inueniríqꝫ, quo ad depositionis eiusdẽ cõsacerdotis nostri censurã, nõ terminari sed tantũ perquiri, & nobis significari ad diffiniendam auctoritatem apostolicam luce clarius decreuerimus. Nã si nos pro diffinienda controuersia fratris nostri Ignatii tunc Legatis nostris quicqꝫ præcipimus, uel eum damnationi subiici decreuimus ut

quid ne sententiam diffinitiuam suscipere, licet non digne decertauerint, attamen quantuncunque, & quomodocunque contradixisse, ac ne deponeretur, restitisse probantur. Siquidem ut (cætera nunc commemorare differimus) in epistola uestra ex ore uestro didicimus, quomodo illi non solum consensum noluerunt ipsius præbere damnationi, uerum etiam qualiter, ne tantum piaculum à uobis in eum committeretur, interdixerint: quæ profecto & ipsi minime contradicerent, sicut depositioni eius interessent, nos sibi mandatum tribuisse recolerent, & uos postea nisi illos præter iussionem nostram clare sciretis, eos & nobis commendare, & super huiusmodi noxa transgressionis excusare nullo modo studeretis. Iam uero si dicitis quamobrem illos deposuerimus, cum eos in damnatione sæpe fati Patriarchæ consentire noluissent, tam manifeste sciamus: Respondemus, quia nihil illis bonum profuit inchoasse, & in bonitate minime perdurasse: quoniam qui perseuerauerit usq; in finem, hic saluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & post paululum aut suasionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio ueritatis tramite declinare? Porro si Vitalis, & Misenus, de quibus supra diximus, à beato Felice Papa honore pariter, & cõmunione priuati sunt, qui ad talia uel impulsi dilapsi sunt, quãto potius isti pari debent ultioni succumbere, qui parem quidem præuaricationem, sed non pares, immo nullas pœnas sicut illi quondam perpessi sunt. Post hæc autem quicquid de iam fati fratris, & comministri nostri Ignatii tyrannica repulsione, quicquid de considerata & inuidiæ plena in eum prolata senten tentia, quicquid de uiolatis paternis diffinitionibus, quicquid de Photii scripseramus irregulari promotione, saltu quodam astutiæ transcendentes, etiam sanctorum patrum instituta, quæ sancti spiritus afflatu sunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam contexistis, & ueluti in quodam silentii sudario ligata in terra dum diuinis, ac tributa talen ta fuerint absc̃odistis, licet continuatim deueniendo in conspectu Missorum nostrorum & perquirendo Ignatio. Quamobrem traditam sibi plebem, & constituta decessorum meorũ spreuerit, quæ nos post multum scripsimus, dictis superioribus conglutinaueritis. Nõ tamen quæ nos confestim subintulimus, passi estis ad cognitionem Ecclesiæ Constantinopolitanæ, uel ad Synodi auditionem proferri. Subintulimus quippe nos post illa uerba ita continuo prosequentes, & in hoc agendum subtili examine à nostræ iussionis Legatis depositionis eius censura perquiratur, quatenus inquirentes inuenire queant, utrum canonicus tenor in eadem obseruatus fuerit, uel non manifestum existat, ac deinde cum nostro præsulatui significatum fuerit, quid de eo agendum sit,

dum sit, apostolica sanctione diffiniamus, ut uestra ecclesia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcussa per maneat, sed uos hæc, ut prætulimus, occultãtes à piorum, qui fortassis illic habebantur, notitia subduxistis. Ad nihil plane aliud intendentes, nisi ut non tenebrarum opera manifestatione lucis arguerentur, & ut nos his quæ illic irrationabiliter acta fuerant, dum nostra scripta ta centur, consensum præbuisse reputaremur: probat hoc præcipue post multa utilia, quæ ibi non utiliter corrupta, uel defraudata sunt, nouissimis eiusdem epistolæ locis. In quo nos quidem Legatos nostros commendantes amplitudinem tuam deprecati fueramus de ipsis inter alia dicentes: Et cum in conuẽtu ecclesiæ sederint pro ecclesiasticis diffinitionibus nihil á uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis, impetum sentiant. Vos uero protinus subintulistis, quasi nos hic continuatim subiunxissemus perhibentes: A nobis enim quæ huiusmodi sunt dispositionis, & statuta sunt & diffinita. Hoc præcepto uestra utinã placens Deo sagacitas innuere uolens quæcunque à Legatis nostris statuta fuerũt, & diffinita nos statuisse, uel diffinisse per omnia dignoscamur: qui tamen scriptus uersiculus, nec à nobis prodiit, nec eis(præter quod ad sacras Imagines pertinet, & id quoqꝫ irrepræhensibiliter)diffiniendum siue scripto, siue uerbo terminare quicquam, uel deliberare præcepimus. Ita esse quæ diximus superius à nobis annotatis sentẽtiis, testificantibus exemplaribus eiusdem epistolæ nostræ, ubi nos deprauata reiacent affatim edocentibus. Nam si nos ideo Missos nostros destinassemus, ut uice nostra Ignatii essent negocii iudices, queadmodum uos prætenditis, qui latrocinale illud Concilium, in quo Ignatius deponi putatus est iudicium nostrum scribentes asseritis. Ante totius litis motionem, atque ante omnis initium controuersiæ sedem ei propriam restitui proculdubio censuissemus, ut legitime nimirum recipe ret, quod nulla lege dignante perdiderat, atqꝫ per ecclesiasticum Cano nẽ, resumeret quod illi potẽtia sæcularis ademerat, quatenus sic deinde propria sede, necnon & omnibus suis ante receptis, uiribúsqꝫ resumptis restitutus iam & armatus, cum accusatoribus suis certaminis campum, & litigii conflictum posset arripere. Quod cum in mũdanis ne gociis legibus tuis fieri cẽseas Imperator, multo magis in ecclesiasticis atqꝫ diuinis obseruaretur, pietas tua debuit præuidere. Sed hæc nos ex innumeris studio ueritatis defalsatæ memoratæ crebrius epistolæ nostræ dictionibus summatim tetigisse sufficiat. Cætera uero, quæ supersunt, per Legatos nostros, quos ad diuinitus protectũ imperium tuum ecce direximus, inspectis immutilatis exemplaribus, quæ illis tranquillitati tuæ demonstrãda tradidimus, facillime potes agnoscere. Quamobrem

& nos quoque dilectionem tuam paterno salutantes affectu deprecamur, & per Deum, in cuius manu corda sunt regum, anxius obsecramus, ut eandem ipsam epistolam, quam gloriæ tuæ per lõge superius memoratos, Radoaldum, & Zachariam misimus, his præsentibus Missis nostris monstrare, atq; ad collationem cum exemplaribus, quæ eis dedimus, faciẽdam mora sufficiente accommodare digneris, quatenus per hoc scire ualcant, utrum sic eadem epistola in sua penes uos integritate maneat, quemadmodum extiterat à nobis tuæ sublimitati directa: an à quoquam fuerit postmodum ad superius annotatas deprauationes perducta. Et siquidem per uestratum aliquem tantum nefas patratum est: quoniam apud Græcos(sicuti nonnulla diuersi temporis scripta testantur)familiaris est ista temeritas: miramur, & modis omnibus obstupescimus, si regius excellentiæ tuæ honor, qui iudicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incuruari, cum ad hoc magis diuinitus ordinatus sit, ut deprauata corrigat, & falsata pristinæ ueritatis honestati restituat. Aut enim iusta fuerũt, quæ misimus, sicq; cõsequenter oportuit ea seruari, aut si iusta putata non sunt, in quo iusta non fuerint, per aliud saltem scriptum exponi, uel nobis referri, & summa ratione debuerunt patenter ostendi. In nullo tamen horum oportuit ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitiõe priuari, uel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Porro si tuæ mansuetudinis postposita notitia hoc immane sacrilegium gestum est, nihilominus immensa admiratione ducimur, & quia tantum imperium illudi potuit, & tantã fraudem perferre iure dolemus. Deniq; sacrilegium non immerito commisisse dicendum est, qui scripta pietatis fidelium, atq; pii principis nationi uel subducit, uel à sui ueritate submouens uelamento præstigiorum suorum obnubilat. Veruntamen nos quomodocunq; falsitati, uel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione & fidelia eius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permissu qui hæc uel authenticam ipsam scripsere superesse noscuntur. Nos autem Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri quocunq; discrimine, priusq; à nobis specialiter ad iterationem eius perducatur negotium, quia nec hactenus consensimus aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo consentiemus. Verum non ita iustificamus eum, ut nihil hunc repræhẽsione dignum admisisse dicamus, pro quo fortasse merito poterat, legitima discussione facta, quodlibet canonice iaculum pati sententiæ: cum scriptum in apostolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rursus: Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est, sed ita uolumus, & ita decernimus istiusmodi Pontificem

digna

digna pro factis recipere, ut sacerdotale decus penitus non uilescat, nec tam facile pontificalis apex terrâtenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus hũc, immo quẽcunq; pontificem, iustæ subdi sententiæ, ut non à sæcularibus quibuscunq; iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam ecclesia sua priuetur, non ab inferioribus, sed à maioris auctoritatis personis recti calculi sentẽtiam consequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus istius, immo uero cunctorum sacerdotum causas examinare, culpam suam punire, ut paternos terminos non transgrediamur, sacros Canones non conculcemus, nec decretalia Sedis Apostolicæ cõstituta, quibus ecclesia tota fulcitur, atq; munitur, quoquomõ uiolemus. Ad extremũ ita uolumus, & ita decernimus, Pontificem (qualiscunq; sit) iudicari: ut ecclesiæ, cui præest, iura nulla temeritate, nulla præsumptione frangantur. Nullum quippe poterit ecclesiæ ius dignum seruari, si Præsul eius à quibuslibet uel quãdolibet, aut quomodolibet impetatur, & pro libito cuiuscunq; tanta facilitate pellatur. Quod cum ita sit, non possumus interim fratrem nostrum Ignatium (qualiscunq; sit) nõ inter sanctissimos, & beatissimos Patriarchas connumerare. Qui licet apud uos sit tot opprobriis, tot persecutionibus fatigatus, à nobis tamen nõ nisi qualis à decessoribus meis est habitus, creditus & ueneratus, nullo quippe nostro examine alicuius criminis reus, nullo est nostro speciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc (cum nulla est) nulla sententia condẽnandus, aut à nostri, ecclesiæ q; nostræ communione collegii sequestrandus, aut aliquibus, nisi honorabilibus, uocabulis appellãdus. Sed nec in Photii sacerdotali prouectui, præstando fauore in uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus. Ergo tranquillitas tua literarum saltem nunc tenore cognoscat sedem beati Petri apostoli in neophito, & mecho, & Constantinopolitanorum ecclesiæ inuasore Photio olim, iusté q; dãnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso communionis nũq̃, nisi à præuaricatione cessauerit, præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas alterius præsidere non potest ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificari sperans, etiam siqua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicans, perdidit. Nam Gregorius quomodo quẽdam ædificare poterat, qui multipliciter iam noscebatur elisus? Quomodo quenq̃ in aliquo ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui ecclesiæ unitatem scindens ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere nõ potuit, sic destructus construere, & elisus quenq̃ ordinare nequiuit. In

summo quippe status sui oportet eum uigore consistere, & firmis inniti per omnia basibus, qui alterum uel prosternere, uel conatur statuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac synodice depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenq̃ prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil potius à Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit. Per eorum quippe (ut legitur) manus impositionem, & inuocationem dabatur spiritus sanctus, qui nouerāt mūdas ad dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui transgressor factus est legis, ad iracundiam sui magis quàm ad consecrationem alicuius spiritum sanctum per impositionem suæ manus sine dubio prouocauit, etiam si is qui ordinandus erat, nullas alias haberet sibi regulas obuiantes. Hinc enim scriptum est: Qui obturat aures suas ut audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Si execrabilis, utique & non audibilis, si non audibilis, ergo inefficax: si inefficax, profecto Photio nihil præstās: nimirum qui uulneratum caput per illam manus impositionem potius habere dignoscitur. Porro si prætendit iniuste ab Ignatio se fuisse depositum, quid de omnibus, qui in synodo illo tempore conuenerunt, sententiámq; in eum protulerunt, perhibebit? Quod si & illos iniuste fecisse dicere præsumit, quare cum eis nunc communicat, & quosdam eorum sacerdotio dignos existimat? Quos tamen recte prius non iudicasse reprehendit, & sententiæ, quam protulerunt, eos secundum se debere, succumbere non nescit. Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum auctoritate Gregorius post depositionem, & anathema, honorem Episcopatus, uel officium pristinum recepit. Omnes enim illum & depositum norūt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius ecclesiæ communione priuatum. Iam uero si dixeritis quia ipse sibi Gregorius & honorē resumpsit, & pristinum officium recepit, audite quid apostolus dicat: Nec quisquam sumat sibi honorem, sed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: sed & Christus nō semetipsum clarificauit, ut Pontifex fieret. Sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Episcopus damnatus à synodo, uel præsbyter, aut diaconus à suo Episcopo, ausi fuerint aliquid de sacro ministerio contingere, siue Episcopus iuxta præcedentem consuetudinem, siue præsbyter, aut diaconus, nullo modo liceat, & ne alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Sed & communicantes omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quàm didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdem communicare præsumpserint. Carthaginenses quoq; regulæ excommunicatum qui ante audientiam communicare tentauerit, ipse in se damnationem protulisse manifeste denunciat.

nunciat. Si ergo secundum Apostolum nemo sibi honorem accipit, & Christus non se clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum patre, & spiritu sancto glorificantes se glorificat, & ipse est Pontifex, de quo rursus id dicit Apostolus. Talis decebat ut nobis esset Pontifex sanctus &c. Et si Episcopus, qui damnatus à synodo est, iuxta sacros Canones, si ausus fuerit aliquid de sacro ministerio iuxta praecedentem consuetudinem contingere, & ante audiētiam communicare, ipse in se damnationem protulit: ita nullo modo liceat ei nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis, sed & communicantes omnes abiici de ecclesia: quanta putas Gregorius poena multandus est, qui post damnationem sui & anathema, in hæc omnia commisisse probatur, id est & super Christum se extulit, & quod ipse non fecit, iste & honorem sibi resumpsit, & ut Pontifex esset, se arrogantissime clarificauit, & ante audientiam excōmunicatus communicare, & uetita usurpare præsumpsit, & damnatus de sacro ministerio nō solum aliquid, uerum etiam multa iuxta priorem consuetudinē tetigit? Quod certe Gregorius agere omnino non debuit, etiam si nulla com missa existerent, pro quibus damnari potuisset: quoniam prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, ne si ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa, id est inobedientia mereantur. Igitur prælatos damnare indifferenter, oportet horrescere. Quicunque uero minoris auctoritatis sunt, damnare solicite caueant, ne maiorū suorum sententiam transgrediantur. Alioquin licet iniuste nonnunq̃ damnati sunt ex ipsa temeraria præuaricatione, culpa quæ nondum forte perpetrata fuerat, & ultio quam culpa nec dum merebatur, procul dubio subsequuntur. Nihil quippe lignum uetitum in se mortiferum habuit: sed qui inobedienter ex eo comedit, mortem sibi, & posteris propinauit: non quia lignum malignum, cum quod Deus fecit, totum fecerit bonum, sed quòd mala sit transgressio, & uolenti subiici per eam merito sit orta damnatio. Porro si dicitis Gregorium ab imperio uestro, & ab Antistitibus fuisse receptum, percontari libet ô sapientissime Imperator, quibus hoc documentis, quibus Canonibus iubentibus agi rite potest, ut hi qui abiiciuntur ab aliis recipiantur? Id etiam ueneranda, & uniuersali Synodo Nicena de utraque professione luce clarius inhibente? Nam à seculari potestate nec ligari, nec solui sacerdotem posse manifestum est: & iccirco affatim approbatur Syracusanum Gregorium per imperialem tantummodo sententiā nullo modo ualuisse reconciliari. Vbi si Pontificum quoq; sociatur assensus, quærimus utrum præcesserit, an fuerit subsequutus? Si subsequutus est, nihilominus ad id redi-

tur, ut absolutio à sæculari potestate præcepta ualere non possit, Pontificúm qs sequutus assensus, adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis, si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si Maiorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secúdum ecclesiæ regulas est relatum, si ipse Præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec à mundana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Legitima ecclesiastici tenoris absolutio præueniret; & hæc omnia, quæ superius dicta sunt, secundum ecclesiæ tramitem seruarentur, præcipue, cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona: & (sicut ex apostolicis canonibus edocemur) solum ab eo qui eũ sequestrauit, aut certe à prima sede iure possit absolui. Inferior quippe, uel compar antelatum, uel comparem non annuente maiori, absoluere non potest. Sola igitur potior inferiorem conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Pontifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen, licet contra Nicenenses sacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquam tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt, quem absolutione præuaricatoria potius nexuerunt, & hũc, dum soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderunt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiã suam tergiuersatorio consilio, lensí que sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & simili pœna secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones tenentur obstricti, ita ut communicãtes expelli de ecclesia iubeantur, ac per hoc, reos reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatos ligatũ soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus ô Christiane Princeps, Photius est institutus. Ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius conuenientius poterat dici. Quamobrem cogita fili charissime, tracta & tecum sedula meditatione perquire, si stare Photius possit, etiã si miris uirtutibus polleat, etiam si omni scientia fulgeat. Quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit: & uolens erigi cum conãtibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo diuinitus uester inspiratus apex quomodo Photius (etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire) queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, nõ solum sacerdotio, uerum etiam ipso

carebat

carebat christiano uocabulo: & sicut iam exposuimus, nec dãnatus iustificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenq; per impositionem manus prouehere: impossibile est enim horũ aliquid fieri. Iudicate ergo mãsuetissime Imperator cui potius obediendũ est, Deo, an hominibus: iudicate cui potius resistendum sit, potestati quã in Petro oĩpotens Deus ordinauit, quã q; super cunctam ecclesiã extulit, an ordinatiõi Gregorii Syracusani, cui illi ue dicendũ est, homini, uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt: qui q; olim (sicut ipsi scitis) à fratre, & comministro nostro Ignatio, & à synodo quæ sub eo erat, depositus est: & ut apo. sedes in eius dãnatione cõsentiret, ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, ac Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reseruarẽt. Vnius quippe mediator nõ ẽ: quãobrẽ interim depositio ipsius à sede apo. nõ suscepta, remansit infirma. Cúm q; idẽ Gregorius per Legatũ suæ partis, Zachariam noĩe, sedẽ agnouisset apost. in sua depositione nullatenus cõsensisse, nõ gratias egit, nõ à cœptis in iam dictũ fratrẽ nostrũ sæuiẽtibus contumeliis cõquieuit, sed benignitate Dei, & patiẽtia sedis apo. in superbia abutẽs, in ipsum uidelicet Ignatiũ Patriarchã suum rediuiua iacula impietatis irreuerẽter exacuit: & eo superstite neophitum in Constantinopol. Ecclesiã consecrauit: quin potius & aduersus sedis decreta contumax esse nõ destitit, qui pro se, nõ contra se ipsius ab ea decreta paulo antea tanq; ingratus nõ recolit, & ueluti tergiuersator arma præparat aduersus arma, sibi tutelam salutis nõ modice conferẽtia, & murum destruere nititur, qui ne ipse destrueretur fortissime custodiuit. Et agit nunc quantum in se est, ut ea statuta prorsus habeãtur inualida, quæ cũ ipse his egeret, supplex petebat, & ut fortiora essent adamante submissus optabat, atq; ut sibi auxiliarẽtur, humiliter implorabat: nec nõ & contra ea repugnãtes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudicabat. Nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo cõreuerẽdiss. Ignatiũ posset destruere, brachium nõ haberet. At ille usus est sedis apost. bonitate in malignitate, & beneficiũ in patris sui conuertit exitiũ. Dicite igitur ò Imperator (obsecro) cũ ita sit, quomodo debeamus nos Ignatium non adiuuare? aut usq; ad audientiam (quantum in nobis est) indemnem nõ penitus conseruare? uel quomodo non possimus Gregorium, & hos qui ex parte ipsius sunt merito condemnare? Quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus, sic illos canonice forsitan sterneret, ut & eum nullo conamine potuissent impellere: isti q; non nobis hæserunt, quos in adiutorium suũ habere promptissimos meruerunt, nec à nobis consilium acceperunt, ut hi cum Patriarcha suo uel

pacificari, uel canonice iudicari potuisset, sed uires suas à nobis ne fran gerentur seruantes, eas aduersus eum protinus præpararunt. Vndeque superpēdite quantum nos nunc Ignatio debitores sumus, qui sibi ob staculum, & inimici eius facti sumus defensionis umbraculum: quam uis nos non ideo iudicium istorum distulerimus, ut ei nocendi iacu= la præpararent, sed ut sic sentētia in hos prolata ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio procederet: & rursus sic ab istis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii uocata persona, uel conuicta, nostræ præsentiæ non deesset. Quãobrem dilato parum= per iudicio, & interim infirmata sentētia, missum est utriq; parti, sedis apostolicæ Præsulis præsentandum optatibus, ac etiam (ut par est) sub= iiciēdum diffinitionibus, sed dū pars Ignatii properanda disponit iter, hostibus eius uiribus resumptis, non iam fidem apostolicam petenti= bus, non Petri memoriam facere dignãtibus Ignatius trahitur, impel litur, & innumeris malis affectus ab ecclesiæ regimine sequestratur. Et hoc totum factum est, eo quòd prædicti Pōtifices utriq; parti æquitatē seruantes, & utriusq; lateris audientiam postulantes, Ignatii nō firman do sententiam, immo uero interim infirmãdo, inimicis eius quodam= modo manū porrexerint, dum nimirum sentētiam in eos prolatã, nō interim auctoritate sedis apost. roborauerint, sed usq; in præsentiã eius dem apost. sedis differri decreuerint. Quãobrem charissime fili, & lau= dabilis Auguste, quia quasi per nos inuēta est Ignatii deiectionis mate ria: iccirco præter id quod frater adiuuari debet à fratre, præter id etiam quod Petro cuius in terris (licet indigni) uicē gerimus, Christi oraculo peculiariter dicitur: Et confirma fratres tuos. Etiam per hoc specialiter eum nō solum adiuuare, & cōfirmare, uerum etiam (sicuti ipsi potestis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per oĩa disceptare: ut uideli cet totū in illo funditus aboleatur, quod per nos lædēdi fomitē aduer sariis eius reperiētibus, ei uiolētiã inferri monstratur: totúm q; recipiat Christo propitio, quod, dū nos moderate, ac regulariter gerimus, ipse ꝑiudicialiter amisisse dignoscitur. Quoniã & ꝑfati decessores nostri Leo scilicet, & Benedictus beatæ record. Pōtifices, si tale quid diebus eorū Gregorius, uel cōplices eius patrassent, uidelicet ut abusi tãtò cōpassiōis & patiētiæ sedis apo. circa se bñficio in Ignatiū manus suas iniecissent, aut aduersus eū, ipsis sanctis ꝑsulibus incōsultis, linguas suas taliter exa cuissent, profecto eos, tanq; magistros inquietudinis, & ipsos se sole cla rius obnoxios ostēdentes, sine quauis retractatiōe protinus condēnas= sent, & tantū piaculū impietatis eorū destruere ardētissime studuissent. Sed quia illi diuina uocatiōe ab hac cōualle lachrymarū subducti sunt, hãc tyrannidē nōdū intuētes, nos debemus in eorū labore succedere,

qui

qui successimus in honore, in cuiusq; tempore crudelitas, quæ diebus ipsorũ cœpit radices mittere, consummata perpatuit. Proinde nos, primo quia sedis apost. de tota ecclesia fas habẽtis iudicare, moderamina retinemus, secũdo quoniã fratribus iniuriã passis subuenire debemus, postremo (sicut iam diximus) oportet nos in eorũ labore succedere, in quorũ successimus põtificatus honore: quẽadmodum ipsi decessorum suorũ exẽpla sequuti sunt, & operis eorũ strenui cultores inuẽti sunt: quod ipsi profecto agerẽt adiuuãte dño: habẽtes (quẽadmodũ illi) eiusdem zelũ iustitiæ, seu priuilegiũ dignitatis nos studiose perficere procurauimus: nimirum quod omittere proculdubio, sicut nosse cunctis clamare tribuitur, nõ ualemus. Sed dicis ô Imperator ẽt sine cõsensu nostro Photiũ, & ecclesiã retenturum, & cõmunionẽ ecclesiæ habiturum: Ignatiũ uero nihil per nos meliorationis penitus adepturũ. At nos diuerso credimus, ꝙ ecclesia Christi sacros Canones, & præcipue Nicenos nõ tradat obliuioni, præcipiẽtes uidelicet, ut hi qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiãtur. Credimus ẽt, quod diu membrũ incolume nõ subsistat hærẽs membris capiti nõ hærẽtibus. Postremo credimus, quod cætera mẽbra (si tamẽ affectãt uiuere) caput quãdoq; sequãtur. Verũ in omnibus his (secundũ apostolum) nõ uolentis, neq; currẽtis, sed miserantis est Dei: & ideo pro labore pietatis moras ullas, laborãte nos Deo, minime fastidimus, quia etsi nostrum est currere, diuinæ tñ est potestatis qñ ei placuerit ad palmam perducere. Quod aũt facere apost. sedẽ docuit, sicut ad oẽs orthodoxos ecclesiæ catholicæ scripsimus, strenue fecit: Dei uero ẽ cœpta perficere: nã nos uomere quidẽ linguæ terrã proscĩdimus mentiũ, & in ea uerborũ semina spargimus: Deus aũt potẽs est illa, & sui rore spiritus infundere, & augumẽto gratiæ fœcundare, atq; ea quãta, & qualia uult, & qũo uult ad uberẽ & multiplicẽ fructũ perducere. Quoniã nos etsi agri dñici cultores sumus, attamẽ neq; qui plantat est aliquid, neq; qui rigat, sed qui incremẽtum dat, Deus. Verũ his ita se incuntãter habẽtibus, cõstat eos, qui semel à sedis apost. præsulibus perculsi sunt sentẽtia illius, hodie q; cõstringi: ita ut eorũ nõnullos quidẽ prolata cõtra se iudicii tela prĩcipũ regimine munitos sauciauerint, quãdoq; tñ medullitus penetrauerint, nonnullos aũt etiã post mortẽ suscepta cunctis execrabiles oĩno reddiderint. Quotquot aũt in ipsa cõmuniõe sedes apost. tenuit, aut dũ uiuerent ab ecclesia sunt uniuersali recepti, aut postmodũ ab ea summa celebritate retenti. Præterea illos in quorũ dãnatione nõ consensit, singulari prærogatiua dissoluit. Quæ ut manifestius prudentia tua cognoscat, ex his pauca commemorare debimus. Primo quidem clauiger cœli Petrus, & primus sessor sedis istius, Symonẽ magũ nõ ferri, sed linguæ mucrone prostrauit. Sed ille

principũ utens uirtute nõ solum in nequitia sua permãsit, sed & male moriẽs, sui causa, in eiusdẽ damnatoris sui mortẽ principes inflãmauit. Deinde cũ Asiani oẽs inter cæteros, Euangelista Ioãne auctore, quarta decima luna cũ Iudæis putarẽt pascha celebrandũ, hos Præsul meritis, & nomine Victor à cõmunione collegii separauit. At illi oẽs cum nõ nullis ecclesiarũ Præsulibus nõ solũ huic manus minime præbuerunt, uerũ etiã pertinaciæ redarguerunt. Felix quoqȝ Papa Constantinopoli tanum Acaciũ nõ solum deposuit, uerũ & insolubilibus anathematis uinculis innodauit. Sed adeo est contẽptus, ut idem Acacius, mũdi di lectorum tuitione protectus, etiam nonnullis Romanis Pontificibus decedentibus, & officio sacerdotali iuxta præcedentem consuetudinem fungeretur, & exceptis paucis, omnium orientalium cõmunione frue retur. Porro Agapitus apostolicæ sedis Præsul Anthimum Constãtino politanum similiter Antistitem condẽnauit, & in loco eius ordinauit Menam, pro quo uidelicet Anthimo Siluerius, & Vigilius Rom. Pon tifices ab Augusta Theodora multa incõmoda, sed & discrimina sunt perpessi, sed ad restitutionẽ eius nullatenus inclinati. His ergo de plu ribus sedis apost. magnis, & præclaris rectoribus carptim commemo= ratis, quid mirum si nos pro Photio contemnimur, cum uideamus apostolorum principem pro ueritate contra Symonem defensa, etiam mortem subire? quãdoquidẽ, licet sero, licet post multos sudores, quæ= docunqȝ tamen mundus totus ea defendit, quæ Petrus contra Symo nem defendisse dignoscitur: ea dãnat, quæ illum damnasse describitur. Quid autem mirum, si nobis pro ecclesiastica correctione laborãtibus manum nõ datis, sed & duritiis redarguitis? cum uideamus Victorem Papam, & martyrem, qui ideo uere uictor est, quia martyr, pro eccle= siastica traditione pene à totius ecclesiæ Præsulibus pertinaciæ redargu= tum: quandoquidẽ ecclesia tota nũc cum illo sapit, & quod fecit laude prædicat dignum. In quo animaduertendum, quia si tunc ille pro iu= stitia tanta seueritate nõ uteretur, sicuti nõnulli hortabantur epĩ, hacte nus fortassis error ipse mansisset, præcipue cum etiã eo tanto zelo suc= censo, usqȝ ad ephesinã priorem in aliquibus perdurasse synodum lege rimus. Quid præterea mirum, si Sedes Apostolica diebus tuis parui= penditur, nec ab imperio tuo, tibi que subiectis auditur? cum uidea= mus sanctum Felicem adeo ab Imperatoribus prædecessoribus tuis contemptum, ut ab eo anathematizatum Acacium ita sua protectio= ne munirent, & ut Sede Constantinopolitana dum uixit abuteretur, & in perfidia sua mala moreretur. Veruntamen propitio Christo, Se= dis Apostolicæ Pontificibus indefesse certantibus, à catholicis iugi fati= gatione remota, tandem aliquando à sæpe fati beati Felicis sentẽtia, id

est ecclesia

est ecclesia tota conuersa. Et quia prædictus Acacius non est inuentus superstes, consequēter nomē eius in ecclesia taceri sancitum est. Sed & tu Imperator orthodoxe de ipso nūc cū sede apostolica sapis, qui si illo tempore fuisses repertus pro eo contra eam, & in hac causa fieres fortassis accensus. Ad extremum quid mirū, si pro deiectione Photii nobis minaris? quando Antecessores tui principes pro Anthimo iā dicto prædecessores meos usque ad confessionem persequendo perduxerint? Veruntamē, licet diutissime laborauerint, sæuierint, & tot diras aduersus eos afflictiones commouerint, sententiam tamen eorum mutare, uel Anthimum reuocare ad pristinum statum nullo modo potuerūt: qui licet tarde, quandoq; tamē & ipsum Anthimum, & sensus eius cū sede Apostolica sapiētes, detestati sunt: & Mennam uirum sanctum ab ipsa promotum, nō sicut uestrates falso autumant, sed cum ea hunc digne recipientes ueneranter amplexi sunt. Quis uero tunc uidēs Petrū uel successores eius Symonem, præfatós q; præuaricatores tam fortiter debellare, non poterat indignari? & eos tanq̄ insensatos efferri penitus arbitrari: præsertim cum pro eisdem perfidis totus præter paucissimos aduersus illos cum principibus suis pugnauerit orbis? Sed quia ueritas tegi funditus humanis nō potest conatibus, & præfati, quin & alii sancti, summí q; pontifices spe freti, quæ nō cōfundit, tot labores arripuerunt: iccirco sol iustitiæ radios suos fortasse mittens, & nebulam dissipauit erroris, & ueritatis paulatim lumen ostendit: sic q; demū quantū illi defensores ecclesiæ recte sapuerint, & isti nequiter oberrauerint, tandem euidenter innotuit. Ita quoq; & nos (ut uerbis egregii loquamur apostoli) habentes eundem spiritum fidei, quem & patres nostri (sicut scriptum est: Credidi propter quod loquutus sum) & nos credidimus propter quod loquimur, & confidimus, quoniam qui Abraham, contra spem dedit filiū, potens est nobis pro ecclesia sua laborantibus & incrementa specialium frugum donare, & earundem frugum uberē fructum multiplicare. Vnde dicito quæsumus ò Imperator piissime, cuius prolixitatis inobedientia, uel cuius multitudinis insolentia, aut cuius potestatis excellentia, nos ab hac fide, uel spe debeat, aut ualeat saltem parumper auertere? Præsertim cum beatissimus iam designatus exclamet apostolus: Est inquiens fides sperandarum substantia rerum argumento non apparentium. & rursus. Spes (ait) quæ uidetur, nō est spes: nam quod uidit quisquis, sperat, si quod uidemus, speramus, per patientiam expectamus. Hac igitur fidei suæ spe certificati fili charissime, nos quidem de percipienda mercede laborum (etiam si uos nobis nunq̄ obedieritis, etiam si quātum potestis apostolicæ sedi reniti contenderitis) nullatenus dubitamus. De te tamen tanq̄ de dilectissimo

filio uehementer ingemiſcimus, & triſtamur, quoniam nō piorum ueſtigia, ſed prauorum principum exempla ſectatus, apoſtolicæ & primæ in toto orbe terrarū ſedis edicta, peruerſorū hominum ſuaſionibus illectus, atq; decreta poſtponis, & anathematis obligamēta, quibus perſecutores Ignatii cōminiſtri noſtri Photiū uidelicet, qui poſt depoſitionē nimis multa de miniſterio ſacro cōtingere iuxta præcedētē cōſuetudinē auſus eſt, & fautores eius regulariter irretiuit, contemnis: & quaſi minus chriſtianus temere paruipendis. Quod quantum ſit à pio intellectu remouendum, & à fidelium cordibus execrandum, eximius Præſul noſtræ ſedis moribus, & nomine Gregorius oſtendit, cum de hoc ſcriberet, dicens: Si ſunt qui certiſſime talia ſentiunt, uel tenent, quia chriſtiani non ſunt, dubium non eſt, eos quòd & ego & omnes catholici Epiſcopi, atq; uniuerſa eccleſia anathematizamus: quia ueritati contraria ſentiunt, contraria loquuntur. & rurſus: Ipſi (inquit) ſi inteſtes ſunt, quia chriſtiani non ſunt, qui ligamenta ſanctæ eccleſiæ uaniſſime æſtimant conatibus ſoluere, ac per hoc nec abſolutione ſanctæ eccleſiæ, quam præſtat fidelibus ueram, putant ſibi ligaturas eius ualere, nec æſtimant. Contra quos diutius diſputandum non eſt, quia deſpiciendi per omnia, & anathematizandi ſunt, ut unde ſe fallere ueritatem credunt, inde in peccatis ſuis ueraciter ligentur. Sed ſi forte dicis non debuiſſe nos tam concite audita dicta credere, nec tam ad proferendam ſententiam eſſe procliues, noueris ò Imperator hoc rationabiliter poſſe dici, ſi culpa cum clamore, quemadmodum Sodomorum, & Gomorreorum, non eſſet: ſi quæ de Gregorio geſta ſuperius intimauimus, tam in propatulo non extitiſſent: ſi ſcripta ueſtra, quæ apud Conſtantinopolim contra conſacerdotem noſtrum Ignatium, uel circa Photium, immo uero per Photium geſta ſunt euidenter, nullatenus indicaſſent: uel ſi Legatos noſtros, & epiſtolas pietas tua benigne ſuſcepiſſet: uel ſi ſuſceptas auſu temerario nemo fallacia deprauaſſet, & illas ab earum ueritatis tenore nullatenus amouiſſet. At ubi piaculum nō ſolum cum uoce, ſed & cum clamore commiſſum eſt, & ſanguis inſontis fratris (ſicut hactenus) clamabat ad Deum de terra, & ueſtrates (iuxta quod per Prophetā de reprobis exprobrāte effectu perhibetur) peccatum ſuum, quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſcōderunt: poſtquam ſcripta quoque ueſtra, id eſt peccatum conſummatum, liquido demonſtrarunt, poſtquā etiam Miſſos noſtros obſeruatos à colloquio fidelium, & iuſſis noſtris auerſos, & epiſtolas noſtras occultatas, atq; falſatas agnouimus, quid potuimus conſultius, uel cautius agere, q̄ (ne ut magis ac magis ſcelus, ut cancer ſerperet) id funditus extirparemus: & (ne ut deſides, & negligentes iudicaremur) pro domo Dei celerem,

ſeruidúm q;

feruidúm que zelum ostenderemus? Præter hæc autem, quia falso diuulgati fueramus, nos uel Ignatii depositioni, uel Photii promotioni consensisse, iccirco ueloci studendū esse satisfactione, Christi ecclesiam de hoc certificare iure præuidimus. Verum quemadmodum audita crimina non facile credi, sed cognita sine tarditate puniri debeant, sanctus iam nominatus Papa Gregorius, & magister egregius, sapienter edocet dicens: Peccatum cum uoce est, culpa in actione: peccatum uero etiam cum clamore est, culpa cum libertate. Sed quid hoc exēplo nisi nos admonemur ne ad proferendam sententiam unquam præcipites esse debeamus, ne temere indiscussa iudicemus, ne quælibet mala audita nos moueant, ne passim dicta sine probatione credamus, quod profecto perpetrare pertimescimus, si auctoris nostri subtilius facta pensamus. Ipse quippe ut nos à præcipitata sententiæ prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis eius, mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, qui ait: Descendam, & uidebo utrum clamorē qui uenit ad me, opere cōpleuerint, an non est ita, ut sciam. Omnipotens itaq; Dominus, & omnia sciens, cur ante prouocationē quasi dimittit, nisi ut grauitatis nobis exemplum proponat? ne mala hominum ante præsumamus credere, quàm probare? Ecce per angelos ad cognoscenda mala descendit, móx q; facinorosos percutit, atq; ille patiēs, ille mitis, ille de quo scriptum est: Tu autem Domine cum tranquillitate iudicas: ille de quo rursum scriptum est: Dominus patiens est redditor, in tanto crimine inuolutos inueniens, quasi patientiam prætermisit, & diem extremi iudicii expectare ad uindictam noluit, sed eos igne iudicii ante iudicii diem præuenit: & ecce malum & quasi difficultate credidit, cum audiuit, & tamē sine tarditate percussit, cum uerum cognoscēdo reperit: ut nobis uidelicet daret exemplum, quòd maiora crimina & tarde credenda sunt cum audiuntur, & citius punienda, cum ueraciter agnoscuntur. Nos igitur quomodo ad puniendum audita mala procliues, aut præcipites fuimus, quādo (sicut longe superius diximus) antequam Legati uestri Arsa uir uidelicet illustris spatharius, ac cæteri Romam uenissent, quæ apud Constantinopolim postea gesta fuisse ueraciter agnouimus, nos iam audita, nec tamen credita penitus habebamus? Postquam uero, id est Missi uestri ad Sedem Apostolicam peruenerunt, quæ auditu solo primitus didiceramus, patefieri coram nobis, & tota ecclesia, quæ apud nos est, manifeste cœperunt: nec tamen nos interim ad sui damnationem quoquo modo pertraxerunt. Postq̃ uero Missi nostri, quos illuc ad hæc per ordinem, ac subtiliter inuestiganda, & pleniter inuenienda, seu uestræ notitiæ ueraciter referenda destinaueramus, una cum Leone à secretis

Imperiali Legato regressi sunt: & tam epistolam tuam, quàm cætera scripta de his, quæ Constantinopoli gesta sunt, ab illo suscepimus, & diligenter inuestigauimus, eosdem Missos nostros una cum sancta synodo regulariter examinauimus, cuncta, quæ gesta sunt, enucleâter di dicimus, omne quodqꝫ dubietatis nubilū ex corde pepulimus, ac per hoc docente magnisona Christi tuba præfato scilicet Papa Gregorio, quod supra meminimus, sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita, citius punire necessario procurauimus, & hoc rite. Nam ad cognoscendam, & condēnandam impietatem Nestorii, sancta Ephesina synodus solam epistolam eius, quam ad beatum Cyrillum scripserat, recitatam sufficere credidit. Quinta præterea synodus etiam iam mortuos Origenē, atqꝫ Theodorum per eorum damnanda scripta nō recte sapuisse repertos, anathemate perculit. Sanctus quoqꝫ Papa Gelasius de dānatione Acacii uestræ quondam Epī urbis ad Dardanos scribit, dicens: Hic, si examinatio quæritur, iam iudicio nō erat opus, postqꝫ literis suis ipse cōfessus est. Christi præterea cōfessor Papa Martinus Cyrrum, Alexandrinum, Sergiū, Phyrrum, & Paulū Constātinopolitanos, solis eorū in sua sacra synodo scriptis recensitis, dānationi contradidit. Hæc ergo, & tot prædecessorum meorum exempla sequētes, solenniter Photium, & complices eius damnasse manifestum est: præsertim cum ex uobis audierimus in scriptis Ignatium, qui merito Christus Domini dicendus est, à subiectis, & inferioribus suis sententiæ gladio transuerberatum fuisse, ac detrimentum dignitatis propriæ pertulisse: quod apte secundum Dauid in Saule, quem dicit Christum Dei nuncupatur: abiectus tamen à Domino iam dignoscebatur exhorruisse, regum prodit historia: qui dum ex ore pueri Amalachite, etiam mendaciter dicentis audisset, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requisiuit, sed protinus hunc percutit dicens: Sanguis tuus super caput tuum, os enim tuum loquutū est aduersus te dicens: Ego interfeci Christum Domini. Veruntamen quid opus est hinc multa prosequi, cum hodié que penes Ecclesiam Constantinopolitanam impietas ipsa uigeat, præuaricatio regnet, schismata multiplicētur? Porro si sentētiam nostram exhorrescitis, & hanc alicuius ualetudinis esse putatis, ne illam formidetis tantum, quia in præuaricatores, & contaminantes prolata est, quantum quia perpetuo constringit inobedientes, & nisi resipiscentes nunqꝫ omnino resoluit. Quapropter fili charissime, & christianissime princeps, quē cum omnibus imperio tuo subiectis alloquimur, auferte malum de medio uestrum, tollite adulterū, tollite tyrannum, & peruasorem ecclesiæ: reddite fratri, & Coepiscopo nostro Ignatio ecclesiā sibi diuinitus creditam: de qua uos illum ante

omnem

omnem audientiam canonicā expulistis: reddite quod tulistis, & emē-date pro Deo quod contra Deum egistis: relinquite malum, conuerti-mini ad bonum, reuertimini ad nos, & corrigemini: & liberati à ma-lo, à nobis nullatenus diuidemini: quoniam nos non in Photium ideo sententiam tulimus, quia homo est, quia Photius dicitur: sed quia est persona præuaricatrix, & quia uiuētis Antistitis, & ea nulla ex parte legitime carentis, usurpauit ecclesiam. Itaque male factum quod in ea est, & in fautoribus eius punitur irrogatione sententiæ: quæ præuarica tio, quod maleficium si recedat, iam nō erit illa persona, in quam sen tentia prolata est. Remanebit enim homo, & Photius, quem nō dā-nat in quantum homo est, & hominis nomine censetur, sed inquan-tum præuaricator, & malefactor est. Si ergo desinat esse præuaricator, sententia nostra in eo locum penitus non habebit: alter enim erit quàm ille, cui illata sententia est, dum incipiet esse quod non fuit, uel non esse in quem prolata sententia est: nam quandiu in hoc manet, cui illata sententia est, uere insolubilis est illa sententia. Et quantum-libet floreat ille, cui irrogata est, quantislibet affluat honoribus, tan-tislibet miris laudibus efferatur, illa sententia perpetuo confringetur. Et nisi resipiscat, si non modo, certe uel post paucos, aut etiam post multos annos, aut certe quandoqꝫ, & si non uita sua carebit ecclesia, quam tyrannice possidet, carebit tamen post mortē christianitatis pro culdubio nomine, cuius professionē inuerecūde conculcat. Iam uero si sententia nostra se, aut fautores suos iudicat obligatos, & id se cum eis posse absolui. Hoc enim significare uidemini, cum epistola nobis directa nos mutare uoluntatem, consilium, ac sententiam sæpius ex-hortamini. Vtiqꝫ non prætendit iniustitiam, & esse alicuius momenti profecto non dubitat, quæ tum potuit obligare, & à qua se cum fau-toribus suis possit absolui: quia non posset obligare nisi iusta. Cum au tem iusta sit, nō nisi damnato errore iuste resoluitur. Ergo fateatur er-rorem Photius cum fautoribus suis, deponant præuaricationē omnes, quos ligatos tenet iusta sententia: sed tu multo magis fili charissime, qui tantum iustitia, & pietate cunctos debes superare, quatenus disso-luta præuaricatione dissoluatur quisqꝫ, consequenter & sententiæ pro-latæ censura: quia & Nathan Propheta palam, publicé qꝫ in facie regis Dauid & commissum pronunciauit errorem, & quia hoc ipse commi serit omnino non tacuit, sed confessione correctum consequenter ab-soluit. Præterea non omittendum esse credidimus nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiamdecimam, epistolam sub nomine uestro conscriptam, per Michaelem prothospatarium su-scepisse, quæ tantis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis re-

sperſa, ut ſcriptor eius, nō niſi in gutture colubri calamum tinxiſſe pu tetur, & dictatoris labia, pro dictionibus uenena fudiſſe uideātur, adeo ut ſi cuiuſpiam ſimpliciorum cor penetrent (non enim hæc aures pru dentium ſuſcipiunt) continuo, nec mirum, tanto enim facilius, quan to mors animæ magis q̄ corporis per illum uirulentum hauſtum ad mittitur. De cuius immanitate piaculi, licet uobis iā nos ſcripſiſſe re colamus, eadem tamen ſcribere ueſtræ ſapientiæ nunc, mihi quidem non pigrum, uobis autem, & multis neceſſarium. Deniq; opinati ſu mus, & adhuc nihilominus opinamur, quod pietas ueſtra tandem ali quando reſipiſcat, & de Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reſtaurando ſta tu, nobis ſalubria ſuadentibus acquieſcat. Sic q; demum omnia ſcri pta, quæ male ſint compilata, non ſolum aduerſum nos, & hanc ſan ctam eccleſiam, uerum etiam contra fratrem noſtrum, & commini ſtrum Ignatium, coram uniuerſa imperii ſui multitudine igni traden da decernat. Alioquin iam cunctis eccleſiæ fidelibus quæ foret apoſto licæ ſedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, ſeu inuētoribus peruerſorum dogmatum immineret ultio, profecto pateſceret. Impoſ ſibile eſt enim (quanq̄ noſtras nos ſpeciales iniurias curare floccipen damus) ut tantorum, ac talium ſanctorū patrum, & propugnatorum catholicæ eccleſiæ, ac deſtructorum diuerſarum hæreſum, atq; defenſo rum orthodoxæ fidei blaſphemare æquanimiter ſuſtineamus, uel etiā tantæ ſedis, ſiue tam excellētis Eccleſiæ Romanæ, cui, Deo deſeruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humi liter ſentiamus, non tamen (conſcientia dictante) uera eſſe quæ uos de nobis perhibetis, aſſeueramus: ſicut diximus, ea poſtponentes, illa po tius quæ Ieſu Chriſti ſunt, inueſtigamus. Et ſi male congeſta aduerſus eius famulos, aduerſus eius ordinationes, aduerſus eius diſpoſitiones ſta bilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia tolleramus: & non ſolum hæc deſtruere totis uiribus anhelamus, uerū etiam conflatoribus tantæ peruerſitatis dignam uiciſſitudinem reddere neceſſario meditamur. Ni mirum ne hos quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tēpore deinceps talia præſumat præſtigia falſitatis componere, uel commenta blaſphemiarum huiuſmodi figmentis contradicere. Quapropter Impe rator ſublimiſſime diligenter propter dominū inquirētes, atq; ſcrutan tes, ſi ueſtra illā non fuiſſe præceptione tam cœnoſam inueneritis con fectam, immo toxicatis ſyllabis infectam epiſtolam (ut interim de tot præſtigia texentium pœna taceamus) quam illi uobis zelo ueritatis fla grantibus inuoluere, conuenit ſaltem huius ſocia accepta, & palam cunctis igne ſuccenſa per auguſtales ueſtros tam nobis, quàm omni bus, ad quorum notitiam peruenit, deſtinatos apices competentī ſatiſ

factione

factione à tam peruerso sensu, & tam prosanis adinuẽtionibus, quod à sensu uestro non fuerint commẽtis tradita, uos exhibere prorsus im munes. Iam uero si uobis in multis huius mundi solicitudinibus oc cupatis surreptũ est, ut talia scribere mandaretis, ne pigeat clementiam uestram hoc etiam ipsum humiliter confiteri, & legibus uestris ut hu= iusmodi scripta nullius habeantur momẽti, decernere: ita ut penes quẽ reperta fuerint, impunito non euadẽte, ipsius quoqꝫ sæpe memoratæ, ac semper execrandæ epistolæ, uel exemplaris eius, intemeratis pro re= uerentia manentibus sacris dictionibus, flammeo dedantur igni uo= randa: ut & sinistræ opinionis nomine quod ex blasphemis scriptis in curreretis, carere ualeatis. Et ingrati filii circa matrem uestram, ex qua imperandi fastigium uos, & patres uestri ordine cœlitus disposito per= cepistis, nullatenus appareatis. Sinautẽ scitote, quoniam postq̃ in hac uos pertinacia persistere fine tenus uelle compererimus: primum qui= dem congregatis cunctarum occidẽtalium regionum uenerabilibus sa cerdotibus, dictatores, & dispositores, atqꝫ præceptores tãtæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctorum, uel paternarum traditionum, ab omni christiana cõpage remotos, apostolica freti auctoritate, duris ana thematis uinculis innodabimus. Necnon patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum concilia nequiter celebrata, cassare Pontificum, siqua socia sunt crebrodictæ, uel exemplaria fortassis epistolæ, quin potius nõ solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes furiose deprompta sunt, perenni dãnationi mandabimus. Deinde ue= ro decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissi mis fratribus, & Coepiscopis nostris, ipsam epistolam in stipite uiden= tibus cunctis suspensam, uasto supposito soco, ad uituperium uestrum coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri mul= tiplices inueniũtur, extremæ perditionĩ donabimus. Quatenus his rite patratis discat pius quod amet, & crudelis quod timeat: Nam tot, & ta lia blasphemiarum commenta, quin potius ueracium literarum depra uationes audisse, & tacuisse, cohibuisse est. Quãobrem uenerabilis Im perator, ualde mihi, sicut ipse compræhendere poteris, cauendum est, ne, si nos præstigiorum figmẽtis minus celeriter obuiauerimus, tanq̃ uera recognita, uel comprobata hæc admisisse fallaciter apud stolidos æstimetur. Nec possumus in ecclesia Dei dissimulando tam spurca re= linquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pon tificum tempore, aut nunq̃ exorta, aut certe si undecunqꝫ, uel quo= modocunqꝫ exorta sunt, eorum iudicii ligone, anteq̃ proficerent radi

citus extirpata sunt. Destruite ergo uos, & dissipate illa, alioquin à nobis fore destruenda, seu funditus dissipāda (modo quem prædiximus) antenoscite, quamuis antequam nos ita uobis scriberemus, quæ nunc subtilitatem uestrā hortamur, hoc uos sponte facturos esse putaremus, sed quia quod putatum est, nullum effectum hactenus habuit: icciro nos salutem uestram illæsam manere uolentes, ut hoc nunc saltem agatis, affectu paterno monemus. Alioquin (ut iam præfati sumus) sic (Deo fauente) decætero uigilabimus, & studiis quibus possumus, insistemus, ut inter exanimes computentur qui auctoritatem Petri non senserint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita ut nec ista, quæ pernitiose compilata sunt defendere, sed ne similia, ut non dicam scripto tradere, uel in mentē uoluere, quis ulterius audeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei resistunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ sanctorū patrum diffinitionibus obuiant, quæ synodicis cōstitutionibus aduersantur, quæ si sic dimittantur, innumera possunt fidelibus auxilia Petri quærentibus, inferre dispēdia, incolumia sine discrimine nostro ualemus deferere, & existimatiōi nostræ uel nūc, uel post discessum nostrum tantum (quod absit) nedum ad destructionem simpliciorum, & mutilationem sedis apostolicæ priuilegiorum relinquere. Itaqꝫ fili desiderabilissime, & Auguste clementissime tanq̄ sapientissimus filius lætifica patrem tuum, & tandem aliquando mœstitiam de peccato matris tuæ ueluti gratissimus natus repelle, remouendo uidelicet mœchum, & ei reddendo legitimum. Destrue quæsumus opus diaboli, & omnes supplātationes eius subuerte. Opus est enim diaboli, & eius subuersutiis actum est, mihi credite, ut Patriarcha pelleretur Ignatius, & sibi ecclesiam creditam Photius adulter inuaderet: ipse quippe calidus, & ueternosus inimicus uolens inferioris dignitatis sacerdotibus imponere sempiternum silentium, eum, quem sublimis auctoritatis esse conspexit, impetendum primitus existimauit: & ad hunc prosternendum quotquot potuit uires armauit, atqꝫ totius inuidiæ facibus etiam mundi principes inflammauit. Cur hoc, nisi ut dum illi eū, qui super se esset, elisum cernerēt, ipsi (utpote minoris auctoritatis) pro ueritate loqui penitus non auderent, & tanto iam sublimioribus personis praue agētibus, minus audēter ex aduerso se opponerēt, & tanto minus pro domo Domini murū licenter conscenderēt, quāto in potiorem suū talia perpetrari conspicerent. Sed tu Imperator, qui plus religione, quàm brachio carnis hostes ecclesiæ uincis, uince uersutias eius, & omnia molimina ipsius subuerte: exaudi nos si libet, sinautem uel protectorem tuum exaudi, & uerba, quæ ad Hieremiam loquutus est, ad te delegata cognosce. Ait enim: Ecce constitui

ftitui te hodie fuper gentes, & regna, ut euellas, & deftruas, & difperdas, & diffipes, & ædifices, & plantes. Euellas uidelicet, & deftruas, & difperdas, & diffipes, iuxta competens imperio ueftro minifterium, omnes argumentationes diabolicas, & omnia membrorum eius machinamēta, & præcipue illa, quæ per Photium orta funt, male pullulantia germina: ædifices autem, & plantes cunctarum uirtutum mœnia, & honeftorum odoriflua morum aromata: immo quæcunq; per uos de fratris, & Coepifcopi noftri Ignatii funt dignitate deftructa, & de his, quæ ad officium Patriarchale pertinēt, à perfona qualibet irreuerenter euulfa. Iam uero fi uel peccatis impedientibus, uel peruerfis hominibus fuadentibus, Miffis imminētibus noftris, quod fuadere uobis etiā ad imperii ueftri felicitatem nitimur, non ducitis quod gementes dicimus, adimplendum, & dilationibus (proh dolor) folum decernitis fore ftudendum. Scire uolumus excellentiam ueftram, quoniā de perfona Ignatii, atque Photii, de quorum agitur controuerfia, nihil difcretius, atq; mitius, necnon & falubrius arbitramur, q; ut uterq; Romam ad renouandum examen, quod tamen fecundum indulgentiam promittimus, tenore, ac ordine, quo uobis iam per Michaelem prothofpatariū fignificauimus, noftro fauore ueniat, ita ut Ignatius, qui omni eft humano deftitus auxilio, queādmodum uenire ualeat ueftro pro Chrifti amore collato fibi fulceat iuuamine. Iam uero fi epiftolæ per eundē Legatum ueftrum, à quo uobis modo delata non eft, & tenorem, uel ordinem, quo diximus prænominatas perfonas Romam fore uēturas fcire cupitis, à præfentibus Miffis noftris exigite, & hūc noffe plene ualebitis. Siquidem illis exēplaria epiftolarum, quas magnitudini ueftræ necnō Photio per Radoaldū, & Zachariam tunc Epifcopos direximus, fcripta pro collatione cū authenticis faciēda tradidimus. Cum quibus etiam exemplaria epiftolarum, quas uobis, & Photio per Leonem à fecretis mifimus, & huius, quam per Michaelē prothofpatarium nos deftinaffe prædiximus, fecum nihilominus deferendum contulimus. Iuxta ergo tenorem, & ordinem, quo præfatas perfonas ad iterandum iudicium huc uenire decreuimus, latius fagax induftria ueftra reperiet, quē nos in hac faftidium prolixitatis declinantes, replicare refugimus. His igitur (infpirāte Deo) ita ueftræ Serenitatis auribus intimatis, fciat adeo redimitū imperium ueftrum Miffos fibi à præfulatu noftro (Deo auctore) deftinatos, Donatum uidelicet reuerendiss. & fanctiss. fanctæ Ecclefiæ Hoftien. Epifcopum, & religiofos, ac uenerabiles fanctæ Ro. Eccle. Leonem tituli fancti Chrifti martyris Laurentii, qui appellatur Damafi, præsbyteri, atq; Marinū apoft. noftræ fedis Diaconem, quos benigne clemētia ueftra fufcipiēs, utpote chriftianæ religionis cultrix;

I

in omnibus pie tractet, & intactos quandiu uos penes remoratur, & indēnes prorsus manere decernat: quin & aditum, simúl q₃ locū, quæ iniuncta sunt sibi uolēs, licenter exponēdi congruū eis, ac sufficiētem impartiri dignetur. Sic q₃ demum in quibus Deus annuerit, & cordi uestro imperauerit, ordinatis, illæsos ad nos protinus eos, & absq₃ qualibet impediēte molestia, redire sinat. Sed quoniã in Dei omnipotētis seruitio dirigūtur, per ipsius terribile nomē, quod est trinitas inseparabilis: & per horrendum diuinum iudicium, in quo ante pauendum Christi Dei nostri tribunal omnes astabimus, & districtã reddituri sumus pro meritis rationem, uos adiuramus, & totis præcordiis obsecramus, ut eisdem Missis nostris apud uos positis, nullã læsionem, uel cū reuerti inde uoluerint, obstaculū inferatis, neq₃ inferre alium quēlibet permittatis: quin potius à cunctis insidiatorum molitionibus eos intrepidos, & securos reddatis. Quatenus illis in nobis, & si uestrã uobis salutem suadere possunt, efficacibus redeuntibus, cunctis gentibus pateat quantum Deum coronatorē uestrum, pro cuius ecclesiæ pace, atq₃ correctione, legatione perfuncti sunt, honoretis: & quantam reuerentiam principum apostolorum, à quorū sede profecti sunt, præ oculis habeatis. Siquidem nos, ò tranquillissime Imperator, illos nō ad synodum celebrãdã destinauimus, nō ad lites, & cōtētiones excitãdas direximus. Scimus enim, quód, docēte apostolo, seruum domini nō oporteat litigare: sed hoc totū est, pro quo misimus, uidelicet ut seruata apo. sedis auctoritatis reuerētia, restaurationē Ecclesia Constãtinopolina status sui recipiat; & pax, & unanimitas sanctis ecclesiis, & imperio uestro reddatur, atque perpetuis (Deo propitio) temporibus custodiatur: necnon & nomē uestrum diutinis, ac prosperis crescat successibus. Et queadmodum priorum precedētium Augustorum miris hic post funus præconiis attollatur, & in cœlis æterni regni beatitudīe perfruatur. Alioquin secundum apostolum, uerbum Dei non est alligatum, qui rursus ait: Viuus enim est Dei sermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens usq₃ ad diuisionem animæ, ac spiritus, compagum quoq₃, ac medullarū, & discretor cogitationū, & intētionū cordis: quosuis nec īobediētes, nec aduersantes ecclesiæ Dei, nec molestiã inferētes famulis eius dimittere quoquo mō poterimus īpunitos. Qui habet aures audiēdi audiat: quæ nos oīa licet strictim, iccirco dicimus, & satagimus necnō & diligēter exequimur, ut plurima cōmemorare ꝑtermittamus. Primo, ut ne nos de talēti acceptiōe, quã ī priuilegiorū quãtitate percepimus districtã, si pigri reperiamur corã summo iudice cogamur reddere rationē. Secūdo, nec in irregulari deiectione Ignatii cōsacerdotis nostri, & fratris, uel in promotiōe Photii quoquomō cōsensisse putemur.

Tertio,

Tertio, ne sacerdotalis ordo tam ignominiose uilescat, ut Domini ministri, & sacrum corpus eius tractantes, atqꝫ sancti sanctorum eius uelamina penetrantes, & præcipue summũ in diocesi sua locum retinentes, tam facile decætero impellantur, & à uulgaribus quibusqꝫ, ac inferioribus suis, necnon & laicis prosternãtur, & absqꝫ ullo examine, aut comprobato crimine, gradu proprio, & ecclesia sua priuẽtur. Quarto, quoniam manifestum est, qualiter sede apostolica in Gregorii Syracusani, & sociorum eius damnatione non consentiẽte, ipsi, modo quem prædiximus, ad hæc excitanda surrexerint: & nũc nisi nos hæc corrigamus, uel puniamus, ueremur ne uobis deputetur in culpam. Nimirum qui successores sumus eorum, quorum ipsi benignitate abusi: licet nobis inconsultis ad ista prolapsi sunt. Quinto, ne ipsum quoque imperium uestrum, uel successorum uestrorũ tam leuiter aduersus ecclesias Dei, uel Præsules eorum peruersæ suggestionis flatibus commoueãtur. Vnde pietatem uestram obsecramus, & coram Deo, & sanctis angelis eius contestamur, ut obediatis, & nos in hac uita potius audire curetis hortantes, atqꝫ rogantes, quàm beatum Petrum cœlestis regni clauigerum, in futuro sentiatis accusantem, atqꝫ damnantem. Nam si nobis non obedieritis, ipse contemnitur, cuius uices gestamus, & auctoritate clamamus. Porro si illum contemnitis, ipsi iam consyderate quid de uobis erit, uel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta sublimitate positi, per exẽplum uestrum cunctis subiectis uestris ultimi exitus præcipitium demõstretis: non solum autem in præsenti tempore, uerum etiã in futuro, Imperatoribus uidelicet, & cunctis mundi principibus, necnõ & omnibus omnino fidelibus. Exhorrescite igitur tot hominum exemplo uestro pietatem destruere: formidate tantarum animarum operari periculum: pertimescite fidelibus, ad salutem forte tendẽtibus, tantam perniciem præparare: & pro his omnibus corã districto iudice sine quibuslibet excusationibus de omnibus rationem omnimodam dare. Quoniã, quòd exemplo uestro ad talia fuerint deuoluti, de tot animarum dispẽdio eritis prorsus obnoxii, & tot proculdubio (quod nõ optamus) pœnas luetis, quot noxiæ actionis uestræ forma, inobediẽtiæ chaos dimergitis. Quæ omnia, pietate uestra nobis obediente, auertat Dominus: nam ista nos pro salute uestra prosequimur, & exigimus. Vnde ne irascaris, si te tantũ diligimus, ut temporale regnum, quod assequutus es, te uelimus habere perenne. Et qui imperas nũc hominibus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, uitam percipias, & gloriam æternam.

Data Idus Nouembris Indictione. XV.

C

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
Reuerendissimis, & Sanctissimis confratribus nostris Arᵹ
chiepiscopis metropolitanis, & Episcopis Constanᵹ
tinopolitanæ Sedi subiacentibus, atq; uniᵹ
uerso uenerabili clero Canstantinoᵹ
politanorum Ecclesiæ.

E

A QVAE nuper apud Constantinopolim gesta sunt, hactenús q; geruntur, sanctitatem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei, quæ est ecclesia Dei uiui, columna, & firmamẽtum ueritatis, more decessorum meorum solicitudinem omnium ecclesiarum Dei circunferentes, nos de his egerimus, uel disposuerimus, uobis non tam breuiter, quàm ueraciter intimamus. Igitur postquam audiuimus, quod quidam uestrum inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum contra pastorem, & magistrum suum, fratrem uidelicet comministrum nostrum Ignatium, ecclesiæ præfatæ sanctissimum Patriarcham insurrexerint: quidã uero instar uiperarum, ac parricidarum parentem proprium, eundem scilicet beatissimum uirum ferinis dentibus impetierint, & ab ecclesia ipsa, cui uere præsidebat, tyrannidis suæ cornu penitus remouerint, acerrimis doloribus angustiati, atq; mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiscera benignitatis (utpote circa fratrem) ostenderemus, sedula meditatione tractare. Scriptum quippe est: Qui uiderit fratrẽ suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cũ schisma in iam dicta urbe, & in adiacẽtibus, siue ciuitatibus, propter quẽdam Photium ex foro, & sæculari militia, & habitu, atque palatinis ædibus eductum, ac subito tonsuratum, & in eadem ecclesia contra sacros Canones promotum, nõ modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq; inconuicto, & superstite Ignatio factam, merito detestantibus. Sed dum quod hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tanti rumoris certitudinem nosse possemus, incessanter, & anxie cogitaremus: ecce repẽte cum epistola regia quidam Episcoporum, quorum unus erat Cangrensium Metropolitanus, cum Arsa uiro glorioso spathario, augustalem ferentes legationem ad sedem apostolicã peruenerunt, accusationes quasdam in scriptis aduersus iam fatum consacerdotem nostrum Ignatium, & in uerbis excusationes pro Photio deferentes, & ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparẽt, magnopere postulantes:

ftulantes. Quibus rite fufceptis, & legationis iniunctæ fibi, feu epiftolæ delatæ imperialis infpecto tenore, mœftitiam, quam prius rumor folus in corde noftro pepererat, cafuum euidenter oftẽforum certior con feftim relatio multiplicauit. Quapropter quia (ficut diuinitus infpirata fapientia ueftra nouit) cunctarum Chrifti ouium cura conftringimur, cum uices illius per abundantiam cœleftis gratiæ geramus, cui fpecialiter à Deo dicitur: Pafce oues meas. & rurfus: Et tu aliquando conuerfus confirma fratres tuos. Non potuimus diffimulare, aut negligere, quominus uifitaremus oues difperfas, & diffipatas, uel quominus con firmaremus in fide, & moribus bonis fratres noftros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de fchifmate iam fato Conftantinopolitanæ Ecclefiæ, hi, qui miffi fuerant, teftabãtur maxime eandem Ecclefiam ab iconomachis, recidiuam contemptionem excitantibus afferebant uexari, Chriftúm q; per fingula conuenticula blafphemari: iccirco duo Epifcopi, qui nobifcum erant, quí q; ad hoc tantũ perficiendum opus idonei nobis effe uidebantur, Rodoaldum fcilicet, & Zachariam una cum ecclefia quæ apud nos eft, datis literis tam ad Auguftũ, quàm ad Photium fcriptis Conftantinopolim, id eft nimirũ piaculum exerantes, è latere noftro direximus, nihil ei penitus iniungentes, nifi ut tan tummodo caufas Ignatii Patriarchæ, qui ante iam de ecclefia pulfus, quàm ab aliquo accufatus extiterat, diligẽter inueftigarent, & fedis apo ftolicæ plenius, & ueracibus referrẽt indiciis (quemadmodum Iob bea tiffimus edocens) Caufam (inquit) quam nefciebam, diligẽtiffime inueftigabam. Photii uero confecrationẽ non folũ minime interim admittendam effe credidimus, uerum etiam ipfis Legatis noftris, ne cum illo, nifi quæ cũ laico ufq; ad notitiã noftram cõmunicarent, frequenti ac omnimoda iuffione præcepimus. Quoniã, ficut magniloquus Leo Papa fcribens ad fanctum Flauianum dicit Antiftitem: Nos qui facerdotum domini matura uolumus effe iudicia, nihil poffumus incogni tis rebus in cuiufq; partis præiudicium diffinire, priufquam uniuerfa, quæ gefta funt, ueraciter audiamus. Tantum eis de uenerabilibus domini noftri Iefu Chrifti, eiufdém q; genitricis femper uirginis Mariæ, ac fanctorum ipfius imaginibus, quicquid quæftio afferret, iufte, ac pie diffinire licentiã dantes, quæ cũcta effe, ut dicimus, literæ noftræ, quas auguftæ manfuetudini, necnon & Photio per eofdem Miffos noftros deftinaueramus, fi ita funt apud uos, quẽadmodũ à nobis fuere tranfmiffæ, patenter poterunt indicare. Nam fi nos pro diffiniẽda controuerfia fratris noftri Ignatii tunc Legatis noftris quicq; præcepimus, uel eũ dãnationi fubiici decreuimus, ut quid nec fentẽtiam diffinitiuã fufcipere: licet nõ digne, nec legitime decertauerint, attamẽ quãtuncúq;

& qūocunqꝫ contradixisse, ac ne deponeretur restitisse, probātur: siquidem, ut cætera nūc cōmemorare debemus, in epistola imperiali didicimus, quomodo illi nō solū consensum noluerunt ipsius præbere dānationi, uerum etiā qualiter ne tantum piaculum committeretur, interdixerint. Quæ profecto & ipsi minime contradicerent, si ne depositioni eius interessent, nos sibi mandatum tribuisse recolerent: & charissimus filius noster pius Augustus, nisi illos præter iussionem nostram egisse claresceret, eos, & nobis commendare, & super huiusmodi noxa transgressionis excusare, nullo modo studeret. Iam uero si dicitis quamobrem illos deposuerimus, cum eos in damnatione sæpefati Patriarchæ consentire noluisse, tam sciatis manifeste, respondemus, quia nihil illis bonum profuit inchoasse, & in bonitate minime perdurasse: quoniā qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & post paululum aut suasionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio à ueritatis tramite declinare? Porro si Vitalis, & Misenus à beato Felice Papa honore, pariter & communione priuati sunt, qui olim ad talia, quemadmodum isti nunc uel impulsi, uel dilapsi sunt, quāto potius isti ob præuaricationē? sed nō pares, immo Constantinopoli, pœnas, sicut illi quondā perpessi sunt. Porro si nos ideo Missos nostros destinassemus, ut uice nostra Ignatii essent negotii iudices, quemadmodum imperatoria perhibebat epistola, per Leonem à secretis missa, quæ latrocinale illud Cōcilium, in quo Ignatius deponi putatus est, iudicium nostrum fuisse nō ueraciter asserebat: profecto ante totius litis monitionem, atqꝫ omnis initium controuersiæ, sedem ei propriam restitui proculdubio censuissemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dictante perdiderat: atqꝫ per ecclesiasticum Canonem resumeret, quod illi potentia sæcularis ademerat: quatenus sic deinde sede propria, necnon & omnibus suis ante receptis, uiribúsqꝫ resumptis, uestitus iam, & armatus, cū accusatoribus suis certaminis campum, & litigii conflictum posset arripere. Quod cum in mundanis negotiis legibus fieri censeatur, multo magis, ut in ecclesiasticis, atqꝫ diuinis obseruaretur, debuit præuideri. Præterea quando præfatos Missos à nobis direximus, epistolam quam eis mansuetissimo Imperatori (sicut prætulimus) dandam tribuimus, in tribus uoluminibus, uno eodém qꝫ tenore, ac eisdem syllabis scribi præcepimus. Et unum quidē ex his apud nos pro futuro testimonio retinuimus, suspecti, uidelicet iam de fraudanda epistola: quod postea probauimus. Aliud uero (ut præmissum est) iam memorato pio Augusto eis dedimus offerendum. Porro tertium eisdem Legatis nostris præbuimus, iniungentes, ut hoc sibi ad instructionem suam tanquam speculum

speculum præ oculis iugiter habitum reseruarent, & cum Constantinopoli conuētus fieret sacerdotum, in quo à Legatis nostris comminister noster Ignatius fuerat audiēdus, si præfatus Augustus nollet ibidem sibi missum recitari epistolæ nostræ uolumē, ipsis hoc, quod illis apud se retinendum dederamus, quód q; unius formæ per omnia cum cæteris duobus, quorum iam mentionem fecimus erat, in ipso conuentu legerent, & ad notitiam omnium uestrum quomodocunq; perferrent. At illi perueniētes Constantinopolim, minis imperatoriæ potestatis (sicut ipsi postea fatebantur) deterriti, spretis monitis nostris, ac epistolis sibi à nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postpositis, ob timorē (sicuti postea claruit) in contrarium uertere omnia, quæ sibi fuerant imperata. Deniq; & cum Photio adultero, Ecclesiæ inuasore, atq; neophito, quod sibi multipliciter prohibitum fuerat, inter sacrosancta mysteria communicauerunt: & Ignatium uirum senem, & sanctum, ac per duodecim annos innocenter Ecclesiam Dei regentem, & nobiscum, & uobiscum, atq; cum uniuersali, & orthodoxa ecclesia communicantem, Constantinopolitanorum factioni perniciosissime concinentes, damnauerunt: & sacerdotalibus insulis expoliatum ab ecclesiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quem non ita iustificamus, ut nihil hunc repræhensione dignū admisisse dicamus, pro quo fortasse merito poterat, legitima discussiōe facta, quodlibet canonice iaculum pati sententiæ: cum scriptum in apostolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rursus: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est. Sed ita uolumus, & ita decernimus, istiusmodi Pontificem digna pro factis recipere, ut sacerdotale decus penitus non uilescat, nec tam facile pontificalis apex terra tenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus, hunc immo quemcunq; Pontificem iustæ subdi sententiæ, ut non à secularibus quibuscunq; iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam ecclesia sua priuetur, non ab inferioribus, sed à maioribus auctoritatis personis recti calculi sententiam consequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus istius, immo uero cunctorum sacerdotum causas examinare, culpás ue punire, ut paternos terminos nō transgrediamur, sacros Canones non conculcemus, nec decretalia sedis apost. constituta, quibus Ecclesia tota fulcitur, atq; munitur, quoquomodo uiolemus. Ad extrmum ita uolumus, & ita decernimus Pōtificem, qualiscunq; sit, iudicari, ut ecclesiæ, cui præest, iura, nulla temeritate, nulla præsumptione frangātur. Nullum quippe poterit ecclesiæ ius dignū seruari, si Præsul eius à quibuslibet, aut quo modolibet, uel quandolibet impetatur, & pro libito cuiusq; tanta fa-

cilitate pellatur. Quod cum ita ſit, non poſſumus interim fratrem noſtrum Ignatium, qualiſcunq; ſit, nõ inter ſanctiſſimos, & beatiſſimos Patriarchas cõnumerare: qui licet apud uos ſit tot opprobriis, tot perſecutionibus fatigatus, attamẽ non niſi ut à deceſſoribus meis eſt habitus, creditus, & ueneratus, habetur, creditur, & ueneratur: nullo quippe noſtro examine alicuius criminis reus, nullo eſt noſtro ſpeciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc nulla eſt noſtra ſententia condemnandus, aut à noſtri, eccleſiæ q; noſtræ cõmunione collegii ſequeſtrandus, aut aliquibus niſi honorabilibus uocabulis appellãdus: ſed ad narrationis ordinem redeamus. Miſſi præterea noſtri tandem reuerſi, nihil aliud renunciauere, niſi depoſitum Ignatium, & Photium in Sede Conſtantinopolitana firmatum. Poſt duos uero dies Legatus à nobis Imperialis nomine Leo, à ſecretis ſuſceptus, duo uolumina obtulit, quorum unum depoſitionis Ignatii geſta continebat, alterum autem de ſanctis habebat Imaginibus acta, per quæ uidelicet cognouimus, quia nec Imperator epiſtolam noſtram, qua fratrem, & Coepiſcopum noſtrum ad ſolam audiẽtiam ante conſpectum Miſſorum noſtrorum accerſiri decreueramus, in depoſitione ipſius conſacerdotis noſtri, quæ prius, ſicut putabatur facta eſt, oſtendit: nec idem Miſſi noſtri parilem eius, ac per omnia conſimilem, quam eis in Epiſcoporum conuentu recitare iuſſeramus, demõſtrare curauerunt. Sed nec, quantum in eiſdem uoluminibus in latinum ſermonem ex græco tranſlatis, reperitur, ordo legitimus, & à ſanctis patribus uſitatus in lectione ipſius epiſtolæ extitit obſeruatus. Quamuis ex his quæ in conuentu, qui poſterius pro ſacris Imaginibus collectus eſt, ex ea lecta ſunt, nonnulla addita, multa mutata, plura ſubtracta reperiantur, & per omnia talis effecta ſit, ut aut nihil, aut parũ aliquid nos per eam de crebrodicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideremur. Quicquid enim de ipſius receſſu, uel præiudicio, quicquid de ſentẽtia nõ à Romano Pontifice ſecundum morem in eum prolata, quicquid de uiolatis paternis diffinitiõibus, quicquid de Photii ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodam calliditatis tranſcendentes, etiam ſanctorum patrum inſtituta, quæ ſancti ſpiritus afflatu. ſunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam, more ſuo falſidici tranſcenderunt, & cum diuinitus tributa talenta fuerint, uelut in quodam ſilentii ſudario ligata ſub terra penitus abſconderunt. Quo comperto moleſte tulimus, & quid ſine Miſſis noſtris actum fuerit, cõſeſtim intelleximus, qui talia cum Miſſis noſtris perpetraſſe patenter agnouimus. Aut enim iuſta fuerũt quæ miſimus, ſic q; conſequẽter oportuit ea ſeruari, aut ſi iuſta putata nõ ſunt, in quo iuſta nõ fuerint per aliud ſaltẽ ſcriptum exponi, & nobis

referri,

referri, & summa ratione debuerunt patenter ostēdi. In nullo tamen horū oportuit ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitione priuari, uel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Detulit præterea idem Leo Imperialis Legatus augustales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in cōfirmatione Photii consensum præberemus, & subscriberemus. At nos (diuina docente gratia) dum idem adesset Missus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia decreuimus, & statuimus, atqꝫ professi sumus coram ipso, & coram eadem sancta ecclesia, sicuti est nūc, per eandē, ac per uos profitemur coram uniuersali sancta Christi ecclesia, pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse, & in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atqꝫ in apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis tam Imperatori, quàm Photio ad defendendum datis, hunc à nobis remisimus. Igitur cum hæc gerebantur, nondum Radoaldus, & Zacharias Episcopi, quos (ut præmissum est) Constantinopolim miseramus, confessione propria, uel synodali examine conuicti erant, aut patenter ostensi, quod ipsi deposuissent Ignatium, uel communicassent adultero Photio: quamuis hoc & illa Concilia, quæ imminētibus illis Constātinopoli celebrata sunt, uidelicet tam id quod aduersus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro sacris Imaginibus collectus est, patēter innuerint, & imperialis epistola clare denunciauerit, atqꝫ præfatus Leo à secretis regius, his negantibus, in facie sæpissime, atque constantissime coram nobis, & primoribus ecclesiæ nostræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo persecutiones à fautoribus Photii commotas fugientiū, sensim in eosdem cœpit Episcopos muneribus fuisse corruptos diffamare, & quod communicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito, nimio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sinistram procul faceremus suspitionem, uidelicet ne in hanc saltim tenuis, subsannandi oriretur occasio, cogitare cœpimus, & mēte reuoluere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps corpore redolet, & uirtutibus emicat. Deinde propter frigidiorem locum in ecclesia saluatoris, quæ ab auctore appellatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiqꝫ recitatis omnibus scripturis, de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefanda

ſynodo, quæ per iam ſatum Leonem à ſecretis Apoſtolicæ Sedi delata eſt, quàm etiã imperiali epiſtola. In quibus omnibus exiſtimata depoſitio Ignatii continebatur: & deductus in medium Zacharias tũc Epiſcopus, quia Radoaldus propter abſentiam haberi ad præſens nõ poterat, & diſcuſſus, & diligenter examinatus, inuentus eſt in depoſitione Ignatii, & communione Photii omnino culpabilis, in quo idẽ Zacharias ſe obnoxium recognoſcẽs, proprio ore, ac proprio ſcripto ſe Conſtantinopolim à ſede apoſtolica directũ iſſe, & quæ ſibi à nobis agenda fuerant iniuncta neglexiſſe: ac quæ ſibi fuerant prohibita, peregiſſe confeſſus eſt: Ignatium ſcilicet ſine iuſſione apoſtolicæ ſedis deponendo, & Photio contra noſtri apoſtolatus perceptionem communicãdo. Tunc, decernente ſancta nobiſcum ſynodo, depoſitionis, & excommunicationis ſuæ ſententiã, præfatus Zacharias accipiens, foueam, quã aliis præparauit, incidit. Alterius, ide ſt Radoadi, examinatione propter abſentiam, uſq; ad aliam ſynodum protelata, ad quam canonice ſæpe inuitatus, qui ante incurrit depoſitionis, & excõmunicationis ſententiam, quam cõplex eius promeruit: inſuper & anathematis, ſi cũ Photio decætero cõmunicaſſet, obligamẽtum merito non euaſit. Dignum quippe fuit, ut par iniquitas, par gigneret utriq; iudicium, & æqualitas eſſet in retributione, quibus parilitas extitit in tranſgreſſione. Nam quia idem Radoaldus obiecta nõ diluit, uera eſſe, quæ de illo diceban tur, etiam ſi alia nulla conſtarent indicia, examẽ ſubterfugiens omnino firmauit. Et iccirco iure illi non profuit abſentia, quam ipſe non caſu accedente, ſed uoluntate propria miniſtrãte (quemadmodum Neſtorius quõdam, & Dioſcorus) ſibi procuraſſe probatũ eſt. Nã (ut ſanctus Papa Bonifacius in Decretali ſuo docet) manifeſtum eſt confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi ſe occaſione non utitur. Nihil enim intereſt, utrum in præſenti examine omnia quæ dicta ſunt, comprobentur, cum ipſam quoq; pro confeſſione procuratam toties conſtet abſentiam. Hic etiam egregius ſedis apoſtolicæ Præſul, & magnus eccleſiæ propugnator ſcribit Hormiſda: Soli, inquiens, declinant examen conſciẽtiæ, quæ iuſſa ſunt nõ tenentes. Sed ad quid multa proponamus, cũ iuxta quod Dominus dicit: Iudicio quo iudicauerunt, iudicatum ſit eis: & in qua menſura menſi ſunt, remẽſum ſit eis. Contigit enim illis queadmodum Vitali quondam, & Miſeno Epiſcopis, qui ſicut iſti Conſtãtinopolim miſſi, eorum pro quibus deſtinati ſunt, aduerſæ parti communicando, nõ executores, ſed impugnatores inuenti ſunt. De quibus beatus Felix apoſtolicæ ſedis Antiſtes, & Alexandrini Petri, ſeu Conſtãtinopolitani Acacii Præſulũ damnator, Imperatori Zenoni ſcribens, inter cætera Vitalem ait,

ait, atq; Misenum, cur uel impulsi ad ista consenserint, honorē simul, & communionē apostolica censura priuauit, quoniam factum est, sicut ipse Cyrillo abbati Acimetensi scribit, ut eorum præuaricatione de ciperetur populus christianus: qui rursus de eis mentionem faciens, ad iam fatum principem de eorum transgressione dicit: Plebi suasum est christianæ nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressi sunt, præuaricatio impune nō habuit. Nam eos apud beatum Petrum apostolum sancta mecū synodus residens, dum conuicti plura mentirentur, ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrecta perfidia securitas proueniret inimicis. Porro, quæ in superius memorata uenerabili, & sancta synodo unanimiter, ac consonanter de Photio usurpatore, ac inuasore Constantinopolitanorum Ecclesiæ, atque fautoribus eius: seu de fratre, ac consacerdote nostro Ignatio Patriarcha: uel de his qui ex parte ipsius sunt: necnon & de sacris Imaginibus canonice, rationabiliter, catholicé q; statuerimus, & promulgauerimus, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui & schismaticorum, & se à sanctæ communionis participatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari ministratione, atq; militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudū Episcopo, à synodo damnato, & ab apostolica sede cōuicto Episcopus ordinatus est. Et uiuēte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & in sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiēdam, ueluti amicus sponsi perceperat, nō per ostiū, in quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, atq; latronis ingrediēs, acsi uiolentus, rapax, & scelestus adulter, irrupit. Deinde cū damnatis, & anathematizatis, atque cum his, qui ne sacerdotale officiū ante audientiam præsumerent, à decessore meo sanctæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contra suám q; professionē, qua pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum Concilium esse facturum, congregauit: Concilium & una cum sequacibus suis depositis, & damnatis excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atque cum his, à quibus uel irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat, contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde apostolicæ sedis Missos quos

pro causa sacrarum Imaginũ, & pro inquirenda, & non renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendum modum promotionis huius neophiti destinaueramus, quibus potuit argumẽtis à nostris mandatis auertere (more Acacii quondam Constãtinopolitani hæretici Patriarchæ) præsumpsit, & ad professionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum confessione patefactum est, & sancto spiritu reuelante, uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, claruit, ad damnatorum, & schismaticorum cõfusionem tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more seruari debuit, pertraxit, & ad illusionem beati Petri Apostoli, à cuius sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire fecit, sed etiã impugnatores omnium, quæ fuerant mandata mon strauit. Postremo Episcopos, qui ei tanq̃ adultero, & peruasori communicare noluerũt, exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum surrogare locis non timuit. Et usq; hodie ecclesiam Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinit: ita ut fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat. Sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide cum eodem persistere compræhẽderit, quibus præualet modis perdere impraetermisse moliatur. Ob hæc, & his similia contra euangelica, apostolica, prophetica, atq; canonica instituta se efferẽs, sit Dei omnipotentis, & beatorũ apostolorum principum Petri, & Pauli, ac omnium simul sanctorum, atq; uenerandorum seu uniuersalium Conciliorũ auctoritate, necnõ & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiam huius sanctionis, quam diuina inspiratione deprõptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tentauerit in Constantinopolitano Throno præsidere, aut sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus Ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei spem communionis, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus, una cum communicatoribus suis, atq; fautoribus suis perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sententia, sacrũ corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: & hæc unusquisq; dicens: Nequaq̃ decætero temeraria præsumptione ex laicis subito, in dominicis castris, insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, quam tyronis consummet officium, & ante tentet docere, quàm discere sicut

in eadem

in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse comprimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, quí qꝫ ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis impraetermisso labore in ecclesia Christi desudant, & indesinẽtia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui deforis est alterius oui lis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneũ, & improuisum omnino contemnere. Præsertim cũ perspiciat nil sibi stipendia profuisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contẽpto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & postquam à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicũ subito con secrare in Episcopum non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere: iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iu xta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atqꝫ statuimus omni sacerdotali carere, atqꝫ priuatum fore ministerio: ita, ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Quod si de reliquo præsumpserit in sacro officio more sacerdotis quouis tempore ministrare, anathema sit, & omnes communicantes ei, ab Ecclesia abiiciantur. Sed & ipsi anathema sint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophitus, & Constantinopolitanæ Sedis inuasor, in quolibet ecclesiastico ordine prouexit, quoniã manifestum est eos in omnibus consecratoris sui prauitatibus consensisse, atque ei post inuasionẽ communicasse, omni clericali officio priuamus, & apostolica, atque canonica auctoritate, & synodali Decreto eos penitus sequestramus.

Cap. Quartum.

Reuerendissimum, & sanctissimum fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctæ Constãtinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore proprio throno priuatus

est, & postea à Photio adultero prædicatore, ac peruasore Sedis Cōstantinopolitanæ, & ab eius complicibus excōmunicatis uidelicet, & anathematizatis, atq; damnatis, & sine episcopalibus sedibus, & à decessore meo sanctæ recordatiōis Benedicto Papa obligatis hominibus, & anathematizatus est: & postremo Apostolicæ Sedis Missis contra nostram præceptionem (ut sanctæ synodo spiritus sanctus reuelauit) & Zacharias dudum Episcopus, qui unus de eisdem duobus legatis extitit, propria confessione manifestauit, infulis est sacerdotalibus despoliatus. Auctoritate summi iudicis domini nostri Iesu Christi promulgamus, sancimus, atque decernimus, unquam nec fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanq; qui ab imperiali potentia sit absq; ulla canonica auctoritate pulsus ecclesia, & tanquā qui ab obligatis nullo possit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nullum eum iudicandi potestatem, uel ab apostolica sede auctoritatem habuerint, nullam sui honoris discrimen pati debuerit. Et ideo illum (id est eundem fratrem, & consacerdotem nostrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto, per potestatem diuina uoce in beatissimo Petro collocatam, & per auctoritatem sacrorum Canonū, & decretalium cōstitutionum, more sanctorum patrum prolatarum pristino honori, pristinæ dignitati, & sedi pristinæ, gradui, & Patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus, atq; officiis restituimus, statuimus, ac confirmamus: ita ut quicunque post notitiam huius apostolicæ, ac synodicæ sanctionis quominus oīa, quæ præmisimus insignia pōtificatus recipiat, eū impedierit, & non in omnibus huic Decreto obedierit, uel se ab eius communione separauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudiciū proferre tentauerit, absq; sedis duntaxat apostolicæ præmisso consensu (si quidē clericus fuerit) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus sit alienus, atq; perenni pœna, tanquam qui magistrum prodit, cum Iuda traditore cōstringatur, & nisi à praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat cōdemnatus. Si uero laicus extiterit, ille quisquis est, huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem pristinam duntaxat, dignitatem q; recipere, nō permiserit, uel si post receptam priorem sedem, denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel personæ ipsius, seu sacerdotali honori aliquā molestiam sine primæ huius sedis consensu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris sui uidens non cooperuit, sed irrisit, mulctetur, & cū parricidis æterna pœna (Domino iudicante) præcellatur, & nexibus anathematis, nō nisi resipiscens, penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post iniustam deiectionem fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, uel in exilio relegati, uel ministerio, aut gradu inuidiose priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto propria sedes, atq; gradus recipiat. Quod si quisquam huic Decreto nostro cõtraire præsumpserit, & ut sedes, uel gradus resumãt, impedierit, quousq; obtemperauerit, anathema sit. Sane si quis ex eis ab aliis criminatur, decernimus eos antea sedes quidẽ & proprios gradus recipere: abdicari autem nisi à Sede Romana non patimur: sed si qua præter regulam forte egisse dicunt, nostro eos Decreto iudicandos reseruari statuimus: iuxta quod & sacri præcipiunt Canones.

Cap. Sextum.

Quoniam oportet nos maiorũ nostrorum statuta, immo tormentorum intuitu conseruare, & omnibus sanctorum patrum semper dogmata uenerari, diffidimus de sacris, & reuerẽdis Imaginibus Domini nostri Iesu Christi, eiús q; semper Virginis genitricis Mariæ, omniúm q; sanctorum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, quæ ecclesia sancta in uniuerso orbe diffusa antiquitus accepit, quæ q; sedis apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt, ac statuerunt illibata persistere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem, & sequaces ipsius, qui eas frangendas, atq; calcandas esse ore polluto asseuerant, quandiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctorum Pontificum Romanorum Decreta, & aliorum catholicorum patrum instituta nõ sapuerint, sancimus eos à Christo, & ab ecclesia catholica, atque apostolica esse anathema. Hæc sunt quæ de his sedes apost. statuit: hæc sunt, quæ synodice regulariter decreuit: hæc sunt, quæ uos tanto studiosius oportet amplecti, tanto solicitius obseruare, quanto satius nostis, quæ ab ea statuta fuerint, hæc uniuersalem semper ecclesiam tenuisse, ita ut contra singulos errores in ecclesia exortos prior, hæc secundum primatus sui auctoritatem sententiæ terminum dederit. Et ita demũ uniuersalis ecclesia, licet aliquãdo per aliquantum temporis in quibusdam reluctata sit, quæ illa tamen probauit, quandoq; probauerit, & quæ illa refutauit, ipsa refutauerit. Verum uos quomodocũq; obedieritis, uel non obedieritis diuinis institutis, uel paternis Canonibus, nos tamen in Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri quocunq; discrimine, priusquam à nobis specialiter ad iterationem eius perducatur negocium, quia nec hactenus consensi-

mus, aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo nos sentiemus. Sed nec in Photii sacerdotali prouectui præstando fauore, uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus, sed omnibus uiribus nostris, atque conatibus, pro coactæ iustitiæ professione, pro restaurando uidelicet legitimo, & repellendo mœcho (quãdiu uiuam) occurrere, &, quod nostrum est agere, nullatenus (Deo auctore) cessabimus, & nunc obsecrando, nunc orando, nunc increpãdo, nunc etiam regulariter admonendo. Insuper & auctoritate apostolica eos, qui contumaces sunt, feriendo nunc uerbis, nunc literis, quod rectum, & iustum, atqꝫ inchoatum est, die, ac nocte cum uirtute Summi Pontificis consummare studebimus. Ergo fraternitas uestra literarum saltem nunc tenore cognoscat Sedem beati Petri Apostoli, neophito, & mœcho, & Constantinopolitanorum Ecclesiæ inuasori Photio olim; iustēque damnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso, uel fratribus eius, nisi à præuaricatione cessauerint, communionis nunquam præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas nulli præsidere potest Ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificare sperans, etiam si qua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicare poterat, qui multipliciter iã noscebatur elisus, quomodo quenquam in ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui Ecclesiæ unitatem scindens, ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, sic destructus destruere, & elisus quenquam ordinare nequiuit. In summo quippe status sui oportet eum uigore consistere, & firmis inniti per omnia basibus, qui alterum uel prosternere, uel conatur statuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac synodice depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenquam prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius ex Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, ut legitur, manus impositionem, & inuocationem, dabatur spiritus sanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui transgressor factus est legis, ad iracundiam sui magis, quàm ad consecrationem alicuius spiritum sanctum per impositionem suæ manus sine dubio prouocauit, etiam si is, qui ordinandus erat, nullas alias haberet sibi regulas obuiantes. Hinc enim scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis, si execrabilis, utique non audibilis, si non audibilis, ergo

inefficax,

inefficax, si inefficax, profecto Photio nihil præstans : nimirum qui uulneratum caput per illam manus impositionem potius habere dignoscitur. Porro si prætendit iniuste ab Ignatio fuisse depositum, quid de omnibus, qui in synodo illo tempore conuenerunt, sententiám que in eum protulerunt, perhibuit? Quod si & illos iniuste fecisse dicere præsumit, quare cum eis nunc communicat, & quosdam eorum sacerdotio dignos existimat? quos tamen recte prius non iudicasse repræhēdit, & sententiæ, quā protulerunt eos secundum se debere succumbere, nō nescit? Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum auctoritate Gregorius post depositionem, & anathema, honorem Episcopatus resumpsit, uel officium pristinum recepit. Omnes enim illum & depositum norunt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius Ecclesiæ communione priuatum. Nam uero si dixeritis quia ipse sibi Gregorius & honorem resumpsit, & pristinum officium recepit, audite quid Apostolus dicat: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: sic & Christus non semetipsum clarificauit, ut Pontifex fieret: sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Episcopus damnatur à synodo, uel præsbyter, aut diaconus à suo Episcopo ausus fuerit de sacro ministerio contingere, siue Episcopus iuxta præcedentem consuetudinem, siue præsbyter, aut diaconus, nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam eisdem communicare tentauerint. Carthaginenses quoqȝ regulæ, excommunicatū, qui ante audientiam cōmunicare præsumpserit, ipsum in se damnationem pro tulisse manifeste denunciāt. Si ergò secundum Apostolum nemo sibi honorem accipit, & Christus non se clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum patre, & spiritu sancto glorificantes se glorificat, & ipse est Pontifex, de quo rursus idem dicit Apostolus: Talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus &c.

Et si Episcopus qui damnatus à synodo est iuxta sacros Canones, ausus fuerit aliquid de sacro ministerio iuxta præcedentem consuetudinem contingere, & ante audientiā communicare, ipse in se damnationem protulit, ita ut nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de Ecclesia: quanta putas Gregorius pœna mulctandus &, qui post damnationem, siue anathema hæc omnia commisisse probatur, id est & super Christum se extulit, & quod ipse non fecit,

iste & honorem sibi resumpsit: & ut Pontifex esset, se arrogantissime clarificauit, & ante audientiam excommunicatus communicare, & uetita usurpare præsumpsit, & damnatus de sacro ministerio, non solum aliquid, uerum etiam multa, iuxta priorem consuetudinem tetigit: quod certe Gregorius agere omnino nõ debuit, etiã si nulla commissa existerẽt, pro quibus damnari potuissent. Quia prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, nisi ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sentnetiam ex alia culpa, id est inobedientia mereantur. Igitur Prælatos damnare indifferenter oportet horrescere. Quicunq; uero minores sunt, damnari solicite caueant, nec maiorum suorum sententiam transgrediantur. Alioquin licet iniuste nonnunquam damnati sunt, ex ipsa temeraria præuaricatione, culpa, quæ nondum forte pepetrata fuerat, & ultio, quam culpa necdum merebatur, proculdubio subsequentur. Nihil quippe lignum uetitũ in se mortiferum habuit, sed qui inobedienter ex eo comedit, mortem sibi, & posteris propinauit: nõ quia lignum malum, cum Deus, quod fecit, totum fecerit bonum, sed quòd mala sit transgressio, & nolentis subiici, per eam merito sit orta damnatio. Porro si dicitis Gregorium ab Imperatore, & ab Antistitibus fuisse receptum, percontari libet, ò sapientissimi fratres, quibus hoc documẽtis, quibus Canonibus iubentibus agi rite potest, ut hi, qui abiiciũtur, ab aliis recipiantur. Id etiam ueneranda uniuersali synodo Nicena de uera pro fessione, luce clarius inhibente. Nam à sæculari potestate nec ligari, nec solui sacerdotem posse manifestum est: & iccirco affatim approbatur Syracusanum Gregorium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo ualuisse reconciliari, ubi si Pontificum quoq; sociatur assensus, quærimus utrũ præcesserit, an fuerit subsequutus: si subsequutus est, nihilominus ad id reditur, ut absolutio à sæculari potestate percepta ualere non possit: Pontificúm q; sequutus assensus adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis: si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si maiorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secundum ecclesiæ regulam est relatum, si ipse præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec à mũdana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Iam uero si dicitis non Imperator absoluit, sed à Pontificibus ut solueretur, postulauit.

Econtra,

Econtra, illi multo magis ab Augusto postulare debuerunt, ut si eum uellet absolui, legitima ecclesiastici tenoris absolutio praeueniret. Et haec omnia, quae superius dicta sunt, secundũ ecclesiae tramitem seruarẽtur, praecipue cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona, & sicut ex apostolicis Canonibus edocemur, solum ab eo, qui eum sequestrauit, aut certe à prima sede, iure possit absolui. Inferior quippe, uel cõpar antelatum, uel comparem, non annuente maiori, soluere non potest: sola igitur potior inferiorẽ conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Põtifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen licet contra Nicenos sacros Canones praefatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquã tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt: & dum hunc soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderũt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiam suam ter giuersatori consilio, lení qꝫ sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari praeuaricatione habentur innexi, & simili poena, secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones, tenentur obstricti: ita, ut communicantes ei, pelli de ecclesia iubeantur. Ac per hoc reos, reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatus, ligatum soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus, ò beatissimi Christi ministri, Photius est institutus: ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius & conuenientius poterat dici. Quamobrem cogitate fratres charissimi, tractate, & uobiscũ sedula meditatione perquirite, si stare Photius possit, etiam si miris uirtutibus polleat, etiã si omni scientia fulgeat, quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit, & uolẽs erigi cum conantibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo uestra diuinitus inspirata prudentia, quomodo Photius, etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire, queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, non solum sacerdotio, uerum & ipso carebat christiano uocabulo. Et sicut etiam exposuimus, nec damnatus iustificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenquam per impositionem manus prouehere. Impossibile est enim horum aliquid fieri. Quapropter attendite charissimi, nõ solum haec, uerum etiam paternos Canones, & praecipue apostolorum Antiochenos, atqꝫ Carthaginenses, & quid de damnatis excommunicatis, atqꝫ de his praecipiant, qui merito facinorum suorum ab ecclesia pulsi sunt, diligentissime consyderate, ac studiose recolite: nam nos quod decreuimus, quod statuimus de his, quos recoepimus, & erexímus, uel de his, quos abiecimus, & à sacerdotio, uel communione pepulimus, uestrae in Christo fraternitati notum facere canonice procu-

rauimus: iuxta quod & magni, uenerandi qꝫ Niceni Concilii regulis admonetur, quatenus id, de his, qui communione quandoqꝫ priuãtur, seu ex clero, seu ex laico ordine Episcopis, per unanquãqꝫ prouinciam sentẽtiæ regularis uim obtineat, ut hi qui abiiciũtur, ab aliis nõ recipiã tur. Ergo nos quod debuimus, fecimus, ea uidelicet uos scire uolẽtes, quæ (Deo teste) nõ nisi zelo rectitudinis egimus, & affectu conseruandæ constitutionis exequuti sumus: uestrum autẽ est obedire: alioquin in eandem cum eis sententiam iure, meritó qꝫ subire, Antiochenis Canonibus secundo Capitulo præcipientibus ita: Si quis de Episcopis, aut præsbyteris, aut diaconis, seu quilibet ex clero deprehensus fuerit cum excommunicatis cõmunicare, etiam iste communione priuetur, tanquam qui regulam confundat ecclesiæ. Et rursus Capitulo quarto, quod iam superius commemorauimus: quid idem dicat antiquitus acceptum consiliũ, studiose recolite. Cauete ergo dilectissimi, ne cum his commisceamini, qui sanctis fuerunt inobedientes institutionibus, ne par sententia inuoluat quos uno communionis glutino inuenerit hæreticos. Videte præterea, de ignorantia nullum iam potestis excusationis habere præsidium, qui & Canonum (Deo inspirante) memores, & nostris edocti iam nunc estis epistolis. Nolite communicare itaqꝫ peccatis alienis, nolite nobis inobedientes esse, quoniam inobediẽtia Protoplastum de paradiso expulit. Inobedientia, idolatriã merito nuncupatur, sicut sanctus Samuel ad Saulem loquitur, dicens: Quasi peccatũ hariolãdi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere. Perpendite ergo quantum sit execrabile repugnare, quãtum detestandum acquiescere nolle, quod ariolandi peccato, sceleri qꝫ idolatriæ comparatur. Clamat Apostolorum princeps: Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus, & Coapostolus eius Paulus: Qui resistit, inquit, potestati Dei, ordinationi resistit. Iudicate ergo cui potius obediendum sit, Deo, an hominibus. Iudicate cui potius resistendum sit, potestati, quam in Petro Deus omnipotens ordinauit, quám que super cuncta ecclesia extulit, an ordinationi Gregorii Syracusani, cui militiæ suæ dicendum est: uè homini uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt, quí qꝫ olim, sicut ipsi scitis, & nos supra retulimus, à fratre & comministro nostro Ignatio & à synodo, quæ sub eo erat, depositus est, & ut apostolica sedes in eius damnatione cõsentiret, & ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, & Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reseruarẽt. Vnius quippe mediator non est: quamobrem interim depositio ipsius à sede apostolica nõ suscepta, remansit infirma. Cúm qꝫ idem Gregorius per Legatum

suæ

suæ partis Zachariam nomine sedem agnouisset apostolicā in sua depositione nullatenus cōsensisse, non gratias egit, non à cœptis in iam dictum fratrem nostrum sæuientibus contumeliis conquieuit, sed benignitate Dei, & patientia sedis aposto. in superbia abutens, in ipsum uidelicet Ignatium Patriarcham suum rediuiua iacula impietatis irreuerenter exacuit, & eo superstite neophitum in Cōstantinopolitana Ecclesia consecrauit: quin potius & aduersus sedis istius decreta cōtumax esse non desistit, qui pro se, non contra se, ipsius ab ea decreta paulo ante tanquam ingratus non recolit, & uelut tergiuersator arma præparat aduersus arma sibi tutelam salutis non modice conferentia, & murū destruere nititur: qui ne ipse destrueretur, fortissime custodiuit. Et agit nunc quantū in se est, ut ea statuta prorsus habeātur inualida; quæ, cū his ipse egeret supplex petebat, & ut fortiora essent adamante submissus optabat, atque ut sibi auxiliarentur humiliter implorabat, necnon & contra ea repugnantes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudicabat: nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo contra reuerendissimum Ignatium posset exercere brachiū non haberet. At ille usus est sedis apostolicæ bonitate in malignitate, & beneficium in patris sui conuertit exitium. Dicite igitur obsecro fratres, cum ita sit, quomodo non debeamus nos Ignatium adiuuare, aut usque ad andientiam (quantum in nobis est) indemnem non penitus conseruare? uel quomodo non possimus Gregorium, & hos, qui ex parte ipsius sunt, merito condemnare? quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus, sic illos canonice forsitan sternere, ut eum nullo conamine potuissent impellere. Isti que non nobis hæsere, quos in adiutorium suum habere promptissimos meruerūt, nec à nobis consilium acceperunt, uti cum Patriarcha suo, uel pacificari, uel canonice iudicari potuissent: sed uires suas à nobis ne frangerentur seruatas, eas aduersus eum protinus præpararunt. Vnde quæso perpendite, quantū nos nunc Ignatio debitores sumus, qui sibi obstaculū, & inimicis eius facti sumus defensionis umbraculum. Quamuis nos non ideo iudicium istorum distulerimus, ut ei nocendi iacula præpararent, sed ut sic sentētia in hos prolata, ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio præcederet. Et rursus sic ab istis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii persona uocata, uel cōuicta nostræ præsentiæ nō deesset. Quamobrem dilato parumper iudicio, & interim infirmata sentētia, missum est utriqȝ parti sedis apostolicæ Præsulis præsentandum optantibus, ac eius (ut par est) subiiciendum diffinitionibus. Sed dum pars Ignatii properandi disponit iter, hostibus eius uiribus resumptis, non iam sedem apostolicam petentibus, non Petri memoriā facere dignan

tibus, Ignatius trahitur, impellitur, & innumeris malis affectus ab ecclesiæ regimine sequestratur. Et hoc totum factum est, eo quod prædicti Pontifices utriq; parti æquitatem seruantes, & utriusq; partis audientiã præstolantes, Ignatii non firmando sententiam, immo uero interim infirmando, inimicis eius quodammodo manum porrexerint, dum nimirum sententiam in eos prolatam, non interim auctoritate sedis apostolicæ renouauerint, sed usq; in præsentiam eiusdem apostolicæ sedis differri decreuerint. Quamobrem charissimi, quia quasi per nos inuenta est Ignatii deiectionis materia, iccireo præter id, quod frater adiuuetur à fratre, præter id etiam quod Petro, cuius in terris licet indigni uicem gerimus, Christi oraculo peculiariter dicitur: Confirma fratres tuos, etiam pro hoc specialiter eum non solum adiuuare, & confirmare, uerum etiam (sicut ipsi potestis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per omnia decertare, ut uidelicet totũ in illo funditus aboleatur, quod per nos lædendi somitem aduersariis eius reperientibus ei uiolentiam inferre monstratur, totúm que recipiat, Christo propitio, quod dũ nos moderate, ac regulariter egimus, ipse piudicialiter amisisse dignoscitur. Quoniã & præfati decessores nostri (Leo scilicet & Benedictus beatæ recordationis Põtifices) si tale quid diebus eorum Gregorius, uel complices eius patrassent, uidelicet ut abusi tanto compassionis, & patientiæ sedis apostolicæ circa se beneficio in Ignatium manus suas iniecissent: aut aduersus eum ipsis sanctis Præsulibus inconsultis linguas suas taliter exacuissent, profecto eos tanquam magistros inquietudinis, & ipsos se sole clarius obnoxios ostendentes, sine quauis retractatione protinus condẽnassent: & tantum piaculum impietatis eorum destruere ardentissime studuissent. Sed quia illi diuina uocatione ab conualle lachrymarum subducti sunt, hanc tyrannidem nondum intuentes, non debemus in eorum labore succedere? & qui successimus in honore, in cuius tempore crudelitas, quæ diebus ipsorum cœpit radices emittere, consummata perpatuit? Proinde nos primo, quia sedis apostolicæ de tota ecclesia fas habentis iudicare, moderamina retinemus: secũdo, quoniam fratribus iniuriam passis subuenire debemus: postremo, quoniam (sicut iam diximus) oportet nos in eorum labore succedere, in quorum cessimus pontificatus honore, quẽadmodum ipsi decessorum suorum exempla sequuti sunt, & operis eorum strenui cultores inuenti sunt, quod ipsi profecto agerent, adiuuante Domino, habẽtes quemadmodum illi eundem zelum iustitiæ, seu priuilegium dignitatis studiose perficere procurauimus. Nimirum quod omittere proculdubio (sicut nosse cunctis clamare tribuitur) non ualemus: sane quia Gregorium neophitum consecrasse diximus,

quidem

quidem neophitum, quando quasi in sacerdotem consecratus est, ut sancti Papæ Gregorii, & Anglorum amplissimæ, ac fidelissimæ gentis Apostoli (nam signaculum Apostolatus eius ipsi sumus in Domino) uerba commemoremus, qui ait: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui initio in sanctæ fidei erat conuersatione plantatus, sic mō neophitus habendus est, qui repēte in Religionis habitu plantatus ad ambiendos honores sacros irrepserit. Præterea non omittendum esse credimus, nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiam decimam, epistolam sub nomine principis cōscriptam, per Michaelem imperialem prothospatharium suscepisse, quæ tātis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis respersa, ut scriptor eius non nisi in gutture colubri calamum tinxisse putetur, & dictatoris labia pro dictionibus uenena fudisse uideātur, adeo, ut si cuiuspiam simplicium cor penetrent (non enim hæc aures prudentiū suscipiunt) & hos continuo necent, nimirum tanto miserabilius, quanto mors animæ magis, quàm corporis per illum uirulentum haustum admittitur. De cuius immanitate piaculi licet Augusto per iam fatum legatum, iam nos scripsisse recolamus, eadem tamen nunc scribere uestræ beatitudini ratum duximus. Deniqꝫ opinati sumus, & adhuc nihilominus opinamur, quòd pietas eius tandem aliquādo resipiscat, & de Ecclesiæ Constantinopolitanæ restaurando statu nobis salubria suadentibus acquiescat. Sic qꝫ demum omnia scripta, quæ male sunt compilata, non solum aduersus nos, uerum etiam contra fratrem nostrum, & comministrum Ignatium, quorum uniuersa imperii sui multitudine igni tradenda decernat. Alioquin iam cunctis ecclesiæ fidelibus quæ foret apostolicæ sedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, seu inuentoribus peruersorum dogmatū immineret, & ultio profecto patesceret. Impossibile est enim (quanquam nostras nos speciales iniurias curare floccipēdamus) ut tantorum ac talium sanctorum patrū, & propugnatorum catholicæ ecclesiæ, ac destructorum diuersarum hæreseon, atque defensorum orthodoxæ fidei blasphemias æquanimiter sustineamus, uel etiā tantæ sedis, siue tam excellētis Ecclesiæ Romanæ, cui Deo deseruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humiliter sentiamus, non tamen, consciētia dictante, uera esse quæ de nobis perhibuit, asseueramus, sed (ut diximus) ea postponentes, illa potius quæ Iesu Christi sunt, inuestigamus: & siqua male congesta aduersus eius famulos, aduersus eius ordinatiōes, aduersus eius dispositiones stabilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia toleramus, & non solum hæc destruere totis uiribus anhelamus, uerum etiam conflatoribus tantæ peruersitatis dignā uicissitudinem reddere necessario medi-

tamur. Nimirum ne hos, quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tempore deinceps talia præsumat præstigia falsitatis componere, uel commenta blasphemiarum huiusmodi figmentis contrahere. Quapropter eidem Imperatori sublimissimo per epistolam præsulatus nostri cohortādo direximus, in quo etiam uos ad uotum nostrum laborare summopere conuenit, quatenus diligenter inquirat, ac scrutetur, si sua illam non fuisse præceptione tam cœnosam inuenerit confectam, immo toxicatis syllabis infectam epistolam (ut interim de tot præstigia texentium pœna taceamus) qua illi se zelo ueritatis flagrantes, inuoluere: conuenit saltem huius socia accepta, & palam cunctis igne succensa per augustales suos tam nobis, quàm omnibus, ad quorum notitiam peruenit, destinatos apices competenti satisfactione à tam peruerso sensu, & tam profanis adinuentionibus, quod à sensu suo non fuerint commentis tradita se exhibeat prorsus immunem. Iam uero si sibi in multis huiusmodi solicitudinibus occupato surreptum est, ut talia scribere mandaret, ne pigeat clementiam eius etiam hoc ipsum humiliter confiteri, & legibus suis, ut huiusmodi scripta nullius habeantur momenti, decernere: ita, ut penes quem reperta fuerint, impunito non euadente, ipsius quoqꝫ sæpe memoratæ, ac semper execrādæ epistolæ, uel exemplaris eius apices, intemeratis pro reuerentia manentibus sacris dictionibus flammeo dedātur igni uoranda. Et ut sinistræ opiniōis nomīe quod ex blasphemiis scriptis incurreret, carere ualeat, & ingratus filius circa matrē suam, ex qua imperandi fastigium ipse, & patres sui ordine cœlitus disposito percepit, nullatenus appareat. Sin autem scitote, quoniā postquam in hac eum pertinacia persistere fine tenus uelle compererim, primum quidem congregatis cunctarum occidentalium regionum uenerabilibus sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atque præceptores tantæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctarum, uel paternarum traditionum ab omni christiana compage remotos, apostolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis īnodauimus. Necnon & patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum Concilia nequiter celebrata cassare Pontificum, siqua socia sunt, crebro dictæ uel exemplaria forsassis epistolæ, quin potius non solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes, furiose deprompta sunt, perenni damnationi mandauimus. Deinde uero decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissimis fratribus, & Coepiscopis nostris ipsam epistolam in stipite uidētibus cunctis suspensam, uasto supposito foco, ad uituperium imperialis apicis

coram

coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri multiplices inueniuntur, extremæ perditioni donauimus: quatenus his rite patratis, dicat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Nam tot, & alia blasphemiarum commēta, quin potius ueracium literarum deprauationes, audisse, & tacuisse, conniuisse est. Quamobrem uenerabiles fratres ualde mihi (sicut ipsi comprahendere poteritis) cauendum est, ne, si nos præstigiarum figmentis minus celeriter obuiauerimus, tanquam uera, recognita, uel cōprobata, hæc admisisse fallaciter apud stolidos existimemur. Nec possumus in Ecclesia Dei dissimulando tam spurca relinquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut nunqꝫ exorta, aut certe, si undecunqꝫ, uel quomodocunqꝫ exorta sunt, eorum iudicii ligone antequam proficerent, radicitus extirpata sunt. Destruat ergo etiam uobis hortantibus ipse, & dissipet illa, alioquin à nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda, modo quem prædiximus, antenoscite: quamuis antequam nos ista uobis scriberemus, pro quibus nunc sublimitatem eius hortamur, hoc ipsum sponte facturum esse putaremus. Sed, quia quod putatum est, nullum effectum hactenus habuit, iccireo nos salutē ipsius illa sancta manere uolentes, ut hoc nunc saltem agat, affectu paterno monuimus. Alioquin (ut iam præfati sumus) sic Deo fauente, decætero uigilabimus, & studiis quibus possumus, insistemus, ut inter exanimes computentur, qui auctoritatem Petri non senserint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita, ut nec ista, quæ perniciose compilata sunt, defendere, nec his similia, aut non dicam scripto tradere, uel in mente uoluere quis ulterius ualeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei resistunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ sanctorum patrum diffinitionibus obuiant, quæ synodicis cōstitutionibus aduersantur, quæ (si sic dimittātur) innumera possunt fidelibus auxilia Petri quærentibus inferre dispendia, incolumia sine discrimine nostro ualemus deferere: & existimationi nostræ, uel nunc uel post discessum nostrum tantum quod obsit (nedum ad destructionem simplicium, & mutilationem Sedis Apostolicæ priuilegiorum) relinquere. Cæterum ut charitas unanimitatis uestræ de fratris, & comministri nostri Ignatii sanctissimi Patriarchæ deiectione nobiscum ualeat quæ preualent, ei solamina exhibere. Nam si iuxta Apostolum quod patitur unum membrum, compatiūtur omnia membra: quanto potius compatiendum est illi, quod inter cætera membra præcipuū tenuisse locum dignoscitur? Vnde si non pro unius, & specialis personæ præfati fratris nostri repulsione, uel certe pro summi sacerdotis conculcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam si

licitum fuerit fæculari poteſtati de Eccleſiæ Domini Præſulibus taliter iudicare, uel ſi rurſus fas extiterit inferioribus de Prælatis ſibi tam temere iſta patrare, perpendite, ne ad perniciem ueſtram, immo totius Eccleſiæ nunc, & futuris temporibus præſumptio talis præualeat: quod ſi attēditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut Eccleſiarum Præſulibus poſtpoſitis, & ordine canonico cōculcato, laici nunc eccleſiaſtica moderamina teneant; & pro libitu proprio modo iſtos remoueant, modo illos in locū eorū promoueant. & rurſus, quos nunc approbant, poſt modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim fæculares, ac laici homines quælibet ſcelera habeant licēter committere, & pro his à nullo Pontificū, qui ex clero promotus hæc ſumma poterat auctoritate compeſcere, libere redarguantur. Non de cleri corum catalogo permittunt ad ſacros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius ſub Chriſto Duce forti militantes fortius comprimere poſſent: ſed ex ipſis eligunt, qui facta eorū tanto minus præſumāt arguere, quanto ſe paulo ante de horum cœtu, fauore ipſorum promotos meminerint, quod illis partibus tanto familiarius agitur (iſta præſumptio uidelicet, ut ex laicis ſubito tondeantur, & in Epiſcopos conſecrentur) quāto ex conſuetudine hac inoleuiſſe teſtantur, quā nos è contra tanto ſtudioſius ex eccleſia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxæ iam eſſe clericis, & omni religioſæ plebi ſupra docuimus, quantó que ſcimus ex ſacris Canonibus, quod non minus mala conſuetudo, quàm pernicioſa corruptela uitanda ſit, & ſcimus quod paulatim creſcens, iam ſuæ peſtiferæ nequitiæ gramine multos inuaſerit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeāt, dum contra ſacros Canones ex ipſis ſubito tonſuratum, quē uoluerint, eligant, & ad labores clericorū mentis oculos inflectant. Ac per hoc fit, ut alienus comedat ipſorum fructus laborum, & ſtipendia meritorum extraneus hoſtis ſurripiat inſperatus, ita ut nihil proficiat clericis in caſtris dominicis militaſſe, uel gradatim per ſingulos eccleſiaſticos ordines aſcendiſſe, dum alter ſaltu hos omnes tranſcendit, & repente principatur in his, qui inter eos nec contra ſpiritales hoſtes arma ſuſtulit, nec diuerſis eccleſiæ aduerſariis pro ueritate prælians aliquando reſtitit. Quantum autem ne de laicis temere quiſlibet ad Epiſcopatū eligatur, ſacri Canones, cum aliis prohibeant, Sardicenſes oſtendunt, Oſio Ep̄o Cap. XIII. dicēte: Et hoc neceſſariū arbitror, ut diligentiſſime tractetis, ſi forte aut diues, aut ſcholaſticus de fori adminiſtratiōe Ep̄us fuerit poſtulatus, ut nō prius ordinetur, niſi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbyteri fuerit perfunctus, & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcēdat ad culmē epiſcopatus.

episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebũt utiq; pro lixum tempus probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecũdia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denuntiasse, & prohibuisse uideatur: sed hi, quorum per lõgum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Contuemini ergo, & futura, immo urgentia mala conspicite: medici imminẽtes estis, mortuos per præcedẽtia signa præuidete: Episcopi estis, exurgens in Ecclesia Christi horrendum exitium perspicite: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicũ ferã pessimam irruere cupientem à longe contemplamini. Quasi tuba exaltate uocem uestram, & annunciate populo Dei scelera eorum super montem excelsum, id est altitudinem uirtutum ascendite. Qui euangelizatis Syon state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex aduerso ascendite, & murum pro domo Dei opponite, ac quibuslibet potestatibus inique agẽtibus contraite: sic q; fiet, ut nec sicut canes muti de taciturnitate argui ualeatis, nec de talẽti occultatione districtã domino rationem reddere compellamini, uós q; Episcopos, & cõsacerdotes nostros, immo Ecclesiam Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iuuante laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Verum nos de ipsis hæc uobis scripsisse sufficiat. Pax autem Dei, quæ superat omnem sensum præcordiorum uestrorum intime penetret: et quam de salute omnium uestrum soliciti sumus, uobis Deus omnipotens clementer aperiat: & quomodo nos cupiamus in uisceribus Christi, & in ecclesiæ gremio continere, quæ diffusa in toto orbe terrarum, quasi unius Christi thalamus est, atq; in sancta cõmunione unâ uobiscum persistere, ut unum sapiamus omnes, & non sint in nobis schismata, illuminationis suæ gratia reuelare dignetur: ita ut de correptione fidelium congaudentes, & congratulantes uno animo, & uno ore glorificemus, & collaudemus Deum patrem, uidelicet & filium, & spiritum sanctum per infinita sæcula sæculorum. Amen

Quisquis autem hanc epistolã nostram Constantinopolim legerit, & eorum notioni, quibus missam intellexerit, quicquam ex his, quæ in ea sunt occultauerit, si locum potest inuenire sufficientẽ, anathema sit. Quisquis eam interpretatus fuerit, & ex ea quicquam mutauerit, uel subtraxerit, aut superaddiderit præter illud, quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis clementia intelligenda non tribuit, anahtema sit.

Periocha Vndecima.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei uiro Photio.

INNVMERABILIVM reperiris præuaricationum obnoxius, & uenerandorum Canonum, atque paternarum diffinitionum, quinimmo & diuinorum mandatorum contumeliis multipliciter, ac impudenter elatus: siquidem & ex schismaticorum, sed & cum uenerabilis frater, & Coepiscopus noster Ignatius Constantinopolitanam regeret Ecclesiam, à sanctæ communionis participatione contra regulas auertẽtium parte fuisse dignosceris, & ex sæculari administratione, atque militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudũ Episcopo, à synodo damnatus, & ab apostolica sede conuicto Episcopus ordinari, & nuncupari passus uiuente ac superstite Ignatio Patriarcha sedẽ ipsius inuasisti, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam, ueluti amicus sponsi perceperat, non per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, uel latronis irrumpens, ac uiolentus, rapax, & scelestus adulter surripuisti. Ecce præter, immo aduersus apostolicos Canones, sæcularibus potestatibus usus, Ecclesiã per eos obtinuisti. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent, & à decessore meo sanctæ recordationis Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contrá que tuam professionem, qua pollicitus es, aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum consilium esse facturum, congregasti, Concilium, & cum sequacibus tuis depositis, & damnatis, & excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine ecclesiis, atq; cum his, à quibus uel tu irregulariter, ac illicite prouectus fueras, uel quos ipse temere, ac indebite promoueras contra eundem fratrem, & comministrum nostrum depositionem facere, & anathema dicere ausus es. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sacrarum Imaginum, & pro inquirenda, & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniẽdum modum promotionis tuæ destinaueramus: quibus potuisti argumẽtis à nostris mandatis auertere, more Acacii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ, præsumpsisti, & ad professionem, quæ tibi cum comparibus tuis habebatur (sicuti eorum professione patefactum est, & sancto spiritu reuelante uenerandæ Synodo, quæ à nobis collecta est, claruit ad damnatorum, & schismaticorum, tuám que confusionem, tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more

seruari

seruari debuit, pertransisti, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecisti, sed etiam im pugnatores omnium, quæ sibi fuerant imperata, monstrasti. Postremo Episcopos, qui tibi tanq̃ adultero, & peruasori communicare noluerunt, exilio relegasti, & ipsis iubētibus cōtra Canones tui sceleris complices in eorum surrogare locis nō timuisti. Et usq; in præsens ecclesiā Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinis. Ita fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescis: sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide commode persistere deprædendis, quibus præuales, modis perdere impretermisse moliris. Quamobrem in his, & huiusmodi recognoscentes contra euāgelicas, apostolicas, & propheticas, atq; canonicas institutiones efferre dolemus, & nimiis mœroribus affecti, necessario te p̃sentibus apicibus admonemus, hortamur, & obsecramus, ut in tanta gloria nō decipiaris, & æterna bona pro his breuibus non amittas. Pensa quàm pauca sunt omnia, quæ hic mulcent, quàm multa licet esse uideantur. Perpende quæso, quàm multiplex sit, & quàm prolixa pœna gehennæ, & hanc incidere pertimesce, hanc tibi acquirere medullitus exhorresce. Nā (secundum euāgelium) quid prodest homini si lucretur totum mundum, animæ uero suæ detrimentum patiatur? Scimus quoniam sapiētia præditus, & scientia ditatus haberis. Sed audi quid Propheta de quibusdam sapientibus dicat: Sapientes (inquit) sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt. Porro de scientia egregius Apostolus ait: Scientia inflat, charitas uero ædificat. Ergo quantum non prosit, immo quantum obsit, non ad bona, sed ad mala facienda habentibus sapientiam animaduerte: & noli gloriari, si habes scientiā sine charitate, quoniā (teste Apostolo) illa inflat, ista ædificat. Et certe absurdum, ac indecēs est, ut ea, quæ inflant, uirtutem habeant, illa uero quæ ædificant, careāt. Quam autē habuisti charitatem, quando uideras fratrem, & comministrum nostrum Ignatium ab ecclesia sua impelli, impeti, & aduersus eum coniurationes, & conspirationes præparari? Et non solum minime illum, cum posses, utpote ad sæculum clarus, & honorabilis adiuuisti, uerū etiam cum factiosis concurristi, & cum machinantibus aduersus eum, & uarias malignitatis argumētationes excitātibus concertasti. Quin potius horum omnium peccatum, quod generat mortem, in te proprie consummatum est, nimirū qui cunctarum præuaricationū in illum commissarum tu auctor factus es. Nam & si te homicidam dicimus, non mentimur, Ioanne Apostolo clamante, qui ait: Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Quanto potius is, qui nō solum patrē odit,

sed & quantum in se est, mittat. Insuper etiam si, ut Achab, quæ illius sunt rapit, & possidet, homicida dicendus est, & nõ solum qualiscunq; homicida, uerum etiam & parricida. Pater enim tuus erat Ignatius, & tu filius eius, qui tãtum à te præ naturali patre debuerat uenerari, quantum spiritus, quo relatiua hæc nomina mutuo possidetis, præferendus est carni. Profecto si te uiperam appellamus, non fallimur, siquidem tu, non nisi parente perempto, proficere credidisti. Iam uero si te tam similem asserimus, nec sic erramus, ipse quippe adeo in irrisionem, & contumeliam patris prorupisti, ut de cathedra sacerdotali eum proiiceres, & ad illudendũ Mimis, & Scœnicis inuerecunde proderes. Extremo, si te Iudæis cõparamus, fortasse nec modicũ quidem à uero discedimus: nam ipse non solum super magistrum tuum contra euangelium factus es, uerum etiam ordinationi Dei resistente aduersus eũ dẽtes tui, arma, & sagitta, & lingua tua machæra effecta est. Quandoquidem non, sicut sanctus Dauid mittere manum in Christũ Domini formidasti, sed sicut principes latronum non habentes bona regem suum trucidantes, insurgere contra rectorem tuum uersutis insidiis magnopere procurasti. Quos idem sanctus Dauid, sicut & illum qui se Christum Domini (Saulẽ uidelicet) peremisse nunciauerat, tanquam homines impios, & principem suum trucidantes, tradere morti laudabiliter iussit. Quanq; etiam si nihil in his repræhensionis admitteres, cum pridie laicus fueris, & sæculo militaueris, nequaquam tam repente debueras ad summi sacerdotii peruenire fastigium: quãdoquidem monachorum poteras tam subito secundum probabilium patrum traditionem, perfectionem consequi, Gelasio, Gregorio, & Adriano magnis, & uere sanctis sedis Romanæ Præsulibus id ipsum, quod serenissimo Augusto, atque tibi iam scripsimus, multipliciter inhibentibus. Sane si aurum tanquam igni tostum, sanctitatis insignia non agnoscebas (licet cuius fidei, cuius studii fuerint, per eorum nosse scripta sufficeret) saltem Cœlestini, atque Leonis, eiusdẽm que sedis Pontificum reuerentiam præ oculis habuisses: quorum sententiæ totum per mundum diffusa inclinatur ecclesia: quorúm q; doctrinam (sicut in sacratissimis tertia, & quarta Synodis uidere est) christiana ueneratur apprime Religio. Quinimmo & quorum uirtutum decus, & eloquentiæ nitorem, necnon & morum probitatem, ac exhortationum suauitatem non solum fideles reges, uerum etiam infideles, ac tyranni, barbarí que principes, reuerentia, uel pauore non modico mansuefacti uehementer amplexati sunt, & sectati. Quod si magnos, sanctós que fuisse non negas (quia nec uacua lex, alioquin pugnauit pro eis orbis terræ contra insensatos) oportet ut in cunctis ecclesiæ dogmatibus,

tibus, & disciplinis eos attendas, & ueneranter admittas. Nam si in cæteris nostræ religionis negociis assertionibus cesseris, & in his eos in quibus tuæ promotioni contradicunt contempseris, apparet te minus saluti communi, quàm sorti priuatæ intendere, ac per hoc non quæ Iesu Christi, sed quæ tua sunt, quærere. Aut illæ bonæ arbores fuerũt, & bonos fructus fecerunt, aut malæ (quod absit) & fructus eorũ mali: & siquidem fuerunt & fructus eorum boni, oportuit eos tanquam bonos sequi. Non enim potest (Euangelio testante) bona arbor malos fructus facere. Porro si de eisdem non cum tota Christi ecclesia sapis, necesse est qualiter uel ipsi, uel fructus eorum mali fuerint, plurimis adhibitis ex omni ecclesia testibus comprobes, & affirmes: quoniam tibi soli super hoc negocio contraria suadenti non creditur. Iam uero si dixeris bona, & grata sunt, ea, quæ salubria prædicauerunt, uel statuerunt, sed non omnia, nam horum quædam dulcia, quædam amara fuere, Iacobus tibi pro eis respondet apostolus dicens: Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? quoniã sicut idem iterum ait: Neque salsa dulcem potest facere aquam: spiritus enim sanctus quorum uasa isti fuerunt, non potest nisi dulcia per hos quos repleuerit, eructare. Præter eos profiteris omnia eorũ decreta salutifera quidem fore, sed hæc uos hactenus ignorasse, nec sic profecto excusabiles eritis. Nisi enim ignorãtiæ peccata nõ essent, nequaquam Psalmista pro his dominum precaretur, dicens: Delicta iuuentutis, & ignorantiæ meæ ne memineris. qui rursus denique dicit: Noluit intelligere ut bene ageret, iniquitatẽ meditatus est in cubili suo. Qui enim non ait, non intellexit, sed noluit intelligere, ut bene ageret. Profecto mõstrauit, quia sæpe proposito uolũtatis ignorantia procuratur. Iccirco de ignorantia cuncta ad securitatem auferes, si Apostoli formidolosa uerba consideraueris, quibus ait: Si quis autem ignorat, ignorabitur: quia profecto, docẽte sancto Gregorio Papa, qui ea, quæ sunt domini nesciunt, à Domino nesciuntur. Sed dicis hæc non in lege suscepimus, & præuaricatores, qui significantius græce paranomi dicuntur, non sunt, nisi qui præter legem acceptam aliquid prauitatis committunt, sicut Apostolus ait: Vbi non est lex, nec præuaricatio. Sed audi, & expauesce quod rursus idem dicit Apostolus: Quicunq; enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Alioquin gentes, quæ legem non acceperunt excusabiles fateberis. Verum ego uniuersos, qui inique agũt, transgressores dixerim, Psalmographo habente auctoritatem, qui canit: Præuaricãtes (inquiens) reputaui omnes peccatores terræ. Dicẽs ergo preuaricantes reputaui omnes peccatores terræ, etiam gẽtes, quæ legem non acceperunt, compræhendit. Quoniam & si legẽ per Moy=

ſen datam non acceperunt, acceperunt tamen legem naturæ: quæ niſi corrupta fuiſſet, lex moſayca data non eſſet: quam uidelicet legem na= turalem nunc à te non incõuenienter exigimus, qui gloriaris ſancto= rum tantorum pontificum edicta nullatenus accepiſſe. Denique hanc ſibi datam, ſi uolumen cordis tui conſcientia ſcrutata fuerit, proculdu bio non negabit. Ibi quippe ſcriptum reperies lege naturæ dicente: à nemine uelle lædi, à nemine uelle tua prorſus auferri. Quapropter & à te præciptur: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris. & domino di= cente: Quæcunqꝫ uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Ideóque non poteris hanc te legem non accepiſſe negare, cum eam etiam ipſa natura doceat, & propria uniuſcuiuſque uoluntas edere iu= giter innoteſcat. Quod ſi hanc datam tibi fuiſſe denegas, profecto ſedis apoſtolicæ præſulum decreta accepiſſe demõſtras. Quid enim illa niſi quod tibi non uis, aliis ne feceris, dicunt? Quando præcipiunt ne ſubito factus clericus clericis dominetur, qui per ſingula ſtipendia mi= litauerunt, & omnem in dominicis caſtris ætatem egerunt. Quid in= quã illa, niſi omnia, quæ uultis ut faciãt uobis homines, & uos eadem facite illis iubẽt? quãdo præcipiũt, ne prioris ordinis tui quiſlibet ſaltu præpropero in alienum honorẽ ambiat inmoderata cupiditate tranſcẽ dere; uel pro ſuo libitu iura ſtudeat aliena peruadere. Et certe ſi tu per ſingula ſtipendia in Eccleſia Conſtantin. militaſſes, & omnem in do= minicis caſtris ætatem egiſſes, & quilibet prioris profeſſionis ſaltu præ= propero in honorem tuũ ambiret, & immoderata cupiditate tranſcen deret, & pro libitu ſtuderet tua peruadere, mox in uocem prorumpe= res, & aduerſus hunc querelas exponeres. Et quia præceptum eſt: Nõ cõcupiſces rem proximi tui, & rurſus: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris, ſufficientibus ſcriptis palam oſtenderes, & quod Ioannes Ba= ptiſta militibus, ut neminem concuterent, neqꝫ calumniam facerent, & contenti eſſent ſtipendiis, tuis præcepit, intẽtiſſime commemorans, & ait: Noli me concutere, noli mihi calumniam facere: ſed eſto tu, qui miles ſæculi hactenus fuiſti, ſtipendiis tuis contentus, quia ſic tibi præcurſor domini dicit, & excelſis uocibus exclamares, & fleres forte ſingultiens. Ea ſtipendia, eorúm que fructus laborum noli concupi= ſcere: noli ſurripere, noli de me, uel de meis cõmilitonibus male ſen= tire: noli modo uincere nos omnes tot curriculis tẽporũ diuerſis præ= liis domini iam feſſos, tot ſudoribus, & uigiliis pro ciuitate ipſius, iam labefactos uelle ſaltu quodam ambitionis tranſcendere, & à nobis ex militia noſtra non electus, uel prouectus noli ducatũ arripere. Igitur cum ea, quæ ſedes apoſto. inſtituerunt in literis ſacris inuenias, immo uero in temetipſo iugi perſeuerantia relegas. Noli, quia decreta ipſo= rum non

rum nō susceperis amplius asseuerare: cum ipsi nihil, nisi quod naturalis, quod Mosayca, necnō & gratiæ lex iussit, instituātur. Et quicquid in Sardicēsi sancti Patres Concilio statuerunt, custodiendū prorsus diffinierunt. Inter quos Osius ille famosus, & magnus inuētus est Athanasius, quāuis timescimus quid somniās dicas eiusdē Cōcilii Canones apud uos nō haberi, quod procul à uero multis esse probatur indiciis. Primum quidē quoniam quādo Zacharias, qui se prætendebat Epm, ex parte Syracusani Gregorii, & collegarū eius apostolicam sedē adiit, eorum deposcens renouari iudicium: hos se in appellatione canones, & eos, à quibus missus extiterat, fuisse secutos aiebat. Deinde nos diligentissime requirentes reperimus ipsos canones eo sensu, & numero non solum in nouis, uerum etiam in ueteribus, atqꝫ authenticis codicibus, qui ueraciores soliti sunt inueniri, græce conscriptos, quo cæteris latinis canonibus incerti esse cernuntur, nimirum qui & à Præsulibus prouinciarum pene totius orbis diffiniti sunt, & illis omnibus satis placuisse per eadem exemplaria græca mōstrantur. Quomodo aūt nō esse penes uos Sardicēses Canones, tu solus instruere poteris? quando non solum à latinæ, uerum etiam cum aliis à græcæ linguæ hominibus statuti sunt, & promulgati? Qua de re credibile nō est, quod indiffinitum est unūquēqꝫ ipsorum minime linguæ propriæ tradidisse. Aut qūo nō sunt penes uos Canones Sardicenses, quando inter quinquaginta titulos, quibus concordia Canonum apud uos texitur, ipsi quoqꝫ reperiuntur? Iam uero si & habitus tum præfatorum insigniū Romanorum Pontificum decretalibus institutis de laicis ad ecclesiasticos gradus non temere prouehendis emissis, contemnendos esse pustasti, saltem doctorem gentium Paulum apostolū audire consensisses, & quàm sancti Patres in Sardicensi Concilio conuenientes in hoc cū eo concordauerint, attendisses. Nam & audenter dicimus, & ueraciter profitemur, quoniā qui Sardicense Concilium non recepit, per Paulū Apostolum recepit. Quid enim (ut cætera prætermittamus) sardicense concilium statuit? quando dicit: Si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, non prius ordinetur, nisi ante, & lectoris munere, & officio Diaconi, aut Præsbyteri fuerit perfunctus: & ita per singulos gradus, si dignus fuerit ascendat ad culmen episcopatus? Potest enim per has promotiones, quæ habebūt utiqꝫ prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecundia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est, maxime cum & magister gentium bea-

tus Apostolus ne hoc fieret, denunciasse, & prohibuisse uideatur : sed hi, quorum per longum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata, nisi quod apostolus præcepit dilecto discipulo dicens: Manum cito nemini imposueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Et de diaconibus: hi autem, qui probentur, & sic ministrent. Quis autem maiorem concordiam quàm in his uerbis Apostoli, & memorati Concilii poterit inuenire? Quid uero est, nisi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ, immo ante exhibitionem subiectionis, potius, quàm celsitudo prælationis? Iam uero si Apostolus (ut intermisse prædicti Concilii mentio differatur) diaconos probari præcepit, & sic ministrare, quanto doctus Episcopus potius diutinis est temporum spaciis per omnium exercitia uirtutum probandus, & tanquam aurum in fornace ignis diuersarum tentationum examinandus? Sic q; demum purgatus iam, & expiatis cunctis probis moribus, & uirtutibus, manifestus ad prælationis fastigium prouehēdus. Igitur nos quidē de indebita promotione tua summatim hæc scripsisse tibi cognosce. Tu autem qui etiam cogitationum tuarū testis es, quam illicite sis prouectus, scire facilius poteris. Qua de re alienum cessa decætero peruasum locum tenere, nec fias domui Israel in offendiculū iniquitatis. & nec amplius cœcis ducatum præstes errons. An non (ut multa omittamus) offendiculum domui Israel factus es, qui tantam Domini plebem Ignatium deserēdo contra suam subscriptionem, uel professionem agere compulisti? An non ei ducatum erroris præstasti, quando illi pastorem suum infideliter deserere, & te, cui nō pertinebat aliquid de ouibus, sequi callide suasisti? Verum tanti reatus pondera iam fugeres, si ueritatis sententiam solicita cordis aure pensares, quæ ait: Qui scandalizauerit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Per molam quippe asinariam sæcularis uitæ circuitus, ac labor exprimitur, & per profundum maris, extrema damnatio figuratur. Melius ergo tibi fuerit, ut sub exteriori habitu te ad mortem, sæculi acta constringerent, quàm sacra officia ambiendo, & non solum unum, sed etiam cum magistro patre, ac pastore tuo plurimos eorum, qui in Domino credunt, scandalizando, in culpa te cæteris imitabilem demonstrares: quia nimirum si solus caderes, utcunque te tolerabilior inferni pœna cruciaret. Fuge itaq; principatum nequiter usurpatum: declina præesse, qui innumeris dignosceris indesinēter obesse. Scriptum legisti quia Iesus (qui utiq; Rex uerus est) cum cognouisset quia uenturi essent, ut raperēt eum, & facerent eum Regē, fugit. Quis enim principari omnibus tam sine

culpa

culpa potuisset, quàm his, qui hos nimirum regeret, quos ipse creauerat. Sed quia icirco in carne apparuit, ut non solum nos per passionem redimeret, uerum etiam per conuersionem doceret, exēplum se sequentibus præbens, rex fieri noluit. Ad Crucis uero patibulum sponte cum uenit, oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probrosæ mortis appetiit, ut uidelicet membra eius discernas, fauores mundi fugere, terrores minime timere, pro ueritate aduersa diligere, prospera formidando declinare. Igitur tandem aliquando audi nos, quod audieris, non senties erga te penitus inflexibiles, nec ad misericordiam duriores, quia, ut Leo magnus sedis apostolicæ Antistes beato Flauiano scribit: Dominus noster uerus, & bonus pastor, qui animam suam ponit pro ouibus suis, & qui uenit animas hominum saluare, non perdere, imitatores nos suæ uult esse pietatis, ut peccantes quidem iustitia coerceat, conuersos autem misericordia non repellat. Siquidem nunc pro omnibus, quæ perspeximus, epistolæ textum, te contra omnia iussa diuina perpetrasse, commemorauimus, Dei omnipotentis, & beatorum apostolorum principum Petri, ac Pauli, ac omnium simul sanctorum, atq; uenerandorum sex uniuersalium Conciliorum auctoritate, necnon & spiritus sancti per nos iudicio cum sacerdotali honore, ac nomine (quod gementes dicimus) alienus & omni clericatus es officio prorsus exutus. Ita ut si post notitiam huius sanctionis, quā diuina inspiratione depromptā esse credimus, dum unanimitate, & concordia sanctæ Synodi sit proculdubio promulgata, tentasti in Constantinopolitano Throno præsidere: ac sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere posset, impedisti: uel si de ministerio sacro ulterius ausus fuisti aliquid more sacerdotis contingere iuxta præcedētem consuetudinem (quod cōtra Canones est) nullo modo liceat tibi communionis spem, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus una cum communicatoribus tuis, atq; fautoribus perpetuo Dei iudicio, ac sententia per mediocritatem nostram existens, sacrum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi nō nisi uicino mortis periculo percepturus. Quatenus hæc unusquisq; discēs nequaquam decætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante duxisse uelit, quā tyronis cōsummet officiū, & ante tētet docere, quàm discere, sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse reperimus. Et rursus ne contemptis clericis (quorum ut pote in tam magna urbe copiosa multitudo est) quisquam ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis, impraætermisso labore in ecclesia Christi desu

dant, & indesinentia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui de foris est, alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos non recognoscit, discerpere, & grex dominicus incipiat eum utpote extraneum, & improuisum omnino contemnere, præsertim cum perspiciat nihil sibi stipendia profecisse meritorũ, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei in Christo diligendo filio Bardæ inclyto Cæsari.

POSTQVAM Dei omnipotẽtis in te cœperunt dona miris successibus abundare, corúm qꝫ donorũ insignia longe, laté qꝫ gloriosissime coruscare, necnon & apud aurium nostrarum auditus odorifera crebrescẽte fama laudabiliter frequentari, cœpimus & nos exinde immensas eidem omnium donorum largitori Domino gratias agere: & ut hæc in te crescere faceret, enixius implorare, qui pro magnæ pietatis suæ, ac ineffabilis misericordiæ multitudine tanto apicem excellentiæ tuæ post sublimius extulit, quãtum per te oppressos erigi, & opprimentes comprimi, & exaltãtes ecclesiam suam exaltari, & humiliantes hanc uoluit humiliari. Posuit quippe te in ecclesia sua, sicut Cedrus, ut sub umbra tua refrigerium cruciati, & protectionem inueniant desolati, ac diuersis fatigationibus lacerati. Post hæc autem audiuimus in Cõstãtinopolitana Vrbe dissensiones, contentiones, clamores, coniurationes, conspirationes, factiones, animositates, simultates, & cætera incõmoda, seu discrimina, ita, ut iam imminere credamus illa tempora, quæ ab Apostolo nouissimis diebus instituta fore prædicata sunt, ut urgere putarẽtur omnia signa, quæ redemptor noster finem præuẽtura esse prænunciauit. Quid autem nequius, immo periculosius, quàm ante iustam, canonicám qꝫ audientiam sola sæculari potẽtia Præsulem à sua sede propelli, atque Ecclesia sibi diuinitus commissa cõsensú qꝫ, ac subscriptione prouincialium sacerdotum, & cõpatriarcharum communione roborata priuari? & eum qui inter Deum, & hominem interpres, ab intercessione populorum, nulla monstrata noxa, solo pro libitu uniuscuiusque remoueri? Quid inquam nequius, aut periculosius, quàm ut discipuli manus in magistrum iniiciant? filii uiperas imitantes parentem proprium (quantum in ipsis est) interficiant? eí qꝫ maledicere, à quo benedicti sunt? eum

proiicere,

proiicere, à quo ad singulorum graduũ honorem prouecti sunt? Quid uero præsumptiosius, quàm si pulsus aliquẽ pellere, aut remotus remouere, aut ligatus ligare tentet? Quid præterea inconuenientius, uel inordinatius, atque confusius agi potest, quàm, tanta numerositate Constantinopolitanorum clericorum, tanquam tota fidei immolatione polluta, uel inscientiæ insipientia eneruata, uel diuersis criminibus irretita, spreta penitus, ac reprobata, laicum super hanc erigere, & extraneum super eam inducere, & in ea cõtra sacros Canones, immò uero aduersus apostolum, neophitum ordinare? Iam uero si neophitum nõ nisi nouiter in fide plantatum dicitis. respondemus non hoc illud nobis nomen significare: siquidem in illo nomine, quod est neophitus, nihil de fide sonat. Sed dicitis ita hoc sancti patres nostri interpretantur, uidelicet ut neophitus nouiter in fide plãtatus intelligatur: at nos respondemus, quòd postquam in compositione nominis huius nil de fide sonare scit, non solum in fide, uerum etiam in clericali militia nouiter insertus neophitus ualeat appellari, quemadmodum & sanctus Papa Gregorius, & Anglorum gentis apostolus intercessor uester apud Deum, qui & uim nominis istius perspicaciter intellexit, & patres illos forsan, quos dicitis, subtiliter inuestigauit, inter cætera scribit, dicens: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui primo in sanctæ fidei erat conuersione plantatus, sic modo neophitus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendos honores irrepserit. Quid rursus perniciosius est, quàm cuiquam ex schimaticis intra septa dominica principatum tribuere, & per damnatos sanctificare, & per depositos ad sacerdotium sublimare, & uiuentis locum surripere, & alteri Christi spõsam commissam temerare, & in apostasiam multos demergere, & in infidelitatem impellere, & à professiõe, uel subscriptione sua nõ paucos auertere, & ecclesiam per exteras potestates accipere, ac per hoc in ouile dominicum, non per ostium, sed ex aduerso, ac aliunde conscendere, & more furis, atq; latronis, seu lupi rapacis irrepere, & primum quidem pastorem necare, deinde uero ouium alias quidem trucidare, alias autem dispergere, conterere, nudare, lacerare, ac diuersis modis, & machinatiõibus disperdere? Quid postremo (quæsumus) horribilius, & execrabilius, quàm dominica, seu sanctorum patrum, necnon & apostolicæ sedis scripta pro Religione, pro disciplina, pro correctione missa uiolare, & quædam quidem eorum fidelibus occultare, quædam uero defraudare, & subtractione, ac commutatione, necnon & additione quædam callide deprauare? Missos quoq; beati Petri apostolorum principis uariis argumentis à sibi commissis auertere, & ad præcessionem, quæ à schimaticis, excommunicatis, & damnatis age-

batur, pertrahere, illósq; contempta legatiõe, quæ uel gentilium more tractari debuit, nonnullis incommodis subdere, & ad extremum in illusionem beatissimi Petri, à cuius sede profecti fuerant, nõ solum inefficaces redire facere, uerum etiam impugnatores omniũ, quæ mandata fuerant, demonstrare: quæ & his similia, & his pluriora in Constantinopolitana Vrbe, uel in adiacentibus sibi ciuitatibus patrari audientes, immenso sumus mœrore repleti, & anxietate nimia perturbati. Sed quia horum omnium auctor, tu existere fama diuulgãte diceris: intolerabili cruciatu mentis afficimur, & doloribus undique coangustamur. Vnde uidelicet cum Hieremia in uocem prorumpere, ac lamentabiliter mœstitiæ operam dare libet, flebiliter que exclamare: Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lachrymarum, ut plangam, ut lugeam tantam, & talem perniciem, tantum & tale dispendium? Frustrata est enim spes nostra: confidentia nostra decepit nos. O damnum incõparabile, obscænum, non nisi per te domine Iesu, quomodo destruendũ? Versa sunt dona Dei, quæ olim fuerant tibi collata, in armaturam aduersus ecclesiam eius, & quæ ille pro salute plurimorum tribuit, in perniciem euidentem sunt commutata multorũ. Sed reuertere fili mi, reuertere piissime Cæsar, reuertere: quia Dominus noster misericors est, & te reuertentem extensis benignitatis brachiis clementer amplectitur. Et non tantum indignatus est pro læsione, quam Ecclesiæ illius operatus es, quantum uexabitur, si, quem læsisti aduersus ecclesiam, adiuuare tardaris. Porrigat igitur pietas tua Constantinopolitanæ Ecclesiæ manum, nec patiatur hanc amplius suo iam destitutam rectore, subsistere: & mœrentem, ac lugentẽ incedere. Virtutũ charismata, quæ tibi dominus noster Iesus Christus contulit, non contra se, sed pro se, pró que sancta Ecclesia sua præparata semper inueniat: té q; de beneficiis suis esseælioratum gaudeat, & gratias agere continuis horis, atque momentis reperiat. Legatos præterea (Donatum uidelicet reuerẽdissimum, & sanctissimum sanctæ Ecclesiæ Hostiensis Episcopum, & religiosos, ac uenerabiles sanctæ Romanæ Ecclesiæ Leonem tituli sancti martyris Christi Laurentii, qui appellatur Damasi, præsbyterum, atque Marinum Apostolicæ nostræ Sedis diaconẽ) quos Constantinopolim in nomine Domini destinauimus, ita libenter, ita benigne suscipite, atque tractate, quemadmodum orthodoxi principes beati Petri Apostoli Missos suscipere, necnõ tractare soliti fuisse multis apicibus referuntur. Nam & impietatẽ paganorum transcendere comprobatur, quicunque Legatos ecclesiarum quibuslibet putauerint contumeliis impetendos. Apud ipsos enim & si nõ habetur legatio fortassis accepta, persona tamen Legati semper iudicatur

immunis,

immunis, præsertim cum legatio præfatorũ nihil nisi quæ pacis sunt, satagat, & tantum quæ iustitia diligit ipsa uerecunde. Scilicet ut ablato mœcho Ecclesia Constantinopolitana proprio reddatur Episcopo: & siquid huic restituto iam fortassis obiicitur, seruato ordine audiatur, & iudicetur, uidelicet ut inferior à potiori iudicetur, & non à minori (quod contra omne fas est) sententiæ subiiciatur. Quam præterea for titudinem ostendetis, si totius indignationis uestræ põdus super duas, uel tres personas inflectitis? Et pedes euangelizantium pacem, euange lizantium bona solum calcandos existimatis? Sed uidete (quia eius ca pitis pedes calcantur, quod olim, ut quid sibi persecutio ingerebatur, pro ipsis è cœlo clamauit) ne uerbum alligetis, neq; occultetis legatio nem nostrã: quoniã dicente Apostolo: Nec uerbum dei est alligatum, nec ueritas ullo pacto poterit occultari. quæ etiam dicit: Nihil opertũ quod non reueletur, & occultum, quod non sciatur. Si autem talen tum acceptum in terra abscondere extremæ damnationis est, quanta pœna mulctandus est, qui alterius talentum uolẽtis hoc ad lucrum do mini sui multiplicare, tollit, & abscondit? uel etiam fraudare non pa uescit? Porro de talenti acceptione nullam poteris omnino excusatio nem prætendere. Accepisti quippe non minimum talenti donum: etiam & antequam ad cæsareas insulas peruenires, familiaritatis scilicet locum apud Augustum, & impetrandi quod uolebas, facillimam gra tiam. Si ergo nihil ei pro ecclesiæ proprio rectore desolatæ detrimentis locutus es, nihil pro his, qui pro fratre, & pro coepiscopo nostro Igna tio Patriarcha abiecti, uel exiliati, aut oppressi sunt, pie suadere curasti: pro talenti retentione profecto positurus es rationem. Habens igitur magnificentia tua obtinendi penes Augustum talentum, ea, quæ po stulant damnationem, pro retento talento timeat, si, cum ualet apud eũ pro reddendo priori Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsule, uel pro perdendis nimis oppressis instanter interuenit. Præcipue cum donãte diuina gratia sublimitas uestra non solum impetrandi quod uult apud Augustum munus assequuta sit, uerum etiam per cæsaream excellen tiam, quã adepta est, ipsa ualeat concedere quod rogat, & largiri quod sibi ad lucrum proficiat sempiternum. Tantum quippe ab uno quoq; nostrum uenturus iudex exiget, quantum dedit. Quamobrem ualde nobis charissime metuendum est, & omnibus modis formidandum, quod sapientia terribiliter mundi, principes admonẽs: Discite (inquit) iudices finium terræ, præbete aures uos, qui continetis multitudines, & placetis uobis in turbis nationum: quoniam data est à Domino po testas uobis, & uirtus ab altissimo, qui interrogabit opera uestra, & co gitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius non

recte iudicastis, neque custodistis legem iustitiæ, neque secundum uo=luntatem Dei ambulastis: horrende, & cito apparuit uobis, quoniam iudicium durum his, qui præsunt, fiet. Exigua enim conceditur mise ricordia. Potentes autem portent tormenta patienter, quorum uoces sedulo tractas remittere uolens pietas tua paueat. O Cæsar, quoniam secundum Apostolum, horrendum est incidere in manus Dei uiuen=tis, & iccirco consilium nostrum audi: & quæ contra fratrem, & com=ministrum nostrum Ignatium, uel aduersus complices eius, uel com=municatores egisse te recolis, celeri stude satisfactione corrigere: & quæ per te destructa sunt, indifferenti cura pristino statui reddere: quæ cun cta, Domino auxiliante, facile (sicut credimus) adimplebis, si tranquil=litas tua in susceptione, & auditione Missorum sancti Petri debitum honoris officium exhibueris. Testis autem mihi est Deus, quomodo uos cupiam in uisceribus Christi, & hoc ipsum iccirco magnopere po stulem, ut & ministerium meum adimpleam, & ecclesiæ status, & or=do reformetur, & gloria magnificentiæ uestræ, præstante Domino, de corruptibili felicitate ad incorruptam, à mortali uita ad immorta=lem, & à culmine terreno, ad cœleste fastigium, & à temporali, atque cito defluenti claritate, ad perennem, & semper manentem beatitudi=nem perducatur, & diuina uisione cum sanctis omnibus, & electis an gelis perfruatur.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM
Dei reuerendissimo, ac sanctissimo fratri, & com=
ministro nostro Ignatio Patriarchæ
Constantinopolitano.

DICI non potest frater charissime quantis mœroribus, uel quantis anxietatibus ob immensitatem tribulatio=num, & persecutionum in uos illatarũ afficiamur, quan tis q; nos laboribus, & certaminibus fraterna dilectione prouocati, iu=giter, ac indesinenter immisceamur. Nimirum qui & causam uestram nostram reputamus, & onera totius ecclesiæ baiulamus. Etenim con=siderato ministerio nostro, quod diuinitus per beatum Petrum aposto lum ad nos usque deriuatum suscepimus, non est nobis dissimulare, non est pro fratribus nostris silendi facultas, quibus maior & honor, & onus cunctis christianæ pietatis, & ecclesiarum correctionis inesse de bere solicitudo dignoscitur. Sustinemus quippe cunctorum, qui pre=muntur

muntur grauamina, quin potius sustinet in uobis hæc sanctus Petrus apostolus, qui in omnibus (ut confidimus) administrationis suæ protegit, ac tuetur hæredes. Quæ uero de uobis sedis apostolicæ auctoritatē habentes, ac priuilegia ipsius uindicantes decreuimus, dilectioni uestræ his intimamus affatibus: quoniam apud nos hoc semper fuistis, quod ex omnipotentis Dei munere accepistis esse: non quod ex uoluntate hominum putamini nō esse. Igitur postquam Legati nostri (Radoaldus scilicet, & Zacharias dudum Episcopi) quos Constātinopolim pro inquirenda solummodo causa remotionis uestræ, à Sede Constantinopolitana, inter illa, quæ iussu nostro pro sacris Imaginibus erant agenda, miseramus, reuersi sunt: & tam eorum relatione, quàm scriptis per Leonem imperialē à secretis nobis delatis comperto, quod ipsi etiam sententiam contra uos dederint, tanta sumus mœstitia, tantó que cruciatu mentis attriti, quanto contraria gesserunt omnibus, quæ sibi fuerant imperata: quantó que per eos uisa sunt stabiliri, quæ credebamus, penitus exinaniri: quantum etiam subreptum est, atque persuasum omnibus nos in talibus præstitisse consensum. Quapropter dum apud nos (id est Leo) Imperatorius Missus adesset, cunctá que apud nos ecclesia est, professi sumus corā ipso, sicut & profitemur, pro deiectione uestra, & confirmatione Photii nunquā misisse, nunquam missuros esse: & in depositione uestra, uel promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et hæc sæpius dicta, & palam annunciata, atque in Apostolatus nostri epistolis taliter inserta, tam excellentissimo Imperatori Michaeli, quám Photio destinatis præfato Leoni à secretis decretis deferenda tradidimus. Deinde uero qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina ordinatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, hanc sinistram procul faceremus suspitionem (ne uidelicet in hac saltem tenus subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuoluere: conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus reiacet: primus quidem (decernēte nobiscum sancta synodo) Zacharias depositionis, & excommunicationis sententiam pertulit: Radoaldi compatris uidelicet sui iudicio propter absentiam protelato quodam mense similiter deponens, & communione priuans, & ipse non in finem euasit. Præterea deposuimus Photiū, immo Deus deposuit eū tanq̃ neophitum, & peruasorē, atq; adulterū, & omni sacerdotali honore, seu clericatus officio, necnō & patriarchatus nomine prorsus exuimus: & si post notitiam huius nostræ sanctionis in Constantinopolitano Throno præsedit, aut uouit ad recipiēdam ecclesiam

impediuit, uel si ausus fuit de ministerio sacro quicquam, more sacerdotis contingere, cōmunione, & loco satisfactionis omnino priuauimus, & una cum cōmunicatoribus, & fautoribus suis anathematizauimus, pariter & Grægorium, qui Syracusanæ Eccl. Deo contempto, præest, eo quod uestra se communione sequestrauerit, & Photium irregulariter ordinauerit, & post depositionem sacrum ministerium tetigerit, sancimus, atque statuimus omni sacerdotali gradu fore priuatum: ita, ut si postea præsumpsit in sacro officio more sacerdotis ministrare, anathema sit. Et si contra uos turbas excitauit, uel excitauerit, uel uestra communione fideles auerterit, anathema sit: & omnes communicantes ei ab ecclesia abiiciantur: sed & ipsi anathema sint. Eos uero, quos Photius ordinauit, quoniam manifestum est eos in omnibus consecratori suo communicasse omni clericatus officio dispoliauimus. Vos autem auctoritate summi iudicis Domini nostri Iesu Christi promulgauimus nunquam fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanquam qui ab imperiali potentia sis absque ulla canonica auctoritate tua pulsus ecclesia, & tanquam ab obligatis nullo possis haberi uinculo colligatus: & ab eis, qui nullam te iudicandi potestatem, uel ab apostolica sede auctoritatem habuerint, nullum tui honoris discrimē pati debueris. Itaque uos omni uinculo anathematis per potestatem diuina uoce beatissimo Petro collatam, & per auctoritatem sacrorum Canonum remoto, pristinæ dignitati, sedi, gradui, patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus infulis, atque officiis restituimus, & confirmauimus: ita ut quicunque in omnibus huic Decreto non obedisset, uel se à uestra communione separasset, uel ulterius contra uos aliquod iudicium absque Sedis Apostolicæ consensu protulisset (siquidem clericus esset) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus foret alienus. Si uero laicus extitisset ille, qui (quisquis esset) constitutioni nostræ contraire tentasset, & uos sedem, & omnem pristinam dignitatem recipere non permisisset, uel si post receptam denuo uos impellere tentasset, uel per sermonem uestrum aliquam molestiam irrogasset, omni benedictiōe paterna priuaretur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris nō cooperuit, sed irrisit, multaretur, & cū parricidis æterna pœna (Domino iudicante) percelleretur, & nexibus anathematis non nisi resipiscēs penitus obrueretur. Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post nec dicēdam depositionem uestram in exilio relegati, uel ministerio, aut gradu cassati, ac priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias ecclesias, atque gradus recipiant: ita, ut si quisquam huic Decreto nostro cōtraire presumpsit, & ut ecclesias, uel gradus resumant, impediuit, uel impedierit, quousque obtemperaret, anathema

thema

thema sit. De his autem, qui ex horum catalogo forte ab aliis criminarentur, decreuimus eos antea quidem proprias ecclesias, & gradum recipere: non autem nisi ab apostolicæ sedis Romano Pontifice iudicari. Sed siqua præter regulam egisse forte dicerentur, nostro eos Decreto iudicandos reseruari statuimus: iuxta quod sacri præcipiunt Canones. Hæc sunt frater charissime, quæ in superius memorata uenerāda synodo una cum fratribus, & consacerdotibus nostris diuersarum prouinciarum occidentalium, secuti Antecessorum nostrorum auctoritatem egimus, & statuimus. Quæ iccirco beatitudini uestræ nota facere curauimus, ut scire ualeat, quæ nostra sit super negocio uestræ fraternitatis intentio, & nemo posset aliter uobis de his suadere quæ gesta sunt. Nunc autem hortamur, ut spe, quæ in Deo est, erecti, ne deficiatis in tribulationibus, sciētes quoniam tribulatio patiētia operatur, patientia uero prouocatione, prouocatio uero spe, spes autem nō confundit. Nam & nos licet longe positi, ubi prauitatem persequentium uos agnouimus, fraterna solicitudine nos urente non modico flagramus incendio, licet inter ecclesias Dei, quæ in unū Christi thalamum undiqꝫ referuntur, nihil longe sit, nihil habeant extraneum. Vnde frater charissime, consolatio uestra ex Deo sit, qui dat semper uirtutē confidentibus in eum. Habetis exempla sanctorum, qui olim seminantes in lachrymis, in gaudio messuri sunt in futuro. Non amat Dominus noster seruum, nisi experimentis probatum, christianas animas rerum palestra semper exercet. Nostri nobis bella mouerūt (si tamen nostri dicendi sunt) quos ad inimicum transiuisse fœdere rupto sentimus. Nulla est tribulatio temporalis, si sit ante oculos præmiū sempiternum, cui nihil conuenit, anteponi: Clamat noster hymnidicus: Si aduersus castra consistant spe illuminationis eius sibi penitus continendum. Rogamus ergo quicquid inimicus contulit, ferte patiēter. Indixit iniurias, indixit cōtumelias, indixit exilia, ille in suis hoc passus est, qui pertulisse pro nobis sputa, flagella, mortém que dignoscitur. Patientiæ bonis, atqꝫ constantiæ forma Stephanus primus martyr existat. Sed longum est ire per singulos, qui uitā uel moriendo, uel confitendo mercati sunt. Habetis tamē uos, qui ecclesia estis expulsi, beatæ recordationis Athanasii Alexandrinæ Ecclesiæ prudentissimi sacerdotis exemplum, cui non consolationi sit illius tolerantia, cui non spem faciat eius expectata reuersio? Eiicitur Arrio persequente, sed reuocatur Domino prosequente. Passus est carcerem, passus est, quibus Apostolus se gloriatur: exercitus fugatus illinc in nostris partibus roboratus est, & in hac sede, quæ est communionis, inuenit, à qua semper catholicis subuenit. Veruntamen sensit in tribulationibus falsi-

tudinem, qui factus est in persecutione confessor: unde non debetis temporalem uobis illatam deiectionē dolere, quia (sicut credimus) Deo non cecidistis. Photium ergo ne timeamus, ne à regione uiuorum deiiciamur: illud est nostrum, illud æternum. Nostrum enim non est, unde transitur, sed illa uera, nostrá qꝫ spes, certissima pollicetur. Sunt autem, dicente Apostolo, quæ oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se.

Datum Idibus Nouembris Indictione. VX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei dilectissimæ filiæ Theodoræ Imperatori quondam terreno, nunc autem spiritualiter cœlesti coniunctæ.

V IRTVTES uestras, quibus præditæ antecedentium uos Augustarum nulli diebus istis apparuistis secundæ, quibus etiam, & præcipue in causa pietatis, earum nemini estis inferiores, uidētes subtiliter, atque solicite recolentes Deo cunctipotenti, cuius munere has percepistis, grates immensas referre, & eius sancto nomini benedicere non cessamus, atqꝫ piorum studiorum uestrorum præconia pro inuitatione audiētium inter fidelium colloquia iugiter enarramus. Tu quippe etiam principe Marito tuo contra leges Ecclesiæ sentientes superstite, sana sapere, & recta defendere non formidasti. Tu inquam in Orthodoxa Religione perseuerans, unicum filium non terreni patris, sed super cœlestis iter aggredi docuisti. Quis autem morum insignia, quis correctionum tuarum facta fortia narrare sufficiat? Cum enim sola principaueris, Domino cooperante nō solum ab hoste uisibili, uerum etiam nullo mare infirmior Ecclesiam ab hoste inuisibili (hoc est ab errore) texisti: & peruersorum dogmatum nebulam, tanq̄ solis radius ab ecclesiæ facie pepulisti. Senserunt in te hæretici uirile pectus, & mirātes insuperabile robur, quod fœmina fueris, ambiguum habuerunt. Cur hoc nisi quia Sedis Apostolicæ dogmata sequebaris, & Constantinopolitani monita Pōtificis, cui Romana Ecclesia communicabat, amplectebaris? Sic enim deuoti filii paternum uenerantur affectum: & in ullo prorsus ingrati consentiunt inueniri, sed inimici quid agunt, apprehendunt, eiiciunt, & quid plura? omni honestati subiiciunt. Sed exempla patiētiæ, quibus ista contemnere: & illa, quæ sunt æterni imperii, docearis appetere, ò christianissima filia, satis abundant. Nam legifer Moyses, & Aaron sanctus

Domini

Domini murmur, & duras contumelias, atque seditionem patiuntur ab his, quibus multa præstiterant beneficia. De principatu propellitur sic Propheta Zacharias ab eo, cui pater suus Regnum uendicauerat, & ipse uiam salutis ostendebat, lapidibus impetitur. Sed quid per hominum genus diutius immoremur? quando ipse mediator Dei, & hominum Dominus noster Iesus Christus ab his, qui cœcos illuminauit, languidos plurimos pristinæ sanitati restituit, mortuos excitauit, pro uestra salute sputa, flagella, & mortē crucis sustinuit? Deuenimus quippe (heu) in ea, quæ beatus Apostolus prædixit periculosa tempora Paulus, cum scriberet: Et in nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi. ubi & interposuit: Parētes non obedientes, ingrati, scelesti, sine dilectione, sine pace. Immo deuenimus in eos lugendos, & deplorandos dies, in qui bus dolor: iuxta quod & Dominus in euāgelio dicit: Tradet frater fratrem in mortem, & insurgent filii in parentes. Sed hæc facientes, & sæuientes hostes quid agunt, dum cupiunt obesse? prosunt: & cum lædere moliuntur, plurimum præstant: priuant tyrannice regno temporali, sed donant (licet nolēdo) imperium sempiternum: auferunt terrenam gloriam, sed conferunt cœlestem beatitudinem. Commutatur enim eorum argumentum iniquitatis in artificium æquitatis: & arma perniciei, seu tyrannidis uersa sunt in instrumenta salutis, & pietatis. Quoniam quantunlibet sæuiant æmuli, quantunlibet hostes insaniant, diligentibus tamen Deum omnia cooperantur in bonum. Nimirum, quia non est sapientia, non est scientia, non est consiliū cōtra Deum. Ergo charissima filia confortamini in Domino, & in potentia uirtutis eius, & in aduersitatibus unicum domini solum adite refugium: statuentes etiam pedes uestros in petra, super quam Dominus principaliter suam construere delegit ecclesiam: & ab eius communionis soliditate, sicut nec hactenus, ita quoque usq; in finem nullis procellæ alienamini flatibus. Nos uero, qui eiusdem immeriti sumus uicarii, tam circa statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, quàm q; circa recuperationem fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, iuxta ministerium nobis creditum segnes inueniri, uel desides nullo pacto cōfidite. Quo modo autem erga uos, uel erga dilectas filias uestras agatur, uel si forte quid cordi est, per præsentes Missos nostros, quibus semper uos in opportunitatibus petimus, fida mente nobis, & indubitabili conscientia quæsumus intimate.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

CXXXXII

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei dilectæ filiæ Eudoxæ gloriosæ Augustæ.

NIHIL in regia sublimitate iustitiæ dilectione decetius, nihil in infirmitate muliebri fortitudine mentis honestius. Quid autem laudabilius, uel robustius, quàm si fœmina uirile pectus induat, & adhuc in causa pietatis uirorum studia superet? Qua de re principio sermonis nostri sublimitatem uestram nunc primitus literis alloquentes, hortamur, & uehementissime deprecamur, ut Deum omnipotentem affectu, quo decet, & cultu quo conuenit, diligatis: & præcipua solicitudine circa statum ecclesiæ ipsius inuigiletis: ita, ut apud dilectissimum filiũ nostrum à Deo protectum Michaelem tranquillissimum Imperatorem coniugem uestrum summa instantia impetrare procuretis, & fœminæ infirmitatis oblitæ uiriliter agere studeatis: quatenus inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ, seu mœcho, atq; neophito Photio remoto, fratri, & coepiscopo nostro Ignatio eadem ecclesia permissione ipsius, atq; fauore reddatur: quoniã contra omnem regulam, & præter omnem ordinem, illa præfatus reuerendus Antistes dispoliatus, atque priuatus est. Verum adeo imperium uestrũ pro hac eadem re nouerit, præfato à Deo conseruato Augusto desyderabilissimo filio nostro Missos, & literas apostolatus nostri competibiles destinasse: quibus uestram quoq; pietatem sociantes petimus, ut tantum legationem eorum adiuuetis, & eis in omnibus suffragemini, quantum beatum Petrum Apostolum, & cœlestis Regni clauigerum culmini uestro semper adesse benignum medullitus exoptatis. Non enim frustra nobilitatem uestram Christus Deus noster imperii coniugis uestri fecit consortem, nec posuit uos, ut Ecclesiam eius adiuuetis, erga statum eius uigiletis, famulis ipsius auxiliemini, mœrentes consolemini, oppressos, & elisos erigatis, pulsos, & exiliatos reuocetis, & cuncta deprauata, confusa, inordinata, atque destructa, uigori pristino reformetis: uerum etiam, ut tanquam fortis uirago, & insignis adiutrix uiro uestro ad multa intendenti, & innumera disponenti, adiutorium impendatis: & ne inter tot uarietates à iustitiæ culmine decidat, manum solatii quodammodo porrigatis. Sic Dominus in principio conditionis humanæ Protoplasto mulieris adiutorium sibi simile tribuit, ne uidelicet uir solitarius alterius forte consilio destitutus, facilius ad ima decideret, difficiliùs que post casum resurgeret. Iuxta quod scriptum est; Væ soli, quia cum ceciderit, non habet subleuantem,

subleuantem, quãuis ipsi dispensationem diuinam in contrarium uer terint, & confessa liberi arbitrii dignitate, seu ditissima potestate petulanter abusi sint. Porro si uos nunc cooperanti Collegæ uestro prospera uelamina Ecclesiæ suggeritis: si, ut mœchũ repellat, & legitimum Ecclesiæ Constantinopolitanæ reddat, suadetis: si penes eum, ut ea quæ in plurimis occupatus, pariter & intẽtus minus recte patrauit, in priorem ordinem reducat, obtinetis: quid uos, nisi salutiferum eius dicemus adiutorium, & laudabile uestrum prædicabimus contubernium? Nam (nobis credite) non minus his temporibus uenerabilis Ignatii repulsio, seu temeratoris Photii promotio Imperio uestro, quàm Euæ suggestio nocuit. At uero si ei contra, salubri uestro nomine, seu certamine, quæ callide sunt suasa, uel charissimò filio nostro suggesta, dissoluantur, & quæ nos pro salute communi decreuimus, adimpleantur: profecto in imperii uestri orbe quasi per alteram Euam (id est per obedientem) cuncta, quæ destructa sunt, restaurabuntur. Ille nanque priscus serpens, & antiquus aduersarius, non cessat Ecclesiã Domini, quæ de utroque sexu componitur, diuersis uersare machinamentis. Vnde & Apostolus ne sensus quorundam corrumperentur, à castitate Christi, memor seductionis euelli deformidabat. Quamobrem necesse est, ut, cum forte calcaneo uestro (id est perfectioni bonæ operationis uestræ) per uasa sua, id est per malos operarios tentauerit insidiari: caput eius protinus conteratur, id est in ipso mox initio prauæ suggestionis deprehensas serpentes, & ministrorum eius uenenosas suasiones, quasi conculcantes ad nihilum redigatis. In calcaneo nanq; finis est corporis, quo non inconuenienter confirmata uirtus exprimitur. Has quoque inimicitias posuit Deus inter serpẽtem, & mulierem, uidelicet ut ipse coluber ab ea, quam deceperat, non spatio quolibet interposito, sed confestim in ipso uirulentæ suggestionis articulo conteratur: nec ei diutinus uenena sua spargendi aditus concedatur. Quæ (uelut canes) serpant, & ad cor usq; penetrando perueniant. Quæ autem sint, quæ dicimus, præstantissima sapientia uestra (credimus) iam aduertit. Nolumus enim uos à quoquam decipi: nolumus uos à charitate Christi quibuslibet subuerti uersutiis: nolumus quorumuis uipereis aduersus Ecclesiam Dei commoueri suasionibus, qui magis uolumus, & optamus, & pium fastigium uestrum enixius imploramus, ut uos in integritate fidei, & in tramite rectitudinis populo Dei, qui est ecclesia, more sanctæ illius Hester reginæ perseuerantes, uirum quoq; uestrum circa Dei timorem, amorem que succẽdatis: & erga sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ recuperationem, prudenter inflammetis: quatenus à Photii mœchi, neophiti, ac inuasoris, ac per hoc damnati, & anathe-

matizati, communione se muniens quicquid in fratrem, & Coepisco- pum nostrum Ignatium molestiæ intulit, & sibi commissam regere permittens ecclesiam corrigat: saluti q; suæ, atque imperii sui consulat, & dominũ sibi, suis q; omnibus propitium faciat. Quod uos cum uir tute summi Regis, in cuius manu corda regum sunt, obtinere posse proculdubio credimus: & excusationem de impossibilitate nullam ha bere(si uoluntas affuerit)omnimodis arbitramur. Siquidem per mu- lierem fidelem, secundum Apostolum, etiam infidelis uir saluabitur. Quando Photius per fidelissimam fœminam uir poterit saluari, qui (Deo gratias)non solum infidelis non est(absit)uerum etiam christia nissimus, & religiosissimus esse dignoscitur. Deponite ergo cunctam muliebrem infirmitatem: & erga eum, ea, quæ pia sunt, quæ sanctæ ecclesiæ congruunt, impetrare satagite: nec deficiatis, neq; tardetis, ut nostris obediat precibus, nostras exaudiat tanq; spiritualis patris sui pe titiones, indesinentibus apud eum suggestionibus, atque supplicatio- nibus agere: necnon & quasi uirili fortitudine circuncinctæ in con- stantia continua decertare. Quoniam(ut prætulimus)non uos Domi nus frustra imperii coniugis uestri fecit esse consortem, & nisi pro po- pulo eius legitime laboraueritis, in districto diuino iudicio districtam proculdubio dabitis rationem. Aggredimini ergo, & induimini forti- tudine, & pro statu, ac ordine Ecclesiæ Dei, & erectione afflictorum, & oppressorum certamen assumite, imitantes uidelicet superius me- moratam beatam reginam Hester, quæ pro populo Dei etiam in mor tem dedit animam suam, & quousque hunc liberauit, anima ferias nullas suo certamini tribuit: cui Mardochæus ille laudabilis patruus eius(quemadmodum nos nunc uobis)inter cætera ita suggesserat: Ne putes(inquiens)quòd animã tuam tantum liberes, quia in domo Re gis es præ cunctis Iudæis. Si enim nũc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudæi: & tu, & domus patris tui peribitis. Et quis nouit utrum iccirco ad regnum ueneris, ut in tali tẽpore parareris? Quãtum autem piæ Imperatrices, quarũ uos in matrices esse uolumus, sedi beati principis apostolorum Petri deuotæ fuerint: & hanc præ cunctis sedi- bus honorauerint, qualitér que sublimissimos principes circa reueren- tiam Romani Pontificis inflammauerint, ex epistola Gallæ Placidiæ, quam Theodosio Augusto scripsit, potestis agnoscere: quam iccirco so lam commemoramus, quoniam epistolarem excedere locutionem uitamus. Ait ergo: Non modicum detrimentum est ex his quæ gesta sunt, ut fides, quæ tantis temporibus regulariter custodita est, à sacra- tissimo patre nostro Constantino, qui primus in Imperio splenduit, christianitas nuper turbata sit. Ad arbitrium unius hominis es, qui in

synodo

synodo Ephesinæ Ciuitatis odium, & contentiones potius exercuisse narratur, militum præsentia, & metu appetens Constantinopolitanæ Ciuitatis Episcopum Flauianum: eo quod libellum ad apostolicam sedem miserit, & ad omnes Episcopos harum partium per eos, qui directi fuerant in Concilio reuerendissimo Episcopo Romæ, qui secundum diffinitiones Niceni Concilii consueti sunt interesse dominæ sacratissimæ filiæ uenerabilis Imperatricis. Hac itaq; gratia, tua mansuetudo tantis turbis resistens, ueritatem immaculatam fidei catholicæ religionis saluari præcipiat, ut secundum formam, & diffinitionem apostolicæ sedis, quam etiam nos tanquam præcellentem similiter ueneramur, in statu sacerdotii ille remanente per omnia Flauiano ad Concilii, & apostolicæ sedis iudiciũ transmittatur. In qua primus ille, qui cœlestes claues dignus fuit accipere, principatũ Episcopatus ordinauit. Quando scilicet decet nos huic maximæ ciuitati, quæ domina omniũ est, tuam in omnibus reuerentiam conseruare: diligentius autẽ etiam in hoc prouidere, ne quod priscis temporibus nostra generatio custodiuit, id nobis imminui uideatur, & per præsens exemplum similia gerantur in Episcopos, ac sanctas ecclesias. Videte igitur charissima filia, qualiter hæc Dei cultrix Augusta, ut priscam fidem seruet, satagat, & quod Constantinopolitanus Episcopus sæcularium metu fuerit appetitus, doleat: qualiter eum libellum ad sedem apostolicã misisse commemoret: qualiter sedem apostolicam, tanquam præcellentem uenere tur: qualiter secundum formam, & diffinitionem eius Flauianus submitti ad iudicium sedis ipsius (quemadmodum & nos de Ignatio, & Photio statuimus) hortetur: qualiter inde Romana illum primum qui cœlestes claues dignus fuit accipere, principatum episcopatus ordinasse recolat: qualiter etiam diligenter prouidendum esse censeat, ne quod priscis temporibus custoditum fuerat, imminui uideatur, & per præsens exemplum similia gerantur in Episcopos, ac sanctas Ecclesias. Quæ cuncta filia charissima diligenter attendentes, & per huius piæ Augustæ uestigia gradientes, huiusmodi reuerentiam, huiusmodi cultum circa sedem beati Petri, & exhibete, & exhiberi à christianissimo coniuge uestro strenue suadete. Quatenus imperium, quod temporaliter assecutæ estis, cum illis Dei cultricibus, & honorem sancti Petri sedi exhibentibus Imperatricibus, percipiatis: & æternam gloriã, & incurruptibilem eodem intercedente apostolorum eximio, cui uos in legatis, & in legatione ipsius reuerentiam per obedientiam impendere cohortamur, in cœlesti palatio largiente Rege regum domino consequamini.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

CXXXXVI

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei singulis quibusdam Senatoribus Constantinopoleos à paribus.

FIDELIVM relatione, qui ad sanctorum apostolorum limina orationis gratia ueniunt, agnouimus gloriam tuam in Dei esse timore, pariter & amore semper intẽtam, & in eius famulatu summa, iugi quoque deuotione solicitam. Quapropter Deo gratias agimus: & ut bono studio quod cœpisti, perseuerantiam det, atque in futuro dignã uicissitudinẽ tribuat, eius misericordiam suppliciter exoramus: præcipue quoniam diceris miseriæ Cõstantinopolitanorum ecclesiæ compati, et eius perturbationem, atque detrimentum molestissime ferre: ita ut fratri, & Coepiscopo nostro Ignatio eiusdem ecclesiæ Patriarchæ, eiús que deiectioni condoleas, & congemiscas: licet (sicut oportebat) libere pene nullum ei auxilium præstes. Nam perfectorum uirorum est, non solum iustitiã, & ueritatem quæ Christus est, coram cunctis mundi principibus confiteri, uerum etiam, si necesse sit, usque ad mortẽ tota uirtute defendere. Quis enim filiorum, nisi ingratus, nisi impius, non doleat, non usque ad mortem satagat pro spirituali patre suo tam furiose deiecto, & à cõmissa sibi diuinitus cura pastorali tam temere sequestrato, & in locum eius adultero surrogato? Quis (inquam) filiorum, nisi ingratus, nisi impius, nõ doleat, non usque ad mortem satagat pro sancta ecclesia matre sua, quam tantis uiderit quotidie conturbationibus agitari, & quam irregulariter suo rectore priuari, & inuasori, ac neophito pro libitu uniuscuiusque cõtradi? Cura igitur dilectissime, & si est perfectus in te domini timor, nulli potestati ueritatem absconde: redemptorem audiens dicentem: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere, sed potius eum timete, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Porro si tanta libertas in te spiritus non est, nec te tantũ amor Christi succendit, ut, mundi potestatibus quod pro te fecerunt, non corrigentibus libere contradicas: saltem à fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, & communicatorum eius (quod tamen secundum indulgentiam dicimus) te quacunque læsione coerce: & communione inuasoris, neophiti, ac adulteri Photii omnino suspende, sciens, quia nos apostolica, canonica, necnon & rationabili censura iuste hunc, & synodice, atque secundum priuilegiorum apostolicæ sedis auctoritatem iure deposuimus, & pro tot præuaricationibus, & præsumptionibus suis una cum multarum prouinciarum occidentalium regionum Antistitibus, eum consonanter anathematizauimus. Proinde

prouideat,

prouideat, & præcaueat prudētia tua(chariſſime)ne communicet peccatis alienis, ac per hoc alterius irretiatur nexibus uinculorum. Qui potius ſi poteſt Eccleſiæ Dei ſubueniens pro repellendo mœcho, & reuocando legitimo dare operam, bene: ſin autem uel ſaluans ſaluet animam ſuam, & ſecundum illud propheticum: Exite de medio eorum, & pollutum nolite tangere. Legatos præterea, quos Conſtantinopolim miſimus, pro eius amore, à cuius Sede profecti ſunt, in quo ſe occaſio præbuerit, benigne ſubſequi charitas tua contendat: uidelicet ut propitio Chriſto & legatio eorum efficax caueatur, & ipſi ſine qualibet læſione ad nos reuertantur.

Deus omnipotens & pietatem, atq; dilectionem, quam te circa ſanctæ Eccleſiæ ſtatum fama frequens habere teſtatur, in præcordiis tuis per amplius, & perfectius augeat: & te(quæ diximus) ſolicite proſequētem hic diu præſenti munere perfrui faciat, & futuræ beatitudinis præmia ſine fine concedat.

De Meotenſi Synodo à Thietgando Treuerenſi, & Gunthario Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopis collecta penitus abolenda. Cap. Primum.

Synodum, quæ nuper eodem ſub piiſſimo ImperatoreLudouico per indictionem. XI. menſe Iunio, id eſt in Meotenſi Vrbe ab Epiſcopis, qui noſtrum præuenerant iudicium, collecta eſt, quí qs apoſtolicæ ſedis inſtituta temere uiolarunt, ex tunc, ex nunc, ac in æternum eſſe caſſatam: & cum epheſino latrocinio reputatam, apoſtolica auctoritate in perpetuum ſancimus eſſe damnādam, nec uocari ſynodum ſed tanq̄ adulteris fauentem, proſtibulum appellari decernimus

Depoſitio Thietgandi Treuerenſis, & Gunthari Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcoporum. Cap. Secundum.

Thietgandum Treuerenſem, & Primatem Belgicæ Prouinciæ, & Guntharium Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopos, nunc coram nobis, & ſancta ſynodo ſuggeſtorum inſinuatione, qualiter cauſam Lotharii Regis, & duarum mulierum eius(Thietbergæ ſcilicet, & Vualdradæ)recognouerint, & iudicauerint, ſcriptum ſuper hoc propriis roboratum manibus offerentes, nihil que ſe uel minus, aut aliter egiſſe: ore proprio multis coram poſitis affirmantes: & ſententiam, quam à Sede Apoſtolica in Engeltrudem Vxorem Buſonis Sanctiſſimus

frater noster Mediolanensis Archiepiscopus Tado, cum cæteris Coepiscopis præsbyteris petiuerant emittendam, & nos diuino succensi zelo sub anathematis obtestatione canonice protuleramus, uiua uoce se uiolasse confitentes: in quibus omnibus inuenimus eos apostolicas, atque canonicas sanctiones in pluribus excessisse, & æquitatis normam nequiter temerasse, omni iudicamus sacerdotii manere officio penitus alienos. spiritus sancti iudicio, & beati Petri per nos auctoritate, omni Episcopatus exutos regimine consistere. Diffinientes, quod si iuxta præcedentem consuetudinem tanquam Episcopi ausi fuerint aliquid de sacro ministerio contingere, nullo modo liceat eis, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Sed & cõmunicantes eis omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdẽ communicare tentauerint.

De reliquis Episcopis. Cap. Tertium.

Cæteri autem Episcopi, qui complices horum (Thietgandi scilicet, & Guntharii) uel sectatores esse feruntur, si cum his coniuncti seditiones, coniurationes, uel conspirationes fecerint, uel si à capite (id est à sede Petri) illis hærendo dissenserint, pari cum eis damnatione teneantur obstricti. Quod si cum sede apostolica, unde eis principium Episcopatus sumpsisse manifestum est, sapere decætero per semetipsos, uel missos ad nos Legatos cum scriptis suis se professi extiterint, nouerint sibi à nobis ueniam non negandam, nec amissionem honorum suorum pro retroactis præsumptionibus, quas in profanis fecerunt gestis, per nos ullo modo formidandam.

De Engeltrude uxore Busonis filia quondam Mactifredi Comitis. Cap. Quartum.

Engeltrudem quondam Mactifredi Comitis, quæ Busone proprio uiro derelicto, ecce iam per septem circiter annos hac, atque illac uagabunda discurrit, nuper cum fautoribus suis regulariter anathematizauimus: sed propter contumaciã eam iterato anathematis duximus uinculis innodandam. Sit igitur à patre, & filio, & spiritu sancto uno, & uero Deo, & ab omnibus sanctis patribus, atq; auxiliatoribus suis ita, ut iam decreuimus. Si quis ei communicare, uel fauere in aliquo præsumpserit (siquidem clericus fuerit) eodem uinculo constrictus officium clericatus amittat. Monachi uero, & laici si inobedientes decreto

præsenti

præſenti fuerint, ſimiliter anathematizentur. Sane ſi eadem mulier ad uirum ſuum reuerſa fuerit, uel ad apoſtolicam beati Petri ſedem Romam properans acceſſerit, ueniam ei dignam ſatisfactione proculdubio non denegabimus. Veruntamen ſub priori uinculo anathematis quo illum prius, & nunc obligauimus, interim conſtricta permaneat. Si quis autem eidem Ingiltrudi apoſtolicã beati Petri ſedem Romam ſpecialiter properanti, uel occurrenti, neſcius communicauerit, aut ſciens opem in ueniendo præſtiterit, nullus pro hoc uinculo teneatur annexus.

De ſententiis, & interdictis apoſtolicæ ſedis. Cap. Quintum.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, uel decreta, pro catholicæ fidei diſciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione ſceleratorum, uel interdictione imminentium, ſeu futurorum malorum à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata contempſerit, Anathema ſit.

GESTA PRINCIPVM OCCIDENTALIS IMPERII EX REGINONE POTISSIMVM, ET SIGEBERTO BREVITER COMMEMORATA.

ANNO ab incarnatione Domini octingētesimo trigesimo tertio, Ludouicus pius Imperator Caroli Magni filius cum tres haberet filios, Lotharium, Ludouicum, & Carolum, factione filiorum, & optimatum, à suis desertus, ac proditus, & in filiorum potestatē redactus, Episcoporum iudicio arma deposuit: & ad agendam pœnitentiam inclusus est. Anno autē sequēti relaxatus, & Imperio restitutus, Lotharium in Italiam redire coegit, & conuocata Synodo depositi sunt multi episcoporum, qui in eius deiectionem conspirauerāt. Anno dehinc quarto uenienti ad se ex Italia sub fide Lothario reconciliatur: eí que dignitatem Imperii, & regni tribuit coronam. Altero post anno, dum filium suum Ludouicum trans Rhenum persequitur, morbo grauatus, & in nauim missus per Mogonum fluuium in Rhenum deducitur: ibí que in insula iuxta Ingelheym uita decedit, anno imperii sui uigesimo sexto. Inde Mediomatricum (quæ urbs Metis uulgo dicitur) deportatus, in basilica sancti Arnolfi honorifice sepultus est: anno domini octingētesimo quadragesimo. Lotharius itaq; Italiam egressus patri successit in regno: simul & Imperio. Hoc duo fratres eius, Ludouicus, & Carolus indigne ferentes, bellum maximis uiribus parant aduersus fratrem: qui in pago Antissiodorensi apud Fontanicum congressi, tantam utrinq; cædem ediderūt, ut, post pugnam cōtra Atilam in campis Catalanicis commissam, nunquam in gente Francorum maior facta sit hominum strages. In ea igitur pugna ita Francorum uires attenuatæ sunt, ut non modo ad amplificandos regni terminos, uerum etiam ad tuendos ab externis fines suos non amplius sufficerent. Victus ibi à fratribus Lotharius Aquisgranum fugit: inde pulsus circa Lugdunum, & Viēnam reparauit exercitum. Verum interueniētibus amicis, & optimatibus Regni, de pace tractatū est: regnúm que diuisum in tres partes, delectis de singulorum parte. XL. primoribus, qui ex æquo inter fratres regnum diuiderent. Lothario remansit Imperii dignitas cum Italia, & ea Galliæ pars, quæ ab eo Lothoringia dicitur: Ludouico cessit omnis usque ad Rhenum Germania: Carolo, qui Caluus dicebatur, reliqua data est Gallia usq; in mare Britānicū.

Imperator ergo Lotharius cum imperasset annis. XV. sæculi negocia pertæsus, filiis suis uiuens regnum diuisit, ac dimisit. Tradidit itaqꝫ seniori filio Italiam cum Imperii corona, Lothario alteri filio Lothoringiam: Carolo autẽ, qui iunior natu erat, prouinciæ regnum concessit. His ita dispositis, suis uale dicens, mundum reliquit, atque in Monasterio Prumiensi comam capitis deponens, habitúm que sanctæ conuersationis suscipiens, in religionis professione diem clausit extremum tertio Cal. Octobris, anno domini. DCCC. LV. Frater eius Ludouicus Germaniæ Rex, plurima prælia contra Sclauos strenue gessit. Siquidem Marahensium regna ingressus, armis cuncta perdomuit, & capto eorum Principe, nomine Rastitz, iussit ei, propter uiolata fœdera oculos erui. In Saxonia ualidissimam libertorum conspirationem contra dominos suos fortiter compescuit, auctoribus factionis capitali sententia damnatis. In Boemia quatuordecim Duces Boemanorum cum suis baptizari fecit. Abodritos à se deficere molientes, bello perdomuit, occiso eorum rege. Ad Bulgarorum quoque conuersionem non nihil cooperatus est. Tanta fuit huius Principis duritia, tantáque animositas, ut cum in Flamersheym ascendisset cum suis in solarium hospitii, illúd qꝫ fractis trabibus corruisset, & ipse grauiter attritus esset ea ruina, fractis duabus costis, nemo tamen audierit eum ullum uel suspirium trahere, uel gemitũ emittere. Quinmimo à casu illo sese erigens, ait suis, se nihil mali passum fuisse: sed quàm felix fuit in bellis externis, tam infortunatus extitit bello ciuili contra fratrem suum Carolum, cuius regnum occupare tantabat. Moritur Anno Domini DCCC. LXXVII. Is Carolus cognomento Caluus, Regnum occidentale tenens, plurima cõtra Britones bella gessit, nunc secũdo, nũc aduerso Marte pugnãs: quos tamen demum subiugauit. Sed & cum Normannis, eo tempore adhuc Paganis, sepe conflixit, à fratre semel è regno pulsus, suorum proditione illud mox recuperauit, cum proceribus minus placerent Ludouici, quàm Caroli mores, factus est demum Imperator, mortuo Lodouico. II. Impe. qui filius erat Lotharii Imp. anno domini. DCCC. LXXVI. Verum post adeptum Imperium elatior factus, Francorum consuetudines uilipendere, & græcas glorias, atqꝫ insolitos habitus affectare cœpit, ita, ut neqꝫ cum fratre Ludouico dum uiueret, neque cum filiis eius post illius obitum pacem seruaret. Romam secundo profectus, Bosoni uxoris suæ germano, neptem suam filiam Ludouici. II. Imperatoris uxorem dedit: & data ei in dotem prouincia, in regem eum coronauit: ut etiam regibus (more priscorum Imperatorum) imperare uideretur. Verum ut audiuit filios Ludouici regis Germaniæ fratris sui demortui Carloman

num,

num, & Carolum contra se exercitum adducere, animi mœrore confectus ægrotare cœpit, priusquam Italiam exiret. Inter redeūdum igitur à quodam Sedechia Iudæo potione intoxicatus Mantuæ moritur, anno Domini DCCC LXXVIII. Et hæc tantum de tribus filiis Ludouici Pii, qui nepotes erant Caroli magni. E quibus Lotharius Imperator, & natu maior tres post se filios reliquit, ut supra dictum est: quorum natu maximus Ludouicus á Sergio Papa in regem uiuo patre unctus, post obitum patris Imperium cum Italia adeptus imperauit annis XXI: cui Adalgisus Dux Beneuentanorum à Græcis seductus rebellauit: & multas urbes ad defectionem induxit. Verum Imperator cum exercitu superueniens Beneuentum, Capuám que & alias Samnii, Campaniæ qs urbes ui cœpit: Adalgisus in Corsicam aufugit. Irrumpentibus deinde in eas prouincias sarracenis, accersito in auxilium fratre Lothario, uiriliter occurrēs terras illas ab hostibus uindicauit. Princeps pius, & misericors, iustitiæ deditus, simplicitate purus, ecclesiarum defensor, orphanorum pater, eleemosinarum largus, & seruorum Dei humilis seruitor moritur anno Domini DCCC LXXVI. Lotharius autem Rex frater eius grauem, & infamem actionem, & aduersitatem sustinuit per carnalem concupiscentiam, qua in Vualdradam cōcubinam olim suam exarsit post celebratas cum Thietberga sorore Huberti abbatis nuptias. Qua de re & multa extant Nicolai Papæ. I. Rescripta, & longa contexta est à Reginone historia: quam Otto Epūs Frisingensis breuius in hunc modum commemorat. Ea (inquit) tempestate cum iam Regno Francorum multipliciter diuiso ecclesia proficeret, Nicolao summum sacerdotium gerente Lotharius multis modis amore Vualdradæ concubinæ suæ occasionem repudiandi reginam Thietbergam quærit. Itaque Guntharium Coloniensem Archiepm, qui tūc in regno præcipuæ fuit auctoritatis, ad id quod animo conceperat perficiendum, falsa spe promittens ei, quod si ab ista liberaretur, neptem suam acciperet, pellexit. Guntharius ascito sibi Treuerorum Archiepō Thiegando, Metis concilium congregat: uocatám que Reginam in medio statuunt, falsis qs productis testibus inter alia nefaria de incestu illam conuincūt. Proinde ad uoluntatem Regis sententia diuortii datur, Reginæ que pro commisso scelere pœnitentia iniungitur. Igitur Rex desyderata potitus occasiōe, conuentu Aquis habito, damnationem Thietbergæ scripto protulit, sé qs continere nō posse pronūciauit. Consilio Gunthari omnibus acclamantibus, melius est nubere quàm uri, Vualdrada producitur: ac regio cultu decorata, comitatū qs famulorum stipata Reginæ nomen sortitur. Sic qs rex, dum ea quæ mente conceperat, ad effectū perduxit, Gun-

tharium, quem suæ nequitiæ socium falsis promissionibus fecerat, uersute decepit. Hæc dum ad notitiam domini Papæ Nicolai uenissent, religiosus, ac Dei zelo plenus sacerdos missis Legatis regem de cõmisso scelere redarguit, & ad condignam pœnitẽtiam inuitauit. At legati pecunia corrupti, negocium minime ad effectum perducentes, multis ditati muneribus reuertuntur: dicentes se pene nullum in præfato regno, qui Canones sciret, inuenisse. Quos Treuerorum Coloniẽsiúmq; Præsules subsecuti, dum à summo Pontifice de facto iudicio rationem reddere coguntur, rei inuenti deponuntur: dúm que multis modis ad restitutionem sui laborarent, exules in Italia, permissa sibi tantum laicali communione moriuntur. Verum Lotharius post crebras admonitiones, post uiolatũ sacramentum, quod sub præsentia Arsenii Episcopi sanctæ Ro. Ecclesiæ Apocrisarii fecerat, à summo Pontifice communione priuatur. Ex qua causa tam ipsi, quàm toti regno grauissimum discrimen oritur. Extant de hoc Epistolæ q; plurimæ utrobiq; missæ. Hæc Otto Frisingen. Sed adhuc breuius enarrat eam Sigebertus Chronographus in hæc sane uerba. Anno Domini DCCC LXII Lotharius rex Lothoringiæ Vuldradam pellicem superducens coniugi suæ Thietbergæ consentiẽtibus sibi Archiepiscopis Gũthario Colonienfi, & Thietgando Treuerensi, magnam sibi calamitatem parauit. Hubertus abbas, & dux frater Thietbergæ reginæ pro repudio sororis suæ contra Lotharium insurgit. Guntharius, & Thietgandus Archiepiscopi Romæ à Papa Nicolao pro adulterio Lotharii Regis examinati, cum & suis synodalibus gestis, quæ præferebant, & suo etiam ore conuicti fuissent, Episcopatu, & sacris gradibus exordinati anathematizati sunt: eis tamen laicalis cõmunio cõcessa est. Anno autem Domini DCCC LXIIII excommunicata pellice Vualdrada à Legato Apostolico uidens Lotharius rex etiam sibi excommunicationem intentari, Thietbergam uxorem suam recepit: sed non multum id profuit: quia non multo post repudiata uxore pellicem recepit: nec ultra ullo correptionis modo ab ea seperari potuit. Hæc ille. Cum autem historiæ huius plenior enarratio multum lucis afferat ad pleraq; Nicolai Papæ rescripta clarius intelligenda, operepreciũ sane uidetur totam ex Reginone narrationem adiungere: ut cæteri reges, & principes, ac magnates, & potentes quicunque huius Regis casu discant timere Deum, & Sedis Apostolicæ censuram: non superbire, nec in uiribus, aut amicis suis confidere: neque dicant cum scelerata Antonini Caracallæ nouerca: Si libet, licet. De qua sic habet Aelius Spartianus: Interest scire (inquit) quemadmodum nouercam suam Iuliam uxorem duxisse dicatur: quæ cum esset pulcherrima, & quasi per negligentiam se maxima

corporis

corporis parte nudasset, dixisset qꝫ Antoninus: Vellem si liceret, respõdisse fertur, si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Quo audito furor inconditus ad effectum criminis roboratus est. At christiani Principes attendant potius præclarum illud Theodosii. II. & Valentiniani. III. dictum, quod in Codice pro lege ponitur. Digna uox est (inquiũt) maiestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri: adeo de auctoritate iuris nostra pendet auctoritas: & re uera maius imperio est, submittere legibus principatum. Et sciant Principes nostri se oues esse Christi: de quibus ipse Dominus ait in Euangelio: Oues pastorem sequuntur: quia sciunt uocem eius, cui sane pastori (nempe Petro, & successoribus eius) ait in alio loco: Pasce oues meas. Et alibi: Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis. Et rursus: Si manus tua, uel pes tuus scandalizat te, abscide eum, & proiice abs te. Et iterum: Exi in uias, & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Secundum hæc, & id genus alia uerba Christi egit Nicolaus Papa cũ Lothario rege: ut ex subiuncta Reginonis uetusti historici narratione uidere licet. Hæc enim sunt uerba ipsius. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIIII Lotharius rex cœpit occasiones quærere, qualiter Thietbergam reginam à suo consortio separare potuisset: quã exosam habebat propter Vualdradam, quæ eius fuerat concubina, cum adhuc adolescens esset in domo paterna: hanc siquidem diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntharium itaqꝫ Coloniensis urbis pontificem, qui eo tempore erat Archicapellanus, rex primo per subintroductos missos, deinde per semetipsum super huiuscemodi dissidio omni arte aggreditur. Et ut facilius assensum præberet, promisit se eiusdem episcopi neptem in matrimonium accepturum, tantum ut prædictam Thietbergam, eius aliorúm qꝫ Episcoporum auctoritate, & licẽtia repudiare quacũqꝫ ratione potuisset. Qui (ut erat leuis animo, ac inconsyderatus actione) protinus omni intentione introducitur, uana spe, ut postea claruit seductus. Rursus idem Guntharius Thietgandum Archiepiscopum Treuerensem hac de causa alloquitur. Et sciens esse uirum simplicem, nec adeo in diuinis scripturis eruditum, canonicis qꝫ sanctionibus exercitatum, ex utriusqꝫ testamẽti paginis quasdam sententias profert, quas aliter, quàm ecclesiastica regula docet, edisserens, uirum improuidum secum in foueam trahit, cæcus cæco ducatum præstãs. Quid plura? facta sunt omnia quæ huic commento uidebantur esse necessaria. Concilium Metis conuocant, reginam quasi canonice uocatam, in medio statunt: testes producunt una cum scriptis, quæ ualde grauia crimina imponebant. Inter alia protestati sunt, quod eadem Thietberga con-

fessa fuisset, semet ipsam fratris germani incestuoso concubitu esse pollutam. Continuo statuta Patrum de incestuosis recitantur: & non solum à legitimo uiro separatur, uerum etiam omnis copula maritalis inhibetur. Pœnitentia iuxta modum culpæ forte indicitur: & tali nefaria machinatione diu exoptata uoluptas Regis adimpletur. Non multo post interiecto tempore iterum conuentum sydonalem Aquisgrani coadunant, ubi Rex libellum suæ proclamationis obtulit, ubi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factiosis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immo non mediocriter repetiuit, quod iudicio Episcorum dissidii sententiam per tulisset. Quæ si idonea esset coniugali thoro, & pestifera incestus pollutione fœdata non fuisset, nec uiuæ uocis confessione publice condēnata, sponte eam retineret. Porro se incontinentem esse professus est, & sine copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non posse. Allatis itaqȝ diuersorum Conciliorum uoluminibus; multa de incestuosis replicata sunt, quibus recitatis hanc diffinitiuam sententiam protulerunt. Credimus illam non fuisse idoneam, ac legitimam coniugem, neqȝ à deo præparatam esse uxorem, quæ publica confessione incestuoso fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioso principi nostro pro sua in diuino cultu deuotissima affectione, atqȝ uictoriosissima regni tuitione, cui nō solum nos, uerum etiam canonica auctoritas interdicit incestuosum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi concessum nō denegamus. Iuxta indulgentiam dicentis apostoli: Melius est nubere, quàm uri. His ita patratis Vualdrada iam in publicum procedit, stipata obsequentium multitudine, omnísqȝ regia aula resultat Vualdradam reginam esse. Cuntharii Episcopi neptis ad regem accersitur, ac semel (ut aiunt) ab eo constupratur, atque cum cachinno, & omnium derisione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fratribus Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai Papæ deferuntur, qui eo tempore Romanæ præsidebat Ecclesiæ. Anno igitur dominicæ incarnationis DCCCLXV missi sunt Hagano, & Rodoaldus apostolicæ sedis Legati in Galliam, ad discutiendum utrum res ita se haberet, sicut summo Pontifici nunciata fuerat: qui in Franciam uenientes pecunia corrupti, magis fauerūt iniquitati, quàm æquitati. Tamen ad regem peruenientes cum ei declarassent legationis suæ causas, tale responsum ab eo acceperunt, se nihil aliud egisse, nisi quod Episcopi ipsius regni in generali synodo sibi agendum præmonstrassent. Dederunt autem iidem Legati consilium regi, ut illos Episcopos, qui illi synodo præfuerant, ad sedem apostolicam destinaret. Qui uerbis, ac scriptis uniuersali Papæ satisfacerent. Legati immensis ditati opibus

Romam

Romam regressi sunt, nunciauerũt q; præsuli quæ in Galliis uiderãt, & audierant, adiicientes se nullum sapientem Episcopum in regno Lotharii inuenisse, qui ad liquidum canonicis esset institutus disciplinis. Interea Thietgandus, & Guntharius Archiepiscopi Romam profecti sunt, ea animi intentione, ut regem innoxium in supradicto facto demonstrarent, & se cum cæteris Coepiscopis ecclesiastica, atq; apostolica exercuisse decreta. Stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri sedem aliquo prauo dogmate fallere posse arbitrati sunt: quæ nec se fefellit, nec ab aliqua hæresi unquam falli potuit. Itaq; cum in præsentiam Nicolai Papæ uenissent, libellũ obtulerunt, in quo continebantur gesta synodalia, quæ in Mediomatrico urbe, & Aquis ab eis statuta fuerant. Qui cum à notario coram omnibus recitatus esset, interrogauit Pontifex, si hæc scripta uerbis confirmarent: Responderunt inconueniens uideri, ut quod propriis manibus roborauerant, uerbis infirmare mallent. Et sic nec repulsa, nec admissa eorum assertione, iussi sunt ire ad hospitia sua, quousq; reuocarẽtur. Paucis interpositis diebus ad synodum, quam Papa cõgregauerat, sunt accersiti, ubi eorum dãnata, & anathematizata sunt scripta, & ipsi omnibus adiudicantibus Episcopis, præsbyteris, & diaconis sunt depositi, & omni ecclesiastica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehonestati Ludouicum Imperatorem fratrem Lotharii regis adeunt, qui ea tempestetate Beneuentanis morabatur in partibus, scriptis, ac dictis uociferantes, se iniuste esse depositos, ipsi Imperatori, & omni sanctæ ecclesiæ iniuriam esse factam: cum nunquam auditum sit, uel uspiam lectum, quod ullus Metropolitanus sine conscientia Principis, uel præsentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt insuper multa alia, blasphemantes eundem Papam, quæ hic superfluũ duximus enumerare, existimantes se eiusdem Imperatoris adminiculo simul, & intercessionis ope, & criminis obiecti abolere notam, & pristinæ dignitatis recuperare statum. Sed spes eorum frustrata est, quamuis Imperator omnibus uotis illis opitulari uoluisset. Thietgandus depositionis suæ à sede Apostolica prolatam sententiam patienter ferens iuxta præcedentem consuetudinem, nihil omnino de sacro misterio contingere præsumpsit. Guntharius uero superbiæ spiritu inflatus, uetitum sibi officium usurpare ausu temerario non expauit, paruipendens apostolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confusione respersi: & dum iterum, ac tertio sedem apostolicam reparationis, & restitutionis gratia adissent, nouissime in Italia infirmitate præuẽti, peregrini, & exules moriũtur, communione laicali sibi tantum concessa.
Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVI Arsenius Episcopus,

Apocrisarius & cõsiliarius Nicolai Papæ uice ipsius directus est in Franciam: quo perueniens tanta auctoritate, & potestate usus est, ac si idem summus Præsul aduenisset. Conuocato deniqȝ Episcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, ut unum è duobus eligat, aut propriæ reconcilietur uxori, abdicato Vualdadræ pellicis consortio: aut protinus anathematis gladio feriretur ipse, omnes que in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus, uel cõstrictus (uellet, nollet) Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interposito iurisiurandi sacramẽto, se illam ita in reliquum habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam uxorem esse tenendam: nec eam à se separaret, nec ipsa uiuente aliam super eam induceret. Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & sancti Petri, & uerbo Domini apostolici, Romam ire iubet, ut pro se rationẽ reddere studeat. Engeltrudem uxorem quondam Busonis Comitis à sede apostolica excommunicatam esse omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritũ, & Vuangerum suum uasallum in Gallias secuta fuerit. Quam excõmunicationem cum omnibus qui aderant Episcopis, renouauit. Post hæc eadem Engeltrudis prædicto Arsenio in Vuormacia ciuitate se repræsentauit: in quo loco præfatus Episcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi sacramentum, hunc modum continens: Ego Engeltrudis filia quõdam Mactifredi comitis, quæ fui uxor Busonis comitis uobis domino Arsenio Episcopo Misso, & Apocrisario summæ sanctæ Catholicæ, atque Apostolicæ sedis, & per uos domino meo Nicolao, summo Pontifici, & uniuersali Papæ, iuro per patrem, filium, & spiritum sanctum, & per hæc quattuor Christi Dei Euangelia, quæ ore osculor, & manibus propriis tango, quia amodo relictam illam malitiam, quã in prænominato Busone uiro meo exercui, ut ouis perdita quæ fuit, ad sanctam, catholicam, atqȝ apostoliam, sub eadem obligatiõe, qua dominus Nicolaus summus Põtifex, & uniuersalis Papa me obligauit, reuertãr ecclesiam: & in italicũ regnũ aut uobiscum, aut ante uos, quoquomodo prouideritis, ibo: & quicquid Dominus apostolicus iusserit, uel terminauerit, adimplebo, & perficere non recusabo. Sed tam horribile iusiurandum non adimpleuit: siquidem usque Danubii fluẽta cum eodem Arsenio perrexit, ibi qȝ ad quẽpiam consanguineum pro caballorum adminiculo ire cõdixit, & ad Augustam ciuitatem ad eundem Missum se reuersuram pollicita est. Tali occasione gressum torquẽs, ex Alemania in Franciam repedauit. Quod cum supradictus Arsenius cognouisset, epistolã misit omnibus archiepiscopis, & episcopis, atqȝ omnibus sanctæ dei ecclesiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neustriæ commorãtibus, obtestãs omnes per auctoritatem

Dei

Dei patris omnipotentis, & beatorum principum Petri, & Pauli, & domini Pontificis, & uniuersalis Papæ, ut nullus eam in suam parochiam reciperet, sed eam funditus in omnibus ecclesiis suis prædicarēt excommunicatam, & ab omni christianorum communione sequestratam. Insuper & anathematis uinculo innodatam, & inter impias, & scelerosas damnatam, donec de pestiferis factionibus suis, atque perpetrato periurio ante domini apostolici præsentiam, dignā acciperet pœnitentiam. Et infra. His summatim commemoratis, reuertamur ad Lotharii Regis ingemiscendam causam. Legatus itaque apostolicæ sedis compositis in Gallia rebus, Romam, unde uenerat, reuersus est. Rursús q; Vualdrada, eiús q; complicibus decertantibus, regis animus aduersus Thietbergam commouetur. Excitantur iræ, & in sopitis discordiarum, & odiorum cineribus denuo copiosus ignis accenditur. Despicitur, abominatur, reiicitur, adulterii crimen impingitur, omní q; ingenii arte exquiritur, qualiter puniri quasi rea possit. Illa præuidens imminere sibi mortis periculum latenter aufugit, & ad Carolum perueniens, eius se tuitioni commisit. Quod cum fama diuulgāte Nicolaus Papa cognouisset, misit Carolo Regi epistolam collaudatoriam hæc continētem. Inter alios sanctæ ecclesiæ religiosos propugnatores, & ueritatis strenuos defensores, neminem magis super Thietbergæ gloriosæ reginæ contritione solicitum, neminem magis ipsius incommoditatibus condoluisse, quàm uestræ pietatis effectum recolimus. Et post congruentem exhortationem addidit. Excellentiam uestram nolumus ignorare, adeo Lotharium regem Thietbergam cōiugem suam diuersis afflictionibus subdidisse, & innumeris pœnis contra præscripta iuramenta subegisse, ut nobis coacta nunc scriberet, regia se uelle exui dignitate, siue copula, & sola priuata uita fore contentam. Cui nos rescripsimus non hoc aliter fieri posse, nisi eandem uitam coniux eius Lotharius elegisset. Verum (sicut multorum relatu didicimus) ipse Lotharius conuētum celebrare disposuit, & eandem Thietbergam examini proprio, & iudicio subiicere meditatur. Et siquidem eam præstigiis falsitatis suæ, & argumentosis ambagibus potuerit exhibere, quasi non fuerit legitima sua uxor, uult eam penitus à se sequestrare. Sin autem, uult eam tanquam propriā quidem uxorem accipere, sed deinde quasi mœchata fuerit, insimulare: atque propter hoc hominem suum, & hominem Thietbergæ ad monomachiā impellere. Et si homo ipsius reginæ ceciderit, disponit hanc sine dilatione perimere. Quæ quantum sint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ uestræ (credimus) iā aduertit. Sed & nos hinc aliquid strictim uolumus demonstrare, prius asseuerantes quod de retroacta controuersia Thiet-

berga non debet ulterius ad iteratam responsionem prouocari: quoniam quod bene semel diffinitum est, & interpositis sacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, nisi fortassis (ubi fuerit maior auctoritas) retractari. Deinde quod ecclesiæ refugium quærens ecclesiasticum iudicium semper expetens, submitti non debet sæculari iudicio. Post hæc uero cum nos ex utraque parte (id est tam à Lothario, quàm à Thietberga) fuerimus prouocati iudices, nós qꝫ amborum controuersiam executi simus, ad nullos alios conuenit super hoc negocio iudices conuolare: cum secundum sacros Canones à iudicibus, quos communis consensus elegerit, nō liceat prouocare: & ubi concessa est prouocatio, nō, nisi ubi maior est auctoritas, liceat prouocare. Itaqꝫ cum non sit apostolicæ sedis auctoritate, quæ amborum negocium executa est, usquam maior auctoritas, nescimus si alicui liceat de eius iudicio iudicare, uel eius retractare sentētiam. Et post pauca. Illud uero, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis nō uideat dolo esse plenum? Deniqꝫ si (ut ipse iactat) uxor eius non est, non pertinet ad eum illi de adulterio calūniam texere: cum nec mœchari potuerit, si alicuius uxor nō existit. Porro si à Lothario de adulterio accusatur, & si, ut uicta fuerit, ultio præparatur, necesse est ut fateatur uxorē. Et quibusdā interpositis. Præterea siue de coniugii fœdere, siue de adulterii crimine iudicium sit agitandum, nulla ratione patet Thietbergam cum Lothario posse legalem inire conflictum, uel legitimum controuersiæ subire certamen, nisi prius ad tempus suæ fuerit reddita potestati, & suis consanguineis libere sociata. Inter quos etiam locus prouidendus est, ubi nulla sit uis multitudinis formidāda, & non sit difficile testes producere, uel cæteras personas, quæ tā à sanctis Canonibus quàm à uenerandis Romanorum legibus, in huiuscemodi controuersiis requiruntur. Verum hæc non, ut fiant dicimus, quæ sine decreto, & ordinatione nostra fieri non posse supra docuimus. Accensus itaqꝫ idem sanctiss. Dn̄s Pontifex zelo Dei, quo fuerat Finces sacerdos quōdam inflammatus, Vualdradam ipso die Purificationis sanctæ Mariæ Dei genitricis in basilica excommunicauit, & ab omni christianorum consortio separauit, destinauít qꝫ epistolā omnibus Episcopis per Germaniam, & Gallias constitutis, causas, & modum excommunicationis continentem, cuius sensum, quàm uerborum seriem, causa breuitatis potius placuit ponere. Decreueramus quidem circa Vualdradam mœcham, & pertinaciter in impœnitētia permanētem, uindictæ modum minus districte temperare: & iuxta quod merebatur, non ita pro tanto scelere sententiam in eam iustæ punitionis proferre, nisi obstinato animo in mechiæ uolutabro perēniter permanere proposuisset. Igitur
quia

quia monita nostra, & crebras exhortationes contempsit, quia culpam suam necdum cognouit, nec cõfessa est, nec missa à nobis legatione, qui causam ipsius exequẽdam suscepimus, ueniam postulauit. Postremo cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri Apostoli suffragia requirenda, retro est conuersa post Sathanam. Necnon & Thietbergæ Reginæ dolos struere cœpta interitus meditatione nõ cessat. Cum egregio apostolo dicimus, quod contra eam, cõtrá q; eius similes sæpius replicandum est, quia secundum duritiam suam, & cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ. Iccirco nos eam de factis suis excõmunicauimus, donec ecclesiæ Christi, nobís q; præcipue, qui eius principaliter curam gerimus, quí q; causam ipsius exequi, ac inuestigare cœpimus, satisfecerit. Donec etiam sinistram omnem suspitionem consilium nostrum suscipiẽs, adimat à preciosi corporis, & sanguinis domini perceptione, atq; ab omnimodo consortio sanctæ Ecclesiæ sancti spiritus, beatorúm q; apostolorum Petri & Pauli iudicio, & nostræ mediocritatis auctoritate fecimus cum uniuersis complicibus, & communicatoribus, fautoribús que suis prorsus extorrem.
Hanc sententiam quarto nonas Februarii à nobis promulgatam meminimus, eám q; scripto uobis destinauimus. Et ne labor noster inanis constituatur, spiritualia nobiscum uestra fraternitas aduersus iam dictam mœcham, & communicatores eius, arma sustollat: & in parochia sua excommunicatam hanc, fautorés que eius una uoce unusquisque denunciet: donec nostro speciali iudicio dignæ se pœnitentiæ submittat. Direxit etiam Lothario Regi idem reuerendissimus Pontifex epistolam hæc continentem. Audito reuerenter reuertente Misso nostro, correctionis tuæ (ut ita dicamus) initio, gratias Deo condignas egimus, & ut tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus: sed (heu) aduersa nuncia huius intentionis nostræ proposito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulsi sumus mutare uocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire disposueramus, in luctus, & increpationes ad hoc coacti officium linguæ dirigimus. Dicimus enim te, qui prolixo tempore in scelere permanens, Ecclesiæ Dei non modicum nocuisti, nocere adhuc, & qui in sordibus eras, sordescere adhuc. Siquidem (ut opinamur) tibi non sufficit solum adulterium perpetrasse, nisi apponas ut etiam animas hominum periurii laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, si paucorum animabus periurio exitium acquisisti, quando in tanta sublimitate positus per exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris? Illud autẽ, quod Thietberga quasi Vualdradæ testimonium dicens, eam fuisse tuam legitimam uxorem,

nolens aut in uita frustra conatur astruere, quandoquidem illius ullo prorsus hic testimonio quis indigeat? Cum magis nos ita sentiamus, quod iustum est, & intelligamus quod æquum, ut etiam Thietberga mortua tu nullis legibus, nullis regulis unquam Vualdradã in uxorem possis, aut permittaris assumere. Vtrum ergo Vualdrada legitima tua fuerit aliquãdo coniux, ecclesia Dei satisfactione Thietbergæ non eget. Vnum tamen scimus, quoniam nec eadem Ecclesia Dei auctore Deo, qui adulteros iudicabit, te, si Vualdradam quandocunq; resumpseris, etiam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. & post pauca. Itaq; summo studio præfatam Thietbergam coniugem tuam tanquam propriam fouere carnem, ac diligere procurato: & ne illam à te separare ullo pacto consentias, uigilanter attende. Vnde si uult à te discedere, corripe, immo corrige eam, & à tali intentione per omnia reuocare satage. Iam uero si amore pudicitiæ separationem quærat, & cõiugalis connubii solutionem efflagitet, certum est, Apostolo dicente: Quoniam mulier sui corporis potestatem non habet, sed uir. Verum si ipse pudicitiam sectatus, religionis obtentu copulã dissoluere uis, tantum ne simulate fiat, cõcedimus. Nam licet sit scriptum: Quos Deus coniunxit, homo non separet, Deus tamen, & nõ homo separat: quando diuini amoris intuitu ex consensu utriusq; cõiugis matrimonia dissoluuntur. Si ergo hoc modo uis, gratuito permittimus animo, celerém q; præbemus assensum. Aliter autem fieri mutuam uestram separationem prohibemus. Porro si sterilitas accusatur, cogita Saram nonagenariam, Annam quoque, simul & Helisabeth, quam tamẽ sterilitatem fortasse non facit infœcunditas; sed iniquitas. Ergo gloriosissime Rex esto propria contentus uxore, & præter illius, alterius ne quæras consortium. Igitur consilium nostrum accipe, & monita nostra tanquam affectuosi patris amplectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpús que refrena, præcipue Vualdradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius consortium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicatã est enim, & usque ad præsentiam nostram ab omni christianorum contubernio sequestrata, sicut totus iam nouit occidẽs: etiám que per Missos nostros minime cum plagis cæteris oriens ignorabit. Quamobrem cauendum est, ne cum ea pari mucrone percellaris sententiæ, ac pro unius mulierculæ passione, & breuissimi temporis desyderio uinctus, & obligatus, ad sulphureos fœtores, & ad gehennæ traharis exitium. Et paucis interpositis, epistolam sic concludit. Hæc autem nos tibi nũc scripsisse, & quasi inter nos, & te nostra uerba excessus tuos corripientia, discurisse sufficiat. Cæterũ præcaue, ne quando

nobis

nobis secũdum Dñi præceptũ duos, aut tres testes adhibeamus, immo uero ne hæc ecclesiæ sanctæ dicamus, & quod non optamus, decætero fias sicut Ethnicus, & Publicanus. Ecce ex multis pauca notare curauimus, ut sic nescientibus ex parte fierent cognita, ut tamen scientibus non per omnia essent onerosa. Qualem uero exitum huius pestiferi morbi pernicies attulerit, apostolico renuẽs antidoto mederi, quantá qꝫ regni dispẽdia ex hac mortifera cõtagione, sicut supradictus Papa spiritu sancto afflatus prædixerat, illata sint, in subsequentibus suo loco demonstrabitur. & infra. Per id tempus gens Sarracenorum in Beneuentum ex Africa ueniens, uniuersam pene regionem illam inuaserunt, cædibus, rapinis, & incendiis, omnia depopulantes. Contra quos Ludouicus Imperator exercitum cõtrahit, & ueritus ne forte aduersus innumerabilem hostium multitudinem uires regni non sufficerent, ad fratrem in Gallias Legatos mittit omnino exposcens, ut ad præfatæ nequissimæ gentis uires extenuandas, audaciám qꝫ refrenandam sibi cum Dei auxilio, uirtute quoqꝫ Francorũ opitularetur. Qui nihil cunctatus exercitum cum ingenti industria undequaqꝫ contrahit, fratrí qꝫ, quãta potuit celeritate, in adiutorium uenit: ubi plurima bella gesta sunt, non solum fortiter, sed etiam feliciter, Deo opem ferente. Inter hæc exercitus Lotharii graui peste fatigatur, ex insueto quippe calorẽ, & intemperie aeris dissolutus, Dysenteriæ, uel Clienteriæ morbo corripitur. Ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta est: plurimi etiam araneorum morsibus perierunt: ut iam tunc daretur intelligi, quod propter duritiam, & cor impœnitens, Deus non solum Lothario, uerum etiam omni regno eius aduersaretur. Reuertitur itaqꝫ in Franciam non sine graui (ut dictum est) dispendio suorum. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVIII Nicolaus sanctissimus, & beatissimus Papa post multos pro Christo labores, multa pro sanctæ ecclesiæ inuiolabili statu certamina, migrauit ad cœlestia regna, recepturus pro administrata fideliter sibi credita dispẽsatione à largissimo Domino immarcescibilem gloriæ coronam. De cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, nisi breuitati studẽtes causas rerum magis summatim notare, quàm explanare proposuissemus. Denique post beatum Gregorium usque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe pontificali honore sublimatus, illi uidetur æquiparandus. Regibus, ac tyrannis imperauit, eís qꝫ ac si dominus orbis terrarum auctoritate præfuit: Episcopis, & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus, humilis, blandus, pius, mansuetus, apparuit: irreligiosis, & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, ut merito credatur alter Helias, Deo suscitante,

nostris in temporibus resurrexisse, & si non corpore, tamen spiritu, & uirtute. Huic sanctissimæ memoriæ uiro Adrianus in pontificatu successit: quod cum Lotharius rex certa relatione comperisset, ei talia scripta direxit. Infausta relatio, & inambigua hactenus manens (ut ita dicamus) acriter nostræ serenitatis transuerberauit aures intimãdo, quod beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum ualle, uocante Christo decesserit, cum sanctis (ut credimus) inæstimabiliter coronandus. Nec refert ut omnis Christiana Religio de tanto Pontifice doleat, & omnis ecclesiasticus ordo de prudẽtissimo Papa ingemiscat, re uera nos potius defleamus, qui causas nostræ calumniæ, & fraudulentas æmulorum nostrorum querimonias, tam benigno patri æquitatis, ac iustitiæ lance ponderandas, ac determinandas ad tempus, & in parte commisimus. Sed quod lugubrius replicamus, plus apud sanctitatem illius ualuere inimicorũ insidiæ, & simulatæ deceptiones, quàm nostra simplex, & pura defensio. Nos enim literis, & uerbis indesinẽter proclamantes, & diuersis legationibus eadem repetentes, humiliter postulauimus, ut nos, & accusatores nostri iuxta diuinas, & humanas leges sui Pontificii audientiam mereremur, ut ratio docet, nostrã præsentiam exhibendo. Sed semper repulsi sumus. & post pauca. Sed quia Deus omnipotens princeps pastorũ, in illa sancta sede uestri põtificatus apicẽm sublimauit (si tempus arriserit) uestrum multipliciter desyderamus conspectum, & uestris Deo dignis animari colloquiis, ac melliflua benedictione potiri. Et in fine ipsius epistolæ: Interea modis omnibus obsecramus, ut de uestra optabili prosperitate literis uestris celsitudinem nostram certam reddentes, charæ filiationis munus nobis impertiri dignemini.

Ad hæc supradictus Papa rescripsit, sedem apost. S. Petri semper paratã esse dignam satisfactionẽ suscipere, nec quod diuinæ, humanæ q; leges iuste decernũt, unq̃ repulisse. Itaq; si immunẽ ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oporteret adire, ut expetitam benedictionem perciperet. Si culpam autem recognosceret, nihilominus absque hæsitatione uenire festinaret, condigna pœnitentiæ remedia suscepturus. His temporibus gens Bulgarorum ferocissima, ac bellicosa relictis idolis, abrenunciatis q; Gentilium superstitionibus, in Christum & pro maxima parte credidit, & abluta salutari baptismatis unda in Religionem christianam transiit. Directi sunt autem à sede apostolica in eandem gentem sacerdotes, ac uiri religiosi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis: & incultam barbariem sacris dogmatibus excolentes, Christo gratum habitaculum præpararent: ut huius ueræ sanctæ deuotionis opus prosperum obtineret effectum.

ctum. Ludouicus christianissimus rex, qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit supplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd à tanta perfectione post perceptam baptismi gratiam cœperit, ut diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus uero sacco uestitus, latenter Ecclesiam intrans, super pauimentum ipsius basilicæ, substrato tantum sibi cilicio, prostratus in oratione iaceret. Non post multum tempus, diuina inspiratione commotus regnum terrenũ dimisit, ut in cœlis æternaliter regnaret cum Christo. Et ordinato in suum locum regem filiũ suum maiorem natu, comam capitis deposuit, habitú que sanctæ conuersationis suscepto monachus effectus est, eleemosynis, uigiliis, & oratiõibus die, noctú qꝫ intentus. Intera filius eius, quem Regem constituerat, longe à paterna intentione, & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comessationibus, & libidinibus uacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. Quod cum pater audisset, nimio zelo accensus, sacrum habitum deposuit, & militiæ cingulum resumpsit, & cultu regio indutus, ac sociatis sibi Deum timẽtibus, filium persecutus est. Quem mox absqꝫ difficultate cœpit, oculós qꝫ eius effodit, & in carcerem misit. Deinde conuocato omni regno suo, filium iuniorem regẽ constituit, interminatus coram omnibus similia fore passurum, si in aliquo à recta christianitate deuiaret. His ita patratis, deposito cingulo, & resumpto sanctæ Religiõis habitu in monasterium ingressus, in sancta conuersatione reliquum uitæ præsentis tempus duxit. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIX Lotharius Romam profectus est, quo cum peruenisset, ab Adriano pontifice honorifice susceptus est, qui ab eodẽ Presule sciscitatus, si monita pii patris domini Nicolai cum omni uigilantia hactenus obseruata haberet, & præstitum iusiurandum inuiolato fœdere custoditum, (quòd ab illo deceptus, qui in ueritate non stetit, qui nõ solum mendax est, sed etiã pater omnis mendacii) respõdit se ita omnia obseruasse, ac si diuinitus sibi essent imperara. Cúm qꝫ proceres, & optimates, qui cum eo uenerant, eadem testificarentur, nec ulla opposita persona inueniretur, quæ aduersus regiã auctoritatẽ legitimum auderet controuersiæ inire certamen, uniuersalis Papa talia prosequitur. Si uestræ testificationis uerbis ueritas suffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo fili charissime, ut ad confessionem sancti Petri accedas, ubi, Deo propitio, hostiam salutarem pro tua non tam corporis, quàm animæ incolumitate immolabimus: ex qua te nobiscum participare oportet, ut per hanc participationem membris christi, unde abscissus esse uidebas

ris, merearis incorporari. Finitis igitur missarum solennibus, inuitat summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi: acceptó q; in manibus corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoscis à prohibito, atq; interdicto tibi a Nicolao adulterii scelere, & hoc fixa mente statutum habes, ut nunquam diebus uitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ dudum à te repudiatæ miscearis nefario concubitu, fiducialiter accede, & sacramentum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe. Sin autem tua conscientia te acccusat, & letali uulnere sauciatum proclamat: aut iterũ redire mente disponis in mechiæ uolutabrum, nequaq; sumere præsumas: ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter, & obcæcatus, absque retractione communionem corporis, & sanguinis domini de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illam sententiam, quæ dicit: Horribile incidere in manus Dei uiuentis. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Deinde conuersus idem Præsul ad sequaees, ac fautores regis, unicuiq; communionem obtulit in hæc uerba. Si Domino, ac regi tuo Lothario in obiecto adulterii crimine fauorem nõ præstitisti, neq; consensum præbuisti, & Vualdradæ, & aliis ab hac Sede Apostolica excommunicatis non communicasti, corpus, & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in uitam æternam. Igitur quisquis in his se læsum sciens ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus, ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis anni rediret principium. Perpauci, qui se á communione subtraxerunt, uix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clausit extremum. VI. idus Augusti. Tanta autem strages in præfati regis populo facta est, ut nõ peste perisse, sed hostili gladio corruisse uirtus, ac nobilitas totius regni uideretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, ut in modum densarum segetum pullulans, ueluti quoddam examen, imperii fines impleuerit. Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiisse mox illius occupare ditionem nititur: Metis q; perueniens ab Aduentio præfatæ Vrbis Episcopo, & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum sublimatus: indé que digrediens, Aquisgrani palatium ingressus est, eo quod sedes regis esse uideretur: ubi multo plures ad eum confluxere. Carebat autem ea tempestate Vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinensis Pontificibus: siquidem (ut præmisimus) ambarum Præsules in Italia ab hac luce subtracti sunt. Intio

autem

autem rex eum optimatibus consilio, Bertulfum nepotem supradicti Aduentii Episcopi, Ecclesiæ Treuirorum præfecit. Porro Coloniæ Agrippinæ rex Hilduuinum abbatem præponere tentauit in Pontificali cathedra, fecit q; à Frācone Episcopo Tungrensis Diocesis, in Aquis Palatio presbyterum ordinari ad titulum sancti Petri prædictæ Metropolis. Dum hæc in regno Lotharii aguntur, Ludouicus rex infirmitate detentus, in Baioariorum finibus lecto decumbebat. Audiens itaq; à fratre sæpe dictum regnum taliter inuasum, ægre tulit, & cum omni festinatione legatos direxit, qui eum obnixe rogarent, ut ab hac temeraria inuasione cessaret, nec solus indebita præsumptione usurparet, quod utriusq; hæreditario iure æqualiter competebat, regno decederet quousq; Deo pristinam sospitatem reddente uenire posset, ut pariter colloquerentur, & de eiusdem regni statu, quod iustitiæ, & æquitatis iura dictabant, pari uoluntate decernerent. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXX Ludouicus, & Carolus una cum optimatibus, & proceribus suis, ad Marsanam uenientes, regnum quondam Lotharii æquis partibus inter se diuiserunt. Qualiter autem hæc diuisio facta sit, quia omnibus pene notum sit, superuacuū duximus annotare. Carolus conuentu absoluto, ad Heristellium perrexit, quia ei idem palatium in parte acciderat. Ludouicus ad Aquis palatium rediit, ubi duobus fere mensibus lecto decubuit aduersa ualetudine præuentus.

Hæc ex Reginone chronographo.

FINIS.